III. Deel.

Het leven van Johannes
Wouter Blommesteyn
Adriaan Pz Loosjes

STEYN,

HET

L E V E N

VAN

JOHANNES WOUTER BLOMMESTEYN,

HET LEVEN VAN JOHANNES WOUTER BLOMMESTEYN,

EENE HOLLANDSCHE FAMILIEGESCHIEDENIS,

UIT HET BEGIN VAN DE ACHTTIENDE EEUW,

DOOR

A. LOOSJES, Pz.

MET PLATEN.

DERDE DEEL.

TE HAARLEM,
BIJ A. LOOSJES, Pz.
MDCCCXVI.

HET

LEVEN

VAN

JOHANNES WOUTER BLOMMESTEYN.

---

*

EERSTE HOOFDSTUK.

Nu was BLOMMESTEYN tot een' vrij aanzienlijken trap van rijkdom geſtegen, en, daar hij allengskens zijne krachten terugkreeg, bleef 'er van zijne ziekte niets over, dan eenige ſporen op zijn aangezigt, welke, door den tijd ſlijtende, althans op eenen kleinen afſtand, weldra geen' afſchuw meer baarden, zooras het hoofd weder tot deszelfs gewone grootte was ingekrompen, en de oude blozende kleur zijn aangezigt bedekte. Intusſchen hadden de nabijheid aan den oever des grafs, en de dood van zijne moeder, bij hem een nadenken en eene ſomberheid veroorzaakt, die hem deze wereld voor eene poos uit een donkerder en ander gezigtspunt deden beſchouwen, dan voorheen; ja hem het beſluit deden opvatten, om zich, althans voor buitenſporigheden, zoo

groot, als bij die partij op het Heemraadshuis, den dag voor zijne ziekte gehouden, te wachten, en ook over het algemeen ingetogener en gefchikter te leven. Zijne oude kennis, Doctor BERGVELD, bleef aanhoudend zijn opregte vriend, en hij verkeerde ook met Ds. A***, die, fchoon hij geen' fmaak vond in de ruwheden, welke BLOMMESTEYN aankleefden, toch door dezelve heen, eene gefchiktheid in BLOMMESTEYN meende te befpeuren, om nog aanmerkelijker vorderingen op het pad van befchaafdheid en braafheid te kunnen maken, dan iemand van eene zoo oppervlakkige menfchenkennis, als FREDERICUS CHRISTOPHORUS was, kon ontdekken, of zelfs vermoeden. De laatfte was, om dit in het voorbijgaan te zeggen, reeds lang naar *Lollum* vertrokken, en had onder die kleine kudde den Herdersftaf met roem aanvaard.

BLOMMESTEYN had intusfchen de Buitenplaats *Rozenburg*, in den *Bovenkerker Polder*, aangegekocht, die verfcheide morgens groot was, en vertrok daar heen met zijne voorkinderen tegen den zomer, daar hij alle dagen, in de week, naar de Beurs reed, en alleen des zaturdags en zondags geheel op dezelve doorbragt. — Hij had daar, behalve zijn vriend BERGVELD, ook Ds. A***, benevens deszelfs vrouw en kinderen, en ook ALIDA WESTENDAAL, bij zich, een' geruimen tijd, gelogeerd.

Het laat zich zeer duidelijk begrijpen, dat de laat-

laatſte ongemeen aangenaam aan BEELAARTS was, die zich ook daar onthield, wanneer hij zich niet in *Amſterdam* bevond, om daar, behalve dat hij op een kantoor geplaatst was, verſcheiden voorbereidende wetenſchappen, zoo van talen, als andere kundigheden, op te doen, die hem, als hij naar de West terugkeerde, of zich te *Amſterdam* nederzette, wel te ſtade zoude komen. Ook was het voor ALIDA WESTENDAAL niet ongevallig, dat zij daardoor gelegenheid had, om WILLEM BEELAARTS, dien zij toch wel lijden mogt, nader en nader, in zijnen huisſelijken omgang, te leeren kennen; en natuurlijk gaf hun minder gedwongen verkeer op het Buiten, vele gelegenheden, om met elkander die aangenaamheden in ſtilte en eenzaamheid te ſmaken, welke voor jeugdige en teedere harten, boven alles, ſtreelende zijn.

WILLEM had het eindelijk zoo verre gebragt bij zijne ALIDA, dat zij, genoegzaam hare genegenheid hem te kennen gegeven hebbende, 'er nu op aandrong, dat, zoo hij eenige verdere hoop, om eenmaal hare hand te zullen bezitten, wilde koesteren, hij zich dan tot hare ouders moest vervoegen, dewijl zij het ongeoorloofd achtte verder te gaan; ja dat zij, zoo hij daar niet toe kwam, het verkeeren zoude ſtaken, en denken, dat het hem, als zoovele andere jonge heeren, alleen te doen was, om haar, door mooije praatjes, wat wijs te maken, en daardoor ſlechts gelegenheid te vinden, om eenige aange-

name uurtjes te flijten; en dan, als hij eene andere zag, die hem door de nieuwigheid bekoorlijker was, haar vaarwel te zeggen, en zijne aanbidding aan dat nieuw voorwerp te besteden.

WILLEM gevoelde te zeer de redelijkheid van het voorstel, en had ALIDA te hartelijk, te opregt lief, dan dat hij aan dezen eisch niet voldoen zou; maar vader BLOMMESTEYN had iets zoo bijzonders in zijn karakter, en wel van tijd tot tijd zulke vreemde gedachten, ten aanzien van het huwelijk, ontwikkeld, dat hij, wanneer hij voor had, dezen daar over ernstig te onderhouden, en te bewegen, dat hij het aanzoek bij den Heer WESTENDAAL deswegens zou doen, en hem bij denzelven ter voorspraak te verstrekken, telkens van dat besluit terugtrad. Eindelijk werd hij te rade, om deswegens liever met Ds. A*** te spreken, welke geheel niet dat terugstootende had, daar in zijn voorkomen dat innemende, hetwelk de harten uitlokt, om hunne dierbaarste geheimen, zonder vrees, dat zij verraden zullen worden, in der zulker boezem gerustelijk over te storten. Zoo deed althans WILLEM BEELAARTS bij Ds. A***, die hem met de grootste goedwilligheid aanhoorde, en eindelijk betuigde, dat hij zeer genegen wezen zou, om bij den Heer WESTENDAAL dat aanzoek te doen, was het niet, dat hij oordeelde hierdoor een' stap te zullen wagen, die een' belee-

leedigenden, althans eenen zonderlingen ſchijn, hebben zou, in de oogen van BLOMMESTEYN, ja waarover die niet zonder reden zeer te onvreden zou kunnen wezen. „Maar welaan!" zeide hij, tot ſlot, nadat WILLEM nogmaals zijn verzoek zeer dringende herhaald had, „Welaan! ik zal u den weg gemakkelijker maken; ik zal vader BLOMMESTEYN niet alleen uwe genegenheid voor ALIDA openbaren; maar ik zal hem, zoo gij mij daartoe vrijheid geeft, uw verlangen verklaren, dat hij zich voor u bij den Heer WESTENDAAL vervoegt, en deszelfs oudſte dochter voor u ten huwelijk vraagt." — BEELAARTS ſprong op van blijdſchap, en had bijna van dankbare vreugde de handen van Ds. A*** gekust, hem, met al het vuur en vertrouwen der jeugd eigen, zijne belangen als een' vader nogmaals aanbevelende.

Ds. A*** had ondertusſchen aan BEELAARTS gezegd, dat hij, om vader BLOMMESTEYN in eene goede luim te treffen, daartoe de geſchiktſte gelegenheid aan zou grijpen, waardoor misſchien de geheele zaak althans het verzoek der verkeering echter een klein uitſtel lijden zou. Schoon met eenen treurigen weerzin, onderwierp zich BEELAARTS aan dien verſtandigen raad, als toeſtemmende, hoe zijn ſtiefvader van een luimig karakter was, en den eenen dag oneindig handelbaarder dan den anderen.

BLOMMESTEYN eenige dagen daarna uit *Am-*

ſterdam, van de Beurs teruggekomen zijnde, verklaarde over tafel, dat hij een' allerſchoonſten ſlag in de koffij gedaan had, en was dus, (want de zucht tot winst was bij hem, nu andere hartstogten ſchenen te ſlapen, meer heerſchende dan ooit geworden,) aan die neiging meer dan voldaan ziende, in eene zeer uitſtekend goede luim gekomen. Na den maaltijd, zijnde het een fraaije zomerſche dag, gingen de logeergasten, waarbij ook WILLEM BEELAARTS en ALIDA WESTENDAAL, door de Meer eene wandeling doen; maar BLOMMESTEYN, die reeds 's morgens in *Amſterdam* veel op en neêr gegaan had, toonde geene groote genegenheid, om van de partij te zijn, evenmin als Ds. A***, die, eenigzins zwaarlijvig zijnde, de voorkeur gaf, uit hoofde van de groote hitte, om met den Heer BLOMMESTEYN, in den koepel, aan den weg, die door digte linden beſchaduwd was, eene pijp, na het afgeloopen middagmaal, te rooken; en met elkander over het nieuws van den dag, of van koetjes en kalfjes te praten; ſchoon het oogmerk van Ds. A*** eene verdere ſtrekking had.

Zij waren reeds op hunne ſtandplaats gezeten, en de rook klom in kleine wolkjes langs beider hoofden op, eer nog het gezelſchap de Hofſtede af was. Nadat dit bij den koepel vriendelijk groetende voorbij gegaan was, daar WILLEM en ALIDA, arm in arm gaande, het laatſte paar

uit-

maakten, begon Ds. A*** met te zeggen: — „Die WILLEM en ALIDA, vriend BLOMMESTEYN! dat vind ik een regt lief paartje. Ik verwacht nog, dat dat wel eens tot een huwelijk komen zal.”

BLOMMESTEYN. (*Na eenen zeer zwaren haal uit zijne pijp gedaan te hebben.*) Dat is niet onmogelijk, Dominé! dat is niet onmogelijk; maar WILLEM is nog veel te jong.

Ds. A***. Veel te jong, zegt gij; dat komt mij juist zoo niet voor. 'Er trouwen 'er zeker meer ouder dan jonger; maar of die daarom beter doen, dat is bij mij onzeker.

BLOMMESTEYN. Daarenboven, daarenboven heeft hij nog geene kostwinning.

Ds. A***. Nu, ik onderſtel, dat hij toch zeer goede middelen heeft, om zich eene ruime kostwinning aan te ſchaffen. Hij ſchijnt zeer ijverig te zijn, op het kantoor, waar hij geplaatst is, daarenboven oefent hij zich zeer wel in het aanleeren der levendige talen, die tot den handel vereischt worden.

BLOMMESTEYN. Dat is zoo, dat is zoo, en dat zal hem, als hij over een dozijn jaren eens zijne eigen zaken begint, wel te ſtade komen.

Ds. A*** (*met eenige verwondering*). Over een dozijn jaren! mij dunkt, dat zal wat lang zijn.

BLOMMESTEYN. Ja, mijn lieve Dominé! men kan geen negotie drijven voor perzikkepitten.

Ds. A***. Dat ſtem ik toe; maar ik onderſtelde (en heb ook altijd gehoord), dat de moeder van uwe twee voorkinderen eene vrouw van vrij aanzienlijke bezittingen was, en dus, dat zij zeker, bij haren hertrouw (daar ik wel meen gehoord te hebben, van Doctor BERGVELD, dat zij door haar' vorigen man eigenlijk de rijke vrouw geworden was,) genoeg bezeten heeft, om na haren dood, haar twee kinderen een goed gedeelte van de vaderlijke goederen te doen ten deel vallen.

BLOMMESTEYN. Dat zou zoo hebben kunnen zijn; maar ook anders kunnen wezen, Dominé! De Heer BEELAARTS had zijne vrouw volkomen vrij erfgenaam van alle zijne bezittingen gemaakt, en dus.... en dus.... begrijpt gij, dat zij in de eerſte plaats tot niets meer, dan een vaderlijk bewijs, bij haar' hertrouw, verpligt was, en gij weet, dat men dat grooter en kleiner kan nemen.

Ds. A***. Dat weet ik. Ik weet ook, dat men hierin geen bepalingen ſtelt; maar tevens, dat 'er iets is, dat men billijkheid noemt, en dat die voor een edel denkend mensch, nog heiliger moet zijn, dan juist het ſtrikt regt; ja dat ſomtijds het hoogſte regt het hoogſte onregt is.

BLOMMESTEYN. Nu, zij heeft nog het een en ander voor de kinderen gedaan; maar onder ons gezeid, het vaderlijk bewijs heeft zij niet groot gemaakt, en het overige is ook,

zoo

zoo als het is... noch WILLEM noch JETJE hebben dus bezittingen van eenig aanbelang, indien ik leef, te wachten, bij hun trouwen of meerderjarigheid. Mijne vrouw zaliger was zoo zeer ten mijnen voordeele ingenomen, dat zij mij ten uiterfte heeft bevoordeeld, hetwelk ook de eerfte grondflag geweest is, van het (ik durf zeggen) groot fortuin, dat ik gemaakt heb.

Nu volgde 'er eene lange poos ftilzwijgen, waarin de verontwaardiging op het gezigt van Ds A*** te lezen was, welke echter BLOMMESTEYN niet opmerkte, voor dat dezelve, op den volgenden trant, voortging:

„Gij weet Mijnheer BLOMMESTEYN, dat ik gewend ben, altijd voor de vuist te fpreken, en dat de vleijerij geene eigenfchap van mijn karakter is."

BLOMMESTEYN. Nu ja! Wat wilt gij daarmeê zeggen, Dominé?

Ds. A***. o Mijnheer BLOMMESTEYN! — Verftaat gij mij niet? Moet ik mij duidelijker verklaren?

BLOMMESTEYN. Ik weet niet, wat gij bedoelt, Dominé!

Ds. A***. Moet ik het u dan zeggen, duidelijker zeggen?

BLOMMESTEYN. o Ja! Dominé!

Ds. A***. Dan zal ik het doen. Gij hebt, vrees ik, wel vooraf geweten, dat de Weduwe BEELAARTS zoodanige nadeelige fchikkingen ten aan-

 zien

zien van hare kinderen, en voordeelige ten uwen opzigte gemaakt had.

Blommesteyn. Nu ja! ik wil dat niet ontkennen. Ik zou ook wel zeer dwaas geweest zijn, indien ik zonder die schadeloosstelling zoodanig eene vrouw getrouwd had.

Ds. A***. Maar hebt gij nooit eenige knaging, eenig verdriet gevoeld, dat door zoodanige schikkingen die onschuldige kinderen door u verstoken geraakt zijn, van aanzienlijke bezittingen, waarop zij eenen regtmatigen eisch hadden. Dat is immers niet, zoo als het behoort.

Blommesteyn. Dat was de zaak van den Heer beelaarts geweest, die moest gezorgd hebben, bij zijn leven, dat dit nooit kon gebeuren; en zijne Weduwe heeft, nadat zij met mij getrouwd was, alleen gebruik gemaakt van haar regt.

Ds. A***. En zijt gij voor u zelven overtuigd, dat gij 'er geen hand in gehad hebt, om u met die bezittingen te verrijken; heeft zij dat alles zoo uit eigen verkiezing gedaan?.. gij zwijgt... o dat zwijgen, Mijnheer! klaagt u bij mij aan, beschuldigt u van iets, dat mij wel bedroeft om uwer kinderen wil — maar nog meer om uwen wil. Foei! foei! wat hebt gij niet te verantwoorden... in dat gerigt, hetwelk voor zulke onregtvaardigen vreesfelijk, zeer vreesfelijk zijn zal... Gij hebt u met onregtvaardig goed verrijkt,

rijkt, met het goed van Weezen. [BLOMMESTEYN bleef zwijgen, maar Ds. A*** befpeurde duidelijk, dat hij zeer toornig werd over de harde waarheden, die hij hem zeide, doch ging voort] Ik merk zeer duidelijk, dat hetgeen ik u zeg, u alles behalve aangenaam is. . . . .

BLOMMESTEYN. Dat is het, dat is het, Dominé, en ik merk nu, dat gij, zoo als velen uwer Collega's, u ook al met zaken bemoeit, die u niet aangaan.

Ds. A***. Die mij niet aangaan? Gij dwaalt, Mijnheer BLOMMESTEYN, de zaak der regtvaardigheid en der beleedigde onfchuld, gaat mij wel degelijk aan: niet alleen als Leeraar van den Godsdienst, maar als mensch... Uw geluk gaat mij ook aan het harte.... En ik verheug mij, dat gij met die fchuld op uwe ziel niet zijt afgefneden, in de zoo gevaarlijke ziekte, van welke gij zoo onlangs door Gods goedheid zijt gered, en nu nog in ftaat zijt, om het door u bedreven kwaad te verbeteren... Ik zal verder gaan. Uw gedrag omtrent deze kinderen, is zoodanig, dat gij het mij niet kwalijk nemen zult, dat ik op morgen met mijne vrouw en kinderen u verlate, daar ik geen' beet met genoegen hier weder in mijn' mond zou fteken, ja mij bij elken herinneren zou, dat ik eenig deel nam aan onregtvaardig verkregen goederen.

BLOM-

BLOMMESTEYN. Zoo fpoedig een vertrek zou al vrij wat opzien baren, Dominé.

Ds. A***. Ik zal het wel zoo aanleggen, dat het niemand merkt, en hetgeen gij mij vertrouwd hebt, als een geheim bewaren; God biddende, dat Hij eenmaal, uw verftand verlichtende, u een opgeklaard inzien van uwe dwaling zal doen krijgen; en gij dan als eene pligtmatige boete, dat herftellen zult ten aanzien van uwe voorkinderen, hetwelk gij, u in hunne plaats ftellende, achten zoudt, dat men aan u verfchuldigd was.

BLOMMESTEYN. Nu Dominé! gij moet dat zoo hoog niet opnemen, en gij moet morgen nog niet vertrekken...

Ds. A***. Onder ééne voorwaarde.

BLOMMESTEYN. En die is?

Ds. A***. Dat gij ernstig in overweging nemen zult, alles, wat ik u gezegd heb, en daarover mij morgen uw gevoelen zult melden, wanneer wij hier, gelijk de meeste morgens toch het geval is, alleen te zamen ontbijten. Denk daarover na, en denk 'er over, vervuld met het befef, dat ieder van uwe gedachten bekend is bij den Heiligen God.

BLOMMESTEYN. Ik neem het aan. Gij hebt mij waarachtig getroffen, Dominé! maar wij moesten 'er nu van afftappen, en liever eens naar den karpervijver gaan. 't Is of het mij hier wat benaauwd wordt in den koepel.

BLOM-

BLOMMESTEYN, die voor Ds. A*** eene onbepaalde hoogachting had, bleef over zijn gedrag, ten aanzien van zijne voorkinderen gehouden, nadenken, en bragt eenen onaangenamer en ſlapeloozer nacht door, dan hem bijna immer heugde. Hij was volkomen overtuigd, dat hij bijzonder ten aanzien van het testament, misbruik gemaakt had van de dwaze liefde, die de Weduwe BEELAARTS voor hem voedde, dat zij zelve toch zoo gaarne voordeeliger voor WILLEM en HENRIETTE zou gemaakt hebben: en zijn ontwaakt geweten kreeg den boventoon toch boven alle de valſche drogredenen van eigenbaat en hoogmoed; ja, hij had met zich zelven zooveel te doen, dat hij, het kostte hem dan al wat, toch zich rust wilde bezorgen, daar hij, alles tegen elkander wegende, zich zeer gemakkelijk overtuigde, dat de opoffering, die hij, zoo hij zijne voorkinderen regt liet wedervaren, hem geheel niet krenken zou; en hij zelf zooveel fortuin gemaakt had, zoo in zijne eigene als in zijns vaders zaken, dat hij in volle ruimte denzelfden levenstrein kon blijven volgen. En hij zou daarenboven dan de rol van een' edelmoedig man ſpelen, als hij meer deed, dan waarbij hij volgens de letter van het Testament verpligt was. Nadat hij tot dat beſluit was gekomen, was hij zoodanig weder over zich zelven voldaan, dat hij binnen weinige minuten inſliep.

Ds. A*** was den volgenden morgen al

vroeg

vroeg bij de hand, en wandelde, in zijne eenzaamheid, door de hofftede, bijzonder zich verlustigende in de befchouwing van de heerlijke werken der fchepping, die door de rijzende zon zoo glansrijk werden opgehelderd, als of zij nieuw gefchapen voor het licht traden, en zijne verrukking nam nog toe, toen hij zich op eene bank in een priëel nedergezet hebbende, een gedicht van POOT zat te lezen, met welken Dichter hij, te *'s Gravezande* ftaande, reeds kennis gemaakt had, en dien hij om deszelfs ongemeen bevalligen dichttrant zoo hoog achtte. Het Gedicht was van dezen inhoud:

De blanke dageraet bemaelt met gulde glansfen
De dagkim als hy plagh.
Het kriekende oosten pronkt met koele roozekransfen
En gaet in arbeit om den arbeitzamen dagh
Te baeren. Midlerwyl verkrygen alle dingen
Hun verf en wezen weêr.
D'ontwaeckte nanacht wykt: de ftomme wouden zingen,
Beluistert van het velt langs 't vlak gekemde meer.
Gins ftreeft een herderin, die fier op natte ftruiken
Heur naekte voeten zet.
De ploeger wekt zyn os: de visfer licht zyn fuiken:
De reizer tygt op wegh: de jager fpant zyn net.
Thans ziet men melkerboer den vollen eemer dragen;
Hij zingt en kent geen leet.
Hy pryst zyn jeugdigh vee: hy pryst de jeugt der dagen,
Hy pryst de klaverwei die room en boter zweet.
Hy hoort de nyvren fmit het heiligh kouter fmeden
Dat zynen akker bout.
Ook toont hem 't nuchtre licht de huiverige fteden,
Daer hem de noeste markt zyn zilver telt en gout.

O lachende uchtendstont, gewenschte troost der kranken,
En leven van myn lier,
Ik zou met langer lied uw vrolyke aankomst danken,
Maar och! gy vaart te snel; gy vaart te snel van hier.

Zooverre was hij gevorderd, toen de Heer BLOMMESTEYN in een' chitsen nachtjapon gekleed, en met eene hooge slaapmuts op het hoofd, den hoek van eene der lanen omsloeg, en in een eenigzins peinzende houding aan kwam treden; ja hij was zoo diep in gedachten verzonken, dat hij Ds. A*** op weinige schreden genaderd was, eer zij elkander bemerkten, dewijl de aandacht van den laatsten door zijnen geliefden Dichter geheel verzwolgen was.

Nadat zij elkander ontdekt hadden, en de gewone morgengroete gedaan, zette zich BLOMMESTEYN bij zijnen gast neder, en kon nu niet nalaten, om aan denzelven te verhalen, welk een' diepen indruk het gesprek, dat zij den vorigen dag met elkander gehouden hadden, op hem gemaakt en hoe hij besloten had, om, althans af te zien van de strenge letter van het Testament, en zich op eene billijker wijze ten aanzien van zijns vrouws voorkinderen te gedragen, maar voegde 'er zuchtende bij, dat het hem dan al vrij wat duizenden kosten zou.

„Nu," zeide Ds. A***, daar de opregtste en hartelijkste vreugde hem uit de oogen schitterde. „Ik wensch u hartelijk geluk mijn vriend!

met

met dit gelukkig befluit, en ik twijfel geen oogenblik, of gij zult, door de bevrediging van uw geweten, eenmaal den zegen des Hemels daarvoor ondervinden. Een gerust gemoed is toch een fchat, die door het bezit van geen tonnen gouds kan verkregen worden... maar ik ben 'er niet alleen, om uwen wil verheugd over, maar ook om uwen zoon WILLEM: ja, fta mij toe, dat ik u nu alles, wat mij op het hart ligt, nopens hem openbaar. Hij heeft mij dan verzocht u zijne genegenheid bekend te maken, die hij federt een' geruimen tijd heeft opgevat voor Juffrouw ALIDA WESTENDAAL, en hoe hij met haar op zoodanigen voet ftaat, dat hij gaarne eene nadere verkeering met haar door u, als zijn vader en voogd, bij den Heer WESTENDAAL zou verzocht hebben. Daar gij nu tot zulke edelmoedige gevoelens omtrent uwe voorkinderen gekomen zijt, twijfel ik niet, of gij zult zeer gereedelijk aan dat billijk verlangen van uw zoon WILLEM voldoen?"

BLOMMESTEYN. Ei, ei, Dominé! ik had niet gedacht, dat dit gefprek van gisteren, tot zoo iets de inleiding was... maar fiat. Gij hebt mij nu eens zoover gebragt, dat mij nu de rest niet veel fchelen kan... maar ik zou toch gaarne eene voorwaarde bedingen..... en dan wil ik, al was het nog dezen dag, mijn verzoek wel bij den ouden Heer WESTENDAAL doen.

Ds.

Ds. A***. En, die voorwaarde zou zijn?

BLOMMESTEYN. Niet anders, dan dat WILLEM, voor zijn trouwen, een reisje naar *Suriname* deed, omdat 'er vele zaken te beredden zijn, die volftrekt of door hem, of door mij in perfoon moeten gefchieden, daar althans de laatfte brieven zoodanig waren, dat ik 'er de tegenwoordigheid van een van ons beide, voor een half jaar, zeer noodzakelijk zou oordeelen. Zijn belang en het belang van zijne zuster is, als ik de voorgenomen fchikkingen maak, zoowel als het mijne 'er in begrepen, en wat mij betreft, het zou mij, behalve dat ik een' vrij grooten afkeer tegen de zee heb opgevat, zeer flecht fchikken, bovenal daar hier mijne zaken zoodanig eene uitgebreidheid hebben verkregen, dat ik zoo lang volftrekt niet van het kantoor zou kunnen gemist worden.

Ds. A*** vond in deze voorwaarde niets onbillijks, en verzocht aan BLOMMESTEYN, dat hij, als eene foort van gelastigde van BEELAARTS, dezen het heugelijk nieuws, zoodra hij van het ontbijt kwam, zou mogen melden, biddende hem tevens, dat hij nog dezen dag, zoo als hij zich ftraks genegen betoonde, wanneer hij daarover met WILLEM gefproken had, bij den Heer WESTENDAAL zich zou vervoegen, daar toch goede zaken nooit te fpoedig ten uitvoer konden worden gebragt; en als men menfchen genoegens wilde veroorzaken, de eerfte gele-

genheid moest aangrijpen. Dezen voorflag deed Ds. A*** ook om reden, dat BLOMMESTEYN dezen dag weder in eene zeer goede luim was, en opdat door dezen ftap het terugtreden voor hem moeijelijker zou gemaakt worden. BLOMMESTEYN gaf hierop zijne toeftemming te verftaan. — Zoodra het ontbijt afgeloopen was, gaf Ds. A*** een' wenk aan WILLEM, en met elkander zich van het gezelfchap verwijderd hebbende, verftond deze van hem, hoe zijn vader en voogd, indien hij hem dit voorftel deed, zeker nog heden naar den Heer WESTENDAAL zou gaan, om het verlangd aanzoek te doen, hem tevens te kennen gevende, hoe BLOMMESTEYN tot eene voorwaarde ftelde, dat hij eene reis naar de West zou doen, eer men aan het voltrekken van het huwelijk zou kunnen denken. Dit laatfte maakte wel eenen eenigzins onaangenamen indruk, maar hij was zelf zoodanig van de noodzakelijkheid overtuigd, dat hij veel wederfpraak in dezen ongeraden achtte.

Toen WILLEM aan BLOMMESTEYN het voorftel deed, gedroeg zich de laatfte wel eenigzins wonderlijk, en liet WILLEM gevoelen, dat hij zijn voogd was, door eene zekere deftige houding aan te nemen, om hem, als 't ware, eenen indruk te geven, wat hij aan hem verpligt was. Evenwel, en dit was WILLEM genoeg, het flot van alles was, dat hij nog dezen dag zich bij den Heer WESTENDAAL zou ver-

voe-

voegen, en den zoo zeer door zijnen zoon verlangden voorflag doen.

Naar *Amfterdam* gereden zijnde, liet BLOMMESTEYN bij den Heer WESTENDAAL belet vragen, om hem over eene zaak van belang te fpreken: en deze hem terug weten, dat hij hem welkom zijn zou. Zoodra BLOMMESTEYN de ftoep opkwam, wilde zich Juffrouw WESTENDAAL uit het vertrek verwijderen, waar zij zich met haren man bevond, maar BLOMMESTEYN gaf, haar in de kamerdeur ontmoetende, te kennen, dat, fchoon de zaak waarover hij fpreken kwam, wel niet onmiddellijk de huisvrouw van den Heer WESTENDAAL aanging, het 'er echter verre af was, dat dezelve een geheim voor haar kon of mogt zijn — en nadat Juffrouw WESTENDAAL weder plaats genomen had, deed hij het voorftel, de verkeering van zijnen zoon met Juffrouw ALIDA betreffende.

De Heer WESTENDAAL was een zeer openhartig gul man en maakte flechts in het eerst eenige tegenwerpingen, ontleend uit de jonkheid van WILLEM BEELAARTS, en dat hij nog tot geen vasten ftand gekomen was, die BLOMMESTEYN dan ook zoo goed mogelijk oploste. Juffrouw WESTENDAAL had dit alles zwijgende bijgewoond; tusfchen beide wel eens grimlagchende, als haar man wilde te kennen geven, als of hij nog nooit eenig vermoeden gekoesterd had, dat die jonge lieden eenige genegenheid

voor elkander hadden. Eindelijk zei vader WESTENDAAL tegen haar: „Waarom ANTJE, waarom zwijgt gij zoo doodstil? Ik weet, dat gij groot van ALIDA houdt. Zeg gij eens, wat 'er u van dunkt." —— „Kan, mag, moet," antwoordde Juffrouw WESTENDAAL, „ik den Heer BLOMMESTEYN, voor zijnen zoon eenige hoop geven?" — „Kom, kom," antwoordde WESTENDAAL, „ik weet raad, Mijnheer BLOMMESTEYN, ik zal het aan mijn ANTJE overlaten, die is geheel onpartijdig, en zoo als die best oordeelt, zal het zijn... Zijt gij daarmede te vreden?" „Volkomen, volkomen," antwoordde BLOMMESTEYN.

„Waarlijk, waarlijk," zei Juffrouw WESTENDAAL, „mijn man vertrouwt mij te veel.... maar, als hij het dan volstrekt begeert, dat ik beslissen zal; dan ben ik van gevoelen, dat hij het aanzoek van den Heer BEELAARTS moet begunstigen, indien namelijk ons DAATJE, als wij haar over de zaak ernstig gesproken hebben, bij dat gesprek zoodanig over BEELAARTS denkt, als ik eenigermate vermoed.

„Heb ik niet een hupsch wijf?" zeide WESTENDAAL.... „en doe ik niet wel, dat ik door haar eene zoo gewigtige zaak laat beslissen?" BLOMMESTEYN gevoelde dit oogenblik op nieuw, wat hij in ANTJE WYNSTOK verloren had, en bedankte haar voor de gunstige beslissing, waar-

waarvan hij nog dien zelfden dag, op zijn buiten teruggekeerd, BEELAARTS, bij voorraad tot deszelfs zoo onuitſprekelijke vreugde kennis gaf, dat hij bij eene eenzame avondwandeling niet kon nalaten zijn hartelijk beminde ALIDA daarvan deelgenoote te maken. Het laat zich gemakkelijk begrijpen, dat ook deze boodſchap ALIDA niet onaangenaam in de ooren klonk, ſchoon zij zich op die wijze gedroeg, als bijna ieder Hollandsch meisje in haar geval zou doen, met namelijk, de vreugde, die haar hartje gevoelde, te verkroppen, en te gelijk aan BEELAARTS te verklaren, dat het, daar de zaken nu zoo ſtonden, voor haar onvoegelijk zijn zou, om langer op het buiten van zijnen vader te blijven vertoeven; hetwelk zij, onaangezien BEELAARTS verſcheiden bewijsredenen daartegen aanvoerde, met zekere aan preutschheid grenzende fierheid bleef afwijzen. Maar deze fierheid viel het haar moeijelijk ſtaande te houden, toen BEELAARTS haar verhaalde, hoe hij, binnen zeer kort, zich genoodzaakt zou zien, om eene reis naar *Suriname* heen en weêr te doen, waarmede zeker toch eenige maanden zouden gemoeid wezen. ALIDA verbeeldde zich met treurigheid, dat die reis en hunne ſcheiding vooral een' onoverkoombaren langen tijd duren zou, toen BEELAARTS haar voorſtelde, hoe haar nu zoo overhaast als oogenblikkelijk vertrek ſtrekken zou, om hem van de aangenaamſte gelegenheid te berooven, van haar dikwijls te

 zien,

zien, dat toch weldra voor maanden geheel op zou houden. Schoon zij hierdoor vrij wat begon te aarzelen, en de fierheid in weemoedigheid veranderde, was het zeer goed geweest, dat zij zich en haar minnaar tot haar aanstaand vertrek van *Rozenburg* voorbereid hadden, daar zij reeds, den volgenden dag, van hare moeder een' brief ontving, waarbij haar het plegtig aanzoek van den Heer BEELAARTS berigt werd, en tevens het welvoegelijke ja noodzakelijke onder het oog gebragt, om nog, staande den loop dier week, naar huis te komen, waaraan zij, hoezeer tot aller leedwezen en bijzonder dat van BEELAARTS voldeed; daar toch, hoe streelende voor hem de toegelaten verkeering ten huize van ALIDA's ouders ware, dezelve aan velerhande beperkingen onderhevig en, in vergelijking, de gelegenheid om haar te zien en te spreken, nu zeldzaam zijn zou.

✿

TWEE.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Door de afwezendheid van BLOMMESTEYN buiten *Amſterdam*, in vroeger tijd, was hij toevallig niet betrokken geraakt in de toenmalige ſchutterij dier ſtad, en daar ook zijne bijzondere liefhebberij juist hier niet op viel, was hij, na zijne terugkomst, 'er geheel buiten gebleven. Daar hij echter meer en meer tot de zeer fatſoenlijke klasſe van burgers begon te behooren, en de Krijgsraad dikwerf verlegen was om voorwerpen van dien aard voor Kapiteinen, werd hij, bijzonder door zijne kennis, die hij als Heemraad aan den Secretaris van Burgemeesteren gekregen had, op het onverwachtst tot Kapitein bij 't Oranje-Vaandel door den Krijgsraad, benoemd.

Niet weinig ſtond BLOMMESTEYN verſteld, toen hem dit ter kennisſe kwam, en hij op zijne Hofſtede 's morgens onder andere brieven, die hem uit de ſtad toegezonden waren, den brief ontving, waarbij hem die vereerende post werd opgedragen. Hij zat aan het ontbijt met zijne dochter JETJE, en daar het nu ruim drie

weken was geleden, dat haar broêr WILLEM in zee was en op reis naar *Suriname*, schrikte zij, toen BLOMMESTEYN, die zeldzaam zich een enkel woord over negotiezaken onvallen liet, en, als een welgesteld en regtschápen koopman, althans met dezelfde koelheid naar het uitwendige, het berigt van een welgeslaagd plan, als dat van eene bankbreuk, ontving, bij het opendoen van een' brief uitboezemde: „Dat is gek, dat is heel gek... JETJE! dat bevalt mij niet." „Is 'er zwarigheid," vroeg deze ontroerd, „met het schip de *Zeemeeuw*, waarop broêr WILLEM is?" „Neen! malle meid," zei hij, „daar heb ik geene tijding van, als dat het op de hoogte van de Spaansche Zee gepraaid is, en dus zoo goed als de reis gemaakt heeft, even als of hij met een noorder koelte van *Zaandam* naar *Amsterdam* vaart... 't Is heel wat anders, daar krijg ik berigt, dat ik, God beter 't, aangesteld ben tot Kapitein der Schutterij van *Amsterdam*." „Zoo, zoo," hernam nu HENRIETTE, die door de oogenblikkelijke gerustftelling ten aanzien van het lot van haren broeder, weder in haar gewone opgeruimde luim gekomen was, „Wel Papa! dan heb ik de eer u, met dit kopje koffij, van harte te feliciteren, en hoop, dat gij 'er niet minder genoegens, dan aan het Heemraadschap van *Nieuwer - Amstel* aan beleven zult."

„Verpligt voor uw kompliment, dochter!"

zei-

zeide BLOMMESTEYN, op eenen even twijfelachtigen toon, als het gelaat van HENRIETTE, bij dien zoo vaardigen gelukwensch; „maar," ging hij voort, „gij moet niet denken, dat ik met dit laatste eenigzins in mijn' schik ben; want ik heb, zoo als de meeste kooplui, een' onbegrijpelijken afkeer van alles, wat naar den wapenhandel gelijkt, en zou nu wel wenschen, dat ik tot de Mennisten behoorde; die komen voor eene kleine contributie vrij, omdat zij conscientie-zwarigheid maken, zoo het heet..." „Hoe, zoo het heet, Papa!" zeide JETJE, „ik weet niet veel van de Religie, buiten de Fransche, waartoe ik verleden jaar, omdat zij de fatsoenlijkste was, zoo als ik van groote Mama zaliger gehoord had, lid geworden ben, te gelijk met broêr WILLEM: maar ik heb zoo nu en dan wel met grooten lof van de Mennisten, en als van heele rijke lui, hooren spreken. Daar hebt gij, bij voorbeeld, o hoe heet zij ook, ja, NEELTJE BROUWER, die heb ik laatst eens aangetroffen, dat is dan een heel rijk meisje, en, schoon zij minder zwierig gekleed was, waren de stoffen zoo allerkeurigst en duur, dat geen van allen iets aan had, dat 'er naar geleek."

„Dat geloof ik wel," zei BLOMMESTEYN, „'er zijn veel schatrijke menschen onder: maar wat hun eigenlijk geloof betreft, dat weet ik zoo heel net niet: alleen heb ik van mijn' Katechizeermeester geleerd, dat men heel voorzigtig

met hun moest omgaan, omdat zij eigenlijk Herdoopers zijn, en wel wat op zijn Kwakers denken: en dan weet ik nog, dat zij ook in het geheel niet zweren, niet in de regering mogen zijn, en geen wapens dragen.... en graag den naam hebben, dat zij ongemeen teêr van conſcientie zijn. Nu, ik zal dat daar laten; maar in het ſtuk van negotie zijn zij zoo fiks, en dooſtrapt bij de Joden af.... maar, om tot mijn' nieuwen post weer te keeren. 'Er is bijna geen ding in de wereld, daar ik zooveel tegen heb, als tegen dat Kapiteinſchap...." „Welnu, Papa!" zeide JETJE, „word dan gaauw Mennist."

BLOMMESTEYN. Gij praat 'er heel makkelijk over.

HENRIETTE. Wel Papa! wat zwarigheid, ik ben Fransch geworden, om dat het, zoo als Groote Mama zeide, het geloof naar de mode was; en waarom zoudt gij niet Mennist worden, om van het Kapiteinſchap af te raken?... of misſchien dat zij u, Papa! wel zouden vrijlaten, als gij eens dreigde, dat gij anders Mennist zou worden. Bij de Mennisten preken zij immers ook in het Hollandsch — want bij de Franſchen heb ik het dan heel kwaad, om 'er wat van meê te dragen, daar ik ſomtijds bijna den geheelen kerktijd beſteed, om den tekst te zoeken.

BLOMMESTEYN. Neen! neen! JETJE! Ik blijf bij mijn geloof. Als men tot zekere jaren gekomen is, en men is eens bij eene Gemeente,

dan

dan moet men daarbij blijven. Ik heb mijn' vader zaliger wel hooren zeggen, dat het ook niet de moeite waardig was om te veranderen, want dat alle geloove hunne zwakke en ſterke zij hadden, en dat het over het algemeen bij de menſchen niet veel afdeed, want dat altijd de natuur boven de leer ging. Hij had bij voorbeeld een' wereloozen Mennist zijn' pakhuisjongen een' klap zien geven; eenen fiks gepredestineerden van mijn geloof uit angst voor den donder in een' kelder zien kruipen... maar ik wil ook niet dreigen, dat ik Mennist zal worden, want als men dreigt en niet doet, dat zeg ik altijd, dan is men een gek of durf niet.

HENRIETTE. Maar, Papa! 'er is immers geen zwarigheid ter wereld bij, om Kapitein te worden? Uw leven loopt 'er geen gevaar bij, en gij raakt 'er toch meer en meer door in aanzien en betrekkingen.

BLOMMESTEYN. Ik geloof wel, dat mijn leven, JETJE, 'er geen groot gevaar bij loopt, maar 'er kunnen toch gevallen van oploopen en oproeren komen; ja ik heb wel gehoord van Kapiteins, die, in tijden van oorlog, naar de ſteden op de grenzen moesten. — Nu de Hemel beware ons voor oproerige tijden en voor den oorlog! En hetgeen gij daar zegt van in aanzien te komen... Ik kan u juist geen ongelijk geven, maar, om de waarheid te zeggen, JETJE! ik vind dat 'er toch aan dat Heemraadſchappen zelfs al meer last is, dan ik mij had voorgeſteld.

ſteld. Mijn vader zaliger zeide altijd: een vergeten burger een gerust leven. Ik merk nu al, dat het hiermeê is, veel koeijen veel moeijen... maar men heeft mij nu in den ſlinger, en het zal 'er nu maar zoo meê door moeten.

HENRIETTE. Papa, gij zijt merk ik dan toch voornemens, om het aan te nemen.

BLOMMESTEYN. Wel ja JETJE! en ik heb 'er nog eene bijzondere reden voor.

HENRIETTE. En die is?

BLOMMESTEYN. Dat ik Kapitein benoemd ben bij het Oranje-Vaandel. En ik durf het u wel vertrouwen, maar ik zou het niet gaarne verpraat hebben: mijn vader zaliger, die de tijden van WILLEM den III volop beleefd heeft, en nog het begin van de Stadhouderlooze regering, heeft mij altijd ingeprent; dat dit land het best gevaren heeft onder de regering van de Prinſen van ORANJE. Hij heeft mij altijd gezegd, en dat vind ik, ſchoon ik 'er voor mij zooveel hinder juist niet bij heb, de waarheid, dat de regeringen der ſteden, zonder een knip op haar neus, ellendig den baas gaan ſpelen. Nu heb ik altijd nog zoo eene flaauwe hoop, dat WILLEM CAREL HENDRIK FRISO, die in *Groningen* reeds Stadhouder is, en wien men overal langer hoe genegener wordt, misſchien toch nog eens hier in *Holland* het hoofd weder op zal halen; en dan begrijpt ge, als ik dan Kapitein bij het Oranje-Vaandel van de ſtad *Amſter-*

dam

dam ben, dan zal ik niet van de laatfte zijn, die in aanmerking kom, begrijpje JETJE?

HENRIETTE. Als ik u de waarheid zeggen zal Papa! niet volkomen, maar het zijn geloof ik dingen, daar een meisje, als ik, heel weinig meê te ftellen heeft.

'Er kwam bij BLOMMESTEYN nog meer bij, dan zijne genegenheid voor het Huis van ORANJE, en eene zekere ftille hoop, om door hetzelve nog eens eene blinkende figuur te maken in de ftad *Amfterdam;* dat hem zoo vaardig overhaalde, om den post van Kapitein bij het Oranje-Vaandel op zich te nemen. Hij was namelijk ondanks de teistering, die zijn gelaat door de kinderziekte geleden had, overtuigd, dat hij een man was, die 'er nog wel uitzag, en hij verbeeldde zich, dat hij aan het hoofd van een kompagnie geplaatst, toch een zeer manhaftig en goed voorkomen hebben zou, en deze ijdelzinnigheid woog zoo zwaar bij hem in de fchaal van zijn befluit, dat hij, ongeacht hij de zwarigheden gevoelde, voor hem aan dien post verknocht, denzelven terftond aannam. — Schoon BLOMMESTEYN zijne zucht voor het Stadhouderlijk beftuur, op eene bijzondere wijze, bij zijne ftiefdochter voordroeg, hij was met vele duizende ingezetenen, zoowel van hoogeren als lageren ftand doordrongen van het gevoel, hoe 'er toen in dit land, tegen den aanwas van het onderdrukkend gezag der ftedelijke Regenten, een hulp-

hulpmiddel noodig zijn zou, en het was zeer natuurlijk, dat alle de zulken meer en meer het oog begonnen te vestigen op WILLEM CAREL HENDRIK FRISO, zoo, omdat hij uit het geslacht der Vorsten afstamde, met welker hulp het Vaderland de ketenen van vreemde overheersching verbroken had, als uit hoofde van den roem van verschillende bekwaamheden en goede hoedanigheden, welke hem van alle zijden naging.

Den eersten dag, dat de krijgsraad zitting had, werd BLOMMESTEYN voor denzelven gedagvaard, om den eed als Kapitein af te leggen, en daar juist kort te voren, ALIDA WESTENDAAL, daar nu toch WILLEM vertrokken was, weder bij HENRIETTE was komen logeren, had hij op aandrang van JETJE, op het buiten, het nieuwe pak kleêren, den nieuwen hoed, zijn sjerp en degen met een zilver verguld gevest laten brengen, omdat zij betuigd had zoo gaarne eens te willen zien, hoe hem die kleeding staan zou. De bijna ondeugende schalkheid van de twee meisjes vond vrij wat voedsel, toen zij, daar de koets die hem naar de stad brengen zou, alle oogenblikken, verwacht werd, Papa BLOMMESTEYN in vol kostuum van een' Kapitein bij het Oranje-Vaandel, uit zijne kamer zagen komen. „Welnu," zeide BLOMMESTEYN, zich nog eens in den grooten spiegel met een blijkbaar zelfbehagen bekijkende, „Jufsrouw WESTENDAAL, welnu, dochter JETJE!

wat

wat zegt gij 'er van, ſtaat het mij niet proper?" „Of het u proper ſtaat," zeide HENRIETTE, „ Mama goeder gedachte was altijd gewoon te zeggen, dat gij, als gij de moeite wilde doen, om u op te kleeden, 'er als een *Adonis* uitzaagt."

BLOMMESTEYN. o Gij vleit, gij vleit mij, JETJE!

HENRIETTE. Wat zegt gij 'er van DAATJE! ziet 'er Papa niet charmant uit?... mij dunkt haast zoo jong als broêr WILLEM.

ALIDA. (*die eene kleur kreeg, daar zij* WILLEMS *naam hoorde noemen.*) Ja, ja JETJE! Gij hebt wel gelijk; Mijnheer BLOMMESTEYN ziet 'er dan regt voordeelig uit. 't Is of de kleêren om zijn lijf geſchilderd zijn. Mag ik het gevest van uw degen eens van nabij bezien, Mijnheer! Wat is dat overheerlijk gedreven!

BLOMMESTEYN. Ja! 't is de Amſterdamſche Maagd met den Hollandſchen Leeuw aan hare voeten; zij heeft het wapen met de drie kruiſen voor de borst.

HENRIETTE. En ik denk, dat 'er een naar evenredigheid mooije kling aan vast zal zitten.

BLOMMESTEYN. (*den degen uithalende*) o Wat zijn de meisjes toch nieuwsgierig.

HENRIETTE. Wat zou het jammer zijn, als 'er aan deze heerlijke kling ooit een ſpatjo bloed of een roestvlekjê kwam!..

ALI-

ALIDA. Ik ben wat bang voor ontbloot geweer: men kan 'er heel ligt een ongeluk meê krijgen.

BLOMMESTEYN. Nu, zoete Juffrouw! ik wil u niet bang maken; maar gij zult gaarne bekennen, dat 'er geen beter gevonden wordt. — Maar, ik verzeker u, dat ik 'er ook een' mooijen duit, in de Kalverſtraat, bij den Zwaardveger L'ESPINASSE, voor beſteed heb. Als ik u dan plaiſier doen kan, dat ik hem weder in de ſcheê berg, uw gehoorzame Dienaar.

En nu meende BLOMMESTEYN de kling heel vlug op te ſteken; maar zeer weinig bekend zijnde met dit werktuig, had hij het ongeluk, door zekere onhandigheid, den degen eenigzins ſcheef in de ſchede te ſteken, waardoor dan de kling zeer ſpoedig met de punt vastraakte, zoodat hij dezelve geen vierde gedeelte in de ſchede verbergen kon.

Terwijl BLOMMESTEYN pogingen deed, om met geweld zijn doel te bereiken, kon HENRIETTE niet nalaten, om grimlagchende tegen hem te zeggen: „Dat gaat nog niet glad, Papa!" Deze aanmerking bragt BLOMMESTEYN nog meer in verwarring, en, ſchoon hij te kennen gaf, dat hij anders van zijne jeugd af wel gewoon was, met den degen om te gaan, daarmede mogelijk oogende op het degentje, dat hij in zijne vroegſte jeugd, als een fransch kavaliertje, gedragen had, het wilde maar niet lukken, om de kling verder

in

in de fchee te krijgen, en hij kon toch niet met een' meer dan half ontblooten degen van zijn buiten rijden. Goede raad was nu duur; maar Juffrouw HENRIETTE floeg haar' Papa voor, de meiden en de twee negerinnen te roepen, welke laatfte goede handen aan het lijf hadden, om te beproeven, of zij misfchien zoo gelukkig zouden zijn, om eerst de kling weder uit de fchede te krijgen. „Uw raad is gansch zoo mis niet," zeide BLOMMESTEYN, „maar wat is het jammer, dat de goede PENNY, die krachten als een leeuw heeft, nu met uw' broêr naar *Suriname* is, die was alleen beter als zij met haar allen." Bij nadere overweging werd befloten, om den tuinman en zijn' knecht te laten halen, die toch beide zeer ftoere kerels waren, en binnen kort in het vertrek verfchenen. Nu hield BLOMMESTEYN het gevest in handen, en beide gingen uit al hunne magt aan het trekken: echter zat de kling 'er zoo geweldig vast in, dat het uittrekken niet gelukte, zonder dat een hunner op het zelfde oogenblik op den grond nedertuimelde, en BLOMMESTEYN in een' leuningftoel achter over viel, met de kling in de hoogte. Dit tooneel was te befpottelijk, dan dat zich HENRIETTE en ALIDA konden onthouden van tegen elkander te grimlagchen, en, fchoon BLOMMESTEYN hier over niet zeer gefticht was, oordeelde hij het best hierop geene aanmerkingen te maken, en ook het gezegde van

JETJE ftilzwijgende te laten voorbij glippen, toen zij, met zekeren fchijn van gewigt, zeide: „'t Is maar goed, Papa! dat gij in geene voorteekens gelooft; waarlijk, het zou iemand, die daar in wat ftelde, affchrikken, om zijn' eed als Kapitein te gaan doen."

Terwijl JETJE nog fprak, kwam de koets reeds op het voorplein van de Hofftede. Met ongemeene voorzigtigheid, ftak nu BLOMMESTEYN, op eene gelukkige wijze, den degen in de fchede, en vertrok, uitgeleid door de twee meisjes, die op de ftoep bleven ftaan, tot dat hij in de koets geftapt en naar *Amfterdam* weggereden was. Zij waren ongemeen in haar' fchik, dat Papa BLOMMESTEYN niet langer vertoefde, daar zij nu van vrijer harte durfden botvieren aan het lagchen, dat zij met zooveel moeite hadden opgekropt.

BLOMMESTEYN was intusfchen binnen korten tijd te *Amfterdam*. Hij ftapte aan den *Doelen* uit het rijtuig, waar de Krijgsraad vergaderd was; en, nadat hij in een zijvertrek was getreden, duurde het maar zeer kort, of twee Leden des Krijgsraads kwamen beneden, en leidden hem ter Krijgsraadskamer binnen, waar hij den eed als Kapitein der Amfterdamfche Schutterij, met alle plegtigheid, in handen van den Kolonel, die de Voorzitter van het Edel-Geftreng en Manhaft gezelfchap was, aflegde. Hierop volgde eene algemeene gelukwenfching van alle

de

de tegenwoordig zijnde leden. De Heer BLOMMESTEYN kreeg de eerste zitting in den Krijgsraad, waarin verscheiden zaken van huishoudelijk en klein belang werden overwogen; maar die in de oogen van BLOMMESTEYN, daar 'er veel in voorkwam, dat hij, uit hoofde van onbedrevenheid in dit vak, geheel niet verstond, nog al vrij gewigtig schenen. Den avond bragt hij, nadat de Krijgsraad afgeloopen was, met het kaartspel door, tot dat de avondmaaltijd werd aangerigt, waaraan BLOMMESTEYN geen onwaardig Dischgenoot uitmaakte. Hier verscheen ook wel, zoo als bij zijne intrede in het Heemraadschap, ja eene vrij groote Bokaal, met die van het Heemraadschap genoegzaam evenarende, maar BLOMMESTEYN had een' zoo diepen indruk behouden van die partij, dat hij eenige voorzigtigheid gebruikte; en alle oplettendheid bij het aanbod van de bokaal, om dezelve toch aan den regten persoon te brengen, om bevrijd te zijn van dezelve ten tweedemaal, als eene soort van boete, te drinken. Nu was ook die plas, hoe groot, geenszins genoegzaam, om zijn verstand geheel te benevelen, daar dezelve ook op zijn ligchamelijk gestel geene zeer groote uitwerking had. Hij bleef echter, na dien gewigtigen dronk, ter zijner inhuldiging in het gezelschap, wel uit kleiner, maar toch tot den rand vol geschonken, glazen, alle de ingestelde zoogenaamde conditiën bescheid doen; te meer,

daar dezelve zeer in zijn' smaak vielen; dewijl de Kolonel een vrij bejaard Heer, die de wereld gezien had, door en door ervaren was in het instellen van conditiën, welke naauwelijks den naam van dubbelzinnig konden dragen; maar, ontbloot van alle kieschheid, eigenlijk grove uitvallen waren, die beter in een bordeel van de laagste soort, dan in een der aanzienlijkste Collegiën van eene stad als *Amsterdam*, zouden passen. Maar dit was nu vooral zoo de Mode, en 'er scheen niets geestigs bij de dronken gezegd te kunnen worden, indien het niet uitliep op walgelijke morsigheden, die, hoe zout- en smakeloos op zich zelve, daarenboven meestal het prikkelende van nieuwheid missende, toch met den grootsten smaak ingesteld, en met de sterkste toejuiching gedronken werden door grijsaards, reeds door de natuur tot den staat van magteloosheid verwezen, en door eene jongere soort van vroegtijdig uitgeputte wellustelingen, welke zich daarbij losbandigheden en vuile ranken herinnerden, welker dadelijke pleging hunne vroeg geknakte ligchaamskrachten nu reeds niet meerder toelieten.

Dit echter was geheel het geval niet van allen, althans niet van BLOMMESTEYN; en, schoon deze uitslagen op zijne door den wijn meer dan gewoonlijk verhitte inbeelding invloed hadden, was hij, zich vroegere gevallen herinnerende, voorzigtig genoeg, om, toen, bij het laat scheiden van het

ge-

gezelschap, eenige zijner wapenbroeders hem aannoopten, om op het Rok-in, bij zekere bekende drie zusters VALENTYN aan te gieren, die hen zeker op de fijnste likeuren vergasten zouden, dit verzoek van de hand te slaan, zijne woning op te zoeken, en zich, evenwel tamelijk bestoven, naar bed te begeven.

Schoon hij zeer spoedig insliep, en eerst diep in den morgen ontwaakte, gevoelde hij toen eene zoo geweldige hoofdpijn, dat hij naauwelijks in staat was, om de brieven, die hem, door zijnen kantoorbediende aan het ontbijt gebragt werden, te lezen; ja het was, of de letters bij wijlen voor zijn gezigt dansten; terwijl hem zelfs de eenvoudige teekening van zijnen naam, onder brieven, welke, volgens den vorigen dag gegeven orders, door zijne bedienden geschreven waren, eenigermate moeijelijk viel; ja het duidelijk kenmerk droeg van het beven zijner hand en vingeren. Hij maakte zich over deze verschijnsels zoo ongerust, dat hij, daar toevallig Doctor BERGVELD voorbij zijne woning kwam, hem in liet roepen, en raadpleegde, of een en ander misschien voorboden waren van eene ernstige ongesteldheid. Doctor BERGVELD verzekerde hem, na gedaan onderzoek, van het tegendeel, en dat dezelve alleen voortsproten uit zijne onmatigheid van den votigen nacht, ja waarschijnlijk met dezen dag, en misschien reeds met het middagmaal geheel zouden verdwijnen. Doc-

tor BERGVELD kon intusschen niet nalaten, hem bij deze gelegenheid aan te sporen, om voor het vervolg deze onaangename verschijnsels zich ten nutte te maken, en hem den ouden goeden regel van levens-wijsheid te herinneren, om zich nooit den eenen dag zoodanig te vermaken, dat men den volgenden niet in staat is, om hetzelfde vermaak in dezelfde mate te kunnen genieten.

„Altijd," voerde hem BLOMMESTEYN nu op eene half boertende, half ernstige wijze toe, „altijd hebt gij zulke wijze, zulke heele wijze zetten, daar één mensch wel niet veel tegen zeggen kan, maar die het menig een zeer moeijelijk valt na te komen... Gisteren avond evenwel, zei de oude Doctor STAUNITZ, die ook Kapitein van de Schutterij is, en, zoo als gij weet, bij vele groote lieden in zeer hooge achting staat, dat het zelfs gezond was, dat men alle veertien dagen een' fikschen roes dronk. Dat is een leer, daar men toch veel liever aan zou willen, als aan uwe vizevazen, verstaje, Mijnheer BERGVELD!"

„Ik versta het zeer duidelijk," antwoordde Doctor BERGVELD, „en geloof zeer gaarne, dat mijn Collega niet alleen dit beweerd heeft; maar dat hij het zelfs zeer naauwgezet in praktijk brengt.... maar ook dit weet ik, dat de meeste Heeren, over welke hij praktiseert, even als hij zelf, van tijd tot tijd,

deer-

deerlijke martelaars van het podagra zijn, en dat de tijdperken, binnen welke die onaangename kwaal zich bij hem en hen herhaalt, van tijd tot tijd, korter worden, en de aanvallen gedurig heviger: terwijl sommigen reeds onherstelbare gevolgen daar door ondervinden, en andere van tijd tot tijd, daaraan vroegtijdig in het graf gedaald zijn. Hebt gij geen acht gegeven, hoe STAUNITZ, die zeker aan den disch, door zijne jovialiteit, een voorbeeld voor de drinkebroërs is, schoon hij nog geen zestig jaren bereikt heeft, zoo traag en strompelig gaat, dat hem menig man van zeventig jaar, zonder zich te vermoeijen, voorbijloopt. Hebt gij ook geen acht gegeven op zijn' dikken buik, die waarlijk wel eenige overeenkomst heeft met een wijnvat, of op de roode, ja purpere kleur, die zijn geheel wezen, neus en voorhoofd bedekt, op de wankleurigheid zijner oogen, en hoe door de kalkaardige gezwellen aan zijne handen de onmatigheid hem reeds rijkelijk zigtbare straffen dragen doet."

BLOMMESTEYN gaf hem hierop te verstaan: „'t Is waarachtig jammer, dat gij geen Dominé geworden zijt, BERGVELD! zoo schoon kunt gij babbelen." „Dan," hernam Doctor BERGVELD, „dan zou ik op eene geheel andere wijze praten. Nu spreek ik maar van de gevolgen der onmatigheid, in betrekking tot het ligchaam; maar dan zou ik moeten spreken, over

derzelver gevolgen op ons hart en op ons zedelijk gedrag. Dan zou ik u aanwijzen, hoe de onmatigheid in het gebruik van drank, een prikkel is tot ontucht en fchandelijken wellust...." „Houd maar op, Houd maar op," zeide BLOMMESTEYN, „ik heb te veel pijn in het hoofd, om uwe preêk aan te hooren; fchoon ik wel bekennen wil, dat het, toen ik gisteren avond van die partij kwam, maar weinig fcheelde, of ik was, met twee van de jongfte gasten, nog eens bij de drie zusters VALENTYN, op het Rok-in, ingewipt." Doctor BERGVELD opflaande, zeide nu zeer ernftig: „Zoodat ik dan, fchoon babbelende naar uw gevoelen, toch de waarheid gezegd heb. Ik heb geen' tijd meer, om u veel over dat onderwerp te zeggen, daar 'er nog verfcheiden patienten naar mij liggen te wachten, en zal 'er dus niets meer bijvoegen, dan een' hartelijken wensch, dien gij mij niet kwalijk kunt nemen, daar hij voortkomt uit eene veeljarige vriendfchap.... dat gij, namelijk, op uwe jaren, en in uwe omftandigheden, om voor alle foorten van onmatigheden u te wachten, nog eens eene brave en hupfche vrouw mogt vinden, die u aan uw huis verbond, en een einde maakte aan uwe verftrooijingen, *Dixi;* Adieu BLOMMESTEYN!"— En zoo fprekende ftapte hij de deur der kamer uit, en liet BLOMMESTEYN aan zich zelven over, die, uit de volheid van zijn hart, in eene korte

al-

alleenſpraak, verklaarde: „Hij heeft gelijk, waarachtig hij heeft gelijk; maar ik heb niemand lief, dan ANTJE WYNSTOK, en die is de vrouw van den Heer WESTENDAAL."

❀

DERDE HOOFDSTUK.

Schoon BLOMMESTEYN doordrongen bleef van de laatste woorden, die Doctor BERGVELD tegen hem bij het heengaan gesproken had, daar hij van derzelver waarheid de volle kracht gevoelde, besefte hij echter duidelijk, dat 'er, staande het leven van den Heer WESTENDAAL, niet alleen niet aan ANTJE WYNSTOK te denken was, maar zelfs twijfelde hij, of, indien het al mogt geschieden, dat zij door deszelfs overlijden eens weduwe werd, 'er niet te veel gebeurd was, dan dat hij zich mogt vleijen met de hoop, dat hij bij haar in zooverre de oude genegenheid te hemwaarts zou kunnen opwekken, dat zij hem met hare hand begunstigde.

Hij had intusschen ook zooveel ondervinding gehad van zijn huwelijk met de Weduwe BEELAARTS, dat hij een' volstrekten afkeer had, om zich op nieuw met een hem onverschillig voorwerp door den band des huwelijks te vereenigen, en besloot dus, om, ondanks den raad van zijnen vriend

vriend BERGVELD, alles aan den tijd aanbevolen latende, ongehuwd te blijven: maar tevens de welmeenende lesſen van matigheid, hem door BERGVELD gegeven, zoo veel mogelijk in acht te nemen. Hij bleef dus ongetrouwd, en bepaalde zich tot eene vrij bezadigde levenswijze, zich meestal zelfs, wanneer hij in de noodzakelijkheid was om drokke partijen zoo van het Heemraadſchap, als van de Burgerofficieren bij te wonen, van alle grove buitenſporigheden wachtende. Alleen rees nu bij hem, ja vermeerderde van tijd tot tijd eene zucht, om, door het ten toon ſpreiden van uiterlijke pracht en zwier, boven zijne medeburgeren uit te blinken.

Het was deze zucht, die hem beſluiten deed, om een huis uit den grond op nieuw te laten optrekken, dat als tot een levendig gedenkſtuk zou ſtrekken van zijnen rijkdom. Hij kocht ten dien einde twee groote eenigzins ouderwetſche huizen, die met hunne erven aan de Heeren- en Keizersgracht uitkwamen, met het oogmerk, om daar een geheel nieuw getimmerte te laten bouwen, waarvan *Amſterdam* ſpreken zou. Twee der in die dagen beroemdſte Architekten liet hij bij zich komen, nadat hij het terrein had doen opnemen, en verzocht beide, dat zij ieder afzonderlijk hem eene teekening zouden geven van het daar te ſtichten Huis, niet alleen van den voor- en achtergevel, maar ook van alle de vertrekken, en van de wijze, waarop zij zolderin-

ringen, fchoorfteenen, trappen, behangfels, enz. zouden inrigten, opdat hij daaruit eene keuze naar zijn' fmaak zou kunnen doen. Beiden waren zij Amfterdammers; de eerfte had eenige jaren in *Italië* doorgebragt, zijn kunsttalent bij de groote modellen der oudheid oefenende, en de ander had een' zeer geruimen tijd in *Parijs* gefleten en geheel zich toegelegd op den modernen fmaak, die toen in die ftad heerfchende was. Gaarne namen zij echter, daar zij overtuigd waren, wiens plan ook mogt gevolgd worden, dat zij niet karig door BLOMMESTEYN zouden beloond worden, deszelfs voorflag aan, en, eer 'er eene maand verloopen was, zag hij zich door zeer uitvoerige teekeningen tot de verlangde keuze in ftaat gefteld. Hij liet dezelve zien aan zijnen zoon WILLEM, die zeer fpoedig en gelukkig uit *Suriname* was teruggekeerd, en aan zijne dochter HENRIETTE, welke middelerwijl in kennis geraakt was met zekeren ADRIAAN VALKENBURG, een jongeling van fijnen en goeden fmaak, welken hij nog door reizen verbeterd had, en die 'er toevallig aan huis was, toen Papa met de twee portefeuilles kwam binnentreden.

De teekeningen gaven elkander niets toe in netheid en naauwkeurigheid, ja waren zoo duidelijk, dat ieder, die ooit bouwkundige teekeningen gezien had, aan beide de teekenaars den lof geven moest, van elk in zijne foort zich uitmuntend gekweten te hebben. „Maar nu,"

zei-

zeide Papa BLOMMESTEYN, en hierin had hij geen ongelijk, „nu zal ligt het ergste aankomen, het doen van de beste keus uit beide. Wat zegt gij 'er van Mijnheer VALKENBURG? Gij zijt in zoovele steden van *Europa* geweest, welk van beide zou u best bevallen?"

VALKENBURG, die 'er belang in stelde, om den Heer BLOMMESTEYN niet tegen zich voor in te nemen, door eene keus te doen, welke strijdig was met deszelfs smaak; daar hij voor zich het meer dan half zeker achtte, dat BLOMMESTEYN reeds eene keuze gedaan had, waarvan hij waarschijnlijk niet gemakkelijk af te brengen zou zijn, antwoordde met alle voorzigtigheid: „Wat mij betreft, Mijnheer BLOMMESTEYN, wien gij de eer aandoet, om te vragen, waarop mijne keuze vallen zou, ik moet u opregt verklaren, dat ik, wat het bouwkundige betreft, te weinig ervaren ben, om zelfs door mijne keuze, al was het nog zoo zijdelings, ooit eenigzins zou willen geacht worden, geïnfluenzeerd te hebben op uwe keuze."

BLOMMESTEYN. Ik merk het al, Mijnheer! gij zoekt 'er u af te maken.

VALKENBURG. Geenszins, Mijnheer! geenszins; maar ik zou, indien ik in uw geval was, liever met lieden van de kunst raadplegen, ik zou eens spreken met LAIRESSE of met uw' vriend TROOST.

BLOMMESTEYN. Dat ben ik geheel niet voorne-

nemens: ik heb voor mijn' eigen smaak te volgen, ik moet het huis bewonen, en niet die Heeren. Maar wat zegt gij 'er van, zoon WILLEM! Ik denk niet, dat gij zoo om den kant zult heen praten. Ik verwacht, dat gij mij vlak voor de vuist zult zeggen, in welk der beide plans gij den meesten smaak hebt, en wat, als gij het, bij voorbeeld, voor u zelven moest laten bouwen, verkiezen zoudt. Ik wil u toch ook wel vooraf zeggen, dat uwe verkiezing niet veel bij mij zal uitwerken, daar ik het met mij zelven over de keus vrij wel eens ben.

WILLEM BEELAARTS. Ik maak niet de minste zwarigheid, om voor mijne keus uit te komen, daar ik, na beide de plans aandachtig beschouwd te hebben, geen oogenblik in twijfel staan kan.

BLOMMESTEYN. Zeg dan maar op.

WILLEM BEELAARTS. Ik bepaal mij volkomen bij de teekening van AMBROSIO DE LANGE, daar in dezelve eene grootsche eenvoudigheid heerscht, welke geheel niet in die van JEAN DE BAS gevonden wordt.

BLOMMESTEYN. (*op een' eenigzins misnoegden toon*) Ei! ei! altijd Jantje contrarie — en ik... ik heb oneindig meer smaak in die van JEAN DE BAS. Wat raakt mij uwe grootsche eenvoudigheid? Het moet alles zoo plat en regt toe niet zijn, 'er moet meer uitstekends en zwierigs aan wezen. De menschen zouden, als ik die

die teekening van DE LANGE volgde, en het huis af was, het voorbijloopen, zonder 'er naar te kijken, en regt uit gezeid, dat is mijn oogmerk niet. Als het afgetimmerd is, dan moet 'er groot en klein, vreemdeling en burger voor blijven ſtilſtaan, en men moet elkander vragen: van wie is dat kostelijke huis? En dan het binnenwerk, Hemel! WILLEM! hoe kunt gij zoo onnoozel oordeelen; alles, alles is daar ook in de teekening van AMBROSIO zoo ſimpel en zoo onnoozel, dat ik waarlijk de oude witte muren met ſchilderijen behangen, verre de voorkeur geven zou. Zie nu dat werk van JEAN DE BAS eens in, allerhande verſcheidenheid, niet alleen in de vertrekken, maar zelfs in elk vertrek weder. Nu wil ik wel eens hooren, wat 'er Mejuffrouw mijne dochter van zegt.

HENRIETTE. Wel Papa! Is het nog noodig dat gij mij daarover vraagt? Wij zijn immers bijna altijd van denzelfden ſmaak, althans als het zaken van aanbelang betreft, en ik kan mij niet begrijpen, hoe WILLEM in die eenvoudige krasſen van AMBROSIO DE LANGE ſmaak kan vinden; wat zien wij in den ganſchen voorgevel? niet als een paar deuren, eenvoudige ramen; en ja boven op een ſlangeſtaf en een drietand. De achtergevel is ook de doodelijke eenvoudigheid zelve, de deuren voor het koetshuis, de ſtal en de hooizolders daarboven, zijn zoo inge-

gerigt, dat zij geen enkel mensch in het oog vallen zullen. Vergelijk daar nu eens bij.... Ja WILLEM! al ſtaat gij te meesmuilen, gij moogt mij vrij uitlagchen; ik kom voor mijn' ſmaak uit, en ſchaam mij dus niet, daar het ook de ſmaak van Papa is. Ik bid u Papa, vergelijk daarbij eens nu de teekening van JEAN DE BAS. Wat is die voorgevel uitſtekend fraai! In 't midden moet een geharnast vrouwenbeeld meer dan levensgrootte komen, dat aan haar eene zijde *Mercurius* en aan de andere zijde *Neptunus* heeft. Wat beteekent dat alles?

BLOMMESTEYN. Zijne uitlegging zegt, dat dit verbeelden zal, hoe het Verſtand, de Koophandel en Zeevaart geleidende, den Overvloed doet geboren worden.

HENRIETTE. Ja! ja, daar hebt gij den grooten horen des overvloeds aan hare voeten! Zie welk een verſchot van bloemen van allerleije ſoort en van vruchten, granaatappelen, druiven, ananasſen en wat niet al, die zich aan alle zijden verſpreiden.

BLOMMESTEYN. En ziet gij wel die overheerlijke twee nisſen, waarin twee koppen? ik geloof haast, dat het Turkſche of Romeinſche Keizers zijn. Nu dat is hetzelfde.

HENRIETTE. Maar bovenal, Papa! bevalt mij dat zoo ver vooruitſtekende balkon, dat door vier Cupidootjes, meer dan levensgrootte, onderſteund wordt. 't Is wel wat groot en breed, maar

maar wat ſteekt het af bij dat andere, zoo dood-eenvoudige balkon van AMBROSIO; regt op en neêrgaande ſtijltjes, als pijlen, die naauwelijks in het oog zullen vallen; en aanſchouw eens het verſchil der deur: wat, bid ik u, is de groote deur van AMBROSIO anders, dan een ſtuk plat hout met een enkel gekarteld lijstje 'er op; en zie daar nu bij de deur van DE BAS. Twee knoppen zijn de kinkhorens van blazende *Tritons*; de geheele deur is met festoenen, bloemkranſen en ſchelpen bedekt, om nu nog niet te ſpreken van de fraaije zware koperen Leeuwenbekken en ringen, die op de deur zoo heerlijk zullen afſteken. — Hoe eenvoudig zijn ook de lage trappen en de ſtijve leuningen, die 'er langs loopen in het plan van DE LANGE; en hoe fraai en hoog daarentegen de trap van DE BAS, daar beide leuningen groote ratel-ſlangen verbeelden zullen, die als met open bekken den voorbijgangers ſchijnen toe te grimmen; en dan die twee meerkatten boven op de twee geſlingerde en gekronkelde marmeren pilaren....

WILLEM. Met uw welnemen *ma ſoeur!* het zijn geen meerkatten, maar ſphinxen.

HENRIETTE. *Mon frère*, die beesten ken ik niet; hebt gij ze ooit op uwe reizen gezien, Mijnheer VALKENBURG?

VALKENBURG. (*met veel beſcheidenheid.*) Mejuffrouw! het zijn eigenlijk geen dadelijk be-

bestaande wezens, maar voortbrengsels van het vernuft, dat, om sterkte en schoonheid te vereenigen, het bevallig schoon vrouwelijk gelaat en boezem aan het ligchaam van eenen gespierden leeuw gehecht heeft. In deze teekening zijn zij niet zeer duidelijk uitgevallen; maar ik heb in *Italië* 'er twee van wit marmer gezien, die mij zoo verrukt deden staan over derzelver voortreffelijkheid, dat ik uitboezemde:

Van waar gedrogten schoon van leest
En boezem, maar door klaauw gevreesd,
Verrukt, betoovert ge onzen geest;
Verhindert ge ons om voort te gaan
En trekt ons door uw schoonheid aan?
'k Geef dit aan Oedipus te raân.

De fabel wegens dit gedrogt is vrij bekend, hoe het namelijk zich bij *Thebe* op zekere rots zou hebben opgehouden, en hoe het daar alle voorbijgaande reizigers voorstelde: „Welk is het dier, dat 's morgens op vier, 's middags op twee, en 's avonds op drie beenen gaat;" en hoe die Sphinx hen, die buiten staat waren, gelijk aller geval was, om dit raadsel uit te leggen, deerlijk verslond; tot dat de schrandere OEDIPUS dit raadselachtig voorstel oplostte, en in die zinnebeeldige voorstelling den mensch vond, welke jong zijnde, en aan zich zelven overgelaten, op handen en voeten kruipt; hooger jaren bereikt hebbende, op twee beenen regt over eind gaat,

gaat, en ten laatste in den ouderdom zich van een krukje bedienende, op drie beenen voorthompelt.

HENRIETTE. Wat spijt het mij, dat ik het met mijne meerkatten zoo geheel misgeraden heb.

VALKENBURG. Verschoon mij, dat is niet zoo, Mejuffrouw! Gij zijt misschien zeer nabij aan de waarheid; althans ik heb onlangs bij de geleerden gevonden, dat, schoon de Grieken aan de Sphinx vleugels geleend hebben, 'er toch in *Æthiopië* een aap bestaat, die eenigermate naar de sphinxen zweemt.

HENRIETTE. Ik ben u wel verpligt, Mijnheer! voor de beleefde vergoelijking van mijne onnoozelheid...... maar laten wij voortgaan met de teekeningen te vergelijken. Zie dat achterhuis, geteekend door DE BAS, is waarlijk veel zwieriger, en men zal, als de deuren gesloten zijn, het eer voor den ingang van eene kerk, dan dien van een stal houden.

WILLEM. Zij zullen 'er zelfs nog zwieriger uitzien als de deuren van de Remonstrantsche Kerk.

BLOMMESTEYN. Het zou ook passen, dat de deuren van mijn' stal 'er wat brillanter uitzagen, dan die van de Kerk van de Remonstranten: dat zijn ook maar Arminianen of Arrianen, weet ik het.

HENRIETTE. Wat zijn dat sierlijk gegroefde

palen, en fraaije kettingen, die van die palen zullen afhangen... „Zie ook eens," viel haar nu BLOMMESTEYN in de rede, die van genoegen begon te glimmen, „zie ook eens bij elkander de vertrekken, en dan den aanleg van den tuin. Zij hebben geen handwater bij elkander. Ik mag waarlijk die teekeningen van AMBROSIO niet langer zien."

„Juist Papa! juist," zeide HENRIETTE, „zij bederven ons oog maar. Laat 'er zich *mon frère* maar meê amuseren, die is zoo voor het antieke." „Dan is het nog al wonder," zeide BLOMMESTEYN, „dat hij zoo tot over zijn ooren verliefd is op Juffrouw ALIDA WESTENDAAL; dat is toch bijlang geen antiek gezigt." „Spreek 'er maar niet te hard van Papa," zeide HENRIETTE. „Ik heb laatst tusschen WILLEM en VALKENBURG, een' heel serieusen twist gehoord over mijn' neus, of die wat van het Grieksche had of niet — Maar laten wij liever de teekeningen bekijken, als ons met Grieksche en antieksche neuzen te bemoeijen." „Net zoo, net zoo, JETJE!" gaf BLOMMESTEYN hier op ten antwoord, „ik zeg altijd, gelukkig hij, die 'er een' heeft en dien houdt. Als de kinderziekte doorgetast had, wie weet, wat of 'er dan met den mijnen gebeurd was. Maar.... wat zegt gij van die zijkamer, dat zullen twee portebrisés zijn, he! wat zullen daar al goud en bloemen op komen, en dan die schoorsteen —— klinklaar

mar-

marmer, met festoenen en bloemen door elkander geflingerd —— alle aan de eene zijde geheel anders dan aan de andere. En zie die afbeelding van 't blafon —— allerhande Surinaamfche gedierten tot apen en papegaaijen toe —— alles, of het leeft. —— Het volgende vertrek zal geheel in den Chineefchen fmaak zijn, zoowat in de manier als het Huis in het Bosch; alles even levendig gefchilderd en blinkende van goud, terwijl de vakken van witte gewaterde zijde zullen blinken. — De wenteltrap naar boven zal van wit marmer zijn, maar zie mij eens die keurig door elkander geflingerde bloemen en wijngaardranken langs de leuningen, en dan aan den binnenkant tegen den muur heerlijke vakken, allemaal, zoo als hij opgeteekend heeft, befchilderd met verliefde historiën uit de herfcheppingen van OVIDIUS. — „Wat zullen," vroeg nu HENRIETTE, „die vier bovenkamers, op de tweede verdieping zijn?" „Wat anders," antwoordde BLOMMESTEYN, „wat anders, dan mijne bibliotheek, mijne liefhebberijkamer, dit een fchilderijënkamer, en dat eene muzijkzaal; in allen ziet gij zullen fchoorfteenen komen, en voor ieder fchoorfteen zinnebeelden..... Op de derde verdieping ziet gij, zal een aantal flaapkamers komen, ook allen van de noodige kasfen en gerijfelijkheden voorzien. Buiten de fchilderijënkamer zal alles met gefchilderd behangfel zijn. — Beneden, daar hebt gij uw oog nog niet opgeflagen, is be-

halve vier groote vertrekken, nog eene magnifique zaal, die aan den tuin uit zal komen. In de vier hoeken zullen levensgroote beelden ſtaan op pedeſtallen, die de vier werelddeelen zullen verbeelden, en de negen Zanggodinnen zullen met *Apollo* in het ſtukadoorwerk ſtaan, en in de hoeken *Venus*, *Vesta*, *Ceres* en *Flora.* —— Daar boven den ingang zal een ſchilderſtuk komen, waarin ik mij in een ſtaatſiekleed zal laten portraiteren, en in het ſlingerend racaillewerk, zal alles zinſpelen op Negotie en Zeevaart, op het Heemraadſchap van *Nieuwer-Amſtel*, en op de Schutterij."

HENRIETTE zeide: „Nu ik wenschte, dat het huis en ook de zaal al in orde waren, die zal zeker niet dan bij zeer hooge gelegenheden gebruikt worden, Papa!" „Net geraden," antwoordde Papa BLOMMESTEYN, „net geraden; bij bruiloften en andere groote partijen... En ik hoop, dat, als zij in orde is, ik 'er dan ook uwe bruiloft in vieren zal, JETJE! —— Uw broêr WILLEM zal misſchien geen geduld hebben, om 'er naar te wachten, anders zou het wel eene fraaije inwijding van de zaal wezen, als die meteen tot eene bruidspartij diende. Nu, ik denk dat gij allen, genoeg hebt aan het bezigtigen van dit plan, en dat gij in geen verdere kleine bijzonderheden wilt treden. Het benedenſte gedeelte van voren zal geheel voor mijn kantoor worden ingerigt, terwijl alles, wat tot de keu-

ken

ken noodig is, van achter zal inkomen. — Ik behoef u ook nu niet te zeggen, waartoe mijne keuze overhelt, en mij dunkt, ieder, die goede oogen in zijn hoofd heeft, zal mijne keus moeten billijken, maar ik zou wel eens, om de aardigheid, willen weten, wat 'er WILLEM, al is hij een wijsneus in folio, met mogelijkheid op te zeggen kan hebben, en dat te gelijk tot voordeel van het werk van AMBROSIO zijn zou." Door het woord wijsneus was WILLEM, die anders zelden zijn' Papa BLOMMESTEYN onvriendelijk tegenfprak, zoodanig op zijn' teen getrapt, dat hij met zekere heftigheid losbarstte, zeggende: „Papa! ik zal niet beslisfen, of ik den naam van wijsneus verdien, of niet... maar mijne voorkeur van het plan van AMBROSIO DE LANGE boven dat van JEAN DE BAS rust, zoo ik vertrouw, op zeer goede gronden. Eenvoudigheid, kracht en fchoonheid zijn de hoofdkenmerken van alles, wat AMBROSIO voortbrengt, en in zijne gebouwen, gelijk ook weder in deze fchets, vertoont alles eene in het oogvallende fterkte en fchoonheid. De weinige fieraden, die hij aan het gebouw heeft toegevoegd, zijn als ongemerkt aangebragt; ja mij dunkt, men zou het werk van AMBROSIO en DE BAS, niet beter kunnen vergelijken, dan bij een fchoon antiek beeld, met een' enkelen fluijer gekleed, bij eene hedendaagfche afbeelding van een' op zijn best uitgeftreken hofjonker, met eene paruik op het hoofd, die veel overeenkomst heeft met een

wolbaal, welke hem met groote boekels van beide schouderen hangt, aan het einde met rozen roode linten toegeknoopt; met een klein puntig hoedje in de hand, dat van boven met pluimen bedekt is; met een rok met gouden passementen rijkelijk belegd, die aan beide zijden met stijve panje's als een soort van hoepelrok uitsteekt; met een kort broekje, paarsche zijden kousen, en een paar kamuisleeren schoenen met groote strikken en afgeplatte punten. De ontworpen schets van AMBROSIO zal zeker altijd door elk voor schoon gehouden worden, die een vijand is van het overtollige, en verlangt dat eenheid van doel in alles doorstraalt, en door de kortste en eenvoudigste middelen dat doelwit zeker bereikt wordt. Maar al dat zoogenaamd racaille, dat bonte, dat wilde, dat zwierige, dat niets beteekenende, dat kwalijk aangebragt zwaarmoedige of rinkelwerk, zal, zoodra de mode voorbij is even belagchelijk worden, als thans de fontanges, die over weinige jaren het toppunt van schoonen opschik uitmaakten, en nu naauwelijks meer in de schilderijen geduld kunnen worden, vooral als men zulk eene opgeschikte beeldtenis vergelijkt bij het beeld van *Venus de Medicis*, dat op *Polanen* gevonden wordt. Na eeuwen wordt het laatste nog fraai gevonden, en zal zoolang schoonheid kan gewaardeerd worden, schoon blijven, terwijl het zottelijke, het overtollige, het wanstaltige van de eerste, als een

blijk

blijk van wanſmaak geen' anderen blik, dan dien van verachting zal waardig worden geoordeeld....." „Al genoeg, al genoeg," riep BLOMMESTEYN uit, „ik geloof, dat is nu hoogvliegende Filoſofie, ik verſta 'er althans zooveel van, als of hij mij een brok uit FRANS BALTUS voorlas." ——— „Juist, Papa," zeide HENRIETTE lagchende, „laat hem maar praten, of dien praat bewaren voor Mejuffrouw WESTENDAAL, de moeder van DAATJE."

„Wat zegje daar, JETJE," zeide Papa BLOMMESTEYN. „Gij moogt van alle menſchen zeggen, wat gij wilt..... maar gij moet de handen van Juffrouw WESTENDAAL afhouden. Die heeft meer verſtand in haar pink, als gij in uw geheele lijf.... Ja als die zeide, maar zij zal het niet doen, dat het plan van JEAN DE BAS niet deugde, dan zou ik 'er aanſtonds zulk een' tegenzin in kunnen krijgen, dat ik het op het vuur ſmeet." „Wel," zeide de Heer VALKENBURG, „als Mijnheer zooveel aan den ſmaak van Mejuffrouw WESTENDAAL zich laat gelegen liggen, dan zou het nog al de moeite waardig zijn, dunkt mij, dat gij, voor dat gij het huis laat bouwen, 'er met haar eens over praatte, en haar des noods de keus liet doen...." BLOMMESTEYN antwoordde. „Ik zal 'er mij wel voor wachten: want hare beſcheidenheid is zoo groot, dat zij 'er zich wel af zou helpen, om 'er eenigzins over te willen beſlisſen." „Ja Papa!"

zeide JETJE, „met al het respect, dat ik voor Mejuffrouw WESTENDAAL heb, ik moet u raden, dat gij 'er u niet aan waagt. Gij hebt nu dat plan verkozen, en 't is immers naar uw' zin. Men raakt door al het raadvragen en raadgeven maar in de war." „Zoo is 't ook," hernam BLOMMESTEYN, „gij hebt gelijk. Een mensch zijn zin, een mensch zijn leven. Ik zal morgen de voornaamſte werkbazen bij malkander roepen, en tot Architect JEAN DE BAS aanſtellen, opdat zij maar, hoe eer zoo beter, met het leggen van de fondamenten zullen kunnen beginnen, en zoowel de timmerman als ſteenhouwer en beeldhouwer zoowat vooruitkomen, dan zal het, als het eens aan den gang is, onbegrijpelijk ſnel voortſchieten. Dat heb ik ook gezien, toen ik dien grafkelder voor de BLOMMESTEYNSCHE Familie te *Amſterveen* heb laten maken. Ik had toen ook gezorgd, dat de groote zerk met alle hare ornamenten en ons familiewapen, vooraf in orde was; en toen, moet ik zeggen, was de kelder reeds opgehaald, tot verwondering van al de Amſterveenſche burgers, die gedacht hadden, dat men eerst op die zerk de figuren zou gehakt hebben als zij daar lag, en, als was het tooverij geweest, die ſteen, in een omzien, gereed. Het overleg zegt het ſpreekwoord, en met goede reden, is het halve werk. Morgen ochtend zal ik het werk nog eens met de bazen

op-

opnemen, en dan gaan wij 'er maar zoo med in zee.

WILLEM BEELAARTS, die zoo over de wanſmakelijke keus van zijnen Papa BLOMMESTEYN, als over de verſmadelijke wijze, waarop hij was behandeld, verſtoord was, en niet minder op zijne zuster HENRIETTE, van welke hij zich overtuigd hield, dat zij geen één ernſtig woord geſproken had, ging, toen hij Papa BLOMMESTEYN verlaten had, regelregt naar zijne beminde ALIDA, die hij bij hare moeder alleen vond. ALIDA ontdekte ſpoedig, dat hij ontevreden was, en door haar naar de oorzaak gevraagd zijnde, gaf hij haar zeer kort te verſtaan, wat hij in het laatſte uur al had moeten zien en hooren, en deed dat met eén ongemeen vuur, noch Papa BLOMMESTEYN, noch zijne zuster JETJE ſparende.

Juffrouw WESTENDAAL hoorde dit met hare gewone bedaardheid en zonder tusſchenſpraak aan; tot zoolang, dat WILLEM gaarne haar gevoelen wenſchende te weten, zich tot haar wendde met de vraag, wat zij van dat alles dacht?

„ Ja Mijnheer BEELAARTS," zeide zij. „ Ik vind, zoo gij wilt dat ik 'er mijne gedachten over zeggen zal, ik vind, dat gij, noch uwe zuster goed gehandeld hebt. Uwe zuster heeft, tegen haar eigen ſmaak in, uw' vader geſtijfd in zijne toevallige opvatting, en hem

hem dus geraden, tot het aannemen van een ontwerp van een gebouw, dat zeker wel in het oog zal loopen door zwier en pracht, doch waarvoor ieder voorbijganger van kunst en goeden fmaak, zoo ik denk, den neus zal optrekken, terwijl het kakelbont van binnen alleen door vele zijner vrienden zal geprezen worden, die door pluimftrijken bij hem hun hof willen maken. Maar wat ook u betreft, gij hebt den man geheel verkeerd aan boord geklampt. Gij zoudt, zoo gij op een' zachter toon begonnen waart, en geene fcherpe vergelijkingen gebezigd hadt, wel bij hem geflaagd zijn. Indien ik uw' Papa regt ken, is bij hem alles door zachtheid en minzaamheid, niets door plotfelijken tegenftand te winnen. Hij is in zijne jeugd door een mengfel van dwaze toegeeflijkheid en ontijdige ftrengheid tot het karakter gevormd, waardoor hij, zoo hij lieden van beleid aantreft, die met hem het goede voor hebben, een vrij goed vertoon maakt, maar hij is onbeftand tegen de lompe vleijerij van JETJE, en kant zich met geweld aan tegen eene hevige wederfpraak, zoo als de uwe."

VIER-

VIERDE HOOFDSTUK.

De waarneming van Juffrouw WESTENDAAL omtrent het karakter van BLOMMESTEYN, was volkomen op de waarheid gegrond. Schoon hij nog wel eenige overblijffels fcheen te bezitten van het oude vaste van het Hollandfche karakter, hij deelde aan den anderen kant zoo zeer in de verweektheid en zwakheid van zijnen tijd, dat zijn verftand en hart gedurig waren blootgefteld om te bezwijken voor fchijnfchoone drogredenen, daar die beide, wel geleid wordende, geenszins zoo onvatbaar waren, dat zij niet het fchooner en beter de voorkeur zouden geven. In alle betrekkingen was dit blijkbaar, en hij was dikwerf de fpeelbal der omftandigheden, waarin hij zich gefteld zag.

Reeds had hij in vroegere tijden blijken gegeven, dat hij voor de teeken- en fchilderkunst bijzondere genegenheid voedde: en nu hij, in nog grooter overvloed, dan voorheen zich gefteld vond, deed hij, meest onder opzigt van

TROOST,

TROOST, aankoopen van teekeningen en fchilderftukken van naam, die toch de ware fieraden van een Hollandsch fchilderijkabinet uitmaken, terwijl hij ook door beftellingen van teekeningen bij jeugdige meesters, beide die kunsten aanmoedigde. Het was ook toen in den fmaak, bij lieden van groote geldmiddelen voorzien, om groote fraai gebonden boekerijen aan te leggen, en ook dit had BLOMMESTEYN voor, maar wilde tevens eenigzins het voorkomen hebben van iets meer dan een boekverzamelaar, daar hij toch boeken voor iets anders hield, dan porfelein. Hij zocht dus tevens met lieden van meer of minder geleerdheid, van grooter en kleiner naam, in kennis te geraken.

'tWas ook in dien tijd nog, dat, als een overblijffel van de veelvuldige godgeleerde gefchillen, die, federt ruim eene eeuw ter baan kwamen, zekere liefhebberij in dit land plaats had bij lieden van allerlei ftand in de burgermaatfchappij, om zich toe te leggen op het uitpluizen van wijsgeerige en boven-natuurkundige onderwerpen, die in zeker verband met de Godgeleerde gefchillen ftonden. Daar over 't algemeen de menfchelijke natuur toch maar zoo gefteld is, dat de meesten de duisternis de voorkeur geven boven het licht, konden ook zij dikwijls toen het fpoedigst tot den fchijn van ongemeene geleerdheid en vernuft komen, die, afwijkende van het eenvoudige, de fpoorlooste bijzonderheden opwierpen, en zelfs zich den naam

lie-

lieten welgevallen van vrijdenkers, ſchoon zij meestal eer den naam van bekrompen ſtelſelmatige denkers zouden verdiend hebben.

Onder deze behoorde een zekere PIETER BAKKER, die gewoonlijk de Deïst uit den Diemermeer genoemd werd. Hij was oorſpronkelijk een kweekeling van WILLEM DEURHOF, welke een mandemaker van handwerk was, en, nadat hij de werken van SPINOZA en DESCARTES gelezen had, in zijne ſnipperuren, zooverre vorderde, dat hij een eigen ſtelſel van godgeleerdheid en wijsbegeerte opſtelde. Deze DEURHOF raakte zoo in aanzien, dat hij 's avonds, wanneer zijn handenarbeid geëindigd was, onder grooten toeloop, lesſen over wijsgeerige en godgeleerde onderwerpen hield. In het eerſte had dezelve, uit hoofde van Spinoſistiſche gevoelens, die hij in de leer der Hervormden meende te ontdekken, daarop veel te zeggen, maar vervolgens verviel hij tot de denkbeelden van dien wijsgeer: althans, hij beweerde, dat 'er in alle menſchen ſlechts ééne denkende zelfſtandigheid was, en dat dus de zielen der menſchen niet als afzonderlijke wezens, maar alleen als wijzigingen der algemeen denkende zelfſtandigheid moesten worden aangemerkt. Hoe dit zij, nadat deze DEURHOF met de groote kampvechters van zijnen tijd hevige ſtrijden geſtreden had, waarin T. H. VAN DEN HONERT als een eerſte kampioen uitblonk, en men door

de

de vereeniging van ſtaatkundig en geestelijk geweld, onbeſtaanbaar met de vrijheid van denken en zijne gevoelens gemeen te maken, 's mans verklaring over het Boek van JOB verboden had, overleed hij hoog bejaard. Maar met hem waren zijne gevoelens noch zijn naam uitgeſtorven. Waarſchijnlijk had de gebodene tegenſtand niet weinig toegebragt, om velen, daar de mensch toch naar het verbodene altijd hunkert, met grootere aandrift zijne gevoelens te doen omhelzen, dan anders het geval zou geweest zijn. 'Er bleef zelfs eene ſekte achter, die den naam van Deurhovianen voerde. Deze ſekte had nu ook PIETER BAKKER reeds verlaten, en liet waarſchijnlijk om zich zelven ook een' naam te maken, de bovengemelde naam van Deïst uit den Diemermeer, zich wel gevallen.

BLOMMESTEYN, die nooit veel met den geestelijken ſtand had opgehad, meer uit eene weinig beredeneerde opvatting, dan uit eene op eene verſtandige beſchouwing, of dadelijke ondervinding, was, onaangezien zijne verkeering met Ds. A***, in zijne ongunſtige gedachten bevestigd geworden, daar hij het ongeluk had, van eenen zoo waanwijzen broeder FREDERICUS CHRISTOPHORUS tot dien ſtand bevorderd te zien. Bij gelegenheid van eene zware regenbui, als BLOMMESTEYN van zijn buitenverblijf naar de ſtad reed, nam hij den beruchten Deïst PIETER BAKKER, die naar *Am-*

Amſterdam wandelde, met welken hij eens toevallig in een' boekverkoopers winkel eenige woorden gewisſeld had, bij zich in het rijtuig, en, daar deze uitmuntend praten kon, waren zij weldra in een vertrouwelijk geſprek, te meer, daar de haat tegen de geestelijkheid eigenlijk het ſtokpaardje van BAKKER was, duurde het ook niet lang, of hij beſteeg hetzelve, en draafde 'er wakker op door. Hij haalde zijn hart op, om tegen het geheele ligchaam der geestelijken, van allerlei gezindheden, hevig uit te varen, en, (hoe velen 'er inderdaad onder dezelve gevonden worden, die verre zijn van hunne leer te beleven) onbarmhartig allen als bedriegers en huichelaars, of onnoozele ſlechthoofden te doopen, en dat in uitdrukkingen, die door den ſtelligen toon, waarop zij werden voorgedragen, diepen indruk op den geest van BLOMMESTEYN maakte; terwijl tevens zijne grappige zetten en aardige kwinkſlagen BLOMMESTEYN zoo groot vermaak gaven, dat hij BAKKER ten ſterkſte uitnoodigde, om hem op zijn Buiten, bij de eerſte gelegenheid, een bezoek te geven, hetwelk door den anderen met zeer veel graagte en beleefdheid werd aangenomen.

Het had zeer weinig in voor BAKKER, om, bij de verkeering met BLOMMESTEYN, die al vrij ſpoedig drokker en drokker werd, de weinige bolwerken van deszelfs ſlecht bevestigd geloof bij overrompeling, het een voor, het andere

na in te nemen, en hem tot den ſtaat van een' twijfelaar te brengen, die zich 'er misſchien eerlang op verheffen zou, tot het klein ligchaam der ongeloovigen te behooren. Behalve de zoogenaamde wijsgeerige gronden, waarop zich BAKKER bij BLOMMESTEYN beriep, van welke echter de laatſte zeer weinig begreep, zoo omdat zij grootendeels onbegrijpbaar uit hunnen aard, en voor het overige in bewoordingen vervat waren, die te veel naar het ſchoolſche zweemden, dan dat zij onder het bereik van deszelfs vatbaarheid vielen, bediende hij zich van andere wapenen — en wel de zoodanige, die beter geſchikt waren, om op BLOMMESTEYN te werken, die van ſtout en beſlisſend ſpreken en ſpotternij.

BAKKER deelde volkomen in die onzedige vrijmoedigheid, meestal den predikers van het ongeloof eigen, dat zij op eenen hoogen en meesterachtigen toon ſpreken, en, ſtellingen voor bewijzen gevende, een geloof van hunne leerlingen vergen, zoo blind en ingewikkeld, als dat, hetwelk wij in die gezindheid van Christenen ontwaren, welke hetzelve van hare aanklevers als eene voorwaarde vordert. Immers, terwijl zij vrijheid prediken, en voor zich zelve volſtrekt vrij willen zijn, ſtaan zij niet toe, dat men een haarbreedte van hun verſchille, of zij betitelen de zulke met de ſchrikkelijke namen van zwakhoofden, die 'er nog zoo wat onder christenen. — Het was BAKKER ook gemakkelijk, om bij een' man als BLOMMESTEYN, die

het

het eigenlijk volſtrekt mangelde aan alle wezenlijke taal-, oudheid- en geſchiedkunde, eene beſpottelijke kleur te geven aan Oosterſche zeden en gebruiken in den Bijbel beſchreven, waarin de bedrevenen niets vinden, dan het natuurlijk verſchil, dat luchtſtreek, landaard en trap van beſchaving tusſchen de volkeren veroorzaken, ja die van nabij beſchouwd, vergeleken met de oude oorkonden, meer ſtrekken, om derzelver echtheid te ſtaven, dan om derzelver geloofwaardigheid te ondermijnen. BAKKER was 'er tevens zeer op gevat, om de misdaden, fouten en zwakheden van de zoogenaamde heilige mannen in het hatelijkſte licht te ſtellen; als de dronkenſchap van NOACH, de lage list van REBEÇCA en JACOB bij het bedrog van den blinden IZAÄK; de doodſlag door MOZES aan eenen Egyptenaar gepleegd; het overſpel van DAVID en andere bekende meer of min zware overtredingen van anders vrome perſonen, welker leven en daden in den Bijbel gevonden worden. Hij mengde hier onder vooral, wanneer in de geſchiedenis vrouwen begrepen waren, ſlordige en vuile aanmerkingen, die bij BLOMMESTEYN de lachſpieren bij uitſtekendheid in beweging bragten, daar hij toch niet ongaarne die ſnaar hoorde roeren; en dewijl zij juist groote tegenſtrijdigheden behelsden omtrent perſonen, tegen welke hij tot zoo lang nog als voorbeelden van heiligheid had opgezien. Het waren niet alleen perſonen uit het Oude maar ook uit het Nieuwe Verbond, en zulke, op welker zeden met

berispende aanmerkingen waren te maken, die BAKKER ten doel van zijne ongepaste boerterijen en schaamtelooze vuilbekkerij stelde, maar zelfs zoodanige, die, in elk ander boek der oudheid, door goedheid, zachtheid en edelheid van zeden, den eerbied en liefde des onbevooroordeelden nakomelings zouden opwekken, als dat van eene MARIA en ELISABETH, welke BAKKER niet ontzag met eene heiligschendende vuilaardigheid te bezoedelen. Nooit had BLOMMESTEYN zoo iets gehoord, en schoon hij in het eerst wel eenige huivēring gevoelde, die was weldra, door den geestigen trant, waarop BAKKER sprak, overwonnen: en, al moest BLOMMESTEYN verre onderdoen voor BAKKER in natuurlijk vernuft, niet lang leed het, of hij begon ook reeds mooi zijnen leermeester na te klappen. Dit zelfs ontzag hij zich dikwijls niet aan tafel, in de tegenwoordigheid van zijne voorkinderen.

WILLEM BEELAARTS had zich hieraan zeer geërgerd, daar hij van Ds. A***, in de beginselen van den Godsdienst onderwezen, te veel gezond verstand bezat, om die laffe aardigheden voor goede munt op te nemen, of als bewijzen te laten gelden tegen belangrijke waarheden; schoon hij gedeeltelijk uit beleefdheid, gedeeltelijk uit een gevoel van de ontoereikendheid zijner krachten, om tegen zulke stoute en baldadige uitslagen op te kunnen, een diep stilzwijgen bewaarde.

Hij

Hij kon uit dien hoofde niet nalaten om, daar het in het gesprek te pas kwam, den Heer en Juffrouw WESTENDAAL, bij wijze van beklag, te verhalen, hoe zijn Papa BLOMMESTEYN, sinds deszelfs verkeering met den Heer BAKKER, uit den Diemermeer, zich somtijds zeer wonderlijke, dikwijls zeer onbetamelijke uitdrukkingen veroorloofde, waarom hij het eerste oogenblik wel moest lagchen, maar welken lach hij zich naderhand schaamde, zich zelfs bedroevende, dat Papa BLOMMESTEYN zoo met heilige zaken en personen omsprong, tot welker juiste beoordeeling hij zijns achtens buiten staat was.

Mejuffrouw WESTENDAAL was inderdaad ontroerd door dit berigt van den Heer BEELAARTS, daar zij meende den Heer BLOMMESTEYN genoegzaam te kennen, om te weten, dat, zoo hij in deze strikken verward bleef, hij al verder en verder bedorven; ja hopeloos verloren zou raken. Zij kon niet van zich verkrijgen, om niet aan BEELAARTS te vragen, of zijn Papa nog van tijd tot tijd Ds. A*** sprak, en of aan die deszelfs omgang met BAKKER bekend was. BEELAARTS te kennen hebbende gegeven, dat hij Ds. A***, in een' geruimen tijd niet buiten gezien had, verzocht hem Mejuffrouw WESTENDAAL, dat hij zich, nog denzelfden dag, bij den eerwaardigen braven man zou begeven, en hem het een en ander verhalen, den omgang van BLOMMESTEYN met den be-

ruchten BAKKER betreffende, daar zij niet twijfelde, of die zou, zulks vernemende, nog wel pogingen aanwenden, om, zoo het mogelijk was, BLOMMESTEYN terug te brengen van het verderfelijke spoor, dat hij had ingeslagen.

BEELAARTS weigerde geen oogenblik, om aan den wensch zijner toekomende schoonmoeder te voldoen, en vond, nadat hij vrij breed Ds. A*** onderhouden had over zijns vaders omgang met den bewusten man, dien zoo getrouwen Evangeliedienaar terstond bereid, om het zijne aan te wenden, ten einde zoo het mogelijk was, BLOMMESTEYN te redden. Reeds den volgenden dag begaf zich even na den middag Ds. A*** naar het Buiten *Rozenburg*, en vond, toen hij zich had laten aandienen, toevallig den Heer BAKKER bij den Heer BLOMMESTEYN, daar deze bij hem het middagmaal gebruikt had. Ds. A*** ontdekte al spoedig, dat zich de Heer BLOMMESTEYN in zeer groote belemmering bevond, daar hij zich voor den Heer BAKKER schaamde, dat hij een bezoek ontving van eenen Predikant, als behoorende tot die klasse, welke zij onder elkander gewoonlijk den naam van kerkuilen gaven; terwijl hij zich mede schaamde voor den Heer A***, dat deze hem aantrof, juist daar hij den bekenden Heer BAKKER bij zich te gast had. Schoon de Heer A*** zeer duidelijk de ontroering bespeurde, die 'er bij zijne komst plaats had, geliet hij zich,

zich, als of hij die niet bemerkte, maar zette zich op verzoek van BLOMMESTEYN bij hen neder. De eerste oogenblikken heerschte 'er eene vrij groote stilte, welke echter door den Heer BAKKER afgebroken werd, zeggende tegen Ds. A***: „ Waarlijk ik verheug mij, dat ik zoo toevallig in de gelegenheid mij gesteld zie, om u aan te treffen, Mijnheer A***, van wien alleen ik meer goeds gehoord heb, dan van al de overige Hervormde Predikanten van *Amsterdam* te zamen genomen....''

Ds. A***. En ik... ik weet niet waarvoor ik deze zonderlinge toespraak houden zal, Mijnheer! Voor het naast acht ik het een kompliment, dat onder den schijn van mij te vleijen, mij en mijne ambtgenooten beleedigt.

PIETER BAKKER. Dat is niet liefderijk gedacht noch gezeid, Dominé! Ik dacht niet, dat een opregt Christen en wel een Christenleeraar, zoo liefdeloos over zijne naasten oordeelde.....

Ds. A***. Een opregt Christen en Christenleeraar beminnen de waarheid, en volgen zelfs, ingevalle zij geveinsden of huichelaars ontdekken, het voetspoor van hunnen meester, en vieren aan het edel gevoel van hunne verontwaardiging bot.

PIETER BAKKER. Ik dacht niet, dat een navolger van den, zoo zachtmoedig geroemden, JEZUS zelfs gestrengheid in dien vergoden per-

ſoon zou erkennen; — ſchoon gij anders gelijk, groot gelijk hebt. Als het gevalletje van dat omkeeren van die tafels der wisſelaren, en het uit den tempel geeſelen dier koopluî waar was, zou het 'er vrij wat naar gelijken, dat hij ook zijne ſchapennatuur kon afleggen.... Maar 't is niet de pijne waardig, dat verſtandige menſchen met elkander over zulke dingen praten. Ik begrijp duidelijk, Dominé! daar gij een verſtandig man zijt, dat gij toch in de omſtandigheden, waarin gij geplaatst zijt, niet dan met te veel opoffering voor de waarheid kunt uitkomen. Gij zult het anders met mij en onder de roos wel eens wezen, dat men, om niet eens van dat ellendig zamenraapſel van oude Joodſche lappen, die men den naam van het Oude Testament geeft, te reppen, het Nieuwe voor niets anders te houden heeft, dan voor eene verzameling, zoo echt als de Legenden der Heiligen, en zoo belangrijk en even waarachtig als de historie der *vier Heemskinderen*, van *Curſon* en *Valentyn*, en *de Ridder van de Zwaan*. Bij de laatſte liggen zij daarin alleen verre achter; dat die Historiën ook wel wonderbaarlijk zijn, maar toch veel vermakelijker, en in de menſchen geen ſombere gedachten achterlaten, die in ellendige mismoedigheid ja eene wanhoop eindigen, waarbij de vader van het gekkenhuis het best vaart. Is het niet zoo Dominé!

Ds. A***. Ik zou, Mijnheer! op al de

ſpot,

ſpotternijën, die gij met groote ſtoutheid, elkander als in eenen adem laat opvolgen, zwijgen, was het niet, dat ik mij verzekerd hield, dat gij dan reden zoudt meenen te hebben (althans kunnen voorgeven) dat ik met u inſtèmde, in de door u opgevatte gevoelens, ten aanzien van de echtheid der Boeken van het Oude en Nieuwe Testament, althans dat ik het hart niet had, om u tegen te ſpreken. En daar het een noch het ander het geval is, verzoek ik, dat gij ten minste zoo beſcheiden zijt van te luisteren, naar hetgeen ik op het aangevoerde zeg; niet zoozeer om uwen wil, Mijnheer! als om den Heer BLOMMESTEYN te toonen, dat het door u, met zooveel vermetelheid en verguizing, geſtelde, nog zoo onwederlegbaar zeker niet is, als die zich misſchien zou voorſtellen, uit hoofde van den ſtouten en ſtelligen toon, waarop gij ſpreekt.

BLOMMESTEYN. Nu Dominé! dat wil ik wel eens hooren. Ik heb u altijd voor een' bekwaam man gehouden, maar ik geloof, met respekt, dat gij uwe handen nu vol zult hebben, nu gij u waagt aan den Heer BAKKER.

Ds. A***. Dat zij zoo. Schieten mijne krachten te kort, dan zal ik mij daarmede troosten, dat ik mijne pogingen heb aangewend, en overtuigt mij de Heer BAKKER, dat hij gelijk heeft, dan zal ik mij wel zeer beklagen, dat ik ruim veertig jaren van mijn leven aan eene ſtudie heb toegewijd, die op eenen zoo losſen zandgrond rustte,

welken ik altijd voor eene ſteenrots gehouden had. Maar ter zake: Mijnheer BAKKER! Het geheel veld wegens de waarheid van het Christendom is te wijd, om zoo maar in het algemeen in een toevallig en oppervlakkig geſprek te overzien. En gij hebt ook maar een klein, ſchoon allerbelangrijkst gedeelte aangevallen; ja ik ſta u toe, dat, als die kapitale ſterkte overmeesterd is, alle de overige gemakkelijk in uwe handen vallen zullen. Gij houdt namelijk de geſchriften, die men het Nieuwe Testament noemt, voor zoo onwaarachtig als de *vier Heemskinderen*, *Ourſon* en *Valentyn*, en dergelijken.

PIETER BAKKER. Althans niet beter, want ik geloof hemelsvast, dat 'er voor die fabuleuſe historiën misſchien nog wel eenigen grond van waarheid, hoe dan ook met verdichtſels omkleed, te vinden zou zijn.

Ds. A***. Dus ſtrikt genomen, houdt gij die genoemde avantuurlijke ridderhistoriën voor waarachtiger dan de Evangeliſche geſchiedenis?

PIETER BAKKER. Nu ja, Mijnheer! Zij zijn immers van veel later tijd....

Ds. A***. Dat laatſte geef ik u toe; maar dan beſtaat de waarheid van eene gebeurde zaak bij u in derzelver nieuwheid —— en dus is het beſtaan van ALEXANDER DEN GROOTEN en JULIUS CÆSAR, bij u twijfelachtiger, dan dat van de *vier Heemskinderen*, omdat ALEXANDER

DER DE GROOTE en JULIUS CÆSAR vroeger geleefd hebben.

PIETER BAKKER. Neen! neen! Mijnheer! het eenmaal bestaan van ALEXANDER DEN GROOTEN en JULIUS CÆSAR, is bij mij veel zekerder, als dat van de prullige helden der middeleeuwen.

Ds. A***. Dus zijn wij het in zooverre eens, dat eene geschiedenis, die over zeventienhonderd jaren voorgevallen is, even waarachtig blijft, als eene gebeurtenis, die van daag voorvalt. Gij glooft dus, bij voorbeeld, dat JULIUS CÆSAR door BRUTUS en anderen vermoord is, schoon die geschiedenis over ruim zeventien honderd jaren gebeurd is, en het dus ruim zestien honderd jaren geleden zal zijn, dat de laatste ooggetuige van dien gepleegden moord geleefd heeft....

PIETER BAKKER. Ja, Mijnheer! de Geschiedschrijvers....

Ds. A***. Juist, de Geschiedschrijvers van dien tijd, welke men voor geloofwaardig, althans in dat punt, houdt, hebben dat opgeteekend, en wij hebben dus beide een geschiedkundig geloof... Gij hebt zeker de Geschiedschrijvers in het oorspronkelijk Latijn, waarin dit geval wordt verhaald, als SUETONIUS, FLORUS, ook CICERO, en anderen, gelezen?

PIETER BAKKER. Neen! Mijnheer! ik heb het uit Hollandsche boeken, omdat ik geen Latijn

tijn

tijn verſta... dat is de taal van geleerde ſchoolvosſen.

Ds. A***. Onder de geleerden loopen, dit ſta ik u gereedelijk toe, wel ſomtijds lieden, die zich wat gemaakt gedragen; maar het is niet onvermijdelijk gehecht aan de kennis in het Latijn, dat alle zich daarop zottelijk verhoovaardigen; evenmin als aan het kennen van de Franſche taal, dat men van ligtzinnige, zedelooze en godönteerende gevoelens is...doch gaan wij voort... Gij zult dan toch zeker het Grieksch en Hebreeuwsch verſtaan?

Pieter bakker. Ha! ha! net of men niet zalig zou kunnen worden, zonder de kennis van die ellendige krabbelarijen.

Ds. A***. Niet alzoo, Mijnheer! De letters, die men gebruikt tot het uitdrukken van zijne gedachten, hebben dezelfde kracht, of men de letter D in de gedaante van een driehoek ſchrijft, dan of men aan de linkerzijde van een regt opgaande kapitale I een halve O verbindt. Een zoo verlicht man, moet, zoo mij dunkt, boven zulke vooroordeelen verheven zijn. Gij hebt dus het Nieuwe Testament, dat toch naar der meesten toeſtemming in het Grieksch geſchreven is, nooit in het oorſpronkelijke gelezen?

Pieter bakker. 't Zou waarachtig wel de moeite waardig zijn, om zijn hoofd te breken, met het aanleeren van Grieksch en Hebreeuwsch, om zulke ellendige geſchriften in het oorſpron-

kelij-

kelijke te kunnen lezen. Dat zal zooveel ook niet in de Vertaling verfchillen.

Ds. A***. De lezing toch van die Boeken in het oorfpronkelijke, zou een' man van uwe fcherpzinnigheid overtuigd hebben, dat in elk der fchrijveren van de Evangeliën, zoowel als der Brieven, een bijzonder eigendommelijk iets, een verfchil van ftijl plaats heeft, die, zoo men nog *eenig* gefchiedkundig geloof heeft, niet kunnen vooronderfteld worden, dat met mogelijkheid zoo zouden kunnen verfierd zijn...

PIETER BAKKER. Ik heb toch wel gehoord van deskundigen, en ook gelezen, dat het meestal arme halzen in het fchrijven, zoo van taal als ftijl, waren.

Ds. A***. Ik roem in het geheel niet het Grieksch van een van allen; maar zelfs het Hebreeuwsch taaleigene, dat 'er in het Grieksch van zeer vele, zoo niet van alle, gevonden wordt, is voor mij, en voor lieden, welke die talen verftaan, een groot bewijs ten voordeele van het ongezochte en de oorfpronkelijke echtheid, meer dan dat zij in Grieksch gefchreven waren, zoo zuiver, als dat van de beste fchrijvers in den bloei van *Griekenland*. Ja als het Grieksch zoo zuiver en zoo fchoon gefchreven was, door handwerkslieden en visfchers, uit *Judea* en *Galilea* herkomftig, zou ik zeer twijfelen over de echtheid van die Gefchriften, en dezelve voor verdicht moe-

moeten houden. — Ik zou ook gaarne met u ſpreken, over het aantal en de verſcheidenheid der Handſchriften; over de zorgvuldigheid der eerſte Christen Gemeenten (want die zullen 'er toch ruim zeventien honderd jaren geleden, geweest zijn) in het aannemen of niet aannemen van ſommige Evangeliën en Brieven; over eene menigte van Evangeliën en Brieven, die men voor te twijfelachtig gehouden heeft, dan dat zij in den bundel des Nieuwen Testaments geplaatst zijn geworden. Ik zou ook met u gaarne ſpreken, over de ſchriften der ſchrijveren van de vroegſte Eeuwen, en van de zoogenaamde Ketters, die zich, zelfs ook de vijanden des Christendoms, op die ſchriften, als echt, beroepen hebben, de laatſte om het Christendom te beſtrijden; maar dit is onmogelijk, om dat zij in eene taal geſchreven zijn, die gij niet verſtaat, daar 'er maar weinige, en nog gebrekkelijke overzettingen van ſommige derzelve voor handen zijn. Op geene der Kerkvaders kan ik mij ook bij u beroepen, dewijl ook voor u de toegang daartoe geſloten is. Maar ik moet u vragen, Mijnheer! daar u zooveel ontbreekt, om tot de eerſte beginſels van onderzoek, naar de echtheid van die boeken door te dringen, welke uwe bewijzen zijn, dat de boeken niet geſchreven zijn, omſtreeks die tijden, en door die perſonen, zoo als nu ruim zeventien honderd jaren lang, op die zelfde gronden geloofd is, op welke men de zoogenaamde ongewijde ge-

ſchie-

ſchiedenis, zonder de minſte bedenking, nog heden aanneemt.

PIETER BAKKER. 't Is wel jammer, dat men, om een overtuigd Christen te worden, zijnen halven leeftijd in het leeren van doode talen zou moeten doorbrengen!

Ds. A***. Dit is geheel de vraag niet, Mijnheer! maar ik eisch, en mij dunkt, nog al niet te onregt, dat hij, die zich opwerpt tot een beſtrijder van boeken, waarin eene Leer vervat is, die duizenden bij duizenden dit leven met een vertrouwend uitzigt op een gelukkiger leven hierna doet doorbrengen, ten minſte met die wapens zij toegerust, welke hem tot zoodanige aanvallen regt geven. Als iemand, zegt, dat de brieven van CICERO valsch zijn, waarvan hij ſlechts eene vertaling gelezen heeft, behoort hij ten minſte volk-, geſchied- en oudheidkunde te bezitten, waaruit hij die bewijzen ontleent; dit zal waarſchijnlijk ook uw geval zijn ten aanzien van het Nieuwe Testament, Mijnheer! en ik verzoek u dus, op zoodanige gronden, de bij mij heilig geachte Schriften aan te tasten. Gij moet mij aantoonen, dat de gebeurtenisſen, die in de geſchiedenisſen van het Oude en Nieuwe Testament voorkomen, ſtrijden met hetgeen van de Oosterſche zeden dier tijden tot ons gekomen is, ſtrijden met hetgeen wij weten van de overige volken, die de toen bekende wereld bewoonden; gij moet mij aantoonen,

nen, dat de overblijffels der oudheid van die dagen, aanduidingen opleveren, die regt geven, om de fchrijvers of van vervalfching te doen verdenken, of ftrekking hebben, om te doen gelooven, dat alle de ftukken met opzet gefchreven zijn, om de wereld te bedriegen. —

PIETER BAKKER. O Ik merk het al, ik merk het al, gij zijt van hetzelfde flag als alle uwe confraters..... Gij zoekt door veelheid van woorden mij te overftelpen.

Ds. A***. Ver van daar, Mijnheer! na het geen ik gezegd, na de bedingen, die ik gemaakt heb, is de beurt thans aan u, en zoo gij dit niet aanneemt, dan zij het mij geoorloofd, dat ik u moet rangfchikken onder die Leeraren van het ongeloof, welke ontbloot zijn van de noodige kundigheden, om zelfs den eerften grondflag des geloofs, de echtheid der Evangelifche gefchiedenis en brieven, door mannen van geleerdheid, zoo overvloedig aangetoond, te doen waggelen; en die, verblind door hunnen eigenwaan, door eenige oppervlakkige denkbeelden, van elders overgewaaid, gaarne zich een grooten naam maken, al was het ook ten koste der waarheid en van de rust en het geluk van duizenden.

Nu werd de Heer BAKKER, die geene kans zag, om een' eerlijken aftogt te bedingen, genoodzaakt, om zijn lage toevlugt te nemen tot het ontduiken van den verderen tegenftand, door het voorwendfel, dat hij dit oogenblik geen lust had,

had, en daartoe ook de tijd hem ontbrak, om op de gewone uitvlugten van de geestelijkheid te antwoorden; want dat de geheele bundel van zoogenaamde Heilige Schriften niet verdiende, dat een man van vernuft en smaak de heldere inzigten van zijn gezond verstand, en de aangename genietingen des levens, een oogenblik, liet beperken of belemmeren, door de wartaal van geestelijken aan te hooren, wier belang het medebrengt, daar zij van den altaar leven, om de eer van het altaar staande te houden.

Dit vrij schamper gezegd hebbende, vertrok hij, na den Heer BLOMMESTEYN voor zijne vriendelijkheid bedankt te hebben, zeggende bij het heengaan: „Tot wederziens, tot wederziens, mijn vriend! maar laat u toch door dezen hemeldragonder niet krijgsgevangen maken."

Toen BLOMMESTEYN, nadat hij den Heer BAKKER tot de voordeur had uitgeleide gedaan, bij Ds. A*** terugkeerde, en zich weder bij dezen had nedergezet, kon hij niet nalaten van te zeggen: „Dat had ik niet van den Heer BAKKER verwacht, dat hij voor schelm uit het vaandel zou geloopen zijn, en gij het slagveld behouden hebben, Dominé!" „En ik," zeide Ds. A***, „om eenigzins in dezelfde leenspreuk te blijven, Mijnheer BLOMMESTEYN! ik houd het daarvoor, dat 'er geen slag geleverd is, maar dat de Heer BAKKER het, bij eene ligte

ſchermutſeling, reeds op een loopen gezet heeft. En dat is dan nu die beroemde Deïst uit den Diemermeer, die, naar ik hoor, reeds zoovele discipelen heeft!"

Blommesteyn. Ja Dominé! als men hem ook zoo hoort praten, zou men zeggen, dat het een regt geſlepen kerel is.

Ds. A***. Om u dan maar vlak op de waarheid te zeggen, zoo als ik meer gedaan heb, Mijnheer blommesteyn, ik heb wel gehoord, dat gij ook al tot zijn' aanhang behoorde. Schoon ik nu geheel de man niet ben, om iemand de vrijheid van denken of ſpreken te betwisten, en mij zeer wel kan voorſtellen, dat iemand, met een eerlijk hart, tot de afwijking van het Christendom kan komen, zou het mij toch van u leed doen, indien gij door de loopjes en kwinkſlagen van eenen ongeloovigen van de ſoort, waartoe de Heer bakker behoort, u ſchaarde onder het vaandel des ongeloofs, en het Christendom vaarwel zeide, alleen uit volgzucht; daar ik mij verbeelde, dat gij daardoor u zelven ligtelijk het bedrijven van ſpoorloosheden zoudt inwilligen, waartoe u uwe omſtandigheden en middelen aanleiding geven, en die toch zouden uitloopen, zoo niet op uw tijdelijk ongeluk, zeker op onberekenbare ſchade uwer ziele.

Blommesteyn. Ik zou welhaast u vragen, Dominé! van waar of door wien zijt gij 'er aan gekomen?

Ds.

Ds. A***. Ik noem in zulke gevallen niet gaarne namen, Mijnheer BLOMMESTEYN! Evenwel ik wil, in dit bijzonder geval, zelfs den schijn van achterhoudendheid vermijden. Niemand anders dan eene vrouw, op welke gij eens gehoopt hadt, nadere betrekking te zullen krijgen, niemand anders, dan Juffrouw WESTENDAAL, bekommert zich daarover, dat gij mede gesleept zoudt worden. Zij heeft mij verzocht, dat ik alles, wat in mijn vermogen was, zou aanwenden, om u voor dat verval te behoeden.

BLOMMESTEYN. Zoo, zoo, dat is zeer vriendelijk van Juffrouw WESTENDAAL. Trekt die zich nog zoo mijne belangen aan. Ja, ja! als ik met haar was getrouwd geraakt, geloof ik, dat ik een heel ander man zou geworden zijn. — (*na eenig stilzwijgen*) Maar ik begin het te begrijpen, hoe zij 'er aan gekomen is. Ik heb wel gemerkt, dat WILLEM, als ik mij zoo eens een vrij woord ontvallen liet, daarover gansch niet gesticht was, en die langtong zal dat aan Juffrouw WESTENDAAL, zijne toekomende schoonmoeder, hebben overgebriefd.

Ds. A***. Al was dat nu het geval, Mijnheer! dan kan ik niet zeggen, dat hij verkeerd gehandeld heeft, en ik zou u als vriend raden, om daar niet meer onderzoek naar te doen. Ik voor mij ben ten uiterste te vreden, dat ik u juist aangetroffen heb met dien zoo beroemden Deïst uit den Diemermeer, en dat gij althans aanvan-

kelijk overtuigd hebt kunnen worden, dat het hem aan de eerfte noodzakelijke taalkennis niet alleen, maar zelfs aan de vereischte volks- en gefchiedkunde hapert, om met eenig regt zich op te werpen tot het hoofd van eene fekte van ongeloovigen, en dat hij buiten ftaat is, om den grondflag van alles, de oorfpronkelijke echtheid der Boeken van het Nieuwe, of ook van het Oude Verbond te doen waggelen.

BLOMMESTEYN. Dat heb ik gezien, Dominé! maar dat neemt niet weg, dat hij toch van tijd tot tijd, hoe flecht hij dezen middag flaagde, in met u te redeneren, wel vragen doet, daar mijn verftand ftil voor ftaat, en die ik hem geheel niet kan oplosfen.

Ds. A***. Het kost zeer geringe moeite, Mijnheer! om tegenwerpingen en zwarigheden te maken, tot welker oplosfing of wegneming het bekrompen menfchelijk verftand buiten ftaat is, en te minder, wanneer men zulks doet tegen iemand in een vak van wetenfchap, waarin hij maar tamelijk en oppervlakkig bedreven is. Zoo kan men mij in het regtsgeleerde zeer ligtelijk iets tegenwerpen, hetwelk ik, fchoon overtuigd van het onbillijke, niet zoodanig weet tegen te fpreken, dat ik den regtsgeleerde van eenige ftudie van het tegendeel kan overtuigen. Zoo is het ook meer of min met u: gij zijt, daar uwe oefeningen zich een' geheel anderen weg uit-

uitftrekken, geheel niet gefchikt, om, al voelt gij in uw hart de overtuiging van het tegendeel, de fubtiliteiten van eene zoogenaamde wijsbegeerte, of de fpitsvindigheden van ftoute vrijgeesten te keer te gaan.

BLOMMESTEYN. Dat heb ik dikwijls, in mijnen omgang met den Heer BAKKER, ondervonden, maar ik moet u toch nog ééne vraag doen, Dominé!

Ds. A***. Doe 'er mij honderd, indien gij het verkiest.

BLOMMESTEYN. De Heer BAKKER heeft, toen onze verkeering eerst begon, mij weten te beduiden, dat, als de Godsdienst, die dan eene zoo belangrijke zaak is, voor alle menfchen, gelijk de Predikanten de goede lieden wijs maken, het dan wel jammer is, dat een zoo kostelijk ding zoo droevig duister is, dat 'er de geleerden met elkander, eeuwen aan eeuwen, over harrewarren. Zeg mij toch Dominé! hoe dat bij komt?

Ds. A***. De reden hiervan, Mijnheer! moet alleen daarin gezocht worden, dat men voor Godsdienst, of Christendom houdt, of houden wil, hetwelk het eigenlijk niet is. Als eenmaal de echtheid van de Boeken van het Oude en Nieuwe Testament, met korte en krachtige bewijzen, geftaafd is, dat gefchieden kan voor elk, die onbevooroordeeld is, en eene gewone mate van gezond verftand bezit,

 fchiet

fchiet 'er niets over, dan dat hij, als zijn verftand overtuigd is, zich tot die bronnen zelfs begeeft, en daarin, bij het voorbeeld van den Zaligmaker der wereld, die geboden volgt, welke deze en zijne leerlingen zoo klaar den mensch aangekondigd hebben, als den weg ter verwerving van het eeuwig geluk. Maar wat is het geval, Mijnheer BLOMMESTEYN, de menfchen willen over het algemeen meer. Zij willen doordringen tot verborgenheden, vermengen de wijsbegeerte van den dag met de leer des Evangelies, en daaruit ontftaan allerhande haarkloverijën en gefchillen, die, zonder eenig nut aan te brengen, misfchien tot den jongften dag duren zullen. In 't kort, de Heer BAKKER (en dat lijkt hem en zijne foortgenooten bijzonder) verwart opzettelijk het eenvoudig Christendom met de gefchilvoerende Godgeleerdheid.

BLOMMESTEYN. Ik bedank u wel, Dominé! voor dat onderrigt, maar ik moet u dan toch zeggen, dat zooveel en weinig ik weet van de Religie, dat heel anders is, als hetgeen gij daar zoo even zeide.

Ds. A***. Dat ontken ik niet, ja, ik heb het heel dikwijls kunnen merken, dat gij geene zeer klare godsdienstige begrippen hebt... en daarom had de Heer BAKKER veel bij u vooruit, en zoo goed vat op u.

BLOMMESTEYN. Maar zou het u onmogelijk zijn, Dominé! om mij zoo iets te leeren, en

en ik zou haast zeggen, waarom hebt gij dat niet gedaan?

Ds. A***. Zoo genegen als ik ben, Mijnheer! om des begeerende iemand, naar mijn licht, te onderwijzen; even afkeerig ben ik, om tijdig en ontijdig iemand mijne gevoelens op te dringen. Nu voelde ik mij verpligt, om u te waarſchuwen, daar gij in een wezenlijk gevaar geraakt zijt, dat zelfs uwe weinige beginſels van Godsdienst, ſchipbreuk lijden, zoo al niet weg geſleept zouden worden in den maalſtroom van twijfeling en ongeloof; althans dat gij, bij die ſchipbreuk niets over zoudt houden, om u tegen de verzoekingen te wapenen, of in tegenſpoed en in het uur des doods te vertroosten. Ik ben zeer genegen, om u van tijd tot tijd in de redelijke gronden des Christendoms te onderrigten, en vlei mij, dat ik zeer wel in ſtaat zal zijn, om u daarin met vrucht te onderwijzen — maar onder ééne voorwaarde.

BLOMMESTEYN. En die is?

Ds. A***. Dat gij uwe verkeering afſnijdt met den Heer BAKKER, tegen wien gij geheel niet opgewasſen zijt, daar hij, verre van de waarheid te zoeken, alleen verlangt te ſchitteren door ſchijnſchoone kwinkſlagen, en ſpitsvindige aardigheden, die, ſchoonderzelver kracht dikwijls geheel beſtaat in verdraaijingen en woordſpelingen, bij ongeoefenden meer afdoen, dan de duchtigſte bewijzen, die geheel van dezen tooi ontbloot zijn.

Na dit zoo ernftig gefprek, befloot BLOMMESTEYN geheel met den Heer BAKKER te breken, dat hem niet zeer ongemakkelijk viel, doordien hij denzelven eenige malen belet gaf, en deze ook bemerkte, dat Ds. A*** eenen geruimen tijd op de Hofftede *Rozenburg* gelogeerd was, *en*, dat wetende, niet gaarne zich ten tweeden male aan hem wagen zou. Ds. A*** flaagde intusfchen niet ongelukkig, in BLOMMESTEYN, op eene eenvoudige wijze, zooverre diens kundigheden toelieten, de gronden van de echtheid der Heilige Boeken in te prenten, en was niet minder gelukkig, in hem, met verwerping van de vooroordeelen, hem bij een ongepast onderwijs, in zijne jeugd ingeboezemd, die verftandige begrippen van pligt en Christendom in te drukken, welker regtftreekfche praktijk op deszelfs wezenlijk geluk meest uitloopen.

VIJF-

VIJFDE HOOFDSTUK.

Na ruim twee jaren tijdsverloop was het prachtig Huis in de ſtad zooverre in orde geraakt, dat, ſtaande den zomer, het zelve geheel van nieuwmodiſche huisſieraden was voorzien geworden, en zijne oude woning van de bruikbaarſte ontledigd geraakt. Ook was het met WILLEM BEELAARTS en ALIDA WESTENDAAL eindelijk zooverre gekomen, dat men beſloot, om, ſtaande dezen herfst, met elkander in het huwelijk te treden; terwijl aan hem, gelijk ook, een jaar vroeger, zijne zuster HENRIETTE, meerderjarig geworden zijnde, nu ook door BLOMMESTEYN, als Voogd, behoorlijke rekening en afgifte gedaan was, van het geen, waarop beide, uit de nalatenſchap van hunne moeder, aanſpraak hadden. BLOMMESTEYN had namelijk aan Ds. A*** zijn woord gehouden, door, ſchoon de ſtrengheid der letter van het Testament het anders toeliet, te maken, dat zij althans geene

redenen hadden, om zich te beklagen over de inhaligheid van BLOMMESTEYN, wanneer zij, gelijk hun beide bekend was, in aanmerking namen, hoe dwaas de liefde van hunne moeder gevestigd was geweest op eenen zoo jeugdigen man, als BLOMMESTEYN, welke, met haar ter vrouw te nemen, geen ander oogmerk kon hebben, dan zich van haar aanzienlijk vermogen meester te maken. De tijd des huwelijks bepaald zijnde, was 'er BLOMMESTEYN bijzonder op gesteld, dat de dag van het Aanteekenen als Bruid en Bruidegom van ALIDA WESTENDAAL en WILLEM BEELAARTS, dezelfde wezen zou, als die der inwijding van zijn nieuw gebouwd huis, waartoe zich alle de vrienden ligtelijk lieten bewegen; schoon de huisvrouw van WESTENDAAL verklaarde, dat zeker de Bruiloft in zwier verre zou moeten achterstaan bij deze partij, daar noch haar staat, noch haar huis, zoodanig eene pracht zou veroorloven; als buiten twijfel het oogmerk van den Heer BLOMMESTEYN bij zulk eene dubbelde partij zijn zou. WESTENDAAL stelde daaromtrent zijne huisvrouw gerust, daar dan ten minste ook de helft van het geen de Heer BLOMMESTEYN mogt voorhebben, op de inwijding van deszelfs huis kon worden afgeschreven.

Jammer was het, dat die goede man, juist daags voor het Bruid worden zijner dochter, door eene zoo hevige koorts werd overvallen, dat

dat hij het, den volgenden dag, niet wagen durfde, om het groote feest bij te wonen; en het was alleen op zijnen fterken aandrang, dat zich zijne huisvrouw zelfs bewegen liet, om deel te nemen aan deze partij; fchoon zij geenszins ontkennen wilde, dat zij zeer nieuwsgierig was, om dat van buiten zoo prachtig gebouw van binnen te zien, gelijk ook de huisraden, die deszelfs luister zeker nog zouden vermeerderen: waarbij nog kwam, dat de Doctor geene zwarigheid ter wereld ftelde in de ongefteldheid van haren man. Geenszins had zich Juffrouw WESTENDAAL bedrogen, met zich alles prachtigs van dat huis en feest voor te ftellen; ja zelfs werd in alle deelen hare verbeelding nog verre overtroffen.

BLOMMESTEYN, welke zich nu in zijne volle heerlijkheid bevond, verheugde zich niet weinig, dat van dat alles ook Juffrouw WESTENDAAL getuige was, en tevens, dat, daar de Heer WESTENDAAL afwezig was, hij het geluk zou hebben, om deszelfs plaats bij de Bruids moeder, als Bruidegoms vader, te bekleeden. Hij kon niet nalaten, al fpoedig, haar te vragen: „ Wat haar van het huis en de meubelen dacht?" „ Ik zal 'er niet veel van zeggen," antwoordde Juffrouw WESTENDAAL; „ maar gij zult toch mij zeer wel begrijpen, Mijnheer! als ik u verklaar, dat ik mij niet herinner, ooit zulk eene pracht bijgewoond te hebben, dan op de Hofftede van den Heer KOOLAART."

De

De disch en de aanrigtingen ftonden volkomen in evenredigheid met de weidfche zwier en pracht, daar de maaltijd in de groote zaal gehouden werd, waar alles van kristal en goud en groene flingers blonk, en de menigte van glazen lusters, van waskaarfen voorzien, in de fpiegels wederkaatften. Alles was ééne luidruchtige vrolijkheid onder het groot aantal gasten, bij welke zich mede, als een achterneef van Bruigomszijde, bevond, de Dichter JAN BAPTIST WELLEKENS, dien de roem nagaat, van een der zoetvloeijendfte Dichters van zijnen tijd geweest te zijn. Hij had voorzien, dat men bij den maaltijd van hem, naar gewoonte, een Gedicht zou verwachten, en toen het nageregt was opgedragen, en de groote dronk op het huwelijk, welks ondertrouw heden had plaats gehad, ingefteld, rees de Dichter WELLEKENS op, en verzocht de vrijheid, om de dichtregels, die hij ter gelegenheid van de ondertrouw van zijnen neef WILLEM BEELAARTS met Juffrouw ALIDA WESTENDAAL vervaardigd had, voor te dragen. — Het had wel eenige moeite in, om de drokke en woelige gasten tot ftilzwijgen te brengen; ja de Heer BLOMMESTEYN en de Speelnoots, waren zelfs genoodzaakt tot de gasten eenigzins op eenen gebiedenden toon te fpreken, waarna WELLEKENS het volgende Dichtftuk las:

ADE-

ADELAAR EN ZWAANTJE.

Met welk een Bruiloftstoon zal ik dit Feest inwijden?
Wat voorbeelt keur ik best, van oude en jonger tijden?
Hoe menge ik deze ſtof,
Met voegelijk ſieraat, oprechte min ten lof?
Al ging ik Grieken en Italië doorzoeken,
Al zoog ik, als een bie, den honig uit hun boeken,
Hun liefde en minneſmart,
Hoe wijd, hoe hoog beroemt, raakt ons nu niet aan 't hart;
Maar 't aangenaam verhaal van 't geen wy zelf beleven,
Voegt best in 't vaers te zweven,
Gelijk ook onze tijdt,
In trouwe liefde en min, geen vorige eeuw benijdt.
Het blosje, ſchoone Bruit, op uwe kaak ontloken,
De vlam, ô Bruidegom! in uwe borst ontſtoken,
Der vrienden vreugt, die blyde uit ieders oogen ſtraalt,
Zijn niet van verre, of vreemt in mijn gedicht gehaalt.
't Zijn rozen die hier bloeijen,
En vonken, die noch gloeijen,
De blyde Bruiloftsgalm vervult ons Amſtellant:
Gezegent zy uw Liefde, en zuivre Huwlijksbant.
Hoe licht waar het my nu, naar vryheit van 't verdichten,
Een velttooneel te ſtichten;
't Geen de oude eenvoudigheit der zalige eeuw verbeelt.
Een onbetrokken lucht, daar 't zuidewintje ſpeelt
In bloemen, telg en boomen,
Daar melk en honig vloeit, en 't gout blinkt in de ſtroomen;
Daar nimmer hitte of kou verveelt; maar eeuwig Lent'
En Zomer zamen is, 't ſaizoen geen aanſchijn went.
Daar hondert Herders en bevallige Herdrinnen,
't Volmaakſte voorwerp zijn, van trouw en eerlijk minnen.
Hoe waagden velt en wout
Dan van hun minnekout,

Daar

Daar liefde en wederliefde en deugden wert verbonden.
'k Heb nu den gront reeds van mijn velttooneel gevonden,
En, treede ik voorwaarts aan,
'k Zie haast een Amaril en Damon voor my ftaan.
Maar al 't vermaak dat ooit de Dichtkunst kan verbeelden,
Als onbefproken liefde en min de harten ftreelden,
Wort van de ziel gefmaakt,
Daar wederzijts gemoet in zuivre vlammen blaakt.
Wy zullen dan de Min verzieren noch verbloemen:
'k Zal dit verliefde Paar met eigen namen noemen:
't Is ALIDA, die fchoone en welbegaafde Maagt,
Daar de IJftroom roem op draagt.
't Is WILLEM, die vol moedt, vol iever en rechtfchapen,
De Liefde en de Fortuin mag voeren in zijn wapen.
Die namen fchenken mag een aangenaam geluit,
Gelijk de lieve naam van Bruidegom en Bruit.
o Bruit! o Bruidegom! vereent door liefdebanden,
Verknocht met hart en ziel, door d'eige vlam aan 't branden,
Een reine minnevlam, zoo aangenaam, zoo eêl,
Of zy haar voedfel trok uit balzem en kaneel.

Laat andren op de gunst der dartle Venus pronken:
Gedicht en Dichters, waart in Lethes kolk gezonken,
't Is ftil, elk zwijgt. De vreugt past by den Bruiloftswijn:
'k Hoor liever eenen droom, dan fprakeloos te zijn.
Een moedige Arent, uit een Keizers nest gevlogen,
Zag om met brandende oogen,
Nu oost, dan west, waar hy den roof ontdekken mogt,
Dan geen geringe prooi bekoort hem op dien tocht;
Hy vloog, langs berg en dal, langs bosfchen, beemt en ftromen,
Tot hy aan Amftels zomen,
Een fchoone en fiere Zwaan, die geen bekomring hadt,
Speelmeijen zag in 't nat.

Zy

Zy zong, met blyden toon, en kunst, haar aangeboren,
Een zedezang, die vee en menfchen moet bekoren,
Ten roem van 's Hemels zorg, die water, lucht en aard,
Door 't koestrent zonnelicht, in duurzaamheit bewaart.
Zy prees de ftille vrede, in beken, vliet en meiren,
Daar zy met haar geflacht, dus veilig kan laveren
In vryheit, daar geen draak of felle waterflang,
Het Zwanennest belaagde, en zwoer zijn ondergang.
o Vryheit, blyheit! klonk haar keeltje tot aan 't ende;
Maar Adelaar, die zich vast vrolijk keerde en wende
Op zijne vlerken, flux verlekkert op zijn buit,
Dacht: fiere en blanke Zwaan, uw vryheit is nu uit.
Mits ftreek hy, als de wint, op zijne pennen neder,
En greep haar blanken hals; daar ftoven dons en veder
In lucht en water. Ach, een ongelijke ftrijt!
Verweer u, wakkre Zwaan, eer hij uw hart verbijt.
Zy kampte moedig, tot haar kracht in 't endt verflaude,
Maar toen zy aarzelde, en de rover haar benaude,
Gaf zy een luide kreet: ach! moeder help uw kindt!
Redt my uit dit gevaar! geen pijl komt zoo gezwint
Uit 's Schutters hant gevlogen,
Als de oude Moederzwaan, vol fchrik en mededogen,
Vooruitfchoot, en vast riep: o gruwelijk beftaan!
Dit is een vryplaats, zelfs geheiligt aan Diaan.
Ik dek mijn jongen met de fchaduw mijner vleuglen,
En durft gy wrede.... maar wie kan dien moetwil teuglen?
Verfchoon mijn lieve kroost. Hy ftaakte, op dit geluit,
Zijn woeden, maar de min blonk hem ten oogen uit.
o Achtbre! fprak zy: laat uw vrees en droefheit varen,
Want, 'k ben geen rover, noch vrybuiter op de baren:
Maar 'k leef in d'open lucht,
Met loffelijk gerucht.
En vraagt gy, wat my port, uw jonge Zwaan te ftoren?
Dat blank, dat mals en fchoon, 't geen Goden kan bekoren,
Blonk mij van verre in 't oog,
Daar ik aan deze kust met ander inzien vloog.

'k Dacht

'k Dacht nimmer Zwaantje te vergrammen, min te schaken,
Maar hare schoonheit, die niet dulc haar aan te raken,
Heeft dit gerucht gebaart,
't Geen u dus heeft vervaart.

Vergun mij dat ik haar met heel mijn hart en zinnen,
In heuschheit mag beminnen.
o Hemel! hoorde hij, 't is immers nolt gehoort:
Een Arent met een Zwaan! wat kiekens brengt dat voort.
Neen 't is onmogelijk. Wil deze drift betomen,
Gij tiert best in 't gebergte: wij leven in de stromen.
Maar dank zij Adelaar, hoe Liefde 't al verbind,
Ja zelfs Natuur verwint.
En zo oit voorbeeld van dit mooglijk u behaagden
Dolfijns en Adelaars verliefden ook op maagden.
'k Zou de eerste dan niet zijn.
't Onmogelijk bij ons, is mooglijk bij Jupyn.
Maar, neen en ja, hier was een lange strijd voor handen,
En 't vrije Zwaantje was bevreest voor Huwlijks banden.
Zy loosde zucht op zucht,
Doch onvoorziens brak door de wolken een gerucht,
Met licht en heldre stralen,
't Was Maja's Zoon die snel quam uit den Hemel dalen.
Vereen, riep hij. Alle uitstel baart verdriet
Als Jupiter gebiet.
De droomen menigwerf veel twijfeling verwekken:
Doch 'k zoek geen Edipus, om dezen zin t' ontdekken.
Gezusters die de lucht met schoon gebloemt bestrooit,
Uw zuivren hals en 't hair met snoer en spansel tooit
Van paerlen en robijnen,
Waarvoor de luister van 't gesteente moet verdwijnen.
Die in Parnasfus wout, vol mirt en lauren woont,
En Liefde en Deugt bekroont,
Ai, zegen deze Trouw naar ons behagen,
De schoone Bruit heeft u haar hart ook opgedragen.

ZANG-

ZANGGODINNEN.

Geluk, geluk, gezegent Paar,
Uw liefdevlam zoo schoon en klaar
Is waardig, dat Godinnen,
Schoon Maagden, zelfs een liedt op uwe Feest beginnen.

Geen blank noch blos, in 't schoon gelaat,
Zo jeugdig als de dageraat,
Is 't oogwit van ons roemen;
Daar wij de schone deugt ver 't allerschoonste noemen.

De schoonste roos, hoe fier zij bralt,
In eenen nacht haar gloor ontvalt,
Zoo gaat de schoonheit strijken:
Maar trouwe Liefde en Deugt zal nimmermeer bezwijken.

Wat baat een huis, een zee vol gout?
Onzalig die daarop betrouwt:
De blixem en de donder
Slaan torens en 't gebergt, heel schielijk, 't bovenste onder.

Verheve staat en heerschappij
Zijn noit van zorg en hartzeer vrij.
Hoe ras kan 't radt niet wenden,
Hoe hoger val, gewis, rampzaliger ellenden.

Alleen de deugt staat vast en pal,
Al schokte en kraakte 't gansch Heelal.
De Liefde is hoog te loven:
Geen meir, geen oceaan zal hare vlam verdoven.

Vernoeging zij dan 't beste goet:
Die altijd vreugt baart aan 't gemoet.
o Heilig, zalig Trouwen,
Daar liefde en eendragt voor de grondvest wort gehouwen.

Geluk, geluk, gezegent Paar!
Smijt nu den wierook op 't altaar:
Buigt kniën, hart en handen,
Tot heil en zaligheit van deze Huwlijks banden.

Zoo 's Hemels gunst bestraalt mijn wensch en zegenzang,
Dan duur de bruiloftsvreugd geen dag, maar 't leven lang (*).

Met

(*) Ziedaar, met slechts kleine uitlatingen, een Dichtstuk van dien door velen zoo hoog geprezen Bruiloftsdichter, van den aanvang der Achttiende Eeuw. Buiten eene tamelijke zoetvloeijendheid, is 'er bijna niets, dat eenige aanspraak op middelmatig goed kan maken. Men zou ligt wanen, dat de naam van *Zwaan* nog zinspeelde op den naam der eigenlijke Bruid, maar ver van daar, zij heette SARA SUSANNA. De flaauwheid en zouteloosheid van die fabel, om 'er niet meer van te zeggen,

Met veel blijken van ongeduld, hoorbaar in het gefluister van de jonge lieden, en zigtbaar in het geeuwen der meer bejaärden, werd dit zinnebeeldig Gedicht aangehoord; doch toen het geëindigd was, werd echter ieders glas ten boorde toe vol geschonken, en door den eersten Speelnoot, zijnde de Heer VALKENBURG, de Dichter voor zijn kunstwerk bedankt; het welk WELLEKENS met eene diepe pligtpleging, terwijl zijn gelaat van zelfsvernoeging gloeide, beantwoordde.

BLOMMESTEYN vroeg aan Juffrouw WESTENDAAL: „Of haar dit gedicht van neef WELLEKENS wel beviel?" „Ik heb," antwoordde zij, „niet verder dan de eerste twaalf regels 'er naar kunnen luisteren, toen merkte ik wel, dat het boven mijn bereik zou loopen. 't Is jammer, dat uw oom en neef VAN DYK niet meer in leven zijn, of dat uw broeder de Dominé, uit *Vriesland*, niet overgestoken is, van die zouden wij anders ook zeker nog wat gehoord hebben." „'t Is voor mij," zeide BLOMMESTEYN, „over genoeg: en wat mijn' broeder FREDERICUS CHRISTOPHORUS betreft, die zal op de Bruiloft, zoo

gen, is beneden alle kritiek, en, het schijnt mij toe, dat 'er geen ander bewijs voor het verloop van smaak voor het schoone in dat tijdperk behoeft gezocht te worden, indien deze krachtelooze rijmelaar onder een der beste Dichters van dien tijd geteld werd.

zoo als hij mij althans gefchreven heeft, zeker met een gedicht overkomen."

Terwijl BLOMMESTEYN dus met Juffrouw WESTENDAAL praatte, ftelde de Speelnoot eene gelukwenfching in met de nieuw gebouwde woning van den Heer BLOMMESTEYN, dat hij 'er nog een groot aantal van jaren een gelukkig bezitter van zijn mogt, en, zoo het tot vermeerdering van zijn genoegen dienen kon, dat hij dan eerlang zich aan eene vrouw zou verbonden zien, welke hem afftammelingen zou verwekken, die met hem de vaderlijke woning en naam der Blommefteynfche familie in ftand zouden houden.

BLOMMESTEYN bedankte den Speelnoot zeer voor zijne aandacht, en met bijvoeging van zijne hoop, „dat de aangezeten vrienden nog lange getuigen van het hem toegewenscht geluk zouden zijn." Maar zich tot Juffrouw WESTENDAAL wendende; zeide hij: „Het laatfte gedeelte van dien wensch zal wel altijd onvervuld blijven...." Juffrouw WESTENDAAL gaf hierop te verftaan: „Het zou mij, om uwen wil, zeer aangenaam zijn, indien gij eene brave vrouw mogt vinden; daar het 'er toch naar ftaat, dat Juffrouw JETJE u niet zeer lang gezelfchap zal blijven houden, en waarlijk, dan is dit huis te groot, veel te groot voor u alleen..." „Ik zeg u nog eens, Juffrouw WESTENDAAL," herhaalde BLOMMESTEYN, „daar zal niets van

ko-

komen, of [en hier ſtaarde hij haar op eene wijze aan, die haar de volkomenſte aanduiding gaf van zijne bedoeling], of 'er zou iets moeten gebeuren... Gij moet weten, Juffrouw WESTENDAAL! oude liefde roest niet."

Juffrouw WESTENDAAL ſchrikte, gelijk elk waarlijk eerbare vrouw zou gedaan hebben, die de eerſte gedachte aan eenen anderen echt, bij het leven van haren Echtgenoot, voor eene ſoort van echtbreuk houdt, en het woord „Foei!" was hare lippen reeds ontglipt, toen zij zich herſtelde, en oordeelde, dat zij zich gelaten moest, als of zij BLOMMESTEYN in het geheel niet begreep, waarom zij in een eenigzins anderen toon vallende, met een' grimlach hem toevoerde: „Foei! Mijnheer BLOMMESTEYN! dat gij op uwe jaren een Monniken-leven leiden zoudt, daartoe is deze cel veel te ruim.... maar laten wij hier van afſtappen. Als uwe dochter JETJE u verlaat, zult gij 'er van zelfs wel toe komen...." „Nu," zeide BLOMMESTEYN, hare hand grijpende, die zij met drift terugtrok, „ik verzeker u, dat zal daarom niet geſchieden, dat verzeker ik u."

Juffrouw WESTENDAAL was na deze uitbarsting bijzonder wel in haar' ſchik, toen, de maaltijd afgeloopen zijnde, de koets, die zij vroeger beſteld had, dan de andere gasten, om de ongeſteldheid van haren Echtgenoot, werd aangemeld, en zij zich niet meer blootgeſteld zag

aan de zinspelingen van BLOMMESTEYN, die op toekomstige louter mogelijke gebeurtenissen doelden, waarop zij het beneden zich oordeelde hare aandacht te vestigen.

ZES-

ZESDE HOOFDSTUK.

Vader WESTENDAAL was lang, voor dat de Bruiloft van zijne lieve ALIDA gevierd werd, weder herfteld, zoodat hij met een opgeruimd hart die plegtigheid, met alles, wat daar aan verknocht was, niet alleen in zijn huis kon bijwonen; maar tegenwoordig zijn bij het leggen van den knoop des huwelijks zelf, dat in de Nieuwe kerk plaats had, en door Ds. A*** op eene zeer deftige wijze gefchiedde. — Daar toch deze openbare bekrachtiging van de beloften van twee jeugdige harten, om met elkander het lief en leed dezer wereld, door den naauwften band vereenigd, te zamen te dragen, van zeer veel gewigt in hare gevolgen is, heeft het zijne nuttigheid, dat dezelve, het zij dit door de burgerlijke Overheid, of door de Geestelijkheid, zoo de burgerlijke Overheid hare magt, in dat opzigt, daar aan heeft overgedragen, met zekeren eerbied gefchiedt; of het ware, dat de indruk van dat oogenblik eenen bijblijvenden invloed op de

gemoederen van het vereenigd paar bleef oefenen. Ook natuurlijk is het, dat de ongelijkheid der ſtanden, in de burgerlijke maatſchappij, dien band met meer of minder plegtigheden, met meer of minder zwier en omſlag, zelfs in de kerk, leggen doet. Bij BEELAARTS en zijne Bruid had daar althans de meeste zwier en omſlag plaats. Zij werden op een afzonderlijk uur, op het beste tapijt, dat heerlijk van weefſel, in eene ſchuinſche rigting, als een hellend vlak, van eenige ellen lang, van den predikſtoel tot voor de voeten van de verloofden afdaalde, in het bijzijn van alle magen en vrienden, in den echt verbonden.

BLOMMESTEYN ſtond juist naast Juffrouw WESTENDAAL, toen het paar elkander de regter handen toereikte, en zag, hoe op dat tijdſtip de tranen in de vriendelijke oogen dier nog ſchoone vrouw glinsterden, en hoe diep zij doordrongen was van het gewigtige dezer plegtige verbindtenis. Hij hoorde ook, hoe zij tegen twee nog jonge meisjes, hare eigen dochters, toen de plegtigheid was afgeloopen, zeide: „Onthoudt nu wel, BETJE en KOOSJE, dat gij uwe zuster DAATJE hebt zien trouwen, en gaat nu met mij haar geluk wenſchen." Zij zelve deed dit op eene wijze, zoo hartelijk, dat hare tranen zich met die der Bruid vermengden, en zich omkeerende, zag zij den Heer BLOMMESTEYN aan, en zeide: „Zie daar, Mijnheer! uwe nieuwe dochter. Het is een dierbaar pand: en ik hoop, dat

WIL-

WILLEM het altijd op zijne waarde zal weten te fchatten:" ja ik vertrouw van u, dat gij in uwe betrekking, haar met die genegenheid zult behandelen, welke ik durf zeggen, dat zij verdient." —— BLOMMESTEYN was door deze eenvoudige toefpraak meer ontroerd, dan door alles, wat Ds. A***, fchoon hij zeer krachtig en met den noodigen ernst had gefproken, gezegd had.

Nu waren de aandoeningen van de Bruid, zoo door het herhalen van de eentoonige gelukwenfchingen van de talrijke fchare van magen en vrienden, als ook door de liefkozingen van haren Bruidegom, herfteld, en zij na het gebruik der voorgediende en genuttigde verkwikkingen en verfnaperingen, welke alle met vele teekenen van jeugd, overvloed en vrolijkheid, door groen en goud, blonken, in ftaat, om naar de woning van hare ouders terug te keeren, waar de Bruiloft ftond gevierd te worden. De Speelnoots geleidden de Bruid en Bruidegom naar de koets, met fraaije prachtig opgefchikte paarden befpannen, en achter op welke, behalve een zeer keurig gekleede Livereibediende, ook WILLEM verlangd had, dat de getrouwe PENNY, die hem het leven gered had, mede keurig op zijne wijze uitgedost, ftaan zou. Deze koets reed vooraf, en in de volgende plaatfte zich WESTENDAAL met zijne huisvrouw en BLOMMESTEYN. Toen de koets van de Bruidegom en Bruid wat voor-

 uit

uit geraakt was, zoodat dezelve, niet ver van de woning meer, de fluis overgereden, zich aan de andere zijde van de gracht fpoediger bevond, dan de tweede koets, waarin BLOMMESTEYN gezeten was, zag deze, dat PENNY, op zekere hoogte, van de koets affprong, fchoon nog veel te vroeg, om aan het huis van WESTENDAAL aan te bellen, daar die nog ruim anderhalve gracht verder woonde. BLOMMESTEYN begreep hier van de reden niet, en daar het onbelemmerd en vaardig voortrijden der koets hem geene aanleiding gaf, om daaromtrent iets kwaads te vermoeden, zou hij 'er niet van gerept hebben, indien hij, op de hoogte gekomen, waar PENNY de koets verlaten had, PENNY niet gezien had, eene negerin hevig omhelzende en kusfende. Dit trof hem zoodanig, dat hij, 'er WESTENDAAL en diens huisvrouw oplettend op gemaakt hebbende, den koetfier gebood daar een oogenblik ftil te houden, en het portier geopend hebbende, riep hij: „PENNY! PENNY! waarom zijt gij van de koets gefprongen?" PENNY hoorde dit naauwelijks, zoodanig was hij nog verrukt.... maar den Heer BLOMMESTEYN merkende, riep hij: „Mijnheer! Mijnheer! GUISNY, dit meisje, is mijn landsman... mijn bruid ook!...." Onbegrijpelijk was dit voor BLOMMESTEYN, en nadat hij hem, bevolen had, om zich, hoe eer hoe beter, naar het huis van den Heer WESTENDAAL te fpoeden, waar zijn dienst noodzakelijker zijn zou, dan

dan zulke malle amouretten met eene zwarte meid op ſtraat te maken, gaf hij den koetſier last om voort te rijden. Juffrouw WESTENDAAL merkte aan, zooveel het geraas der wielen toeliet, dat zij van gedachte was, dat dit iets meer was dan eene amourette, daar zij gezien had, dat het meisje, hetwelk hij GUISNY noemde, tot bezwijkens toe, getroffen was; en zij betuigde, eenigzins nieuwsgierig te zijn naar de verklaring van dit vreemd gedrag.

Aan haar huis afgeſtapt, en, terwijl de vrienden langzamerhand bijeen kwamen, verhaalde zij aan den bruidegom, wat zij van PENNY gezien en gehoord had. De livereibediende, die naast hem achterop geſtaan had, daarop door den bruidegom WILLEM ondervraagd zijnde, verklaarde deze, dat hij, met PENNY voor zeker huis gekomen, waar zij eene zwartin, die met twee kinderen wandelde, achter op reden, die naar de koets omzag, dien op het oogenblik van zijne zijde zag ſpringen, zoodat hij ſchrikte, denkende, dat de zwart een ongeluk kreeg, maar, dat hij, zooveel het voortrijden van de koets gedoogde, gezien had, hoe PENNY met de grootſte drift de zwartin om den hals pakte...." Terwijl hij nog ſprak, was PENNY reeds aangekomen, en verzocht den jongen Heer te ſpreken. BLOMMESTEYN zeide tegen hem in het voorbij gaan, daar hij zijn' zoon naauwelijks wilde roepen: „ Gij hebt het daar ſlecht

ge-

gemaakt PENNY. Gij hebt zeker van den wijn bij den koster te veel geproefd." Nu kwam WILLEM voor, en PENNY verzocht met allen eerbied verſchooning, dat hij van de koets geſprongen was: erkennende daarvoor ſtraf verdiend te hebben. Maar BEELAARTS, die hem zulk een goed hart toedroeg, en altijd zijne voorſpraak bij begane fouten was, vroeg hem naar de reden van dit zonderling gedrag. En hierop gaf PENNY bevreesd te verſtaan, „dat hij bij toeval zijne GUISNY, met welke hij als een knaap van zestien jaren, in zijn land, aan de Afrikaanſche kust, reeds kennis gemaakt had, en met welke hij getrouwd zou zijn, zoo hij niet als ſlaaf was weggevoerd geworden, voor het eerst na twaalf jaren, onverwacht daar weder had gezien; hoe hij, op het oogenblik, dat hij haar zag, alles had vergeten, en zijne lieve GUISNY om den hals gevlogen was." „Waar is zij? waar is zij?" vroeg WILLEM. „Ik heb haar op de gracht gelaten.... zij zal hier nog nabij zijn...." antwoordde PENNY. „Haal ze dan hier, haal ze dan eerst hier; en breng ze bij mijne Bruid, die ik alles onderwijl verhalen zal."

PENNY ziende, hoe wel te vreden zijn meester ſcheen over deze ontdekking, ſnelde met groote drift de deur uit, en WILLEM terug naar zijne Bruid, die hij met weinige woorden, gelijk ook het overige vast zamengevloeid gezelſchap, het geval van PENNY verhaalde, waarin ook

Juf-

Juffrouw WESTENDAAL diep deel nam. BLOMMESTEYN hoorde alles in het eerst met vrij wat koelheid aan, maar toen Juffrouw WESTENDAAL zeide: „Dat is dan een der gevolgen van dien onmenfchelijken flavenhandel.... ik wenschte.... dat ik in ftaat was, om die twee ongelukkigen, hetgeen zij geleden hebben, eenigermate te vergoeden," antwoordde BLOMMESTEYN. „Wel daar zal wel kans toe zijn, Juffrouw! althans ik wil 'er, als 'er met geld wat aan te doen is, mijn beurs wel voor zetten..."

En nu bragt PENNY de nog diep ontroerde GUISNY, die groote tranen uit de oogen biggelden, met de twee kinderen van hare blanke meester en meesteres, binnen, bij de Bruidegom en Bruid, en PENNY riep gedurig, „dat is nu mijn GUISNY! dat is nu mijn GUISNY!" Het meisje fprak behalve hare landtaal en gebroken Fransch, eenig Negerengelsch, en, nadat men haar had doen nederzitten, en door eenige verkwikkingen weêr tot haar zelve gebragt had, verklaarde zij aan BLOMMESTEYN, in de laatfte taal; dat zij in haar land aan PENNY verbonden was geweest, en nadat hij twee jaren heen geweest was, ook was weggevoerd, en op het Eiland *Guadeloupe*, aan een' Franfchen planter verkocht, en hoe deze met zijne huisvrouw, die eene Amfterdamfche van geboorte was, de moeder van die twee meisjes, naar *Holland* waren overgeftoken, om de familie te bezoeken,

ken, en dat zij binnen drie of vier weken naar *Parijs* zouden vertrekken, en dan, zoo had zij gehoord, al ſpoedig weder over *Brest*, naar *Guadeloupe* terugkeeren.... „ En dat zal niet geſchieden," zeide nu de Bruid, „ dat zal niet geſchieden, als gij uwen PENNY nog lief hebt..." „ Nog lief... nog lief... zeide GUISNY, en hief hare handen naar den Hemel... „ maar ik moet heen, ik moet heen." Nadat BEELAARTS eenige weinige woorden gewisſeld had met BLOMMESTEYN, riep hij PENNY tot zich, en zeide: „ Ik ben blijde PENNY! dat zich eene gelegenheid, als deze aanbiedt, en dat wel op mijnen bruiloftsdag, waarop ik eenigermate aan u den dienst vergoeden kan, welken gij mij bewezen hebt. Ga gij oogenblikkelijk met uwe GUISNY mede naar het huis van haren Heer, en vraag, of de Heer BLOMMESTEYN over een half uur, voor eenige oogenblikken, bij den Heer LA TROSSE, welke haar meester is, beiet zou doen, dat die hem over eene zaak van eenig belang te ſpreken had.

PENNY vertrok nu met GUISNY en was binnen een groot kwartier terug, met het berigt, dat de Heer LA TROSSE den Heer BLOMMESTEYN op zou wachten. Nog voor het begin van den maaltijd, beloofde BLOMMESTEYN zeker terug te zullen zijn — en dit was het geval, daar hij GUISNY met zich bragt... en nadat hij ook PENNY in het midden van den kring der bruilofts-

gas-

gasten geroepen had, verklaarde hij: „Schoon ik den Heer LA TROSSE niet zeer handelbaar gevonden heb; is het echter met ons zooverre gekomen, dat hij GUISNY aan mij, voor zekeren prijs heeft afgestaan; en nu PENNY, kunt gij u met GUISNY in het huwelijk verbinden, daar gij beide vrije lieden zijt... Ik heb den Heer LA TROSSE verbeden, om dezen dag, uwe GUISNY vrijheid te geven, om hier te zijn; schoon zij anders, tot dat hij met zijne familie *Amsterdam* verlaat, nog in hunnen dienst blijven zal." PENNY kon niet spreken, maar viel plotseling op zijne knieën neder, de handen van BLOMMESTEYN en van den Bruidegom beurtelings kussende; tot dat hij opgerezen, GUISNY omhelsde, en in zijne landstaal de uitgebreidheid van de weldaad kennen deed, die hun op den dag van het huwelijk van zijnen jongen meester, te beurt viel.

Ds. A*** (natuurlijk een der gasten) was ten diepste ontroerd over dit tooneel van menschelijke vreugde: ja, hij zeide uit de volheid van zijn hart tegen BLOMMESTEYN: „o Mijnheer! Schoon ik, gelijk gij weet, een vriend van gepaste vreugd ben, en mij dus meestal met groot genoegen naar eene bruilofstafel begeve, verklaar ik u, dat ik nooit beter daartoe gestemd ben geweest, dan dit oogenblik .. en waarlijk mij dunkt, daar de Hemel u vergunt, het edelst mogelijk gebruik van uwe

schat-

ſchatten te maken, moet gij ook in eene ongemeen goede luim zijn voor de vreugde van de bruiloſt..." Broeder FREDERICUS CHRISTOPHORUS, die ſedert twee dagen uit *Lollum* was opgedaagd, en zich in het geheel niet in deze zaak gemengd had, kon niet nalaten van op het gezegde van Ds. A*** aan te merken: „Gij zegt zoo onbepaald weg, Collega! het edelst gebruik van zijne ſchatten.... met een zwart en zwartin te doen trouwen... mij dunkt, dat de gift niet minder goed beſteed zou zijn, want het zal nog al een' mooijen ſtuiver kosten, als hij die aan de Diakonie armen gedaan had..."

Ds. A*** ſloeg eerst terſtond over deze koude en liefdelooze aanmerking, een' blik van verſmading op den Lollumſchen Leeraar, en om de vreugde niet door een antwoord te verſtoren, beet hij hem alleen in het oor. „Als gij breedvoerig, Mijnheer! op uwe ſtandplaats, omſtreeks Paſchen, over MATTH. XXVI: vs. 8 en 9, prediken mogt, bedenk dan eens hoe ontijdig gij u over de Diakonie-armen bekommerd hebt."

Nu volgde de bruiloſt, waarin wel dat prachtige niet gezien werd, dat aan den disch bij BLOMMESTEYN, ter gelegenheid van het aanteekenen, plaats had, maar nog eene ſoort van het oude deftige vaderlandſche, gevonden werd, met die gulle rondheid, welke geene ſtatelijke of hooſſche aanrigtingen kunnen veroorzaken. Alles was ook nu aangenamer, daar

Juſ-

Juffrouw WESTENDAAL had laten zorgen, en het was aan de gasten bekend geworden, dat voor PENNY en GUISNY in de keuken eene tafel was aangerigt, waar zij mede als Bruid en Bruidegom, in alle de geregten deelden, die van de bruiloftstafel kwamen; daar de kleine ongelegenheden, die misschien van tijd tot tijd daaruit in de bediening ontstonden, door Juffrouw WESTENDAAL vergoelijkt werden, en bij haar niet konden opwegen, tegen het genoegen, dat zij smaakte, door zich te verplaatsen in het genot der blijdschap, dat deze lieden gevoelen moesten, na eene scheiding van zoovele jaren. Het was ook voor BLOMMESTEYN een streelender genoegen, dan hij in lange genoten had, dat hij in dezen afkoop eene weldaad gedaan had, en dat die daad zelve door alle de gasten, en bovenal door Juffrouw WESTENDAAL, zoo hartelijk werd goedgekeurd.

Alleen werd tweemaal het genoegen van den Bruidegom en de Bruid, van alle de gasten, ja ook dat van BLOMMESTEYN gestoord, door zijnen broeder FREDERICUS CHRISTOPHORUS. Eerst door een uitgerekt lang gebed, voor den aanvang van den maaltijd, waarin hij zijn geheel godgeleerd stelsel misselijk te pas bragt, en door deszelfs uitgebreidheid veroorzaakte, dat de eerste warmte, die de spijze smakelijk maakt, genoegzaam verdwenen was: te meer mishaagde dit, daar Ds. A***, ten huize van BLOM-

MESTEYN, in weinige, maar krachtige en doeltreffende, woorden, voor het begin van dien maaltijd, de gemoederen tot dankbaarheid en betamelijke vreugde gestemd had. De tweede stoornis, door BLOMMESTEYN's broeder aangerigt, bestond in de voorlezing van een zeer uitgestrekt, kreupel bruiloftsdicht, waarin hij, zeker tot tempering der vreugde, de wereld zoo donker mogelijk afschilderde; daarenboven het voordragende op eenen slependen toon, en met eene uitspraak, die, daar verscheidene letters niet door zijne tong konden gevormd worden, het onaangename voltooide. Deze stoornissen, welke alleen strekten, om, na die verpoozingen, den smaak der genoegens te verhoogen, werden ook ras vergeten, toen de kinderen van den Heer WESTENDAAL, door een klein kamerspel, dat VALKENBURG voor hun had vervaardigd, op het onverwachtst, nadat de disch was afgenomen, het gezelschap verrasten. BLOMMESTEYN was hierdoor zoodanig verrukt, dat hij zich zelfs tot zijnen broeder FREDERICUS wendde, zeggende; hem op den schouder slaande: „Wat zegje daarvan broërtje, dat zieje niet alle dagen zoo te *Lollum*." „Neen! toch niet, neen! toch niet," antwoordde hij, „broeder JOHANNES! zulke ijdelheden worden daar niet vertoond; en ik bedroef 'er mij over, dat, bij de bruiloft van een' voorzoon van mijn' broeder, zulke onstichtelijkheden plaats hebben: doch, daar ik merk, dat de weelde en over-

overdaad vast grooter en grooter worden, verwonder ik mij geenszins over de plaag der Paalwormen, die zich op het eiland *Walcheren*, en nu ook al aan de Vriesche zeedijken begint te openbaren, waardoor zij bij storm en hoog water, meer dan anders, aan doorbraken zullen zijn blootgesteld."

BLOMMESTEYN antwoordde hierop: „Ik heb niet half zooveel kennis, als gij, van de Theologie, broêrtje! maar gij zult toch heel lang praten, eer gij mij aan het verstand brengt, dat 'er een enkele paalworm zou komen, omdat, de kinderen bij de bruiloft van hunne zuster, door dit klein divertissement de gasten vermaak aandoen.

Nog meer ergerde zich broeder FREDERICUS CHRISTOPHORUS, toen hij, na het eindigen van dat kamerspel, moest aanzien, dat zijne broeder HENDRIK en zuster GRIETJE, gewoonlijk met den modischen bastaardnaam van MARGOOTJE herdoopt, met den Heer VALKENBURG en Juffrouw HENRIETTE, nadat de Bruid en Bruidegom met een menuet het begonnen hadden, met andere genoodigden, geregelde dansen aanvingen, maar verheugde zich zeer, dat hij gelegenheid vond, om weg te sluipen, daar Ds. A*** zich mede aan het gezelschap onttrok, niet om zijn zelfswille, maar, omdat misschien de kwaadaardigheid venijn zou zuigen, uit zijn bijwonen van dit zoo geoorloofd vermaak, waardoor het tevens zou kunnen gebeuren, dat hij bij dezen

of genen nog zwakken dien invloed ten goede derven zou, welke hij oordeelde, dat geen Leeraar aan eene op zich zelf beuzelachtige zaak wagen mag.

De vreugde werd langs hoe algemeener, en, Juffrouw WESTENDAAL, wier jeugdigheid van hart verre van vervlogen was, liet zich eindelijk, schoon het op de bruiloft van hare voordochter was, ook overhalen, om, daar de dansen minder en minder kunstmatig werden, mede te doen; ja zij kon niet weigeren aan den Heer BLOMMESTEYN, die haar daartoe aanzocht, twee malen te vergunnen, dat hij haar ten dans leidde. 't Laat zich ligtelijk begrijpen, dat deze daarover ten uiterste wel te vreden was: maar, toen zij, bij het afloopen van den tweeden dans, bemerkte, dat hij door de gemeenzaamheid, welke daarbij niet vermijd kon worden, in zoodanig eene opgetogenheid geraakte, schoon hij de palen der betamelijkheid niet in het minste overschreed, dat hij misschien voedsel zou vinden voor of opwakkering tot eene grootere dan geoorloofde genegenheid, onttrok zij zich aan zijn derde verzoek, onder het voorgeven, dat zij zich niet meer durfde vermoeijen.

Terwijl de vreugd zoo algemeen was, in de zaal voor de bruiloftsgasten tot den dans geschikt, bemerkte BLOMMESTEYN, dat ook, in de keuken, PENNY en zijne GUISNY, de dienstboden vermaakten, door dat dezelve dansten op dien

dien trant, zoo als zij, in hunne vroegfte jeugd, eer zij door de barbaarfche Europeanen uit hun land waren weggeroofd, gewoon waren, bij welken dans zich de twee negerinnen nog voegden. Toen hij dit aan zijn' zoon BEELAARTS had ingeluisterd, gaf deze aan hun de vrijheid, om, in een oogenblik van verpoozing, het gezelfchap getuige te doen zijn van de wijze, waarop volkeren, zoo verre van *Europa* verwijderd, fchoon op eene min befchaafde wijze, ook door danfen hunne vrolijkheid aan den dag leggen.

In het kort, de bruiloft van WILLEM BEELAARTS en ALIDA WESTENDAAL, werd met de opgeruimdfte vrolijkheid gevierd, en, daar de bejaarde lieden zachtkens verdwenen, was de vrolijkheid en drokte van de overgebleven jeugdige gasten zoo groot, dat ftaande een' dans de Bruidegom en Bruid, zich der aandacht wisten te onttrekken, en wegflopen naar hun eenzaam vertrek, waar het bruidsbed gefpreid was, dat door de regt moederlijke voorzorg van Juffrouw WESTENDAAL geheel ontoegankelijk was gemaakt voor de plagerijën der onbefcheidenheid.

Nadat de bruiloftsvrolijkheden en nog eenige partijtjes, uit dit huwelijk voortvloeijende, afgeloopen waren, keerde BLOMMESTEYN tot zijne gewone levenswijze terug, terwijl hij klaar voorzag, dat eerlang ook HENRIETTE hem ver-

laten zou, daar nu de Heer VALKENBURG zijn aanzoek tot den voortgang van het huwelijk met ernst doorzette. — Daar intusfchen HENDRIK en MARGOOTJE, beide binnen kort tot dien trap van jaren gekomen zouden zijn, dat zij niet langer voegelijk op hunne fcholen konden blijven, deed BLOMMESTEYN hun het voorftel, om, daar zijn huis zoo ruim was, bij hem hunnen intrek te komen nemen, terwijl hij aan HENDRIK aanbood, om op zijn kantoor geplaatst te worden, met het uitzigt, om eerlang dadelijk deel in hetzelve te nemen, waardoor hij zich van een gedeelte althans zijner bezigheden ontflagen zien zou. 'Er waren voor beide geene redenen, om dit van de hand te wijzen, en dus zag BLOMMESTEYN, toen in het volgend jaar de Heer VALKENBURG in het huwelijk trad met HENRIETTE, hare plaats vervuld door HENDRIK en MARGOOTJE, die door de inwoning bij hunnen broeder, niet onderworpen aan eenige willekeurige banden, het hunne toebragten, om hem het leven te veraangenamen, dat hij, door den zamenloop der omftandigheden, buiten den echt doorbragt; wordende hij van jaar tot jaar, in zijn gevoelen bevestigd, dat hij hetzelve in den ongehuwden ftaat zou moeten ten einde brengen, dewijl, indien zich al nu en dan voorwerpen opdeden, in welke hij eenige genoegzame bevalligheden of eigenfchappen meende te befpeuren, om ze tot eene echtverbindtenis aan te zoeken,

hij

hij echter dezelve vergelijkende bij die, welke ANTJE WYNSTOK, zelfs nog als Juffrouw WESTENDAAL, in zijne oogen bezat, te onvoldoende achtte, om hem op den duur eene genoegelijke echtverbindtenis te voorſpellen.

✿

ZEVENDE HOOFDSTUK.

BLOMMESTEYN had ondertusfchen zekere liefhebberij gekregen in het beoefenen van den wapenhandel. Hij ftelde 'er eene eer in, dat de burgers van zijne kompagnie in bedrevenheid uitftaken, en daardoor had hij dan ook het voor hem ftreelend genoegen, dat de kompagnie van Kapitein BLOMMESTEYN, altijd als de voortreffelijkfte en best geoefende geroemd werd. Wel is waar, fomtijds viel 'er bij de fchutters een enkel woordje over, dat hij van zijne kompagnie meer vergde, dan de andere Kapiteinen, maar toch was men over het geheel wel met hem te vreden, omdat hij hen, bij voegzame gelegenheden, op eene fchitterende wijze onthaalde; en tevens werkte toch ook de eerzucht van den Kapitein, op de lagere officieren en fchutters over, zoo dat zij dikwerf met genoegen zich den last, daaraan verknocht, getroostten, om de eer te blijven te behouden, dat zij de beste kompagnie van de geheele Amderftamfche fchutterij waren.

Om-

Omstreeks dezen tijd was nu, in *Engeland*, Prins WILLEM KAREL HENDRIK FRISO, door den Bisschop van *Londen*, in den echt vereenigd met ANNA, Prinsesse van *Brunswijk-Lunenburg*, en Kroonprinsesse van *Groot-Brittanje*. Op eene der nachtwachten in de Corps du Garde gezeten met zijne officieren, bragt BLOMMESTEYN daar een' brief mede, van eenen zijner korrespondenten, die het naauwkeurig berigt behelsde van dit hooge Huwelijk. Hij had van het gedeelte, dat dezen echt betrof, bij wijze van uittreksel, door een' zijner kantoorbedienden, die de Engelsche korrespondentie voerde, eene vertaling laten vervaardigen.

Alle de officieren zetten zich rondom hem neder, en hij las, terwijl de rook van de aangestoken tabakspijp, met groote wolken bij hem opging, het volgende:

Londen den 26 Maart.

Waarde Vriend!

„De dag van gisteren is een dag van alge-
„meene blijdschap in onze hoofdstad geweest,
„uit hoofde der Huwelijksplegtigheid, welke
„dien avond voltrokken is, tusschen zijne
„Doorluchtige Hoogheid WILLEM KAREL HEN-
„DRIK FRISO en ANNA van *Brunswijk Lunen-*
„*burg*. Daar ik weet, welk belang gij en zoo-

„ vele Nederlanders, in de voltrekking van het-
„ zelve ftelt, haast ik mij, om, fchoon het
„ reeds laat in den nacht is, u te melden, wat
„ ik van deszelfs toedragt weet. Zijne Hoog-
„ heid de Prins van *Oranje* nu weder geheel
„ herfteld zijnde van de koorts, en de daaruit ge-
„ volgde zwakheid, was 'er dus geene reden
„ meer om het huwelijk langer te vertragen. Gis-
„ ter avond dan, omftreeks zes ure, vertrok
„ zijne Hoogheid van het Paleis van *Somerfet*,
„ naar het Koninklijk Paleis van *St. James.*
„ De vorstelijke Bruidegom was gezeten in 's Ko-
„ nings lijfkoets, met acht paarden befpannen,
„ die rijk met oranjelinten verfierd waren. Te-
„ gen over den Vorst zaten, de Ridder CLEMENT
„ COTTEREL, Ceremoniemeester van het Hof,
„ en de Baron VAN AYLVA, Stalmeester van zij-
„ ne Hoogheid. In twee koetfen van den Ko-
„ ning, zijnde met zes paarden befpannen, en
„ ook rijk van oranje voorzien, zaten de Pages
„ van zijne Doorluchtige Hoogheid. Voor des-
„ zelfs koets gingen alle zijne Bedienden, in
„ kostbare en uitftekend fraaije liverijën. Ach-
„ ter dezelve volgde eene koets der Koningin,
„ met hetzelfde getal paarden, even fierlijk uit-
„ gedost, gelijk ook eene van den Prins van
„ *Wallis*, en van den Hertog van *Cumberland*,
„ waarin Edellieden van den Prins gezeten wa-
„ ren; na dezelve een lange fleep van koetfen,
„ waarin de bloem van den Engelfchen Adel
„ zat;

„zat; gaande ter zijde van elk een heerlijk uit-
„gedost livereibediende."

„Een Detachement Guardes te voet, onder „het bestuur van Lord CARTENTER, den Majoor MUSKERY, benevens twee Exempts, twee „Brigadiers, en twee Onder-Brigadiers, diende „om zijn Hoogheid een' vrijen doortogt te banen, door den aandrang van zoovele nieuwsgierigen henen. Niettegenstaande deze voorzorg, duurde het meer dan anderhalf uur, eer „zijne Hoogheid van het *Strand*, waar het Somersetsch paleis ligt, dat van *St. James* bereiken kon. Daar gekomen zijnde, daverde de „lucht, door de uitboezemingen van vreugde „van het volk, en onder dat gejuich, werd „zijne Hoogheid naar de Raadkamer geleid, waar „hij zijne bekoorlijke Bruid, de dochter van „onzen beminden Koning, GEORGE DEN TWEEDEN en deszelfs Gemalin, de Koningin CAROLINA, Keurvorstin van *Brunswyk Lunenburg* „aantrof. Van daar trok het vorstelijk paar naar „de Fransche Kapel van den Koning. Ik had „het geluk, om eene plaats, op eenen kleinen „afstand, waar de plegtigheid des huwelijks, door „den Bisschop van *Londen*, Deken van zijn Majesteits Kapel, volvoerd werd, bij te wonen, en om „onopgemerkt te blijven van den drom van aanzienlijke personaadjen, die deze hooge verbindtenis bijwoonden. Ik stond juist zoo, dat ik „meest den vorstelijke Bruidegom zien kon. Hij

„was

„ was ongemeen prachtig, in fluweel gekleed;
„ het welk rijkelijk met goud geborduurd was,
„ voorzien van diamanten knoopen, elk ter
„ waarde van ruim 300 Pondst.: hij was met de
„ Ridderorde van den Kousenband omhangen;
„ de *St. Joris*, aan een blaauw zijden Lint
„ hangende, was een schoone Onyxsteen; ter-
„ wijl het bekend Devies: *Hony soit qui mal y*
„ *pense*, met honderde Briljanten omzet was,
„ en het Ordensteeken zelve pronkte met dertien
„ van de fraaiste en grootste Edelgesteenten van
„ dezelfde soort. Het laat zich gemakkelijk be-
„ grijpen, dat de pracht der vorstelijke Prinses,
„ schoon ik die niet zoo goed in het oog kon
„ krijgen, niet minder zal geweest zijn. De on-
„ telbare waslichten verspreidden, zoo over
„ alle de diamanten als kostbare kleedingen, een
„ verblindenden gloed: en op het oogenblik, toen
„ de Bisschop het hooge huwelijk had ingeze-
„ gend, brandde het geschut van den *Tower* en
„ het *Park* los, dat door zijn donderend geluid
„ de geheele Hoofdstad en derzelver omtrek de
„ voltrekking van het Huwelijk aankondigde. Uit
„ de Kapel gekomen, vond ik de stad en de
„ voorsteden heerlijk verlicht; daar de Bur-
„ gers schenen te wedijveren, om, door fraaije
„ illuminatiën en vuurwerken, den nacht in eene
„ dag te herscheppen. Tot alle soorten van men-
„ schen en volksklassen drong de blijdschap door,
„ ja zelfs de gevangenen, ter zijde van 's Ko-
nings

„nings Bank, drukten door een verlicht chasi-
„net, hunne blijdschap in de volgende vier re-
„gels uit, die mij in het hoofd zijn blijven
„hangen."

Great is our Joy, let echoing canons roar,
NASSAU *is landed on the Brittish shore.*
WILLIAM *brought Peace and Liberty restor'd,*
We hope like Blessings NASSAU *wil afford* (*).

„'t Was zelfs, of de geest der partijschap van
„de *Whigs* en *Torrys*, op dit heugelijk oogen-
„blik, geheel was uitgewischt. De klokken lui-
„den van alle torens; alle de schepen hadden
„reeds den geheelen dag op den *Teems* ge-
„vlagd, en hielden niet op met door schieten
„de algemeene vreugde te verdubbelen. Het
„Hoofd van *Ludgart* was met meer dan twee
„duizend lampions, in de gedaante eener pi-
„ramide verlicht. Men zegt, dat de bruilofts-
„disch in pracht en luister aan dit alles even-
„aarde, wordende, toen het vorstelijk paar
„naar het slaapvertrek geleid werd, volgens
„het oud Engelsch gebruik, aan den Vorstelij-
„ken

(*) Vrij nagevolgd komt dit hier op neer.

Hoe groot is onze vreugd. 't Geschut meldt, losgebrand,
Vorst Nassau zet zijn voet thans op der Britten strand,
Dat Vrede en Vrijheid eens uit Willems hand ontving,
Wij hopen van Nassau die zelfde zegening.

„ken Bruidegom, door zijne Majesteit den Ko-
„ning zelven het hemd, door den Prins van
„*Wallis* de muts, en door den Hertog van
„*Cumberland*, de nachtrok aangeboden."

Eene algemeene toejuiching van alle de officieren volgde na deze voorlezing, vergezeld van ten boorde toe vol geschonken glazen uitgedronken, op het hooge huwelijk en het lang leven van de Prins en Prinses van *Oranje*.

Blommesteyn kon niet nalaten te kennen te geven, dat hij de aangename hoop voedde, dat, wanneer zijne Doorluchtige Hoogheid met zijne Koninklijke Prinses, uit *Engeland* overgestoken, bij derzelver terugreis naar *Vriesland*, de stad *Amsterdam* met een bezoek vereerde, hunne kompagnie als de best erkende van de geheele schutterij, zeker in de wapenen zou komen: „en ik geloof," voegde hij 'er bij, met zekere manhaftigheid in het rond ziende, „dat zijne Hoogheid met eene onderscheidende goedkeuring, zoo wel gedresseerde schutters aanschouwen zal."

Alle de officieren stemden dit met hunnen Kapitein in, en weidden breed uit in den lof van dien beminnelijken en beminden Vorst. Onder anderen was ook de Luitenant daarin zeer mild, en verhaalde, hoe aan zijne Hoogheid, uit hoofde van deszelfs bekende zucht voor geleerdheid,

heid, door de hoofden der achttien kollegiën van de Univerfiteit te *Oxford*, op de plegtſtatigſte wijze, na eene daartoe gehouden vergadering, de waardigheid van Doctor in de Regtsgeleerdheid was aangeboden geworden. Ja hij vermeldde, hoe zijne Hoogheid in een doctoralen tabbaard gekleed, met eene ſierlijke Redevoering, als zoodanig, aan de Univerſiteit was voorgeſteld: en hoe dezelve, na de begroeting van den Voorzitter van zijn' zetel opgeſtaan was, met groote vlugheid in ſierlijk Latijn, de hem gedane aanſpraak voor de vuist beantwoordde, waarvan meer dan drie duizend menſchen getuigen geweest waren. Ten blijke hoe hoog hij deze hem bewezen hulde ſchatte, had hij gezegd: „De eer, welke mij de Oxfordſche Univerſiteit dit oogenblik bewijst, zal ik niet ſlechts altijd gedenken, maar onder de hoogſte eertitels tellen, welke mij ooit opgedragen worden."

Vergeefs echter had zich BLOMMESTEYN gevleid, om met zijne kompagnie bij de overkomst van zijne Hoogheid, en in den doortogt van *Amſterdam*, eene eenigzins blinkende vertooning te maken. Althans, toen in Bloeimaand het Vorstelijk Paar, aan de Hollandſche kust geland zijnde, de reis door *Holland* over *Amſterdam* nam, kwamen te *Amſterdam* niet de Burger-kompagniën, maar een Detachement Stads Soldaten met hunne Officieren onder de

wa-

wapens, die aan de Haarlemmerpoort de Prins en Prinſesſe van *Oranje* opwachten, welke, zonder in de ſtad te vertoeven, naar het in de Singel gereed liggend jagt, mede door Stads Soldaten bezet, doorreden. Daar lieten ook Heeren Burgemeesteren bij monde van een hunner Penſionarisſen, hun aanbieden, om hen *en corps* hen te komen verwelkomen, doch minzaam werd voor dit aanbod bedankt, daar men voôrnemens was, met den grootst mogelijken ſpoed, naar de Vrieſche kust over te ſteken.

BLOMMESTEYN intusſchen, die niet weinig gepruild had, dat hij zich zoo had te leur geſteld gezien in zijn oogmerk, om als Kapitein eene blinkende rol te ſpelen, had zich in volle kostuum gekleed, en genoot het voor hem zoo zielſtreelend genoegen, dat hij onder de weinigen behoorde, aan welke, bij het kort verblijf van het vorstelijk paar, tot hetzelve de toegang op het jagt vergund werd, en die het bij een bijzondere gehoorverleening begroetten. Deze eer was hem zoo aangenaam, dat hij oogenblikkelijk beſloot, om nog, dien eigen avond, met zijnen broeder HENDRIK en zuster MARGOOTJE, naar *Vriesland* over te ſteken, die zich, als nimmer die Provincie gezien hebbende, zeer genegen toonden, om hunnen broeder te volgen. Het gelukte hem voor groot geld, nog drie plaatſen in de kajuit van het Harlinger beurtſchip te verkrijgen, dat even na het

het vertrek van het vorstelijk jagt afftak. Het was een zeer fchoone lente-avond, en het wemelde op het *IJ* van kleine en groote fchepen en fchuiten, opgepropt van nieuwsgierigen, om Prins WILLEM KAREL HENDRIK FRISO, met zijne jeugdige en bevallige Gemalin, de Kroonprinfes van *Engeland*, te befchouwen. Meest alle de fchepen, in de laag liggende, hadden de vlaggen en wimpels bijgehaald, en, toen het vorstelijk jagt den Boom naderde, kondigde daar het herhaald losfen van het gefchut het genoegen aan over de tegenwoordigheid van den nakomeling uit het Huis van *Oranje*, terwijl bij afwisfeling een vrolijk en fchaterend hoezee de lucht vervulde.

BLOMMESTEYN ftond met zijn' broeder en zuster op het dek van het Harlinger beurtfchip; en hoe groot was het genoegen vooral der laatfte, gelijk ook dat van zoovele duizenden, als op het *IJ* dobberden, toen zij den Prins met zijne Gemalin op het dek van het jagt aanfchouwen mogten, met alle heuschheid en vriendelijkheid, zooveel mogelijk, de groote menigte, die rondom hen dreef, begroetende, zelfs zoolang, tot dat het jagt een goed eind buiten den Boom geraakt zijnde, den Vorst met zijne Gemalin, opdat de koude van den vallenden avond hen niet zou fchaden, geraden werd, zich van het dek te verwijderen.

De overvaart van *Amfterdam* naar *Harlingen*

 was

was zeer vermakelijk, daar behalve de groote menigte der gewone beurtschepen, die bij de ondergaande zon de Hollandsche kust verlieten en *Pampus* overstevenden, eenige fraaije jagten het vorstelijk jagt vergezelden; terwijl men, door beleefdelijk het zeil op de overige schepen wat te minderen, hetzelve den voortogt liet behouden. De nacht, die slechts weinige uren duurde, werd door eenen liefelijken ochtendstond, waarbij het windje wakkerde, vervangen, en het grootste gedeelte der schepen, die mede doorgezeild waren, bevond zich reeds verre voorbij *Enkhuizen*, en had de meer en meer opdagende Vriesche kust in het oog.

Reeds vroegtijdig waren ook HENDRIK en MARGOOTJE BLOMMESTEYN bij de hand, en met hunnen broeder op het dek, die hun de Vriesche kust aanwees, en tevens, hoe alle de torens, die van tijd tot tijd voor het licht kwamen, van oranjevlaggen voorzien waren, daar zich het gerucht der nadering van het jagt, waarin hun Erfstadhouder, na het afzijn van een half jaar, terugkeerde, als op arends vleugelen was vooruitgesneld, en de ingezetenen van geen dorp of stad de laatste willende zijn in de blijken van hunne vreugde en hulde, zich haastten, om reeds door een ver schitterend blijk, zelfs op den afstand van mijlen, hunne blijdschap aan den dag te leggen.

„Van al dien omslag liet zich HENDRIK ont-

val-

vallen, weten wij in *Amſterdam* niet af."
„ Dat geloof ik wel," zeide een oud Vriesch Heer! „dat geloof ik wel, jonge Heer! maar de tijden kunnen nog wel komen, dat gij 'er te *Amſterdam* ook ter deeg van weten zult." BLOMMESTEYN gaf met veel deftigheid te kennen, dat deze jonge lieden, op zijn' broêr en zuster wijzende, niets van ſtaatkundige zaken wisten, en naauwelijks den Stadhouder van *Vriesland*, anders dan bij zijnen naam kenden. „ Nu dan is het hoog tijd," hernam hij, „dat zij 'er ten minste wat van weten, en daar wij nog al een mooi eind van de haven zijn, en de wind een weinigje tegenloopt, zal ik hun dan 'er nog wel het een en ander van kunnen zeggen." Zoowel HENDRIK als MARGOOTJE betuigden hunne opregte genegenheid, om 'er iets van te vernemen, en nu ving die onbekende Heer dus aan: „ Weet dan, dat zijne Hoogheid, die thans met zijne Gemalin binnen kort de haven van *Harlingen* zal inloopen, de zoon is van Prins JAN WILLEM FRISO, die Stadhouder van *Groningen* en *Vriesland* was. Deze had ter vrouwe MARIA LOUISA, dochter van KAREL, Landgraaf van *Hesſen-Kasſel.* Nooit heeft onze Vorst het geluk mogen ſmaken, van zijnen doorluchtigen vader te kennen, want hij werd zes weken na deszelfs dood geboren. Immers, zijnen vader trof het deerlijk ongeval, van in de maand Julij des jaars 1711, nog den ouderdom van vier-

entwintig jaren niet bereikt hebbende, bij de overvaart van den *Moerdijk*, door het op zijde slaan van de pont, te verdrinken. Het laat zich ligtelijk begrijpen, hoe groot, niettegenstaande den diepen rouw, waarin *Vriesland* was gedompeld door dit verlies, de blijdschap was over de geboorte van dezen jongen Prins, die de gegronde hoop ontluiken deed, dat door hem eenmaal de vaderlijke Ambten en hooge Waardigheden bekleed zouden worden: en wij hebben allengskens aan dien wensch volkomen voldaan gezien. Hij had den ouderdom van vier jaren nog niet bereikt, of hij legde, aan het toen herbouwd wordend Stadhuis van *Leeuwarden*, den eersten steen. Verzuimt toch niet, wanneer gij in die stad komt, den gedenksteen aan dat gebouw te lezen (*). Nadat de jeugdige Vorst in de voorbereidende wetenschappen onderwezen was, begaf hij zich naar de Hooge School onzer Provincie, te *Franeker*; zijnde alvorens door de Provinciën *Groningen* en *Gelderland*, als Stadhouder aangesteld. Op onze Hooge School en daarna op die van *Utrecht*,

(*) Op dien steen werd gelezen: Den eersten April 1715 heeft zijne Hoogheid, de Heer WILLEM CAREL HENDRIK FRISO, Prinse van *Oranje* en *Nassau*, Erfstadhouder en Kapitein-Generaal van *Vriesland*, &c. &c. &c. den eersten steen aan dit Stadhuis gelegd, oud drie jaren en zeven maanden.

Utrecht, legde hij de gronden der kundigheden en wetenfchappen, in welke hij thans zoo bedreven is, terwijl hij zich tevens in alles oefende, wat hem noodig was, om in der tijd de hooge posten van regering, tot welke hij geroepen is, met glans te kunnen bekleeden. Ondertusfchen heeft het hem in zijne jeugd niet ontbroken aan vele tegenkantingen, die hij nu van deze dan van gene Provincie ondervond; terwijl, fchoon hij nu door drie derzelve tot Stadhouder verheven is, befnoeijingen, inkrimpingen en bepalingen bij zijnen lastbrief zijn daargefteld, die kenteekenen dragen meer van den bekrompen geest van kleine ftaatkunde, en eigenbatige zucht veler Regenten, om zoo weinig mogelijk van hun eigen gezag af te ftaan, dan van die welberaden en vrije overdragt van magt, welke, indien men aan één perfoon de handhaving van den openbaren glans en de grootheid van eenen Staat, ten opzigte van andere Mogendheden, wil toevertrouwen, niet gemist kan worden. Maar misfchien zijn de tijden niet ver af, dat die Provinciën tot andere denkbeelden komen zullen, terwijl *Holland* en de overige gewesten door den drang der omftandigheden, eenmaal misfchien, het Stadhouderfchap zullen aanmerken, als het algemeen redmiddel van den ftaat.... maar wij zullen dit aan den tijd moeten bevolen laten."

„Dat zullen wij," zeide BLOMMESTEYN, eene

vrij hooge borst zettende, „dat zullen wij..... want ik verzeker u, dat het niet aangenaam is voor lieden, die wat in de melk te brokken hebben, en die ook bij de burgers heel wel gezien zijn, altijd voorbijgegaan worden in de Regeringsposten, en dat 'er op het kusfen niet anders komen, dan perfonen uit de oude familiën. Ik althans verbeeld mij, als wij ook weder een' Stadhouder hadden, dat van lieden van mijne foort, en, die, zoo als ik, althans van vaders zijde niet minder Amfterdammers van haver tot garst zijn, dan de Heeren B*** en P***, wel degelijk ook eens in aanmerking zouden komen..., en zich niet te vreden moeten houden, met niet verder te komen, dan als Kapitein van de Schutterij. Ik voor mij haat de familieregeringen als de pest, en ik verzeker u, dat ik het niet alleen ben."

Hier verdiepte zich BLOMMESTEYN nog verder in ftaatkundige bedenkingen, welke de geest des tijds langzamerhand begon op te leveren, en die, fchoon hij dezelve niet veel anders, dan als eene echo terugkaatfte, haren grond vonden, in een langzaam ontkiemend misnoegen, dat nu eens met meerder dan eens met minder reden, in ftadhouderlooze tijden bij het Nederlandfche Volk genoegzamen wasdom erlangde, om, als zich eene gunstige gelegenheid aanbood, de liefde des Nederlandfchen Volks voor het aloude ftamhuis der helden ontwikkelen, wel-

welke den grond gelegd hadden van de Vrijheid en Grootheid des Nederlandschen Staats.

Nu begon men de haven van *Harlingen* niet alleen in het gezigt te krijgen; maar men zag ook hoe het Zuider-Hoofd van menschen krielde — en het leed weinige oogenblikken, of men hoorde het gebulder van het geschut van de wallen der stad, hetwelk door een' dergelijken groet uit het jagt der Vriesche Staten, dat den Vorst en de Vorstin aan boord had, beantwoord werd. Dit volgden alle de overige jagten en schepen, welk eenig geschut voerden, na, en de rook, hier door veroorzaakt, benevelde voor eenige oogenblikken het verrukkelijk verschiet, doch weldra verdreef de wind dit ligt beletsel, en nu zag men weder het Hoofd en de Stad, en tevens zoo aan de torens, als aan de wieken der molens, en aan de masten der schepen, eene mengeling van wimpels en vlaggen, waarin de driekleurige en oranje aangenaam elkander afwisselden. Nu zeilde het Staten jagt de haven binnen; en de stad herhaalde haar' groet, door het losbranden van het geschut, alzoo op nieuw het vorstelijk paar welkom heetende, en tevens voor de beantwoorde groeten dank betuigende. Zeer was de menigte, die van heinde en veer was toegestroomd, voldaan, dat zich zijne Hoogheid boven op het dek van het jagt vertoonde, zooras het de haven was ingestevend. Niet lang duurde het, of 's Prinsen voorbeeld werd hierin, door zijne

Gemalin, toen zij voor het Stadhuis met het jagt genaderd waren, tot groot genoegen van duizenden, nagevolgd, die naauwelijks wisten wat meer in haar te bewonderen, of hare minzame vriendelijkheid, of hare uitstekende schoonheid.

Blommesteyn oordeelde best, om, toen hij te *Harlingen* aan wal gestapt was met zijne broeder en zuster, daar zich niet op te houden, maar over *Franeker* naar *Leeuwarden* terstond door te reizen, waar binnen twee of drie dagen het vorstelijk paar met de uitgezochtste pracht stond ingehaald te worden, als in de Hoofdstad van de Provincie *Vriesland*. Te *Harlingen* was alles te levendig en te drok in de weer, dan dat hij of zijne reisgenooten gelegenheid hadden, om eenige bijzonderheden dier stad op te nemen: daar zij, in het voorbijgaan, het fraai gebouwd Stadhuis bewonderden, en bovenal het schoone beeldhouwwerk in den voorgevel, waar st. michiel, die voor den Patroon van *Harlingen*, in Roomsche tijden, gehouden werd, uitgehouwen is, als een' Draak vertredende, en met eene lans doorstootende, waarbij een kind is afgebeeld, houdende aan de eene zijde den evenaar der geregtigheid, en aan de andere zijde het wapenschild, alles het werk van den beroemden Vrieschen Beeldhouwer w. van der hooven. Te *Franeker* gekomen, hielden zij zich eenigzins langer op, en, bij het doorwandelen, dier, in eene

bij

bij uitſtek aangename Landouw gelegen, ſtad, ſtil voor het Raadhuis, wel van een ouderwetsch, maar ſierlijk aanzien, benevens de Hooge School, en het zoogenaamde Blaauw Weeshuis, waar hij aan zijn' broeder en zuster het bekend geval herinnerde, dat in deszelfs nabijheid, op de zoogenaamde Kettingbrug, in het jaar 1664, aan Graaf JOHAN MAURITS VAN NASSAU, nadat hij de begrafenis van Graaf WILLEM FREDERIK, Stadhouder van *Vriesland*, bijwoonde, bejegend was, toen hij daar, door het breken van die brug, met een gedeelte van zijn gevolg, in het water viel; wordende hij echter, ſchoon zich aan de borst bezeerd hebbende, nog gelukkig gered. — Hun werd ook daar de ſteen, ter gedachtenis van dit geval uitgehouwen, aangewezen.

ACHTSTE HOOFDSTUK.

Toen zich BLOMMESTEYN drie dagen te *Leeuwarden* had opgehouden, waar alles zich bezig hield, met toebereidsels te maken, om op eene waardige wijze den Stadhouder met zijne jeugdige Gemalin te ontvangen, brak de blijde dag aan, waarop aan het verlangen van zoovele duizenden zou voldaan worden. Vroegtijdig was ook reeds BLOMMESTEYN op de been, om, vergezeld van zijnen broeder en zuster, getuige te zijn van den blijden intogt van dit vorstelijk paar. Hij had zich niet verre van de Vrouwenpoort, die met groen, oranje-appelen en bloemen versierd was, gelijk ook met de namen van hunne Hoogheden, en aan weêrskanten voorzien van vruchtdragende oranje boomen, zich eene goede plaats bezorgd, om die heugelijke intrede in veiligheid te kunnen bezigtigen. Lang voor dat de trein verscheen, en de paarden, waarop de eerste Edelen van *Vriesland* gezeten waren, had reeds het gebulder van het geschut, het ge-

geluï der klokken, en het muzijk van pauken en trompetten, door het uitgelaten volksgejuich verdoofd, of afgebroken, de ſtatige nadering van denzelven aangekondigd. Luitenant BARTHOLDI, Onderſtalmeester zijner Doorluchtige Hoogheid, op het kostelijkst gekleed, geleidde de ſtalknechts en de rijpaarden van den Vorst. — De pagies hunner Hoogheden, twee aan twee, in blaauw fluweel, heerlijk met goud bezet, te paard, en een aantal andere Grooten, baanden den weg aan de Koninklijke Staatſiekoets, waarin het Vorstelijk paar gezeten was. Achter op de koets vertoonden zich Geloof, Hope en Liefde, op eene heerlijke wijze afgebeeld. Deze koets was beſpannen met acht uitgezochte hengsten van het beste Vrieſche tuk, wit van ſtaart en manen, blinkende de leiſelen van goud en zijde. Zestien ſierlijk gekleede Hellebaardiers traden met hunne hellebaarden op zijde der koets. In eene koets, met zes uitſtekend fraaije paarden beſpannen, volgde de Vorstelijke weduwe van JAN WILLEM FRISO, na deze een groot aantal koetſen, waarin het gevolg van den Vorst en der Vorstin gezeten waren.

Bijzonder was BLOMMESTEYN vermaakt door het gezigt van de kompagnie burgers, welke eene zinnebeeldige praalvertooning voorging. De Godinne der Wijsheid namelijk, met de gewone kenbare merkteekenen voorzien, trad voor, gevolgd door de Dapperheid, in Romeinſche klee-

kleeding gedost, dragende in de eene hand een groot zwaard, en op de borst de oude Vriesche Zinspreuk:

Tot spijt die het benijd.

in de andere hand een schild, waarop twee zamengesmolten harten door eene gouden keten aan een verbonden, waar boven eene keizerlijke kroon met een' krans van oranjebladeren en appelen omgeven, waarbij de twee dichtregels:

Hier ziet men ANNA's hart met FRISO's vast vereend,
Tot vreugd van 't Britsche Volk en Nederlands gemeent.

Hierop volgden vier personen in oud Romeinsch gewaad gekleed, elk eene speer in zijne regterhand dragende, hebbende de eerste den volgenden regel op de borst:

Stoft Romen op haar strijdbaar leven,

De tweede:

En Grieken op haar Hercules,

De derde:

Wij steunen op Oranjes Degen,

De vierde:

En vruchten van de Rijksprinces.

In het midden van een' oranjekrans, stond op het

het eerste schild van de vier Romeinen, aan den regter vleugel gedragen:

De schoone Oranjezon
Toen eerst haar glans begon
Ging droevig nederdalen.

en op het vierde schild aan den linker vleugel:

Maar ziet de Levenszon,
Bestraalt ons Statendom,
En laat hem hooger pralen.

Op het tweede schild was de Zeegod *Neptunus* afgebeeld, op een zeepaard gezeten en eene Oranjetelg onder het water duwende, maar in het verschiet stond eene rots, waarop een bloeijende Oranjeboom, welke door de Faam gekroond werd; wordende *Neptunus* voorgesteld, als daarover in deze woorden uit te barsten.

Wat baat mijn woeden.

Het derde schild stelde de wapens van *Gelderland*, *Vriesland* en *Stad* en *Lande* voor, aan de takken van een' Oranjeboom hangende, met een rood lint vereenigd en daarbij de woorden:

Ik torsch met liefde.

Nog vertoonde zich achter aan een Spaansche Ridder, voorstellende, hoe door den degen van

den

den Prins van *Oranje*, het Gemeenebest van de dwingelandij is verlost geworden, terwijl eindelijk een ander, ook als een Spanjaard gekleed, op de borst deze raadſelachtige woorden vertoonde:

Nu twee haast drie,
Nu drie haast zeven.

„Vat gij dat raadſel wel," zeide BLOMMESTEYN tegen zijnen broeder en zuster; die hierop „neen," antwoordden. „Ik des te beter," zeide hij, „en ik hoop dat die profetie bewaarheid mag worden. Het laatſte beteekent, dat 'er nu nog maar drie Provinciën den Stadhouder erkend hebben, doch dat het niet zeer lang duren zal, of de Zeven Provinciën zullen hem als zoodanig erkennen. Het doet mij veel genoegen dat ik al dezen toeſtel zie, en hoe de Leeuwarder Schutterij, uitmunt in doorſlaande blijken van liefde voor het Huis van *Oranje*; maar het ſpijt mij alleen, als een Kapitein van de Amſterdamſche ſchutterij, dat het misſchien nog zoolang duren zal, eer wij dat lofwaardig voetſpoor volgen mogen."

Hoezeer ſtrekte het ook dien zelfden dag BLOMMESTEYN tot een zielſtreelend genoegen, toen hij, met het vallen van den avond de voortreffelijkſte illuminatiën zag aangeſloken, waar de ſchoone doorſchijnende ſchilderſtukken vergezeld gingen van uitmuntende Dichtregelen, welke

men

men hem inluisterde, dat door den Dichter WILLEM VAN HAREN waarſchijnlijk vervaardigd waren, en hij door zijn broeder HENDRIK liet affchrijven, om dezelve aan zijne vrienden bij zijne te huis komst te laten lezen (*). Ja ſchoon BLOMMESTEYN geen liefhebber der poëzij

(*) De voortreffelijkheid dezer bijſchriften, welke, zoo al niet van VAN HAREN, op zich zelve zooverre de meeste gedichten van dien tijd overtreffen, heeft mij doen beſluiten, om dezelve als proeven hier te laten volgen, die toonen, dat ſchoon de Dichtkunst in *Holland*, bij zoovelen hare edele veerkracht had verloren, en in eene ſlaapverwekkende rijmelarij veranderd was, bij de Vriezen, althans, in deze bijſchriften, de eeuw van VONDEL en ANTONIDES was waardig gebleven. Zij luidden dus:

Felices ter et amplius quos irrupta tenet copula.

Hoe zalig is het Hof, daar de onbevlekte liefde
De zielen zamenbond door een' onbreekbren band.
Nadat zij door haar gloed der Vorsten harten griefde,
Hier woont de welvaart in een onverwrikbren ſtand.
Hier vloeit een ſtroom van heil door onnaſpeurbre wegen
De Liefde is 't toppunt en de bron van allen zegen.

Bij de wapens der Vorstelijke Perſonen.

Vires dabit æmula virtus.

't Doorluchtig *Lunenburg* en 't Heldenrijk Oranje
Staan hier te zaam verknocht door een gewijden band,
De bloem van NASSAU en de Rijkstelg van *Brittanje*
Vereenigden haar bloed op 't Vorstlijk Ledikant.
De Hemel geen dit Paar een rij Doorluchte Loten!
De Deugd van 't Vorstenkroost doet roem en Staat vergrooten.

On-

zij was, en geheel geen kenner, was hij echter met deze bijschriften zoo ingenomen, dat zij wel

Onder de wapenen van hare Hoogheden, en daaronder Engeland en Vriesland voorstellende:

Mutuis votis vinculum infragile.

Het heilig Huwelijk vereenigt hart en handen
 Van 't *Britsche* Rijkslicht en *Oranjes* Vorstenzon;
En hecht onschendbaar ook de vrije Vriesche-landen
 Met zijnen Liefdeknoop aan 't machtig *Albion*,
Dit maakt den Vrieschen Staat geëerd bij zijne buren,
Dit dubbeld Trouwverbond zal tijd en Eeuw verduren.

Een gewapende Cupido staande bij eene legerplaats.

Habet sua castra Cupido.

Dekt nu de kopre helm, Cupied, uw blonde haren,
 En 't harnas uwe borst? sloeg u de vreeze in 't hart?
Weleer vreesde elk uw boog; kan u die niet bewaren?
 Of zijn uw schichten stomp? Maakt dit uw ziel benart?
Neen neen! gij moogt gerust op Boog en Pijlen slapen:
Een nooit verwonnen held schonk u dit Heldenwapen.

Hercules Cupido bij de hand leidende:

Virtute duce.

Wie moet niet voor de Liefde en haar vermogen zwichten,
 Als haar de Heldendeugd wil leiden bij de hand,
Zij kan de Vorsten zelfs aan haren wenk verpligten,
 En stookt in 't Koningsbloed een onuitbluschbren brand.
Laat domme onwetendheid de zuivre min verachten,
De Liefde, uit Deugd geteeld, heeft onweerstaanbre krachten.

En

wel fpoedig in zijn ftalen geheugen onuitwischbaar geprent ftonden. Ook had hij een buitenge-

Een fchoon blinkend koraal uit Zee opwasfende.

Robur et Decus.

Twee Stammen, wijd befaamd door Deugd en Heldendaden
Oranje en *Lunenburg* bij elk zoo hoog geacht,
Staan in het echte gareel met glorij overladen;
Daar Aarde en Zee haar heil uit hunne liefde wacht.
Deze echt bewaart hun magt en glorij ongefchonden.
't Belang der Vorsten wordt gefterkt door Trouwverbonden.

Cupido met Boog en Pijlen in de hand, op zijn Pijlkoker zittende.

Amor æternus.

Ducht, Stervelingen; ducht, erkent uw klein vermogen,
Cupido's wapentuig viel nimmermeer te ligt,
Hij kwetst het Mannenhart door 't vuur van Maagden oogen,
Of treft de ftoutfte ziel met een onzigtbren fchicht.
Al is hij klein, hij heeft nooit Heldenpligt vergeten,
De moed wordt niet naar 't lijf maar naar het hart gemeten.

Een fpringende fontein, met een' ftraal een bal in de lucht houdende.

Extulit et fustinet.

Niets kan 'er bij de Liefde en Deugd in krachten halen
Die door haar eigen vuur zich zelve teelt en voedt
En manlijk onderfteunt. Zij tart de zonneftralen
Die al 't gefchapene verkwikken door hun gloed.
Haar grootsch gemoed wordt nooit in zijnen ftand bewogen,
Wie kracht en leven geeft, is Godd'lijk van vermogen.

gewoon welgevallen in den torén van het Stadhuis, die geheel verlicht was, en de beelden der

Een vuur door Cupido gestookt en door den wind meer en meer aangroeijende.

Crescit spirantibus auris.

Wil, dartele Cupied vrij liefdevlammen stooken,
  En voer uw brandstoffe aan: maar ze is te kort van duur.
Ik zie *Oranjes* Vorst van eedler vlammen rooken.
  De deugd van zijn Princes blaakt hem met Hemelsch vuur.
De nectar van haar mond maakt hem in liefde dronken,
Een Konings dochter schiet onleschbre minnevonken.

Cupido, knielende voor een' Zonnebloem, wendt zich tot de Zon.

Quo pergis eodem vergo.

Het edel voorwerp, 't geen de liefde in ons kan wekken,
  En heimelijk de Ziel door zijne deugden won,
Zal zijnen Minnaar steeds met zachte koorden trekken:
  Zoo wendt de Zonnebloem zich altijd naar de Zon.
Vorst *Willem* wenscht zijn Zon, zijne *Anna* steeds te aanschouwen
De Zonnebloem des Mans volgt steeds de Zon der Vrouwen.

Cupido met de regterhand op den Boog steunende, in zijne linkerhand een' Spiegel houdende, liggende voor zijnen voet een Masker.

Inconcussa Fides.

Wie zal standvaste Trouw met echte verwen malen,
  Haar Deugd treet ruim zoo wis als de uitgeschoten schicht,
Zij

der laatste Stadhouders, en de Voorvaders van WILLEM KAREL HENDRIK FRISO vertoonde. Zij wa-

Zij kroont dien ze overwint, en doet hem zegepralen,
Zij hoeft geen valschen greins; haar Hemelsch aangezigt
Ontvonkt zelfs 't koud Albast. Haar blos gloeit ongeschonden,
God heeft die Hemeltelg op 't Aardrijk neergezonden.

Een Phenix uit de asfche verrijzende.

Magnum patris incrementum.

Nassausche Phenix uit zijns Vaders Asch geboren,
Verheft het jeugdig hoofd manmoedig in de lucht,
En zal het gantsch Heelal zijn glorie haast doen hooren
Als die wordt omgevoerd door vlerken van 't gerucht.
Zijn grootsch bedrijf zal haast vier Werelden verlichten,
Alcides heldendeugd doet helgedrochten zwichten.

Het vervoeren van Europa door Jupiter in de gedaante van een Stier, naast dezen Venus in een Schulp van Tritons gevoerd, Europa met bloemen bestrooijende, Neptunus in 't verschiet de Zee met zijnen drietand stillende.

Placitone etiam pugnabis Amori?

De Hemel, Aarde en Zee staan hier van vreugd te blaken;
Daar 't Britsche Koningskroost vast dobbert op den vloed,
En Roos en Lelij, die te prijk staan op haar kaken,
't Gebloemt, voor haar gestrooid, in schoonheid zuchten doet.
't Genoegen van deez' Echt straalt elk door ziel en zinnen,
Zooveel vermag de Trouw van Vorsten en Vorstinnen.

waren alle afgebeeld in eene ſtaande en heldhaftige houding, in volkomen wapenrusting, liggende

De Godin *Iris* onder een' Regenboog, met een' Olijfſtak
ter aarde nederdalende, met de Spreuk:

Pacem terræ hospita portat.

Waaronder *Minerva* met een helm op het hoofd
en een ſchild in hare hand.

De Britſche Rijksminerf wenscht, dat de Huwlijksbanden,
Waardoor ze aan *Nasſaus* liefde onſchendbaar werd gehecht,
Gedijen mogen tot geluk van Zeven Landen,
Zoo blijft hun Vreêbanier voor eeuwig opgeregt.
Zoo zal een ſtroom van heil in hunne Vesten vloeijen,
De Wijsheid, Vrede en Deugd, doen Staat en Rijken bloeijen.

Een Eikenboom, aan welks ſtam de vier kwartieren
van *Vriesland*, boven hetzelve het nest van
een Arend, en onder aan de Vrijheid.

Hic læta moratur.

Praalt *Vrieslands* wapenſchild in tweemaal twee kwartieren,
Gehecht aan eenen Eik, wiens oudheid de Eeuwen tart,
De vaders, die de hulk van *Vrieslands* Staat beſtieren,
Zijn grijs in wijsheid en de Moed bewoont hun hart.
Geen Arend ziet zoo ſcherp als zy, voor 't heil der Landen,
De Vryheid mag haar ſpeer vertrouwen in hun handen.

Een

de allerhande oorlogstuig aan hunne voeten. Dit trof BLOMMESTEYN zoodanig, dat hij niet kon na-

Een Hydra, die door *Hercules* verdreven en verslagen wordt.

Procul hinc mala Bestia terris.

Gewetensdwang, gedrocht! Durft gy uw helsche klaauwen;
In Neêrlands vryborg slaan, en schenden 't heilig Boek?
Tracht gy den Godsdienst weer te prangen, te benaauwen?
Nassausche *Hercules* valt uw geweld te klo'k.
Hy waakt voor dat juweel, en klinkt u aan de keten.
De Godsdienst houdt steeds stand in 't rijk van 't vry geweten.

Jason zijn hand aan de ploeg slaande, in 't verschiet het Gulden Vlies en *Vriesland* met een Muurkroon om 't hoofd.

Ad utrumque parata.

Nassausche Jason staat voor 't heil van 't volk te waken,
Daar hy den Akkerbouw manmoedig gadeslaat,
Opdat geen onverlaat 's Lands Vrytuin zou genaken,
Terwijl het graage vee in vette weiden gaat,
Zoo groeit, zoo bloeit uw heil, o vrygevochte Vriezen!
De toezigt van den Vorst bewaart 's Lands Gulden Vliezen.

Een Eenhoren een Krokodil verdryvende, waaronder het Koninklijk Huis van Hanover.

Invicto robore præstat.

Zwicht, zwicht, ontzinden, die met uwe Vloekverwanten,
Den *Lunenburgschen* Held durft vliegen in zijn kroon,

 Hy

nalaten, om de bijschriften, die onder elk der Vorsten geplaatst waren, schoon onverzocht, aan

Hy heeft een Arends-oog en raakt aan alle kanten,
Dat edel bloed droeg nooit een ongewroken hoon.
Wil u in 't diepst der Zee, in 't hart des afgronds bergen!
Hy waagt zijn leven, die een' fieren Leeuw wil tergen.

Een Orangery, waarin, behalve verscheidene kleine, twee groote boomen staan, op welker takken de namen WILLIAM en ANNA.

Crescent crescetis amores.

Hier toont zich 't voorgezigt van de eedle en rijke vruchten,
Die Nassausch liefde eerlang aan Neêrland schenken zal,
Oranje telgen! die, gestoofd door milde luchten,
Als Eiken zullen staan in storm en ongeval.
Zoo kan dit Vorstlijk Paar geen lof, geen glory derven,
Daar 't in zijn kroost herbloeit, en leeft bevrijd van sterven.

Een groote Boom, waaronder het Vorstelijk Huis van Nassau.

Tantem fit Surculus arbor.

Hier pronkt die eedle stam, die zooveel telgen teelde,
En steekt de fiere kruin door lucht en wolken heen,
Die Neêrland zacht en stil in zijne schaduw streelde,
En al zijn Helden schonk ten dienst van 't algemeen.
Een vloed van heil blijv' steeds zijn wortelen besproeijen,
De daauw van 's Hemels gunst doet wonderboomen groeijen.

Een

aan de groote rondom hem ſtaande menigte, met eene

Een nest van een Halcion of IJsvogel, door de baren geſlingerd, waaronder Brittanje met een Muur-kroon op het hoofd.

Sævis non mergitur undis.

Het magtig ALBION, omringt van zilte plasſen,
Zit veilig en gerust in 't midden van den vloed,
't Steunt op zijn Heldendeugd, die wind en ſtroom ontwasſen,
Van Zuid- en Noorderpool eerbiedig wordt begroet.
Het tart de Alciön en het woeden van de baren,
Groothartigheid en Deugd doen ſtormen zelfs bedaren..

De Vloot van Willem den III, tot welke de Godsdienst haar toevlugt neemt.

Tanto ſub vindice tuta.

Gods Bruidkerk liep gevaar aan de Albionſche ſtranden,
En had de doodverf op haar lippen reeds gezet,
Als groote *Willem* 't hart door meêly voelde ontbranden,
En haar te hulp toog op haar ongeveinsd gebed,
En redt die Tortelduif uit hare jongſte nooden,
Die yver voor Gods eer maakt Koningen tot Goden.

De Ark van Noach en een Duif met een olijfſtak, waaronder de Godsdienst.

De Christen Godsdienst juicht en drijft op blanke ſchachten,
Braveert zijn vyand in het aanzien van den dood,
Terwijl hy veilig in Gods gunste mag vernachten,
En mild gekoesterd wordt in 's Almagts rijken ſchoot.
Hij leeft, onkwetsbaar, die beſchermd wordt uit den hoogen,
De Christen Godsdienst is een appel van Gods oogen.

eene forſche ſtem voor te lezen, waarvan 'er velen, wien het lezen moeijelijk viel, met dankbare aandacht luisterden, en de overigen met zeker genoegen naar zijne voorlezing hoorden, daar 'er in zijne ſtem iets welluidends en krachtigs was. Hij las dan:

Onder ERNEST CASIMIER:

De Raadhuis toren bralt met ERNEST CASIMIER,
Met Wapenrustingen van Vorsten en laurier,
Dien grooten Held, beroemd op 't bed van eer geſtorven
Voor *Roermond*, na hy had der Staten liefd' verworven,
Aan *Brunswyk-Lunenburg* door trouwverbond gepaard,
Dat Vorstelijke Huis, dat weêr de vreugde baart.

Onder WILLEM FREDERIK:

Vorst WILLEM FREERIK ſtond met FREDRIK tegen Spanje,
Getrouwd met *Albertyn*, de Dochter van Oranje,
Zijn Deugd en Godsvrucht vloog op wieken van 't gerucht,
Hy nam de *Deylerſchans*, dreef *Munſter* op de vlugt.
Hulst, *Moerſprui*, *Sas van Gent*, verhalen zijne daden,
En zijn geleerdheid pronkt in 's Lands Historiebladen.

Onder HENDRIK CASIMIER:

Prins HENDRIK CASIMIER, vol van kloekmoedigheid,
Heeft by *Fleury*, *Senef*, zich eeuwige eer bereid,
Zijn Heldenmoed vermaard door 't winnen van veel werken,
Blaast nog de vlugge Faam met *Landen* en *Steenkerken*.
Hy was niet van dien Stam, die helden baarde, ontaard,
Maar heeft het *Nasſaus* Huis in vollen glans bewaard.

On-

Onder JOHAN WILLEM FRISO:

Hier praalt de lieveling des Konings van Brittanje,
JAN WILLEM, die ontving het bloed ook van Oranje,
Eugenius, de Held, verkondigt zynen lof,
En *Rijsfel*, *Malplaquet* en *Doornik* geven ftof,
Met *Oudenaarden* en *Douai*, om onder d'Helden,
Zyne oorlogsdapperheid, eeuw uit eeuw in te melden.

Na deze voorlezing barstte de geheele hoop volk uit, in het geroep van: „*Leve de Prins van Oranje!*" en BLOMMESTEYN ftapte, benevens zijne broeder en zuster, welke laatfte hij aan zijnen arm vasthield, voort, met zeker gevoel van welvoldaanheid, daar hij zich een groot aandeel van de toejuichingen toerekende. En dit deed hij met eenig regt, daar hij, eenige fchreden voortgegaan zijnde, een' Vriefchen Boer tegen zijne vrouw hoorde zeggen: „Mem! dat noem ik lezen, nog beter als dat van onzen koster SJOERD, te *Dronrijp*."

Nu begaf zich BLOMMESTEYN naar eene der kamers van het Vorstelijk Hof, tusfchen welke en de Oranje-Zaal, het prachtig en kostelijk Vuurwerk, op last van de Gedeputeerde Staten ingerigt, zou afgeftoken worden. Het Tooneel, waarop het Vuurwerk was geplaatst, was vierkant, eenigzins verheven, tachtig voeten hoog, en veertig voeten breed. Vier fraai gefchilderde piramiden ftonden aan de hoeken, en op dezelve potten met Vuurwerken gevuld;

 in

in het midden een fraaije Tempel met eene kap, waarop een kloot, mede gevuld met brandbare stoffen, en op dien kloot eene Keizerlijke kroon Deze tempel pronkte verder met allerhande beeldwerk en sierlijke opschriften (*). — Naauwelijks had BLOMMESTEYN, die vernomen had, dat de maaltijd der Vorstelijke Personen geëindigd was, en deze naar het voorvertrek van de Provincie-kamer zich begeven hadden, zich op de door hem vooraf bestelde en ruim betaalde plaatsen met de zijnen nedergezet, of Prinses ANNA ontstak eene zoogenaamde Duif, die langs eene gespannen lijn naar de stellaadje vloog, waarop het Vuurwerk gebouwd was, en in een oogenblik kwamen de sierlijke Naamletters, zoo van haar, als van haren Doorluchtigen Gemaal, heerlijk verlicht ten voorschijn. — Nu werd de aandacht der aanschouwers twee uren lang onafgebroken door vuurwerk aan den gang gehouden, vele soorten van afwisselende verscheidenheden opleverende, die zelfs het vuurwerk, voor Czaar PETER, door KOOLAART, hoe prachtig, gegeven, verre overtroffen, in uitgebreidheid en schoonheid.

Den volgenden dag, verleende de Vorst en Vorstin niet alleen aan alle Staats Collegiën en Geestelijke personen openbaar gehoor, maar zelfs aan alle lieden van aanzien in de Burgerlijke

(*) De twaalf laatste, in de vorige aanteekening gemeld, waren die Opschriften.

lijke Maatſchappij, van beiderlei ſekſe. Dit was ook nu BLOMMESTEYN reeds bij tijds ter ooren gekomen, en toen maande hij, zelf beſloten hebbende, om zich op dat gehoor te laten vinden, zijne broeder en zuster aan, om hetzelve, als iets dat maar zeer zelden hun voor zou komen, vooral ook waar te nemen. MARGOOTJE zag 'er tegen op, uit hoofde dat zij hare kleedij wat te gering achtte, om zulk eene opwachting bij te wonen; maar de drangredenen van BLOMMESTEYN aan den eenen, en de begeerte en nieuwsgierigheid aan den anderen kant, waren zoo groot, dat zij, daar het beſluit ſpoed vorderde, over de gemaakte zwarigheid heenſtapte, en zich met hare beide broeders, ten beſtemden tijd, op het gehoor vinden liet, waar zij alle de minzaamheid van den Vorst, en de ſchoonheid der Koninklijke Prinſes, bewonderden.

NE-

NEGENDE HOOFDSTUK.

Nadat de plegtigheden der Inhuldiging van den Erfſtadhouder afgeloopen waren, beſloot BLOMMESTEYN met zijne broeder en zuster, hunnen broeder FREDERICUS CHRISTOPHORUS te *Lollum* te bezoeken, en bezigtigden onder weg de ſtad *Bolsward*, eene der oudſte ſteden van *Vriesland*, als reeds in de Achtſte Eeuw geſticht. Zij vonden dezelve zeer aangenaam in uitſtekend goede graslanden gelegen, en omringd met wallen, die, met lommerrijk geboomte beplant, aan inwoners en vreemdelingen tot een vermakelijk wandelpad verſtrekten.

Toen zij te *Bolsward* naar het dorp *Lollum* vernamen, gaf hun de Kastelein te verſtaan, dat 'er twee *Lollummen* in *Vriesland* waren, het eene *Ruige Lollum* en een ander dat den naam droeg van *Lutje Lollum;* doch toen BLOMMESTEYN hem te kennen gaf, dat zijn broeder 'er den post van Leeraar bekleedde, bleek het, dat zij het naast bij deszelfs ſtandplaats waren, de-

wijl

wijl *Lutje Lollum* eene kleine buurt was onder *Franeker;* daar *Ruige Lollum* digter bij *Bolsward* gelegen was, niet zeer ver van de vaart van *Bolsward* naar *Franeker.*

Nu zette zich BLOMMESTEYN in de ſchuit van *Bolsward* naar *Franeker*, om met zijne broeder en zuster, wanneer zij op de hoogte van *Lollum* gekomen waren, 'er uit te ſtappen en naar de ſtandplaats van zijnen broeder te wandelen. Toen zij *Tornevert* in 't gezigt kregen, verlieten zij de ſchuit. Daar nu twee landlieden genoegzaam op de hoogte van het dorp zijn moesten, wezen deze hun den weg en BLOMMESTEYN had met hun geen onaangenaam geſprek over den Vrieſchen landbouw; en wel bijzonder over de paardenfokkerij, zoodat hij zelfs met een van beide zekere afſpraak maakte, wegens een ſpan beste Vrieſche paarden, en op weinig na de koop eens was, toen hij de kerk en het huis van zijnen broeder in het oog kreeg, en hem beloofde, dat hij wel eens, wanneer hij aan zijnen broeder den Dominé ſchreef, hem deswegens nader antwoord zou doen toekomen.

Broeder FREDERICUS CHRISTOPHORUS, die in eenen bijna kluizenaars ſtaat zijn leven ſleet, ſtond niet weinig verzet, toen hij zijnen broeder JOHANNES met HENDRIK en MARGOOTJE, zoo op het oogenblik voor zijne oogen zag. Even-

Evenwel hij heette hen welkom, en bragt hen in zijn woonvertrek, waarin hij in zijne boeken begraven zat. Hij noodde hen, daar het nu omstreeks den middag geworden was, aan zijnen zeer eenvoudigen maaltijd, die zijne meid, zijnde eene boerendochter van het dorp, met veel moeite in die uitgebreidheid dragelijk gereed maakte.

Nadat men zoo het een en ander over de familie gesproken, en JOHANNES hem de daarin voorgevallen veranderingen verhaald had, nam deze de vrijheid, om hem te vragen, wat hij toch, behalve zijn preken en catechisatie, uitrigtte, zeggende: „ Ik begrijp toch, dat gij nu genoeg zult gestudeerd hebben voor die Lollummer boeren en boerinnen, en gij hebt nu al eenige jaren den Catechismus rondgepreêkt."

FREDERICUS CHRISTOPHORUS. Dat is zoo mijn waarde broeder JOHANNES! maar ik blijf vast op hoop leven, dat aan mijne verdiensten eenmaal regt zal gedaan worden. Als gij de Boekzaal naauwkeurig laast, zoudt gij zeker gezien hebben, dat ik verleden jaar eens op het Zestal te *Brinswerd*, en eens op het Drietal te *Higtum* gestaan heb; ja zelfs en dat zegt meer, eens op het Twaalftal in de stad *Sloten*... maar ik merk, dat het mij nog ergens hapert, dat ik nog niet voortkom, daar lieden, van veel geringer studie en talenten, mij gedurig voorbijspringen.

BLOM-

BLOMMESTEYN. En waaraan, broeder FREDERIK!

FREDERICUS CHRISTOPHORUS. Dat ik nog geen' naam gemaakt heb in de geleerde wereld: dat is mij ſedert een' geruimen tijd door een' Profesſor te *Franeker* verzekerd, en ſinds dien tijd heb ik een gelèerd werk onder handen genomen: ik ſchrijf in het Latijn eene Kerkelijke Historie van *Vriesland*, die ettelijke deelen beſlaan zal. Die Hoogleeraar heeft mij voorſpeld, dat ik zeker, als dat boek afgewerkt en gedrukt is, niet alleen in eene der voornaamſte ſteden als Predikant zal beroepen worden, maar, *annuente Deo*, zeker zoo niet te *Leyden*, dan ten minſte te *Utrecht*, Profesſor ordinarius in de Kerkelijke Historie worden zal. Zie hier eens [en hij haalde hier een' zeer grooten ſtapel papieren voor den dag, meer dan een half riem ſchrift in folio bedragende] dit zijn de lettervruchten van mijne pen. Ik ben nu nog twee eeuwen voor de Reformatie — en zeer blijde, dat ik u zie en ſpreek, want ik zou u wel verzoeken, dat gij die papieren eens medenaamt naar *Amſterdam*, en die daar aan den eenen of anderen Boekhandelaar aanboodt, of hij genegenheid heeft, om maar dit gedeelte bij voorraad ter pers te leggen.

BLOMMESTEYN. Lieve broeder! Ik moet u opregt verklaren, dat ik van zulke waar geen verſtand heb. Was het Cochenille of Indigo, of Vrieſche Boter, ik zou 'er raad toe we-

weten; maar wat zal ik met die papieren doen?

FREDERICUS CHRISTOPHORUS. Ondertusschen zijn zij, dit verzeker ik u, een schat van groote waarde. Ik zal u eens 'er iets van laten lezen.

BLOMMESTEYN. Maar 't is immers altemaal Latijn; en daar versta ik geen enkel woord van.

FREDERICUS CHRISTOPHORUS. Dat weet ik, dat weet ik: maar 'er zijn zeldzame, zeer zeldzame stukken in uit de oude Vriesche land-talen.

BLOMMESTEYN. o Dat zal boeren-vriesch zijn, zoo als uwe meid spreekt, en waarvan ik ook geene enkele syllabe verstaan kan.

FREDERICUS CHRISTOPHORUS. Niet kwalijk geraden, maar dat is toch het gemakkelijkste. Hier bij voorbeeld, heb ik het oud Vriesche Onze Vader — dat begint: Wy haita/ du der stu degte yne Hymil. Dyn name wird heiligt. Dyn ryck to komme. Dyn wille moet schaen....

BLOMMESTEYN. Houd op... houd op, FREDERICUS! houd op, dat is taal, om honden en katten meê te vergeven.

FREDERICUS CHRISTOPHORUS. En ondertusschen is dit voor mij zoo duidelijk, als het Amsterdamsch — ja het komt zelfs nagenoeg met het tegenwoordige Boeren Vriesch overéén. ... maar hier heb ik wat anders, heel wat anders, daar-

daarop heb ik verſcheiden nachten geblokt. Het zijn de Tien Geboden, daar moet gij eens, al was het maar de helft, van hooren.

Blommesteyn. Maar broeder! wij hebben zoo weinig tijd....

Fredericus christophorus. Al hadt gij geheel geen' tijd, dat moet gij hooren. Thet was thet erost Bod. Thin God thet is thiena/ the Skippere is Himmelrikes and Irdrikes; tham ſkaltur thiama. — Thet was thet othere Bod. Thu ne ſkalt thines Godes noma namet idle; und father methi ſend ti urbiden alle menetha.

Blommesteyn. Ik bid u....

Fredericus christophorus. Ik bid u ook, laat ik u ten minste nog de twee laatſte geboden voorlezen.

Blommesteyn. Om vredes wil dan, maar geen een enkel ſtuk meer, of ik ga terſtond heen.

Fredericus christophorus. Thet was thet niugunde and thet tianda Bod. Thu ſkalt minnia thinne Skippere mit renere hirta/ and thinne winkerſtena like thi ſelba. Theſſe tua Bodo beſluthat alle tha othera Bodo (*).

Blom-

(*) Dit wezenlijk zeer opmerkzaam gedenkſtuk der Kerkelijke Oudheid, hetgeen wij hier om de karakters der perſonen dus moeſten invoeren, verdient in zijn geheel nagelezen te wor-

Blommesteyn. Nu ik geloof heel graag, dat u zulk een misfelijke poespas veel herfenbreken zal kosten: maar ik hoop, dat het voor de eerfte en laatfte maal is, dat ik die hoor. Ik heb tegenwoordig ook eene bibliotheek aangelegd, zoo als alle fatfoenlijke lui doen, met heele, heele kostbare en fierlijk gebonden werken; maar ik zou toch niet gaarne 'er een boek in willen hebben, in zulk eene barbaarfche taal gefchreven... maar ik beloof u, ik beloof u.... ik zal met een' Boekverkooper fpreken over uw werk, en hooren, wat hij 'er van zegt.

Fredericus Christophorus. Maar gij moet voor-

worden, en is te vinden in het IVe Deel van den Tegenwoordigen Staat van *Vriesland*, Bl. 529. zijnde de letterlijke overzetting van de hier aangehaalde Geboden de volgende: Uw God is eenig, de Schepper van Hemel en Aarde; Hem zult gij dienen. Het tweede. Gij zult uwes Gods naam niet ijdel noemen, en verder zijn u hier mede verboden alle meineden. — Het Negende en Tiende Gebod. Gij zult beminnen uwen Schepper met een rein harte, en uw Medechristen gelijk u zelven. Deze twee Geboden fluiten in alle andere Geboden. Waaromtrent de Schrijver van den T. S. het volgende aanmerkt: „Het verdient zijne opmerking, dat het Tweede „Gebod, 't welk allen Beeldendienst verbiedt, hier is uit„gelaten, 't geen buiten twijfel gefchied is, om 't gemeen „niet af te fchrikken van den dienst der Heiligen; terwijl „men in 't laatfte, om echter het volle getal te behou„den, uit de bekende lesfen des Zaligmakers, een nieuw „Gebod heeft gefmeed:" Zie Bl. 531, uit het aangehaalde werk.

vooral bij den regten gaan, want het is bijlang na ieders zaak niet.

Nadat BLOMMESTEYN ook beloofd had, dit in acht te nemen, alsmede dat hij met geleerden te *Amſterdam* zou raadplegen, hielden zij met elkander den eenvoudigen maaltijd. Staande denzelven ſloeg broeder FREDERICUS aan BLOMMESTEYN voor, om van de *Ruige Lollum* naar *Witmarſum* te wandelen. Het zou hem toch vroeg of laat, als hij zooverre in zijne *Historia Eccleſiastica Friſiaca* gevorderd was, te pas komen, dat hij dat dorpje bezocht, waar Menno's Huiske gevonden werd. Daar de weg derwaarts niet onaardig was, oordeelde hij, dat zijne broeders en zuster meer genoegen daarin zouden hebben, dan dat zij den tijd voorts te *Ruige Lollum* doorbragten, terwijl hij hen dan tevens op den weg naar *Bolsward* konde brengen, naardien hij vernomen had, dat hun voornemen was, om langs dien weg naar *Amſterdam* terug te keeren. BLOMMESTEYN gaf aan de boerenmeid, die zoo goed als haar mogelijk was, de Amſterdamſche vrienden bediend had, bij het heengaan, eene zoo ruime gift, dat dezelve meer dan een halfjaar huur bij Ds. FREDERICUS CHRISTOPHORUS althans overtrof. Zij kreeg eene kleur tot over hare ooren, en in het heimelijk trek, om dat rijke *Holland* eens te zien, waar zij zich uit hoofde van deze fooi, verbeeldde, dat de ſtraten met zilver zouden

 be-

bedekt zijn: en nog meerder ſtond zij verſteld, toen zij, van HENDRIK en MARGOOTJE ieder, ook nog eene ruime giſt ontving, even als of die vreesden, dat hunne broeder nog te weinig gegeven had.

Nu wandelden zij naar *Witmarſum*, en BLOMMESTEYN kon niet nalaten, zijne oogen nog eens terug te wenden naar de ſtandplaats, waar zijn broeder FREDERICUS zijn leven als Leeraar ſleet, en kon de woorden niet binnenhouden: „Waarachtig, FREÊRIK! ik was liever Dominé op een Oostindisch ſchip, dan dat ik op zoo een dorpje mijn leven als Predikant zou moeten ſlijten. Maak toch, jongen! dat gij 'er van daan en op eene andere ſtandplaats komt.... dat zou ik liever doen, dan mij door het ſchrijven van boeken, op het Profesſoren toe te leggen. Dan zoudt gij ook nog eens een knap meisje kunnen vragen: want, daar ik niet weer trouwen zal, loopt anders de naam van BLOMMESTEYN misſchien gevaar van uit te ſterven, en welk een meisje zoudt gij kunnen bewegen, om u naar zulk een dorpje te volgen." Hierop antwoordde FREDERICUS: „Broeder JOHANNES! ik zie in dezen uwen raad uw welmeenend hart; maar *primo* moet ik wachten, tot mij eene wettige roepſtemme naar elders gebiedt te verreizen; *ſecundo*, wat de beweegredenen eener vrouwe betreffe; dewijl de Apostel zegt, dat het beter is te trouwen dan te branden, en ik dat

vol-

volkomen eens met hem ben, ben ik, daar ik in het minste niet ontwaar worde, dat ik brande, voornemens om mij geheel niet in mijne eenzaamheid en ſtudie te laten ſtoren, door het gekakel eener vrouwe, en het geſchreeuw van drie, vier of meer ſtoute kinderen. *Tertio*, wat de inſtandhouding der BLOMMESTEYNSCHE familienaam betreft, daartoe heb ik geene roeping meer dan gij. *Quarto*, daar broeder HENDRIK nu reeds zeventien of achttien jaren oud moet zijn, wil ik dat voor dien gaarne overlaten; en, drukt die ook onze voetſtappen, wel nu, laat dan een van de zonen van LEENTJE den naam aannemen van VAN DALEN BLOMMESTEYN, dan blijft toch de naam in wezen. *Quinto*...."

BLOMMESTEYN. Houd maar op... houd maar op, en blijf hier wonen, blijf ongetrouwd, al zoo gij wilt, blijf Dominé te *Lollum* of word Profesſor. Zeg mij eens, van welk dorp is die toren?

FREDERICUS CHRISTOPHORUS. Dat is de toren van *Witmarſum*. In het jaar 1663 werd door een hevig onweder de ſpits van denzelven afgeſlagen, maar toen zette men 'er eene nog hoogere op. Wij bevinden ons nu hier op het einde van den Pingjumer Halsband, en wij zullen dien boer eens vragen, die voor dat huis ſtaat, waar het zoogenaamde Menno's Huiske is? —

Ds. BLOMMESTEYN vroeg dit aan dien man, welke hem zeer beſcheiden te kennen gaf, dat

hij dan niet verre behoefde te loopen, want dat zij vlak voor de deur daarvan ſtonden, dat hij zelf 'er in woonde, en zijne broeders zoo te *Witmarſum* als te *Pingjum* en *Arum*, wekelijks trachtte te ſtichten. Nadat Ds. BLOMMESTEYN zich bij hem bekend gemaakt en verzocht had, om de kerk te zien, waar een der Hervormers eerst gepredikt had, werd dit hem en zijn gezelſchap zeer gaarne vergund. BLOMMESTEYN en zijn broeder FREDERICUS verwonderden zich over de groote eenvoudigheid van dit kerkje, dat ook de Leeraar, die weigerde den naam van Predikant te dragen, zelfs geene kerk maar eene Vermaning noemde. De Predikant van *Lollum* vroeg hem, met al de deftigheid en ernst van een' kerkelijk geſchiedſchrijver, naar MENNO SIMONS. „Och lieve vriend en broeder!" zeide de man, „ik weet niet meer van onzen MENNO, dan ik zoo uit zijne eigen werken heb opgeſpoord. Hij is in dit zelfde dorp, in het jaar 1496 (of zoo als ſommige willen 1505) geboren. Op deze plaats was hij eerst Roomsch Pastoor, maar verliet in het jaar 1536 den Roomſchen Godsdienst; en leerde den doop der bejaarden als den eenigen doop van het Evangelie. Eenige jaren later werd hij door zekere OBBE FILIPS en DIRK FILIPS, te *Groningen* tot Biſſchop aangeſteld. Hij was zeer ijverig in het lezen van de ſchriften van LUTHER. Velen hebben hem wel willen aantijgen, dat

dat hij tot de Munsterſche Wederdoopers zoude behoord hebben; maar uit zijne eigen geſchriften is mij het tegendeel gebleken. Evenwel toen die aanhang verſtoord en verſtrooid raakte, kwamen natuurlijk verſcheidene en wel de beste tot de Mennonieten över. Verders heeft hij omtrent dertig jaren door *Vriesland*, *Holland* en *Groningen* reizende, zijne leer verkondigd, en is, den ouderdom van 66 jaren bereikt hebbende, in het jaar 1561 op het kasteel *Freſenburg*, tusſchen *Hamburg* en *Lubek*, geſtorven. Ziedaar alles, wat ik u van onzen voorganger MENNO SIMONS weet te berigten. Wat zijne leer betreft, die kan men in de boeken, die hij geſchreven heeft, vinden, en die zullen u niet onbekend zijn."

Ds. BLOMMESTEYN bedankte den man zeer vriendelijk voor dit verſlag, maar zeide, „dat hij nooit van MENNO, als van een' uitſtekend geleerd man, zoo als LUTHER en CALVINUS buiten twijfel geweest waren, blijken gezien had, en dat dit toch zeer te bejammeren was van den oprigter van eene ſekte." De eenvoudige Leeraar gaf hierop te verſtaan: „Dat is nu iets, daar ik niet over kan oordeelen. In zijne werken komen toch Latijnſche ſtukken voor, die ik niet verſta. Maar, wat dat geleerd of niet geleerd betreft: ik voor mij denk niet, dat 'er hoogvliegende geleerdheid noodig is, om de leer van JEZUS te verſtaan, en anderen tot de zaligheid op te leiden. Althans de

de Leerlingen van den Heiland waren geene Geleerden, het waren Visfchers en Handwerkslieden. Het zou 'er hier bij ons Mennonieten ook heel flecht uitzien, als wij niet zonder geleerde Predikanten te regt konden komen." — „Wat meent gij daar mede?" vroeg Ds. BLOMMESTEYN. En het antwoord van den Liefdeprediker was: „Ik dacht, dat gij mij wel begrijpen zoudt, daar ik geloof, dat gij toch al eenige jaren in *Vriesland* geftaan hebt.... ik meen 'er mede (want ik fchroom niet voor de waarheid uit te komen), dat wij Liefdepredikers, zoo als men ons noemt, ons niet voor onze geleerdheid laten betalen, gelijk bij u plaats heeft; maar uit de Broederfchap verkozen worden, om, zoo goed en zoo kwaad als wij kunnen, onze medebroeders te onderwijzen en te ftichten: en wij vertrouwen eerbiedig, dat zij even zoo goed door ons, als door geleerde Predikanten, den weg zullen vinden, waardoor zij ten jongften dage in Gods heerlijkheid zullen ingaan."

Ds. BLOMMESTEYN merkte hierop aan, dat dit wat fcherp geantwoord was: „Broêrtje! broêrtje!" zeide BLOMMESTEYN, hem op den fchouder tikkende. „Gij hebt den man tot die fcherpheid zoo wat uitgelokt. Laten wij hem maar vriendelijk bedanken, voor het bezigtigen van dit huiske; want ik geloof, onder ons, dat hij, in zijne eenvoudigheid, den bal niet geheel misflaat." Ds.

BLOM-

BLOMMESTEYN volgde nu, zijns ondanks, dien goeden raad van zijnen broeder, en, nadat zij vruchtelooze pogingen gedaan hadden, om eenig geld voor het bezigtigen van dat Huiske, behalve in den armbos, kwijt te raken, verlieten zij den Mennonieten Liefdeprediker. Nadat zij het fraaije dorp *Witmarſum* bezigtigd, en zich van een rijtuig voorzien hadden, om JOHANNES met HENDRIK en MARGOOTJE naar *Workum* te laten brengen, volgde een vrij koel affcheid tusſchen het broederpaar.—Alleen, toen BLOMMESTEYN reeds op het rijtuig gezeten was, riep hem Ds. FREDERICUS CHRISTOPHORUS nog toe.... „Nu broeder! Gij zult denken om mijne *Hiſtoria Eccleſiastica Friſiaca!*" — „Ja! ja!" riep hem BLOMMESTEYN toe, de voerman legde de zweep over de paarden, en zij reden over *Bolsward*, waar zij nog een oogenblik vertoefden, naar *Workum*, doch kwamen daar te laat aan, om met het Beurtſchip op *Amſterdam*, dat reeds afgevaren was, te vertrekken. — In de eerſte oogenblikken was BLOMMESTEYN hier over eenigermate te onvreden; maar toen de Kastelein van de Herberg, waar zij hun intrek namen, hem raadde, om den volgenden dag over *Hindelopen* en *Molkwerum*, naar *Staveren*, en van daar op *Enkhuizen* te vertrekken, daar dit eene korte zeereis was, liet hij dezelve naauwelijks uitſpreken, of zeî tegen zijne broeder en zuster. „Ja, ja, *Molkwerum*

 moe-

moeten wij zien.... het zou onvergeeflijk zijn, in *Vriesland* geweest te zijn, en dat wonderbare *Molkwerum* niet te hebben gezien, als men 'er zoo nabij is, als wij thans zijn."

TIEN-

TIENDE HOOFDSTUK.

Reeds zeer vroeg verliet BLOMMESTEYN met HENDRIK en MARGOOTJE, de ftad *Workum*, evenwel niet, voor dat zij het fraaije marktplein, waarop de Groote kerk, het Stadhuis, en de Stads waag gebouwd zijn, bezigtigd hadden, en lieten zich met rijtuig brengen naar het dorp *Molkwerum*. Toen zij het dorp naderden, beduidde hun de voerman, dat zij nu aan eene plaats kwamen, waar hij de inwoners bijna geen woord kon verftaan, want gelijk zij in hunne kleeding geheel anders waren, dan andere Vriezen, vooral de vrouwen, zoo waren zij het ook in hunne taal, die zelfs nog veel van het zoogenaamde Boeren-Vriesch verfchilde.

BLOMMESTEYN ftond niet weinig verzet, toen hij, daar zij de ftad *Hindelopen* op de linkerhand hadden laten liggen, in het groote dorp *Molkwerum* gekomen was. Hij vond alle de huizen rondom de kerk, maar alle, zonder eenigen regel en orde, zoo door elkander gelegen, als of zij uit

uit de lucht gevallen, of uit een' zak geschud waren. Geene straten, geene afdeelingen, alle gebouwen in de grootste wanorde. Hij ontdekte althans, zooveel hij van een' schipper, die op de *Oostzee* voer, welke hem nog behoorlijk antwoord geven kon, dat het eenig onderscheid, dat men hier maakte omtrent de plaats der woningen, bestond in de kleine eilandjes, op welke zij gebouwd waren, die gevormd worden door een watertje, deze plaats doorloopende, dragende die eilandjes de zonderlinge namen van *Kerkpolle*, *Aestrik*, *Westrik*, *Hondepolle*, *Kattepolle*, *Achthuizerpolle* en *Grinzerpolle*. „Dat lijkt," zeide zijn broêr HENDRIK, „wel wat naar de taal, waarin de Tien geboden van onzen broeder den Dominé geschreven zijn." Nog verstond BLOMMESTEYN van dien leidsman, welke hem eenigzins door dat doolhof van huizen den weg wees, dat *Molkwerum*, eigenlijk *Molkwerren* moest zijn, dat zooveel beteekende als *Melkweren*, of streken lands, geschikt, om Melkvee op te weiden. Nu ook vermeende BLOMMESTEYN eenigzins te kunnen begrijpen, waarom men bij het Damspel van Molkwerumsch spelen sprak, daar de verstrooide en verspreide wijze, op welke de schijven, in het Damspel dan geplaatst worden, eenige overeenkomst hebben met de wonderbare ongeschiktheid van de ligging der Molkwerumsche huizen door elkander.

Daar BLOMMESTEYN gaarne nog voor den avond

aan

aan de Hollandſche kust wilde zijn, maakte hij vrij wat ſpoed, om te *Staveren* te komen, terwijl hij ook begreep, dat een langer verblijf te *Molkwerum* hem niet veelmeer van dat zoo allezins zonderlinge dorp zou doen kennen. Nu kwam hij met broeder en zuster welras in deze oudſte ſtad van *Vriesland*, die in vroegere eeuwen tevens de voornaamſte en rijkſte was, het beroemde *Staveren*, aan het welk door ſommigen zelfs eene ouderdom van drie honderd jaren voor de Christen jaartelling word toegekend, en een regtsgebied, dat zich tot aan *Nijmegen* zou hebben uitgeſtrekt (*). Intusſchen vond BLOMMESTEYN, bij zijne komst aldaar, bijna alle de ſporen van de voormalige grootheid verdwenen; doch herinnerde zich, dat'er een oud Kapitein, JELLE MURKS geheeten, die reeds jaren voor zijn's vaders kantoor gevaren had, moest wonen, en zocht terſtond denzelven op, die niet weinig met dat bezoek verheerlijkt was: en hem aan zijne kleindochter, FEMKE, eene achttienjarige Vriezinne, van eene uitmuntende ſchoonheid, de eenige, die hem van zijn geheel geſlacht was overgebleven, als den zoon van zijn' ouden patroon den Heer BLOMMESTEYN voorſtelde; die daarop met eene ongemeene vriendelijkheid BLOMMESTEYN zoowel als deszelfs broe-

(*) Dat gevoelen ſteunt op zeker Latijnsch opſchrift (*Huc usque regnum Stauriæ*). Tot hiertoe ſtrekt zich het regt van *Staveren* uit, dat nog te *Nijmegen* gevonden werd.

broeder en zuster ontving, zoodat zij, binnen weinige oogenblikken, met de laatste in zulke kennis raakte, dat deze, onder goedkeuring van haren broeder, haar uitnoodigde, om met haar naar *Amsterdam* te gaan, waar FEMKE nimmer geweest was, en naar hetwelk zij met zooveel drift betuigde nieuwsgierig te zijn.

BLOMMESTEYN, die terstond, gelijk men van ieder man, niet ongevoelig voor vrouwelijke schoonheid, verwachten mag, door het bevallige van FEMKE verrukt was, had maar twee woorden van zijne zuster noodig, om in dat voorstel te bewilligen. Meer had het in, om den ouden JELLE over te halen, om zijne FEMKE mede te laten gaan: evenwel liet hij zich, indien zij klaar kon komen, en beloofde binnen de veertien dagen weder te *Staveren* terug te zullen zijn, eindelijk daartoe bewegen. En het leed niet lang, of FEMKE, die het mooiste meisje van *Staveren* genoemd werd, nadat zij in der haast hare beste kleederen bijeengepakt had, stapte, tot vreugde van beide de broeders BLOMMESTEYN en hunne zuster, door haar' grootvader JELLE uitgeleide gedaan wordende, in het vaartuig, dat, daar het stijf uit den Oosten woei, in weinige uren hen naar *Enkhuizen* brengen zou.

Het bleek, onder de korte overvaart weldra, dat niet alleen uiterlijke schoonheid aan FEMKE was ten deel gevallen, maar ook, hoe zij uitmuntte in leven-

levendigheid van geest, en althans omtrent *Vriesland*, en vooral van *Staveren*, vele zaken wist, welke aan hare overige reisgenooten onbekend waren. Zoo verhaalde zij, op eene boertige wijze, toen zij buiten *Staveren* kwamen, en voorbij het *Roode Klif* voeren, waar zoogenaamde ledige korenaren groeijen, het ſprookje van de rijke weduwe van *Staveren*, die eene lading Tarwe uit de *Oostzee* gekregen hebbende, den ſchipper, dien zij bevolen had, om eene lading van de beste waren medetebrengen, die in dat land vielen, deswegens verſtoord, genoodzaakt zou hebben, om dat graan, hetwelk hij aan bakboord zijde had ingeladen, aan ſtuurboord zijde in zee te doen werpen, „maar," voegde zij 'er bij, „'t is te onnoozel om 'er geloof aan te ſlaan, dat, als dit vertellingje al waar was, eene geheele ſtad zou hebben moeten boeten voor de baldadige dartelheid van een enkel wijf; en [een bosje van die zoogenaamde korenaren, bij 't voorbijvaren, in hare hand grijpende,] als wij die korenaren wel bezigtigen, dan zijn zij niet anders dan de gewone helm, dien ik wel gehoord heb, dat men in de zeeduinen plant, om het zand voor verſtuiven te bewaren. 't Zal wel even waar zijn, als het vertellingje, dat men bij gebrek van beter doet, van dien grooten bloei van *Staveren*, als men elkander wijs maakt, dat 'er het goud en zilver zoo overvloedig was, dat men de luifels verguldde

en

en de ſtoepen en drempels met zilver beſloeg; ſchoon ik wel geloof, dat 'er een tijd geweest is, waarin het 'er in *Staveren* veel beter uitzag, als tegenwoordig, en 'er toen wat meer weelde zal hebben plaats gehad; ja daarvan kan het wel zijn, dat men nog ſomtijds ſpreken hoort van de *verweende kinderen van Staveren.*"

Ongemeen groot was ook hare blijdſchap, toen zij weldra de Hollandſche kust zag te voorſchijn komen, en aan dezelve de ſtad *Enkhuizen*, welke met hare torens en gebouwen, als uit zee opdagende, eene zeer bekoorlijke vertooning maakte.

Zoo vroeg kwamen zij aldaar, dat BLOMMESTEYN, na een kort verblijf in den *Oostindiſchen Toren*, een rijtuig huurde, om hen nog op de laatſte ſchuit te brengen, die van *Buikſloot* naar *Amſterdam* varen zou. Dit gelukte zelfs in de ruimte, en bij het vallen van den avond ſtapte het gezelſchap bij de *Nieuwe Stads Herberg* aan wal. Onderweg had reeds FEMKE hare verwondering over de ſchoone ſtreken van *Noord-Holland*, die zij doorgereden waren, betuigd, maar het had haar aan woorden ontbroken, om die uit te drukken, toen zij, bij het opgaan van de maan, op het *IJ*, op de hoogte van het *Tolhuis*, de ſtad *Amſterdam*, met hare talrijke torens en trotſche gebouwen, als in eene halve maan, zag liggen, en daarvoor eene ontelbare menigte van

van grootere en kleinere zeefchepen. Op een' bekoorlijken en natuurlijk aandoenlijken toon, zeide zij, met een' zucht, die de liefde voor hare geboorteftad zoo eigenaardig kenteekende; „ och, Mijnheer BLOMMESTEYN, zou 'er het nu vervallen *Staveren* ook eens zoo hebben uitgezien. God beware uw *Amfterdam*, dat het niet eens tot zulk een droevig verval komt!"

Verfteld ftond FEMKE, toen zij het prachtig huis van BLOMMESTEYN binnentrad, dat in hare oogen meer van een paleis dan van het huis van een' koopman had. BLOMMESTEYN kuste haar welkom, gelijk ook zijn broeder; en beide verheugden zich, zonder dit aan elkander te openbaren, dat zij een zoo beminnelijk meisje van hunne reis hadden medegebragt. Zelfs de ongemaakte bedremmeldheid, welke FEMKE overviel, omdat zij zich bij eene veel aanzienlijker familie bevond, dan zij zich verbeeld had, zette haar nieuwe bekoorlijkheden bij, terwijl hare eenvoudige, doch juiste aanmerkingen, die zij onder den avondmaaltijd maakte, hare bevalligheid niet verminderden.

BLOMMESTEYN was door deze jeugdige fchoonheid zoodanig betooverd, dat hij, nadat zij door zijne zuster MARGOOTJE naar haar flaapvertrek geleid was, zich mede fpoedig aan het gezelfchap van zijnen broeder HENDRIK onttrok,

daar hij het hoofd te vol had van dat nieuw bekoorlijk voorwerp, dan dat hij over eenige andere zaak spreken of denken kon, en hij het zeer ongeraden vond, om daarover tegen zijn' broeder HENDRIK, die zoovele jaren jonger dan hij was, iets te reppen. Hij begaf zich dan naar zijn slaapvertrek, maar was zeer verre van daar ook de gezochte rust te vinden. Niets zweefde 'er voor zijn' geest dan het bekoorlijke FEMKE, en nu zette hij zich in het hoofd, dat zij het eigenlijk was, die hem door hare hand gelukkig maken zou. Zeker was zij wel vele jaren jonger dan hij, maar hij had de ellendige proeve gehad van een huwelijk met eene vrouw, die met hem meerdere jaren in ouderdom verschilde, dan hij nu met dit bevallig Vriezinnetje. Aan het weduwschap van Juffrouw WESTENDAAL viel niet te denken; de Heer WESTENDAAL was, schoon hij reeds verre over de zestig jaren was, nog zoo frisch en sterk, dat het naar diens dood kwaad wachten was. Hij vermoedde ook, bij dit meisje, hetwelk zoo verrukt was over het huis, waarin hij woonde, en al de pracht, die zij zag, zou hij geheel geen gevaar van afwijzing loopen: en (hier trad hij eens voor den spiegel, zette zich in postuur en streek met zijne hand langs zijn' baard) hij was een frisch welgemaakt manspersoon. De kinderpokken hadden, ja de gladheid van zijn vel wat weggenomen, maar hij had daar-

daardoor in rustigheid gewonnen. Dit was de hoofdſom der overleggingen van BLOMMESTEYN, die hij in zijn ontroerd hart opſloot, hetwelk hij echter eerstdaags bij Doctor BERGVELD wenschte uit te ſtorten.

Geheel anders was het geval van zijn' broeder HENDRIK. Deze wachtte zijne zuster MARGOOTJE, welke FEMKE naar haar ſlaapvertrek gebragt had, en bij die gelegenheid met haar in geſprek geraakt was, met groot ongeduld af. Naauwelijks was die bij hem teruggekomen, en gaf hij haar te kennen, dat reeds hunne broeder verdwenen was, zeggende: dat hij door de reis wat vermoeid en ſlaperig was, of hij barstte uit: „Lieve zuster GRIETJE! hebt gij nu ooit mooijer, ooit liever, ooit verſtandiger, ooit aardiger meisje gezien, dan FEMKE."

MARGOOTJE. Wel dat is al veel in een' adem? Ik geloof althans, dat gij 'er nooit of in lang geen gezien hebt, dat u zoo mooi, zoo lief, zoo verſtandig, zoo aardig voorkwam... Ik denk toch niet, dat gij 'er zoo plotſeling op zijt verliefd geworden.

HENDRIK. Nu verliefd, verliefd... dat ben ik nog nooit geweest... maar zeg mij eens opregt, hebt gij ooit mooijer blonde gezien, als FEMKE. Hebt gij ooit zulke flonkerende hemelsch blaauwe oogen gezien: ooit zulk een' ſchoonen mond met zulke witte tandjes — en dan

die wangen... en dan als zij lacht... als zij ſpreekt....

MARGOOTJE. Ik moet om u lagchen, HENDRIK! gij zijt waarlijk verliefd, ſmoorlijk verliefd op FEMKE, en hebt haar nog geen geheel etmaal gekend. Maar wat zal dat nu?

HENDRIK. Wel ik zou, ik moest van haar praten, of mijn hart zou barsten. Hebt gij die aardige lieve verlegenheid wel gezien, toen zij hare voeten in den gang van dit huis en in dit vertrek zette? Hebt gij wel opgemerkt hoe natuurlijk zij 'er zich uitredde, en wat zij met eene haar zoo wel ſtaande vrijmoedigheid zeide, en dat in den Vrieſchen tongval, die haar zoo regt bevallig afgaat: „Nu, nu, het is mijn ſchuld niet.... de vrienden hebben mij meê getroond. Als ik mij hier misdraag, dan brengt ge mij maar morgen avond aan den Lemmerſchen beurtman, als 'er geene op *Staveren* vaart, en dan ben ik overmorgen bij grootvader JELLE weder t' huis..." maar ik dacht... in geen zes weken zal grootvader JELLE u weêr zien. —— Hoor, MARGOOTJE! gij moet toch alles doen, wat gij kunt, om hier FEMKE haar verblijf zoo plaiſierig te maken, dat zij in het geheel niet om grootvader JELLE of om *Staveren* denkt....

MARGOOTJE. Dat zal moeijelijk zijn, HENDRIK, want ſtraks zei ze tegen mij, toen ik haar

vroeg

vroeg, of het haar hier, in huis en op haar ſlaapkamer wel beviel....

HENDRIK. Wat zeî zij toen?

MARGOOTJE. „Best, best, heel best, lieve vriendin, maar het is mij wat al te.... zwierig.... en dan.... (toen kwamen 'er tranen in die groote blaauwe oogen, die gij zoo mooi vindt) en dan... duid het mij ten beste, en dan... als ik denk aan mijn' grootvader... hoe bedroefd nu die goede oude man zal wezen, omdat zijn FEMKE hem geen goênachtzoen geeft, dat zeker in geen zeven jaren gebeurd is, ô dan word ik ook zoo bedroefd... ik hoop maar, dat dien goeden ouden man, zoolang als ik hier ben, niets zal overkomen.... Hij is toch al in zijn zevenenzeventigſte jaar. —" Zoo, of zoo omtrent praatte zij; dus het zou mij niet ontſchieten, dat uwe zes weken tot zes dagen inkrompen. Zoo een zes en zeventiger, HENDRIK, zal u dwars voor den boeg komen..... Wie weet of zij den halven nacht niet om grootvader JELLE ligt te ſchreijen.

HENDRIK. Ei, ei, MARGOOTJE, en dat zoudt gij dan zoo ſlecht van haar vinden? Ik in het geheel niet. 't Is juist een blijk, dat zij niet tot die meisjes behoort, die zoo los van hare familie zijn, dat zij 'er zich minder aan laten gelegen liggen, dan aan haar papegaai, kat of ſchoothondje.

MARGOOTJE. FEMKE heeft een' goeden advo-

kaat in u getroffen, maar laat ik u nog dit mogen zeggen, en daarna wensch ik u een' goeden en gemakkelijken nacht, dat ik voor mij geloof, dat de Heeren mannen dikwijls deerlijk gefchoren zijn met vrouwen uit andere provinciën, die zooveel met hunne familiën op hebben, en over vaders, moeders of grootvaders en grootmoeders zoo bijzonder teêrhartig zijn.

HENDRIK. Nu — dat zal hier het geval niet zijn, MARGOOTJE! men kan zoo wel te weinig, als te veel met zijne familie op hebben.

MARGOOTJE. Niet zoo fcherp te worden, Heer broeder! nogmaals wensch ik u een' goeden nacht! — Met een fchelde zij; eene negerin bragt haren nachtblaker en geleidde haar naar hare kamer. Na weinige oogenblikken vertrok ook HENDRIK naar zijn flaapvertrek, en daar hij de deur van dat voorbijmoest, waar het Staverfche meisje fliep, vertoefde hij, in eene verliefde bedwelming voor hetzelve, met eenen zucht uitboezemende. „Ach hier! hier rust dan het bevallig meisje dat mij zoo betooverd heeft."

Onder het ontbijt liepen den volgenden dag de gefprekken, zoowel der beide broeders als van zuster MARGOOTJE, wat men des namiddags, (want voormiddags eischte, vooral na eenige dagen afzijns, het kantoor en de beurs de tegenwoordigheid van BLOMMESTEYN en zijnen broeder) zou uitrigten tot genoegen der gast. Even voor dat FEMKE, in haar een-

eenvoudig en kraak zindelijk nachtgewaad beneden kwam, was men het eens, dat men met haar den Buitenkant zou omwandelen, om haar *Amſterdam* van die zijde in zijne volle heerlijkheid te laten kijken: en dan zou men zien, in welke herberg men best kon gaan rusten, wanneer men merkte, dat FEMKE, die niet aan zulke groote wandelingen in *Staveren* gewoon was, eenigzins moede werd. Onder het ontbijt verhaalde FEMKE met de natuurlijke eenvoudigheid en lieftaligheid haar eigen, hoe zij in het eerst, hoewel zij wat vermoeid was, maar niet in ſlaap had kunnen komen van de vreemdigheid; dat zij evenwel eindelijk in ſlaap gevallen was, maar gedurig van *Staveren* en van haar lieven grootvader gedroomd had.... Beide de Heeren BLOMMESTEYN wenschten, dat zij dat lieve op iemand anders, dan juist op haren zes en zeventig jarigen grootvader toepaste.

Verſteld ſtond FEMKE over de pracht, die zij zoowel bij het ontbijt, als vervolgens bij den middagmaaltijd beſpeurde, en was verlegen over de vriendelijkheden, met welke zij overladen werd van de BLOMMESTEYNSCHE familie, die haar beloofde, dat, wanneer zij drie of vier dagen in de ſtad hadden doorgebragt, naar het Buiten *Rozenburg* in den *Bovenkerker Polder*, zouden vertrekken, maar dat zij vooraf alles in *Amſterdam* zien moest. „En vooral,” zeide BLOMMESTEYN, „moeten wij morgen avond naar den

Schouwburg, daar zal, heb ik gezien, het *Eeuwgetijde van den Schouwburg*, een zinnespel van den Dichter DE MARRE gespeeld worden, daar dat gebouw juist honderd jaren gestaan heeft. Ik heb al een loge besteld, maar heb drie dubbeld geld voor de plaatsen moeten geven. Dat treft Juffrouw FEMKE uitmuntend, daar 'er nooit zoo iets op den Schouwburg vertoond is, en het trouwens maar alle honderd jaren eens voorvalt."

Na den maaltijd ging men dan op weg, en nu beijverden zich beide de broeders, om elk eene zijde van Juffrouw FEMKE te bekleeden, zoodat Juffrouw MARGOOTJE genoodzaakt was alleen 'er bij te loopen, niettegenstaande zij dikwijls voorstelde, dat het veel beter pasfen zou, dat Juffrouw FEMKE met haar ging. Dit duurde ook maar zoolang, tot dat FEMKE begon te begrijpen, dat het onvoegzaam was, dat Juffrouw MARGOOTJE zoo alleen liep. Stil van verwondering was zij bij het zien van alle de groote gebouwen, en aan den Dam gekomen werd zij bleek van ontzetting, toen zij bij het uitkomen van de Kalverstraat het Stadhuis voor zich zag staan. Bij hare betuiging, dat zij gaarne eens in hetzelve zijn zou, geleidde haar BLOMMESTEYN oogenblikkelijk binnen hetzelve, en, om haar een denkbeeld van de grootheid van *Amsterdam* te geven, bezochten zij deszelfs Toren, van waar FEMKE, bijna duizelig

van

van een zoo ontzettend ſchouwſpel, als daar deze wereldſtad oplevert, verklaarde, dat zij bang begon te worden, en zoo klein in zich zelve, als zij zulk eene menigte huizen bij malkander zag en op den Dam nederkeek, waar de menſchen en paarden als mieren, leken heen en weêr en door malkaar te wemelen. En toen de klokken boven haar hoofd begonnen te ſpelen, verzocht zij Juffrouw MARGOOTJE, dat zij nu den toren zouden verlaten, want dat zij zulk een geweld in haar hoofd niet kon velen.

Toen zij weder op den Dam waren gekomen, nadat zij de groote zaal van het Stadhuis hadden op en neêr gewandeld, vervolgden zij hunnen weg langs het Water, en bereikten zoo weldra de Nieuwe Brug. Hier bleef FEMKE eensſlags ſtaan, en was niet weinig in haar' ſchik, toen zij daar den beurtman, die 's avonds te voren van *Staveren* gezeild was, zag aankomen. Zij was volſtrekt niet te houden, maar vergat haar gezelſchap, toen zij BOUWE SIKKES aan het roer zag ſtaan... en ſnelde, toen hij aan den ſteiger geſchoten was, naar hem toe, op dat oogenblik geheel *Amſterdam* voor *Staveren* vergetende... „Hebt gij gisteren, eer gij afvoert," riep zij hem toe, „grootvader ook nog gezien?" „Gezien en geſproken, FEMKE!" zeide BOUWE. „Hij was heel friſch en wel, en heeft mij belast, als ik u zag, dat ik u van hem groeten zou, en

zeggen, dat gij vooral fpoedig fchrijven moest, dat gij wel waart overgekomen."

Nu keerde FEMKE naar de BLOMMESTEYNSCHE familie terug en bad, dat men het haar niet kwalijk nemen zou, dat zij, op het zien van den Staverfchen beurtman, zoo van hun was afgeloopen.... Zij gaven alle drie te kennen, dat zij met zeker genoegen hare groote genegenheid voor haren grootvader gezien hadden, en nu vervolgde FEMKE met nog grooter vermaak de wandeling, bij welke zij bijna voet voor voet ftil hield, om toch alle de nieuwe voorwerpen en de groote woeling van het zeevolk te befchouwen. Onder weg ontmoette het gezelfchap toevallig Doctor BERGVELD, die hen welkom met hunne terugkomst in *Amfterdam* heette, en middelerwijl met veel aandacht de gast gade floeg, welke BLOMMESTEYN uit *Staveren* verhaalde medegebragt te hebben. Na eene lange wijl langs den Buitenkant rondgewandeld te hebben, befloot men de ftad weder in te gaan, en BLOMMESTEYN had den bijzonderen inval, om hunne rustplaats te nemen in de toen om zijne diergaarde beroemde herberg, in de wandeling, *Blaauw Jan* geheeten; te meer omdat dezelve zoo in de nabijheid was, en zeker Juffrouw FEMKE daar iets zou zien, dat haar nooit te *Staveren* was voorgekomen. FEMKE gevraagd zijnde, of zij 'er iets tegen had, antwoordde zij: „Ik ben over-

overal meê te vreden, en waar mij de vrienden brengen, is het mij wel."

Zij kwamen nu vrij ſpoedig aan de bewuste herberg, welke van voren geheel geen aanzien had; maar, wanneer men den naauwen ingang door was, vond men een groot vierkant plein, in welks midden een uitgebreid vierkant van ſtevig traliewerk voorzien gebouw, gezien werd, hetwelk ook van boven met traliewerk gedekt was; zijnde zoowel binnen als buiten 's huis in de rondte gelegenheid, om onder het gebruik van allerlei ververſchingen, de vreemde gedierten, zoo groote viervoetige, welke beneden in afzonderlijke hokken waren opgeſloten, als gevogelte, van allerlei pluimaadje, dat alleen door het ruime traliewerk, in zijne ontvlugting belemmerd werd, te beſchouwen. Zeer uitſtekend vermaakte zich FEMKE, terwijl zij, bij het ſchoon weder buiten zaten, met het gezigt van dieren, welker namen zij naauwelijks gehoord had. Zoowel ſchepte zij vermaak in de fraaije vogels, daar uit *Oost* en *West* bijeenvergaderd, als in de aardige grimasſen en levendige kuren der anders onbevallige apen, van welke zij hare oogen niet kon afhouden. Zij had zich, gelijk zich daartoe de gelegenheid dier plaats aanbood, rijkelijk van noten voorzien, en onthaalde daarop eenen vrij kloeken aap, in hare nabuurſchap, die telkens zijn' ruigen poot door de traliën ſtekend, van haar eene noot ontving,

ving, en vervolgens op eene aardige wijze kraakte, pelde, en in de pit een aangename verſnapering vond. Toen eindelijk de noten op gebruikt waren, ſtak FEMKE hem onvoorzigtig hare ledige hand toe, zich gelatende, als of 'er eene noot in was, doch nu greep de bedrogen aap met felheid toe, en klemde met groot geweld hare hand vast, terwijl hij vervaarlijk begon te grijnzen. FEMKE gaf hierop eenen gil, en HENDRIK BLOMMESTEYN oogenblikkelijk met een' ſtok toegeſchoten, gaf den aap een' zoo geduchten ſlag, dat hij de hand van FEMKE los liet, welke echter reeds eenige teekens en ſchrabben van dien vergramden boschbewoner droeg. — Zij bedankte HENDRIK zoo ongemeen vriendelijk, omdat hij haar zoo vlug ontzet had, dat BLOMMESTEYN hevig door jaloezij werd aangegrepen, dat aan zijn' broeder en niet aan hem dat geluk te beurt gevallen was. FEMKE nu door HENDRIK gered zijnde van dien woesten aanval, betoonde zich op eene zeer natuurlijke wijze, die haar zeer bevallig ſtond regt, dankbaar, en vond 'er niets in, dat hij zich van die gelegenheid bediende, om meer en meer met haar in geſprek te komen. Zij raakte daarin, ſchoon het over vrij onverſchillige zaken liep, zoo diep gewikkeld, dat zij weinig of liever niet meer dacht aan de onzachte behandeling, die hare hand van den vertoornden aap te lijden had gehad. Geheel anders was het

„Dat komt door uwe lompheid, broêr HENDRIK! waarom waart gij zoo onvoorzigtig?" bl. 189.

het geval van den laatften, die alleen in zich zelven op wraak zat te peinzen, en, daar FEMKE met haar' rug naar denzelven toegekeerd, ongelukkig in zijn bereik was, nam hij, op eene zeer behendige wijze, zijnen flag waar, en met een' greep floeg hij door eene tralie zijnen klaauw in de breede kant, die aan de muts van FEMKE uitftak, en fcheurde dezelve voor het grootfte gedeelte met één' ruk door de tralie naar zich toe. Zeer ontftelde FEMKE nu op nieuw, en niet minder HENDRIK BLOMMESTEYN, die vergeeffche pogingen aanwendde, om den misdadiger met zijnen ftok te bereiken. Op dit zelfde oogenblik verhief onze minnenijdige BLOMMESTEYN zijne ftem en zeide op een' zeer forfchen toon: „Dat komt door uwe lompheid, broêr HENDRIK! waarom waart gij zoo onvoorzigtig?" „Och!" zeide FEMKE, „Mijnheer! neem het uw' broêr zoo kwalijk niet. Ik zelf moest voorzigtiger geweest zijn..... 't Spijt mij van de muts wel — en nog meer, dat ik 'er op dit oogenblik zoo misfelijk uitzie. Maar ik zal nu wel oppasfen, dat het niet weêr gebeurt." „Kom, kom," zeide MARGOOTJE, „laten wij naar huis gaan; geen mensch kent u hier. Als wij te huis komen, zal ik u, uit aardigheid, wel eene muts van mij leenen, dan kunnen wij zien, hoe gij 'er, als eene Amfterdamfche, uit zoudt zien." BLOMMESTEYN was geheel buiten zijne

luim

luim geraakt, en zag met diep leedwezen, hoe minzaam FEMKE zijnen broeder, niettegenstaande het ongeluk, dat haar was overgekomen, bleef bejegenen.

ELF-

ELFDE HOOFDSTUK.

BLOMMESTEYN bragt eenen zeer ongemakkelijken en pijnlijken avond voor zich zelven door, toen zij te huis gekomen waren, en aan FEMKE door zijne zuster MARGOOTJE, in plaats van het zoo gehavend Vriesch hoofdſieraad, een Hollandsch kapſel geleend werd, hetwelk haar zoo bevallig ſtond, dat Juffrouw MARGOOTJE, onderſteund door haren broeder HENDRIK, haar aanraadde, om geheel op zijn Amſterdamsch gekleed, althans morgen het Eeuwgetijde van den Schouwburg bij te wonen. „En zoo gij het verkiest," voegde Juffrouw MARGOOTJE 'er bij, „dan kunt gij al den tijd, dien gij te *Amſterdam* blijſt, over mijne kleeding, als over uwe eigene beſchikken, daar wij van hetzelfde postuur zijn."

Schoon BLOMMESTEYN, op eenen vrij gemelijken toon te kennen gaf, dat hij niet kon zien, dat Juffrouw FEMKE die muts zooveel fraaijer ſtond, als welke door den aap gedeeltelijk vernield was geworden, en dat hij geene

ver-

verbeelding had, dat de Hollandsche kleeding over het geheel haar zooveel beter staan zou, dan de Vriesche, zag hij zich zoowel door FEMKE en MARGOOTJE, die dit eene groote aardigheid vonden, als zelfs door zijn' broêr HENDRIK, hierin tegengesproken. Den laatsten gaf hij wel, toen de meisjes drok in gesprek geraakt waren, den onheuschen naam van een' verwijfden knaap, die de meisjes naar den mond praatte, maar het kon hem zeer weinig baten, daar hij den last zijner gemelijkheid alleen moest dragen, die zelfs, dat anders nog somtijds het geval is, niet in het geringste de opgeruimde vrolijkheid der overige stoorde, terwijl hij al zijn' troost zoeken moest, met, in zich zelven mokkende, de eene pijp tabak vóór de andere ná te stoppen en uit te rooken; terwijl hij, toen hij zijne gramschap allengs in zich zelve verkroppen moest, begon te begrijpen, hoe hij waarschijnlijk, door dit zijn stuursch en grimmig gedrag, en door zijne grimmige uitslagen tegen zijnen broeder HENDRIK, niet weinig in het goed gevoelen, hetwelk hij hoopte, dat Juffrouw FEMKE van hem zou hebben opgevat, gedaald kon wezen.

Nadat de volgende voormiddag door MARGOOTJE en FEMKE gedeeltelijk gesleten was, met de laatste als eene Amsterdamsche jonge Juffrouw van den eersten zwier op te tooijen, en verder in eene wandeling naar en door het Oude Mannenhuis, langs de onderscheidene bogen

gen te doen, waarbij hen HENDRIK vergezelde, kwam al ſpoedig de namiddag, waarop zij bepaald hadden om de viering van het *eerſte Eeuwgetijde van den Amſterdamſchen Schouwburg* bij te wonen. Onder den maaltijd zeide BLOMMESTEYN, „dat hij maar lootjes voor drie plaatſen, voor de twee Juffrouwen en zich zelven, maar niet voor zijn' broeder HENDRIK, genomen had." Hierover beklaagden zich MARGOOTJE en FEMKE eenſtemmig, ja de laatſte ging zoo verre, dat zij verklaarde, hoe graag zij ook naar den Schouwburg zou gaan, gaarne haar plaats aan den Heer HENDRIK, die 'er toch meer, dan zij aan hebben zou, wilde afſtaan. „Dat is geheel niet noodig," voerde BLOMMESTEYN haar toe. „Het ſtuk zal zeker nog dikwijls geſpeeld worden, en het heeft zooveel haast niet, dat hij het juist voor de eerſte maal zou zien; hij kan zijn' avond met meer nut op het kantoor doorbrengen, daar hij den voormiddag gedeeltelijk met kuijeren reeds verſlenterd heeft."

„Hartelijk, hartelijk dankbaar, lieve Juffrouw FEMKE, voor uw aanbod," antwoordde HENDRIK. „Het is geheel niet noodig; omdat ik gemerkt had, dat mijn broeder zich maar drie lootjes aangeſchaft had, heb ik heden morgen de voorzigtigheid gebruikt, om mijzelven van een lootje in dezelfde loge te voorzien, dat mij, na zeer veel moeite gelukte, door met een Heer van mijne kennis, te ruilen, wien het onverſchillig

 was,

was, of hij in die of in eene andere loge plaats had."

Schoon hierop geen enkel woord gesproken werd, zag BLOMMESTEYN, die door dezen voorzigtigen maatregel van zijnen broeder HENDRIK geheel uit de lijken geslagen was, hoe MARGOOTJE en FEMKE door meesmuilen, hetwelk in lagchen dreigde uit te barsten, haar beider vreugde over deze zegepraal van HENDRIK aan den dag legden.

Een half uur voor de aankondiging van de opening des tooneels, reden zij nu met hun vieren in eene koets naar den Schouwburg. Dit was de eerstemaal, dat dit Eeuwgetijde openbaar stond gespeeld te worden, daar Regenten van den Schouwburg eenige dagen vroeger vóór een uitgelezen gezelschap, bestaande uit de Leden der Stedelijke Regering, de Regenten en Regentessen van het Wees- en Oude Mannenhuis, de Poëten van den Schouwburg en verdere aanzienlijke personen, op eene plegtstatige wijze deszelfs honderdjarig bestaan gevierd hadden.

Nadat nu een' geruimen tijd, met reikhalzend verlangen, BLOMMESTEYN in de loge met zijn gezelschap had gezeten, en zijn broeder aan Juffrouw FEMKE de uitlegging gedaan had van de sieraden van het gebouw des Schouwburgs, en bijzonder van het groot Gordijn, en de beteekenis van het zinrijk bijschrift:

De

De Bijen ſtorten hier het eêlſte, dat zij lezen,
Om d' ouden ſtok te voên en de ouderlooze weezen,

ging hetzelve naar omhoog — en de meeste der aanſchouwers, maar bovenal Juffrouw FEMKE, die nimmer zoodanig een ſchouwſpel had bijgewoond, ſchrikten, daar zij eensklaps het geheel tooneel eene groote brandende grot zagen vertoonen, niets anders voorſtellende dan de Hel, naar de denkbeelden der oude Dichters afgebeeld. Men zag behalve een' verſchrikkelijken grooten groenen Draak en Slang, die aan de eene zijde ſchenen te kronkelen, en vuur en vlammen uit te blazen, *Prometheus*, wiens lever door een Gier werd verſlonden; *Siſyphus* aan het terughouden van den nedervallenden ſteenklomp; *Ixion* op het rad gewenteld wordende, en *Tantalus* naar de hem eeuwig ontglippende vrucht rekkende; en in denzelfden vloed den helſchen veerman *Charon*, terwijl het overal van uitſlaande en flikkerende vuurvlammen zoodanig ſchitterde, dat het geheel tooneel in ligter laaijen brand ſcheen te ſtaan.

FEMKE wendde niet alleen hare oogen van dit ſchouwſpel, maar kneep werkelijk uit ſchrik de handen van MARGOOTJE en HENDRIK..... en vroeg bevende: „hoe zij zoo gerust konden blijven zitten...” en beide hadden veel moeite, om haar te beduiden, dat dit louter eene kunstvertooning zonder gevaar was — tot dat wel-

dra zich op het tooneel de zinnebeeldige perſonen de *Nijd*, *Tweedragt*, *Bedrog*, *Laster* en *Onwetendheid*, lieten zien en hooren. „Hemel!" zeide Juffrouw FEMKE, „wat zijn dat voor figuren?" Nu deed haar BLOMMESTEYN, welke zich van een boekje voorzien had, met weinige woorden den *Nijd* kennen aan zijn roetkleurig kleed met ſlangen, de ſlangenparuik, en het menſchenhart, dat hij in zijne hand hield; de *Tweedragt* aan het zwarte kleed, waarin zij gedost was, voorzien van vuurvlammen en poken, met eene zwarte toorts in de hand; het *Bedrog* aan het blaauw kleed met muizevallen en vischhoeken; de *Onwetendheid* aan de vleermuizen en distels, op haar zwart gewaad geborduurd, en den krans van ſlaapbollen op haar hoofd en den *Laster* aan zijn kleed met vischhoeken, vuurvlammen en geſpleten tongen. —— Inmiddels waren deze zinnebeeldige perſonen met elkander in een kort geſprek geraakt, ten doel hebbende, om de genoegens van dit *Eeuwgetij des Schouwburgs* te ſtoren. Op de woorden van de *Tweedragt*

Gij, Hel! verdwijn uit ons gezigt.

welke zij van een' ſtamp met haren voet deed vergezeld gaan, begon het van alle zijden te blikſemen en te donderen — en Juffrouw FEMKE vroeg doodelijk benaauwd aan BLOMME-

STEYN,

STEYN, die haar tegen houden moest, om niet uit de bank en de loge te vlugten, of dat nu ook kunst was? En hij dit met ja beantwoord hebbende, zeide zij: „Nu ik wil dat genoegen wel aan de Amfterdammers overlaten... en ik wenschte, dat ik twintig uren van hier was." „Bedaar Juffrouw FEMKE," zeide BLOMMESTEYN. „Het begint al minder te blikfemen en te donderen. — Zie eens op het Tooneel" en nu vertoonde zich een gedeelte van het Bosch, zoo overkunstig door LAIRESSE gefchilderd en in het verfchiet eenige bergen." „Dat is fraai," zeide Juffrouw FEMKE." „Dat ftelt nu," zeide BLOMMESTEYN, in zijn boekje ziende, „een boschaadje voor, in de nabijheid van den berg *Parnas*." De vorige affchuwelijk toegetakelde perfonen ftonden nog in dit boschaadje, en zetten op eene vrij gemeenzame wijze, althans voor perfonen uit de denkbeeldige wereld, hun gefprek door, komende inmiddels *Momus* in een rood kleed met boeken befchilderd, en eene roede in de hand voor den dag fpringen, houdende met *Laster* en *Bedrog* dit vrij zonderling gefprek, nadat die door *Tweedragt*, *Onwetendheid* en *Nijd* verlaten waren.

MOMUS.

Hoe!

LASTER.

Welkom!

MOMUS.

Wel wie heeft zijn leven
Den Laster zien een welkomst geven?
Maar hoe! wat toeleg voert u hier?
Bedrog en Laster! daar geen dier,
Geen mensch is, en in 't dichtst der boomen
Gij hebt een fchoon verblijf genomen,
Of doet gij boete?

BEDROG.

Staak uw fpot

LASTER.

Wat jaagt u hier, waanwijze Zot?
Zoekt gij op boom en kruid te fmaalen?

MOMUS.

Zoo haastig niet. Ik zal 't verhalen,
Ik kom van Pindus, daar het al
In roer is, om, met vreugdgefchal,
Des Schouwburgs Eeuwfeest in te wijden.
Ik week op dat gezicht ter zijden,
En zag Thalië en Melpomeen,
Met Poëzye, herwaarts treên.
Ik ijl vooruit, om ftil te ontdekken
Waarheen haar wandeling zal ftrekken
En wat haar raad houd: ik zoek ftof
Voor mijn belang: maar gij, wat of
U herwaarts drijft?

BE-

BEDROG.

'k Zal 't u doen hooren,
Wij zoeken deze vreugd te ſtooren;
En in 't gevolg der Deugd te treên.

MOMUS *lagchende.*

Wat dwaas begrijp! wat ſpoorloosheên,
Wie zou dat van Bedrog verwachten?

BEDROG.

Uw laakzucht moog' dat vrij verachten...
Maar hoor. 't Kleed van Gedienstigheid
Heeft mij weleer tot haar geleid:
'k Zal door verrasſing haar bedriegen,
Haar oordeel zien in ſlaap te wiegen,
Zijn rok ontrooven; en met hem...
Hij wijst op Laster.

MOMUS.

Weg! weg! dus raakt gij in de klem:
Gij zult door hem geen vruchten plukken

LASTER.

Wel, wijsneus! hoe zal 't dan gelukken?

MOMUS.

Hoor, zoo gij 't niet wilt zien verbrod
Waar u hoog noodig

LASTER *en* BEDROG.

Wat?

MOMUS.

Een ſlot

BEDROG.

Een flot?

LASTER.

Hij fchimpt, dat hoofd der Guiten!
Waartoe?

MOMUS.

Om u den mond te fluiten,
Of gij verijdelt deze zaak

LASTER.

• Schuim der Boeven!

BEDROG.

Zwijgt: men ftaak
Dit tijdverfpillen; laat ons hooren,
Of gij dit feest wilt helpen ftooren?

MOMUS.

Indien... Zagt! 'k Zie de Poëzy
Met haar gevolg. Nu, reppen wij;
Vermom u; wil geen tijd vermallen

BEDROG.

Gij zult met ons. —

MOMUS.

Ja naar 't zal vallen (*).

En

(*) Uit dit klein gedeelte van dit Zinnefpel, door de MARRE, dat waarlijk volkomen den zwakken geest van dien tijd op alle plaat-

En hier verfchool zich *Momus* daar *Bedrog* en *Laster* aftraden. Over dit alles fchaterde niet alleen het gemeene volk van lagchen, maar ook BLOMMESTEYN kon niet nalaten aan Juffrouw FEMKE te vragen, of zij dien *Momus* voor geen' fmaak hield? Welke dit vrij angftig met ja beantwoordde, gedurig in vreeze, dat de Hel met dien donder en blikfem zou terugkeeren; maar hiervoor was geene zwarigheid. *Melpomene*, in een zwart fluweel kleed, zwaar gehoepelrokt en ftijf gekeurslijfd, met eenen gouden fluijer, van pook en kroon voorzien, verfcheen met *Poëzy*, in een hemelsch blaauw kleed met zilveren ftarren en een' lauwerkrans op het hoofd, benevens de *Schilderkunst* in een zeer veelverwig kleed, van palet en penfeelen voorzien, en *Thalia* in een zwierig gewaad met een fchalmei en momaangezigt in de hand.

Zij

plaatfen ademt, kan men over den fmaak van het Amfterdamsch Publiek, dat toen den Schouwburg bezocht, oordeelen, daar hetzelve met grooten toeloop *zestien malen* achter elkander is ten tooneel gevoerd. Waarfchijnlijk zal de groote tooneel-toeftel ook veel volk gelokt hebben: fchoon de walgelijke tooi der zwaar gehoepelrokte heele en halve godinnen, thans nog in platen van dien tijd uitgaande, eene walging verwekt, die het bijna ongeloofelijk maakt, hoe toen zich iemand van eenigen fmaak met al dat wanftaltige fmaak- en geestelooze, heeft kunnen vereenigen. En dezelfde DE MARRE was toch de Dichter van *Jacoba van Beyeren*; een ftuk, waarin zooveel fchoons en krachtigs gevonden wordt.

Zij raakten hierop met *Momus*, nadat zij even afgefproken hadden, om aan *Febus* vrijheid te verzoeken, om het feest van den Schouwburg te vieren, in een gefprek, in hetwelk *Momus*, *Melpomene* voor een *fijne zuster*, en *Thalia* voor eene *ligtekooi*, tusfchen beide uitfcheldt, waarbij hij haar den togt naar *Apollo* afraadt, doch waarom zij niet fchijnen te geven, althans *Melpomene* en *Thalia* vertrekken naar *Apollo* en *Momus* roept *Melpomene* na:

Ja loop. . . .

En vervolgt dus tegen de Poëzij:

Gy weet uw pligt? 't zal blijken,
o Patrones van 't Rederijken!
Als gy, om uw bedrijf, in 't kort
In 't Dolhuis opgefloten word.
Vertrouwt op ons! wel ja, uw Dichten,
Die prullen zullen veel verrichten
By 't Godendom; 'k wed dat ge eerlang,
Gelijk Amphion, door uw zang,
Ook zelf de fteenen zult bewegen,
Maar zo, om u de huid te vegen.

Doch hierop boezemt de Poëzij, daar hij vertrokken was, uit:

o Groote Apollo! duldt uw magt dit onbefcheid?
Toon dat gy onze zaak, ondanks den haat, bepleit;
Verhoor ons; en indien mijn poging is regtvaardig,
Voer, voer ons in uw Hof, en toon ons uwer waardig.

Naau-

Naauwelijks waren deze woorden gefproken, of het Zonnehof, welks ingang door eene wolk gefloten was, daagde op — en de Morgenftond, het Jaar en de Vier uren van den Dag kwamen te voorfchijn, die, gelijk ook de vier Getijden van het Jaar, een lied zongen, waarop onder een' dans van Vrouwen de wolk naar boven rees, van achter welke *Apollo* ten voorfchijn kwam met de Hoofdftoffen. *Apollo* voorkwam nu de Poëzij in hare bede, maar wenschte de beflisfing van den Hemelraad. Dit had ten gevolge, dat *Iris* op eenen regenboog nederdaalde, waarop *Apollo* vraagt:

Hoe, wat wil Iris?

Deze vraag beantwoordt *Iris* met deze weinige regels:

Heilzaam licht!
Waaraan de werelt is verpligt.
Hoor Juno's raad, van haar Bodinne,
Vereer de Goôn met fpel en zang,
Dus treden zy in uw belang,
Dat eerbied dus de harten winne.

Nu gingen de Morgen en het Jaar aan het zingen, en de Hoofdftoffen aan het danfen van een Ballet, waarna *Mercurius* met den Hemelraad op het Tooneel verfchijnt. Blommesteyn had zeer veel genoegen in het nederdalen van *Iris* op een' regenboog; en hij vond, dat Juffrouw

VAN

VAN THIL de rol, bestaande uit deze kleine regeltjes, uitmuntend gespeeld had. — Nu deed *Apollo*, die door den beroemden Tooneelspeler PUNT vertoond werd, eene deftige aanspraak aan de vier Hemelraden, eindigende met deze woorden:

Dies, zoo 't niet strijden zal met onze hemelwet,
Zoo eisch ik, uit den naam des Schouwburgs en 't Gezantschap,
Hier tegenwoordig, my zoo na in bloedverwantschap,

(Dit waren Poëzij en Schilderkunst)

Dat deze dag tot eer der Schouwburg en der Kunst,
Gevierd werde, en deez' Raad dien toelicht met zijn gunst.
Gy Goden, spreekt, indien deez' bede u mogt mishagen.

De Hemelraad stemde hier in toe, mits dat de persoon, *Toezigt* genaamd, gehoord werd. — Deze liet *Apollo* dagvaarden door *Mercurius*, waarop *Apollo* op eene onbegrijpelijk krachtige stem zeide:

Dus leer de Sterveling zijn pligt,
Gy, wolken! drijft uit ons gezigt.

Oogenblikkelijk verdween het Zonnehof, en het Tooneel vertoonde allengs een aangename plaats, vol stijve geschoren hagen, met geslingerde kolommen, waar op hooge stapels bloemen en vruchten; watervallen en fonteinen; en waar boven *Venus* en *Cupido* verbeeld werden, hou-

houdende *Venus* in hare hand een hart, waaruit een ſtroom waters ſprong; en in 't verſchiet den berg *Parnas*, waarop zes Zanggodinnen in eene zittende geſtalte, en voor denzelven de drie anderen, namelijk *Melpomene*, *Thalia* en *Calliope*, waarbij nog een perſoon, *Oefening* geheeten, in een groen kleed, waarop een kloot en een driehoek, eenige zandloopers, pennen en boeken gehecht waren, hebbende een haan en een boek in de hand, en eene vuurvlam boven 't hoofd. Nu volgde 'er een zang, tusſchen *Melpomene* en *Oefening*, door een Koorzang van alle de Godinnen vervangen, die door een' Dans van *Thalia*, *Calliope*, de Dicht- en Schilderkunst, beſloten werd.

„Daar komt," zeide BLOMMESTEYN, „waarachtig *Mercurius* over den *Parnas* weêr aanvliegen, wat of die nu zal te zeggen hebben?" Hij verhaalde, dat de *Deugd* hare klagten tegen den Schouwburg wenscht in te brengen, waar tegen *Apollo* niets had, maar zich op den berg nederzette. De raad, aldus geſpannen zijnde, kwam de *Deugd* van *Matigheid*, *Eer*, *Eenvoudigheid* en *Laster*, in het kleed van *Oordeel*, en *Bedrog*, als *Gedienstigheid*, vergezeld, van de eene zijde op, en van de andere zijde de *Schouwburg*, voorgeſteld door een' man in een Romeinsch kleed, met een pook, kroon, ſchepter, momaangezigt en wereldkloot verſierd, en een' ſpiegel in de hand houdende, deze was de uit-

uitſtekende Tooneelſpeler DUIM, zoo beroemd wegens zijne eenvoudige, natuurlijke en gematigde voordragt, als PUNT om zijnen zwierigen trant bij het ſpelen van hartstogtelijke rollen. Deze werd gevolgd door *IJver*, *Leerzaamheid* en *Vermaak*. En nu ving de *Deugd* haar beklag aan, en werd daarin door den *Laster*, als *Oordeel* vermomd, onderſteund; waartegen zich de *Schouwburg* verzet, met kracht van reden, waarop eene wederſpraak volgt, eene ſoort van dichterlijk pleidooi; waaronder BLOMMESTEYN begon te geeuwen, en, ondanks die rollen zeer wel geſpeeld werden, 'er een aanmerkelijk gedruisch ontſtond. *Bedrog* gaf de *Deugd* hoop op zegepraal, toen *Toezigt* op het Tooneel kwam. Deze was eene vrouw, in het purper gekleed, hebbende in haar hand een pasſer en een liniaal, en op haar kleed een roer van een ſchip, het dubbeld hoofd van *Janus*, een zeef en verſcheide oogen, afgebeeld. Zij trok *Momus* met geweld op het Tooneel, die het kleed van *Beſtraffing* had aangetrokken — en zeide, na *Momus* list door weinige woorden ontdekt te hebben, op 't zien van *Schouwburg*:

Hoe!
Gerechte Goôn. Ach waar beſluit gy toe?
Ben ik verdacht, dat gy niet poogt door my te ontdekken,
Of zich de Schouwburg...

naar

naar *Laster* en *Bedrog* toetredende

Hoe, wat zie ik hier?

en hierop zeide *Momus* zeer zouteloos:

Twee Gekken.

Dit had ten gevolg, dat *Toezigt* zeer handig de kleederen van *Laster* en *Bedrog* uitschudde, die zich nu in hunne oude gedaante vertoonden, en op het bevel van *Apollo* weldra verzonken.— Hierop volgde een klein krabbelvuistje tusschen *Apollo* en *Momus*, en daarop de uitspraak van *Apollo*, in deze regels vervat:

Wy hebben uwe klagt voorzigtig overwogen,
o Deugd! uw zorg en vlijt, blinkt heerlijk in onze oogen,
Maar, zie hoe Laster door Bedrog u heeft verblindt,
En dat men de Ondeugd zelfs by uwe Dienaars vindt.
En zouden wy die vlek u wijten en bestraffen:
o Neen! de boosheid zal zijn eigen ramp verschaffen.
't Is 't einde en oogmerk van de werkers, 't welk ontdekt,
Of hun bedrijf tot eer of tot verachting strekt.
Uw wet is om het volk tot deugden aan te spooren,
Dit is uw pligt: wee hen, die naar uw raad niet hooren.
De Schouwburg heeft met u hetzelfde doel, alleen
Verschilt hy in de wijze en in de omstandigheên:
Gy zoekt door ernst, en hy al speelend dat te treffen,
De vloek legt op die geen, die niet het end beseffen,
Die in uw Tempels stof voor zijnen wellust vindt,
En die het Schouwtooneel uit dartelheid bemint.
Gy toont de nietigheid van 's waerelds ijdelheden,
Hy 't schandlijk einde van onstichtelijke zeden.

Gy

Gy toont de wet en wil van dezen Hemelraad;
Hy de ondeugd van het Hof en van den Burgerstaat:
En onder 't ijvren voor 't verbeteren der spraake,
Strekt hy der Armen nut, en 't menschdom tot een baake.
De dwaaze Sterveling, die 't aardsch vermaak begeert,
Wordt door die vond beschaaft en spelende geleert.
De tochten, die den band der reden stout ontspringen,
Vergaan niet eer, dan met den dood der waereldlingen.
Smeedt beide kluisters voor der driften spoorloosheên,
Ontdekt haar dwaasheid; wilt die zuivren door uw reên,
Blijft beide in uwen plicht; uw ijver bloeije in Liefde.
Wy dulden de ijdelheid, hoeveelmaal zy ons griefde,
Dat beider ijver dan uit alles voordeel trekk',
En alles aan den mensch tot nut en leering strekk'.

Zeer verheugd was BLOMMESTEYN, dat deze uitspraak ten einde was, vooral daar die door nieuwe Tooneelkunsten vervangen werd: dalende *Minerva* in eene wolk neder, en verschijnende de *Goede Uitkomst* en *Vriendschap*, en nadat deze te zamen dansten, volgde 'er eene zeer korte aanspraak:

Ik daal, o Heerscher van de zon!
Op uwen Helicon.
Ik wil met mijn Olijf, als gy met uw Lauwrieren,
Deez' dag, en Deugd en Schouwburg sieren.

Tegen den Schouwburg:

Ontvang deez' eerkroon in mijn gunst,
o Kweeker van de kunst.
Volhard op uw Tooneel de deugd en eer te zingen.

Te-

Tegen de Deugd:

En gy, o Licht der Stervelingen!
Ontvang voor uwe zorg deez' krans,
Sier 't Eeuwfeest met uw glans.

Tegen Deugd en Schouwburg:

Verdubbelt beide uw vlijt, daar wy u dus verplichten,
Om 't volk te leeren en te ſtichten.

En hierna rees *Minerva* met de vier Hemelraden in de wolk naar boven. Onder gezang, dansten nu vier weeskinderen, en vervolgens een oude man en vrouw. Nadat *Apollo* met de Zanggodinnen den berg verlaten had, daalde *de Eeuw* in eene wolk op den top van denzelven neder — en nadat *Apollo*, *Deugd* en *Schouwburg* vertrokken waren, en de overige perſonadien een Ballet gedanst hadden, kwam de *Faam* tot beſluit over *Parnas* vliegen en het Eeuwfeest met trompetgeſchal verbreiden.

Nadat het gordijn nu gevallen was, beijverden zich BLOMMESTEYN en zijn broeder HENDRIK, om aan Juffrouw FEMKE allerhande ververſchingen aan te bieden, terwijl het beiden in het oog viel, hoe, uit alle hoeken, het oog op Juffrouw FEMKE, als eene blinkende ſchoonheid, gevestigd was.—— Het Gordijn weder opgehaald zijnde, werd het Treurſpel *Cæſar en Cato*, door LANGENDYK en ANGELKOT, gegeven; maar dit behaagde in geenen deele aan de groote me-

nigte, en ook niet aan BLOMMESTEYN, noch aan zijn gezelfchap in de Loge, en, fchoon Juffrouw FEMKE eerst pogingen deed, om de juiste bedoeling te bevatten, gaf zij dit onmiddellijk op; en zich aan een fluisterend gefprek met Juffrouw MARGOOTJE en HENDRIK over.

TWAALF-

TWAALFDE HOOFDSTUK.

Schoon BLOMMESTEYN duidelijk befpeurde, dat zijn broeder HENDRIK een groot behagen vond in Juffrouw FEMKE, ontdekte hij niet, het zij omdat hij geen fchrander waarnemer was, het zij dat hem eene zekere mate van eigenliefde verblindde, dat Juffrouw FEMKE eenige bijzondere genegenheid koesterde voor zijnen broeder HENDRIK, of althans meerdere overhelling van genegenheid tot dezen dan tot hem gevoelde; zelfs was, ftaande het verblijf in den Schouwburg, hem voorgekomen, dat Juffrouw FEMKE uitmuntend vriendelijk tegen hem geweest was; fchoon deze vriendelijkheid eigenlijk toe te fchrijven was aan de natuurlijke hupschheid van FEMKE, jegens den man, die zulk een gul gastheer was, daar zij zelfs zich niet kon verbeelden, dat iemand, als de Heer BLOMMESTEYN, die met haar al vrij wat in jaren verfchilde, het in den geest zou kunnen opkomen, om op haar het oog te flaan. Het was uit dien hoofde ook, dat

hare onergdenkendheid tegen hem minder op hare hoede was, dan tegen HENDRIK zelven, die met haar in jaren gelijk ſtond. Zoo liet zij zich dien avond, toen zij uit den Schouwburg te huis gekomen waren, de gulhartige betuiging ontvallen: „o Mijnheer BLOMMESTEYN! wat zijt gij een lief — wat zijt gij een best heer? — Ik weet waarlijk niet, waarmede ik zooveel vriendelijkheid vergelden zal...." „'t Heeft ook wat te beduiden," liet zich BLOMMESTEYN hooren, „zulk eene beuzeling.... en het zou u aan middelen, om dit te vergelden ontbreken; een vriendelijk bedankje is meer dan genoeg."

In 't kort, BLOMMESTEYN beſloot, den volgenden dag eene ernſtige poging aan te wenden, om te ontdekken, hoe FEMKE ten zijnen aanzien gezind was. Hij achtte daartoe de beste gelegenheid te wezen, als hij zijn' broeder had uitgezonden, om eenige zaken, het kantoor betreffende, te verrigten, terwijl zijne zuster aan haar toilet bezig was, en FEMKE nog eenige oogenblikken aan het ontbijt vertoefde.

Met haar dus geheel alleen zijnde, rees hij op, en zette zich op den ſtoel, dien MARGOOTJE verlaten had, aan hare zijde neder, en begon op deze wijze: „Juffrouw FEMKE! ik ben blij, dat wij eens een oogenblikje alleen zijn: daar ik hoop, dat ik voor u geen vervelend gezelſchap ben?"

FEMKE. Het tegendeel is waar, Mijnheer

BLOM-

BLOMMESTEYN! Gij overlaadt mij met zoovele vriendelijkheden van allerleijen aard, dat ik zeer dikwijls verlegen ben, en zelfs deze vraag mij dat op nieuw maakt. [Hier bloosde zij, en zelfs die verhooging van kleur maakte, zoo mogelijk, haar gelaat nog bevalliger.]

BLOMMESTEYN. 't Is mij zeer aangenaam, dat gij zoo wel te vreden zijt, over de kleine vriendelijkheden, die ik u in ſtaat ben te bewijzen, en ik hoop, dat mijn broeder en zuster ook het hunne toebrengen, om u het verblijf, ten mijnen huize, eenigzins aangenaam....

FEMKE. Eenigzins aangenaam, [hem in de rede vallende,] wel Mijnheer BLOMMESTEYN! ik weet niet, hoe 'er menſchen op de wereld zouden kunnen gevonden worden, die meer zouden kunnen doen, om mij den korten tijd, dien ik hier nog geweest ben, genoegen te geven. Gij hebt de goedheid mij, ik moet het maar noemen, zoo als het heet, in uw huis, zoo als geen Grietman 'er in *Vriesland* een heeft, te logeren, en te onthalen op eene wijze, dat ieder maaltijd wel eene kleine bruiloft gelijkt. Uwe zuster bewijst mij alle mogelijke vriendelijkheden, en heeft nog zooveel in het hoofd, dat, als dit alles nog moest worden uitgevoerd, ik in plaats van nog tien of elf dagen hier te blijven, die wel in zoovele weken mogt veranderen. En waarlijk, ik ben dikwijls in vrees, dat uw broêr ſomtijds zijne zaken verzuimt, omdat hij gedurig met uwe zus-

ter en mij, zelfs voormiddags, als hij op het kantoor wezen moest, meêgaat.

BLOMMESTEYN. (*met veel bedenkelijkheid.*) Ja dat.... dat mogt hij ook wel laten.

FEMKE. Maar gij moet hem daar over niet hard vallen. Hij doet het om best wil, Mijnheer!

BLOMMESTEYN. Dat zullen wij voor een oogenblik daarlaten; maar...., maar..... [hier hoestte hij] ik had..... ik had..... u eene vraag te doen, Juffrouw FEMKE!

FEMKE. Vraag, wat gij verkiest, Mijnheer! en ik zal 'er u op antwoorden, indien ik daartoe in staat ben.

BLOMMESTEYN. Zeg mij dan, Juffrouw FEMKE! hoe bevalt u de stad *Amsterdam?*

FEMKE. Heel wel, Mijnheer! heel wel!

BLOMMESTEYN. Zoudt gij 'er dan wel in willen wonen?

FEMKE. Dat weet ik niet, ik ben 'er nog maar zoo kort geweest.

BLOMMESTEYN. Indien zich, bij voorbeeld, eens iemand bij u opdeed, die door uwe schoonheid.....

FEMKE. o, Ik merk het al. Ik merk het zoo duidelijk....

BLOMMESTEYN. Ik bid u, gij merkt het al, wat merkt gij?...

FEMKE. (*voor zich neêrziende en rood wordende.*) Neen! ik.... ik dacht niet....

BLOM-

BLOMMESTEYN. Wat dacht gij niet, lieve FEMKE?

FEMKE. Ik dacht niet, dat uw broêr HENDRIK zoo dwaas geweest was, dat hij u iets gezeid had van die malle praatjes, daar hij mij dagelijks en alle oogenblikken, als wij maar effentjes alleen zijn, meê aan boord komt.

BLOMMESTEYN. Neen! daar weet ik niemendal van. Zeg mij, wat heeft die malle kantoorjongen met u gesproken?

FEMKE. o Noem uw' broêr, al houdt gij u wat boos op hem, zoo niet. Hij is wel een heel vriendelijk jong Heer; maar hij valt mij maar wat al te veel lastig, dat heb ik tegen hem.

BLOMMESTEYN. Waar valt hij u dan lastig meê?

FEMKE. Gij zoudt dat niet weten, daar gij mij straks met heele groote letters spelde, dat gij, hoe boos gij u nu houdt, juist voornemens waart, om te spreken over dat, waarmeê hij mij zoo lastig valt.

BLOMMESTEYN. Ik begrijp u niet, of zoo ik, gelijk ik vrees, u begrijp, dan kan ik u zeggen, dat ik geheel geene kommissie van mijn broêr HENDRIK bij u heb, Mejuffrouw! neen!.... neen!.... ik kwam hier, ik wilde u over mij zelven spreken.

FEMKE. (*hare oogen van verwondering wijd openende, en hare handen achteruit trekkende, als iemand, die een padde of hagedis heeft aangeraakt.*) Over u zelven... hoe, Mijnheer!

BLOMMESTEYN. Ja, lieve jonge Juffrouw! ja over mij zelven, verwonder u daarover zoo niet.... Ik ben nog maar even in de dertig jaren: ik ben frisch van lijf en leden: ik heb even goede zoo geen betere oogen in mijn hoofd dan een lafbek van zeventien of achttien jaren, zoo als mijn broêr HENDRIK.... Ja! ja! het moet 'er dan maar uit... lieve Juffrouw! lieve FEMKE! (*en hier vatte hij hare hand*) ik heb mijn oog op u laten vallen.

FEMKE. (*hare hand met groote snelheid terugtrekkende*) Gij op mij? gij op mij? Loop, Mijnheer BLOMMESTEYN, dat lijkt nietmetal..... maar ik begrijp u wel. Gij wilt mij polsen, voor uw' broêr HENDRIK, of ik wel vrij ben... Uw broêr HENDRIK...

BLOMMESTEYN. Zwijg (*met klimmende drift*) zwijg, bid ik u, van dien jongen. Ik betuig u, dat ik waarachtig voor hem geen boodschap hoegenaamd heb, maar dat ik alleen, alleen voor mij zelven spreek. — en dat ik het mijn hoogst geluk achten zou, indien gij besluiten kondt, om mijn aanzoek niet te verwerpen....

FEMKE. Uw aanzoek, Mijnheer!

BLOMMESTEYN. Mijn aanzoek, om die lieve hand, die gij daar zoo driftig hebt teruggetrokken, van u eens als bruid te ontvangen.

FEMKE. Wel mijn lieve Mijnheer BLOMME-

STEYN,

STEYN, ſteek toch den gek niet met een meisje — gij zoudt wel mijn vader kunnen zijn, en... foei! foei! Gij zoudt mij wel bedroefd kunnen maken. Neen! 't is niet mooi van u gedaan, dat moet ik zeggen. Ronduit! Mijnheer! zulk gekſcherên is erger dan al het plagen, dat uw broêr mij doet; dat lijkt dan nog, of hij het zoo wat ernstig meent... en hij is jong zoo als ik...

BLOMMESTEYN. En waar ziet gij mij dan voor aan?

FEMKE. Word op mij niet boos, Mijnheer BLOMMESTEYN, ik zie u aan voor een heel goed Heer, voor een' rijk Heer, voor een' weduwenaar, die...

BLOMMESTEYN. Die nog heel wel eene vrouw, als was zij zelfs twintig jaren jonger als ik, gelukkig zou kunnen maken..... misſchien.... neen hemelvast, zeker veel beter, dan een jonge wulp, zoo als mijn broêr HENDRIK, die maar even uit den dop komt kijken.... die, als ik het zeggen mag, die vlasbaard, die nog wel, als hij geſchoren wordt, een paar vieren... maar laat ik zwijgen. Ik wil althans hopen, Juffrouw FEMKE, dat het niet in u op zal komen, om een' man als mij achter hem te ſtellen, en de voorkeus te geven aan een' knaap, die over een jaar of drie nog als kapitein van de jongens, die op de Amſterdamſche kermis, hier op de Beurs, de menſchen hooren en zien doen vergaan, optrok...

FEMKE. Gij maakt mij dan verschrikkelijk verlegen, Mijnheer!

BLOMMESTEYN. Ik wil toch hopen, dat gij mijn voorstel in eenige aanmerking nemen zult.... Ik verzeker u, lieve Juffrouw! dat gij met mij een leventje als een engel hebben zult... Gij zult op uw wenken gediend worden. Ik heb nu vier meiden en twee knechts, maar hebt gij daaraan niet genoeg... dan nemen wij 'er nog twee bij, of zooveel gij verkiest. Het zal voor u een Hemeltje op aarde zijn. Gij zult nooit een naald in uwe hand behoeven te nemen. Ik heb zeker hier een vrij goed huis, Juffrouw FEMKE, maar wij zullen morgen eens naar mijn Buiten *Rozenburg* rijden, en daar zal het u ook wel, zeer wel bevallen..... vooral bij den karpervijver, dien ik verleden jaar heb laten aanleggen...

FEMKE. (*vol ongeduld*) Maar, Mijnheer BLOMMESTEYN! Gij zijt een zoo verstandig Heer! dien ik als een vader raad zou vragen, en die nu zulke rare praat uitslaat.... Neen! Mijnheer! Uw broêr HENDRIK, ik moet zeggen, zoo als het is, uw broêr HENDRIK heeft zoo wel van ter zijde zoo wat gezegd, waaruit ik wat kon opmaken, maar zoo... zoo in het geheel niet, en daar hij zoo een jong mensch is, en iemand van mijne jaren, nam ik het hem niet kwalijk...

BLOMMESTEYN. Ik hoop toch niet, Mejuffrouw

frouw FEMKE, dat gij het mij kwalijk neemt, dat ik u mijne opregte genegenheid betuig, en dat ik u verklaar, dat mij alles, wat ik gezegd heb, zeer ter harte gaat, en dat ik vertrouw, dat gij het in ernstige overweging nemen zult. . . . .

FEMKE. (*terugschikkende*) Hoe zal ik 'er over kunnen denken?...

BLOMMESTEYN. Ik hoop toch, dat gij geene vergelijking maakt tusschen mij en mijn' broêr HENDRIK.

FEMKE. Neen! neen! Mijnheer? (*op eenen zeer flaauwen toon*) dat doe ik niet.

BLOMMESTEYN. Dat komt ook in het geheel niet te pas.

FEMKE. Uw broeder is een jong mensch, Mijnheer! en gij....

BLOMMESTEYN. En wat ben ik, Mejuffrouw!

FEMKE. Wordt al vast een man van jaren, die althans met uw' broêr geheel bij mij niet in vergelijking komt.

BLOMMESTEYN. Gij zoudt dan...

FEMKE. Om maar kort te zijn en regt uit te spreken... en voor de vuist, zoo als ik altijd gewend ben. Als ik kiezen moest Mijnheer! tusschen u en uw' broêr (schoon ik 'er nog in het geheel niet aan toe ben) dan zou ik zeker uw' broêr kiezen, als die veel nader met mij in jaren komt. Maar zoo als ik zeide... geen van beide komt bij mij in aanmerking.

BLOM-

Blommesteyn was door deze ronde verklaring van femke, zoodanig uit de lijken geslagen, dat hij lang naar eenig gepast antwoord zocht, zonder het te kunnen vinden; daar zijn hoogmoed zoo verschrikkelijk gegriefd werd, en zijne opgevatte liefde voor een meisje, hetwelk hij verwacht had, dat hem zeker eenige hoop zou gegeven hebben, op eene ontzettende en plotselinge wijze werd te leur gesteld, terwijl hij tevens in zijnen jongen broeder een' zeer te duchten medeminnaar aantrof. Terwijl hij nog bezig was met een antwoord gereed te maken, kwam zijn zuster margootje de kamer in, die hem ontsloeg, van verder op een antwoord te peinzen; en femke van een onderhoud, welks einde haar zeer welkom was. Zij was reeds zoo gemeenzaam geworden met margootje, dat, toen zij met elkander uit wandelen gingen, en de fraaije Heere- en Keizersgrachten voor een gedeelte omkuijerden, zij haar hare vertrouweling maakte van hetgeen binnen het laatste uur, tusschen haar en derzelver oudsten broeder had plaats gehad. Margootje sloeg een gat in de lucht, en schaterde uit in lagchen, zoodat zij zich bijna schaamde voor de fatsoenlijke lieden, die voor de ramen zaten. Zij betuigde evenwel, op eene welmeenende en beleefde wijze, dat het haar ten uiterste aangenaam zijn zou, langs dien of eenen *anderen* weg, haar tot zuster te krijgen, en femke kon niet nalaten te blozen, toen

MAR-

MARGOOTJE zooveel nadruk zette op dat woord anderen; welke blos niet verminderde, toen juist op dat oogenblik HENDRIK, bijna uit zijn' adem geloopen, haar kwam inhalen, en niet verzwijgen kon de onvriendelijke ontmoeting, die hij weinige minuten geleden, van zijnen broeder had gehad, zoo verregaande, dat hij, om alle verdere onaangenaamheden te ontwijken, het kantoor verlaten had, hopende, dat binnen een paar uren die luim wat bedaren zou, zoodat hij met hem weder in het redelijke kon fpreken.

Nu verhaalde MARGOOTJE in weinige woorden, dat zij van Juffrouw FEMKE vernomen had, hoe broeder JOHANNES haar eene formele liefdeverklaring gedaan had, waarop hij misfchien nog geen zoo gunstig antwoord ontvangen had, als hij zeker verwacht had, of waarop hij in het vervolg zou mogen hopen. „Is hij razend,” vroeg HENDRIK. MARGOOTJE gaf hem te kennen, dat hij toch niet volkomen razend behoefde te wezen, om zulk een' voorflag te doen aan een meisje, als Juffrouw FEMKE, en dat zij, als hij haar geraadpleegd had, zou gezegd hebben, dat zij zeer gaarne tegen Juffrouw FEMKE zuster zeggen zou. „Evenwel,” voegde zij 'er lagchende bij, „het kon haar niet fchelen, of zij dat werd door het huwelijk met haren broeder JOHANNES... of met.... [hier hield zij een oogenblik ftil], of met broeder FREDERICUS CHRISTOPHORUS: en dat zou misfchien

fchien beter fchikken, daar die toch in de buurt van *Staveren* ftond." FEMKE vroeg om eene afleiding te maken, „of dit de Dominé te *Lollum* was, dien had zij eens te *Hindelopen* gehoord?" Misfchien zou Juffrouw FEMKE verder gefproken hebben, maar zij waren nu juist voor de deur van WILLEM BEELAARTS, door welken en zijne huisvrouw zij op het minzaamfte ontvangen werden, waar zij ook den Heer VALKENBURG aantroffen, bij wien en zijne huisvrouw zij dezen middag op het middagmaal waren verzocht. FEMKE achtte zich zeer gelukkig, op zoodanig eene wijze ontflagen te worden van een gefprek, dat fchoon het ook wel eene aangename zijde had, ten opzigte van HENDRIK BLOMMESTEYN, welke zij wel lijden mogt, haar zekere kwelling baarde, die het anders zoo rijkelijk genoten en nog te genieten genoegen vergalde. Nadat zij eenigen tijd ten huize van den Heer BEELAARTS vertoefd hadden, vertrokken zij tegen het middagmaal met den Heer VALKENBURG naar zijn huis; waar zij dan ook den Heer WESTENDAAL en zijne huisvrouw, benevens onzen BLOMMESTEYN en anderen aantroffen.

Langen tijd had BLOMMESTEYN in beraad geftaan, na hetgeen 'er tusfchen hem en Juffrouw FEMKE, en verder tusfchen hem en zijnen broeder was voorgevallen, of hij wel aan den maaltijd bij zijn' zoon VALKENBURG zou

ver-

verſchijnen. Evenwel hij beſloot daartoe, omdat men hem misſchien anders van zekere laf hartige vreeze zou verdenken ; en waar hij voor aangezien wilde worden, althans niet voor een poltron. Hij zag ondertusſchen met zeer groote oogen, over tafel, aan welke hij naast Juffrouw WESTENDAAL geplaatst was, dat zijn broeder HENDRIK gedurig in eene zeer drokke onderhandeling was met Juffrouw FEMKE, die van hare zijde jegens dezen ook zeer vriendelijk en toeſchietelijk ſcheen: ja, hij verbeeldde zich (en misſchien was het iets meer dan verbeelding) dat ſomtijds HENDRIK zijdelings blikken op hem wierp, en Juffrouw FEMKE aanduidingen gaf, die op hem zinſpeelden. Dit gevoegd bij de gedachte, die hem altijd in het bijzijn van Juffrouw WESTENDAAL bekroop, welk een' grooten ſchat hij toch in die vrouw derfde, veroorzaakte, dat hij zoo ſtil was, dat Juffrouw WESTENDAAL niet kon nalaten, om daarop eenige aanmerking te maken. BLOMMESTEYN wist zich uit deze belemmerende vraag niet anders te redden, dan door zijne toevlugt te nemen tot het loopje, dat hij met pijn in 't hoofd was opgeſtaan, en dat die zelfs met het eten niet beterde.

Onder de gasten bevond zich behalve de genoemden en anderen, daar de partij vrij uitgebreid was, ook zekere Heer DIXON, van Engelſche afkomst, en die een gedeelte van zijne jeugd in *Londen* had doorgebragt. Hij was

was te *Parijs* in kennis geraakt met den Heer VALKENBURG, en nu hij zich in *Amſterdam* met 'er woon had nedergezet, deszelfs huis- en tafelvriend. —— Behalve dat hij een zeer aangenaam dischgenoot was, de wellevendheid zelve, en de bereidwilligſte man, dien men zich verbeelden kon, om allerlei geregten voor te ſnijden op de handigſte en vlugſte wijze, vloeide hij over van allerlei vertellingen en boerterijen, en alle ſoorten van onſchuldige ſpelletjes, die het geheel gezelſchap vermaakten; zoodat de ſtilzwijgendheid van BLOMMESTEYN geheel niet bemerkt werd, en de Heer DIXON, zonder het te zoeken, aller aandacht naar zich trok, en de vreugde van de tafel uitmaakte. Hoe ſomber ook de luim van BLOMMESTEYN was, hij werd zelfs door den Heer DIXON eenigzins vervrolijkt, zoodat hij tegen eene oude Dame, eene verre nicht van VALKENBURG, niet kon nalaten, uit te boezemen, om toch eens iets tegen haar te zeggen: „Wel, Mevrouw! wat zegt gij van dien Heer DIXON, dat is al een rare ſnaak." Met een' diepen zucht fluiſterde deze, terwijl zij hare oogen nederſloeg: „Ja, Mijnheer BLOMMESTEYN! ſnaak genoeg, ſnaak genoeg; maar hij behoort, zoo men over het algemeen gelooft, tot de Vrijmetſelaars. Onder ons gezeid, onder ons gebleven, ik ben eigenlijk wat bang voor hem... ik hoop niet, dat gij..." BLOMMESTEYN gaf te kennen, dat hij niet

niet tot die Broederſchap behoorde, en dat zij dus in veiligheid het bord met perziken, die hij geſneden had, van hem kon aannemen, en van die vruchten gebruiken.

Nu klom in den geest van BLOMMESTEYN, die toch altijd wenschte, om te ſchitteren, en dus ook om aan tafel zulk een figuur te kunnen maken, als de Heer DIXON, de gedachte op, dat misſchien daartoe Vrijmetſelaar te worden de kortſte en beste weg zijn zou; en, ſchoon hij wel wist, dat 'er onder de vrouwen vele gevonden werden, die 'er niet voor zijn, dat de mannen tot die Broederſchap behooren, wat ging hem dat aan, welke hier aan tafel alleen twee uit die ſekſe voor zich zag, die hem beide de onaangenaamheid hadden doen ondervinden, van door haar afgewezen te worden. Wat zou hem dus beletten, om ook eens te beproeven, of hij, door in die Broederſchap te treden, een man kon worden, zoo als de Heer DIXON?

Nadat de maaltijd was afgeloopen, en men in den tuin, die achter het huis van VALKENBURG was, een luchtje ſcheppen ging, maakte BLOMMESTEYN den Heer DIXON op zijde te komen, en toen zij een weinigje vooruit geraakt waren, vroeg BLOMMESTEYN hem zonder eenige zijwegen af, of hij tot de Vrijmetſelaars behoorde? Nadat de Heer DIXON omgekeken had, of zij misſchien door dezen of genen kon-

konden beluisterd of gehoord worden, zeide hij: „Schoon ik, Mijnheer! mij geenszins schaam, om u, als een man, die ik voor waarlijk welmeenend en braaf houde, te bekennen, dat ik tot die broederschap behoor, ben ik 'er verre af, om daarop mij immer te verheffen; want, schoon ik, zonder het geheim te schenden, zeggen kan, dat de bedoeling dier Broederschap niet anders dan edel en goed is, weet ik maar al te wel, dat wij bij vele kwaaddenkende lieden van te groote gruwelen verdacht worden, dan dat ik 'er op gesteld ben, om daarvoor eenigzins algemeen gehouden te worden." „Ik had," zeide daarop BLOMMESTEYN, „ik had wel eenige genegenheid, om een Lid van dat Genootschap te worden, zoo om dat ik nieuwsgierig ben, om te weten, wat of dit eigenlijk is, als om dat ik mij verbeeld, dat ik 'er nog al het een en ander zou kunnen leeren, dat mij nuttig zijn zou." „De laatste drijfveer," zeide de Heer DIXON, „zou wel de edelste en beste zijn, en die zucht tot leerzaamheid, zou u een' geschikt broeder van ons Genootschap maken. Maar ik wil over deze zaak liever met u aan mijn of uw huis spreken, dan hier, waar wij alle oogenblikken door den een of ander van het levendig gestemd gezelschap, kunnen worden overvallen of beluisterd, en, schoon ik, gelijk gij wel aan mij zult bemerkt hebben, zeer vrolijk ben, is die zaak van eene

te

te heilige natuur voor mijn hart, dan dat ik haar een oogenblik aan de miskenning of befpotting van oningewijden, door mijne fchuld, wil blootftellen." Schoon het BLOMMESTEYN eenigzins uit de hand viel, dat de Heer DIXON van het Vrijmetfelaarsfchap op eene zoo ernstige wijze fprak, daar hij hetzelve voor eene loutere grap hield, en voor een genootfchap, waarin men tot allerhande fnakerij werd opgeleid, verzocht hij echter DIXON, om bij gelegenheid nader met hem over dat ftuk te fpreken. En nu keerden beiden tot het gezelfchap terug, waar zich allen, en ook FEMKE bijzonder vermaakte, terwijl haar HENDRIK eene befchrijving gaf van de genoegens, die haar den volgenden dag, op *Rozenburg*, verbeidden.

DERTIENDE HOOFDSTUK.

Blommesteyn begon toch, toen hij den volgenden morgen opgeſtaan was, en over de opgevatte genegenheid voor femke nadacht, te begrijpen, dat hij wel zou doen, de verdere pogingen bij een meisje te ſtaken, dat hem duidelijk genoeg te verſtaan had gegeven, dat 'er voor hem geen enkel vonkje bijzondere voorliefde bij haar plaats had. Hij had juist het tegendeel omtrent zijn' broeder aan tafel van zijn' zoon valkenburg, meenen te ontdekken, en hij beſloot dus zeer wijsſelijk, zich aan geene verdere afwijzing bloot te ſtellen.

De dag was bepaald, om naar *Rozenburg* te vertrekken, maar daartoe had hij nu geen' trek, althans niet, om dat in het gezelſchap van zijne broeder en zuster en Juffrouw femke, te doen; hij liet weten, dat hij te paard wel achter aan zou komen, zoo hij 'er dien dag in het geheel verſcheen. Zijne drokke bezigheden lieten hem geenszins om voorwendſels verlegen, behal-

halve dat men geen van drieën 'er ſterk op aandrong, om de vierde plaats op het rijtuig door BLOMMESTEYN vervuld te zien.

Hij kreeg nu toevallig op zijn kantoor het pak in de hand, dat hij van zijn broeder' FREDERICUS CHRISTOPHORUS medegenomen had, om het werk, daarin geſloten, aan den een of anderen Boekhandelaar aan te bieden, ten einde hetzelve ter perſe te leggen, en liet het nu met zijn' gewonen kruijer aan den Boekhandelaar VISSCHER op den Dam brengen, met een klein bijgevoegd briefje, dat hij, na het afloopen van de Beurs, met hem over dit kostbaar handſchrift van zijnen broeder zou komen ſpreken.

In dien boekwinkel vergaderden toen, gelijk nog lang daarna in *Amſterdam* het gebruik geweest is, des voormiddags enkelde fraaije geesten van dien tijd, met dezulken, welke gaarne voor dezelve zouden doorgaan, doch eigenlijk voor niet veel meer moesten gehouden worden, dan de gebrekkelijke echo's van hetgeen zij daar, van de zoogenaamde keurmeesters van *Parnas*, gehoord hadden.

Al was het werk van zijn broeder FREDERICUS CHRISTOPHORUS, het uitmuntendſte voortbrengſel van lettervlijt en gegronde kennis geweest, gelijk het nu dat van verwaandheid en een zamenraapſel van ſlecht te zamenhangende ſtukken, in gebrekkelijk Latijn, was; het zou zeker door de handen, waarin het nu ge-

vallen was, in de handen der waanwijsheid en onkunde, als eene prul in den hoek zijn geworpen.

BLOMMESTEYN, schoon geheel geen kennis aan de waarde of onwaarde van dit stuk dragende, ook geheel niet vooringenomen met den letterarbeid van zijnen broeder, en dus genoegzaam in den staat van volkomen onverschilligheid verkeerende, stapte, na beurstijd, den boekwinkel van VISSCHER binnen. Daar vond hij een heele verzameling van poëten en poëetjes, wien door den Boekverkooper iets in het oor geluisterd was, over het hem aangeboden Latijnsche werk, en hetwelk hij hun, na lang bidden en smeeken, had laten zien. Zij waren juist bezig met hun hart daarover lustig op te halen, en, schoon bijna geen van hun genoegzaam Latijn verstond, gebruikten zij de vrijheid, hetzelve te bespotten, omdat zij het niet verstonden. Van dit getal was echter de dichter HUIDECOPER uitgezonderd, die onder het nazoeken, schoon hij geheel geen' smaak in het Latijn of de behandeling der stoffe vond, echter stil bleef staan bij de oudheidkundige stukken, en bijzonder bij het Onze Vader en de Tien Geboden, in de Oudvriesche taal. 't Viel ondertusschen BLOMMESTEYN niet aangenaam zoovele onheusche aanmerkingen op den arbeid van zijnen broeder te vernemen, en hij liet niet na, om den Boekverkooper eene vinnige streek te geven, over deze ongeoorloof-

loofde mededeeling, doch die redde zich met hem te verklaren, dat de Heer BLOMMESTEYN hem toch niet vergen zou, dat hij kat in den zak kocht, gelijk zoo een Latijnsch Manuscript was, waarvan hij geen verstand had.

HUIDECOPER kon niet nalaten zich hier in te mengen, terwijl hij nog in het handschrift bladerde, en te zeggen: „Het zou u dan toch fraaijer gestaan hebben, dat gij het aan een enkel persoon, die bekwaam was, om 'er over te oordeelen, ter bezigtiging gegeven had, dan het hier aan de beoordeeling of liever bespotting te onderwerpen van lieden, waarvan 'er vele zijn, die geen twee woorden van hetzelve verstaan. Ik verzeker u, dat, zoo de kundige LAMBERT TEN KATE nog leefde, althans het oudheidkundige gedeelte zeer in diens mans smaak zou gevallen hebben." „Ja! ja!" zeide de Boekverkooper VISSCHER, „Ik laat zulke kluifjes gaarne over voor de geleerde WETSTEINS en zulke confraters; ik druk liever poëtische boeken op groot papier, dat geeft beter... Op één' ordentelijken bundel huwelijks gedichten zit dikwijls meer voordeel, als op een geleerd werk van tien deelen; en ik zou al een groote gek moeten zijn, als ik besluiten kon, om dat werk ter pers te leggen." „Ik geloof het gaarne," zeide HUIDECOPER, „gij beschouwt de boeken en alles, wat 'er toe behoort, alleen als een zekere koopwaar, die bij u alle hare waarde ontleent van

het geld, dat zij u, binnen den kortst mogelijken tijd, in de grootfte mate opbrengt.... en ftoort u niet, of door de boeken kundigheid en goede zeden verfpreid worden..." „Wel, Mijnheer HUIDECOPER," viel hij hem in de rede: „Ik ben evenwel een te fatfoenlijk man, om flechte, vuile en ondeugende boeken te drukken: dat laat ik ook voor andere confraters over... ik doe in de poëtifche kraam, zoolang als die de mode is, en dan ga ik daaruit in die, welke dan weder het meest in trek is... en bedank nu den Heer BLOMMESTEYN wel vriendelijk voor zijn aanbod, en raad, dat hij zich bij de Heeren WETSTEINS of LUCHTMANS vervoege." — „Ik moet zeggen," voegde HUIDECOPER 'er bij, „gij komt zeer openhartig voor uwe zaak uit, maar gij zult mij toch niet kwalijk nemen, dat, zonder te fpreken over het werk van Ds. BLOMMESTEYN, boekhandelaars van die foort, als gij zoo even noemde, meer tot eer van den Nederlandfchen boekhandel ftrekken...." „Alles goed, alles goed, Mijnheer!" antwoordde VISSCHER, „maar van die eer kan ik niet leven. Ik zit op zware lasten, en heb een groot huishouden.... Ik zal de eer hebben van aan den Heer BLOMMESTEYN het paket nog heden terug te zenden."

BLOMMESTEYN was zeer geftoord over deze waarlijk openhartige afwijzing, en gevoelde, hoe weinig hij anders met zijn' broeder FREDERI-

RICUS CHRISTOPHORUS op had, in de versmading van het aangeboden werk, als bij terugkaatsing, zekere verachting op de BLOMMESTEYNSCHE familie vallen, en nu waagde hij nog eene bedreiging, zeggende: „Hoor, sinjeur VISSCHER, als jij dat werk van mijn' broêr niet wilt drukken, dan kunt gij mij van daag maar de rekening zenden, en ik zal met mijn kalandisie bij de Erve LESCAILJE gaan." De boekverkooper overspande nog eens de dikte van het paket met zijne oogen, en zeide, met allen ootmoed: „het doet mij leed, Mijnheer! uwe kalandisie te zullen moeten derven, maar ik kan.... ik mag mij niet ruïneren, om de geleerdheid...."

En nu stapte BLOMMESTEYN de deur met groote gramstorigheid uit, en trok de glazen deur met zooveel drift achter zich toe, dat alleen de stevigheid van deszelfs maaksel voorkwam, dat 'er niet eenige ruiten uitvlogen. „Ja, zoo gaat het," zeide de Boekverkooper, „als men iets weigert te drukken, dan heeft men niet alleen den haat van den auteur, maar somtijds de ongunst van de geheele familie te duchten."

Het laat zich echter ligt begrijpen, dat BLOMMESTEYN even ongelukkig met zijn aanbod bij de WETSTEINEN en LUCHTMANS slaagde, welken hij eenigen tijd later, het werk van zijnen broeder aanbood, maar die de een voor, de ander

ma, hem zeer beleefdelijk voor het voorstel bedankten, waardoor zich BLOMMESTEYN eerlang genoodzaakt zag, om zijn' broeder te *Lollum*, het handschrift met dat treurig berigt terug te zenden. Dit was echter niet in staat, om den eigenwaan van dien geleerde te knakken, daar hij deze afwijzing alleen toeschreef aan de onkunde nopens de wezenlijke waarde des werks, in welk gevoelen hij onvermoeid en onafgeschrikt met schrijven bleef voortgaan.

BLOMMESTEYN begaf zich, toen hij den boekwinkel verlaten had, daar hij nog geen den minsten trek gevoelde, om naar zijn Buiten te vertrekken, waar dit oogenblik voor hem geene vreugde of opbeuring te vinden was, naar den Heer DIXON, om hem over het onderwerp der Vrijmetselaarschap nader te spreken. Gelukkig trof hij denzelven te huis, en vond in hem denzelfden verpligtenden en vriendelijken man, die hij aan den disch ten huize van den Heer VALKENBURG was. Na wederzijds gewisselde pligtplegingen, waren zij al spoedig op den tekst, op welken BLOMMESTEYN wilde wezen. De Heer DIXON bleef met dezelfde openhartigheid, die niets de geheimhouding van de bijzondere inrigtingen der Broederschap benadeelde, met BLOMMESTEYN over het onderwerp spreken, maar ontdekte in den loop van het gesprek, dat toch BLOMMESTEYN uit het lidmaatschap dier Broederschap dat niet trekken

zou,

zou, waarom het hem te doen scheen: niet, dat 'er niet vele zulke, als BLOMMESTEYN, in dat genootschap gevonden werden, die, daar 'er toch ook verteringen en onkosten aan die inrigting, gelijk aan alle andere, vast zijn, om hunne geldige bijdragen in zekeren voege welkom zijn, maar DIXON wenschte altijd nog meer, als een broeder van de edelste gevoelens, dat hij die zoo waarlijk schoone inrigting mogt zien toenemen door mannen, van opgehelderde en onbevooroordeelde begrippen, en daaruit voortvloeijende groote en deugdzame handelingen, om dus waardige en ijverige bouwlieden te worden aan den Tempel van Waarheid en Geluk.

DIXON voerde ook vele redenen aan, opdat BLOMMESTEYN althans hem nooit daarna zou kunnen doen voorkomen, als of hij hem tot het lidmaatschap aangeraden of overreed had. „Ik moet u dan," zeide eindelijk DIXON, „Mijnheer BLOMMESTEYN! daar gij zoodanig genegen blijft, om lid onzer Broederschap te worden, eer gij tot dien stap overgaat, nog eene zwarigheid onder het oog brengen, want ik behoor niet tot die broeders, welke 'er op uit zijn, om leden voor ons Genootschap te werven. Ik moet u dit nog zeggen, dat, schoon 'er in ons Genootschap lieden van allerleijen rang in Kerk en Burgerstaat gevonden worden, echter hetzelve thans weder zoo in ongunst der Regering geraakt is, dat

dat 'er dadelijke middelen tegen beraamd zijn, om zoo het mogelijk is, deszelfs bestaan, schoon dit hoogst onwaarschijnlijk is, te doen ophouden. Ik had reeds vernomen, dat hetzelve op last van de Staten van *Holland*, door het Hof zou verboden worden, daar men onze onschuldige bijeenkomsten als broeinesten van oproer heeft weten te doen voorkomen; onderdaags is 'er eene loge, die in de Stilsteeg gehouden wordt, dadelijk gestoord, ja gisteren ben ik onderrigt geworden, dat 'er ook, binnen weinige dagen, van wege den Geregte dezer stad, eene waarschuwing volgen zal, waarbij het houden van geheime bijeenkomsten, onder den naam van Vrije Metselaars, in deze stad en derzelver jurisdictie, verboden wordt, zelfs het verhuren, leenen, of laten gebruiken van huizen en kamers tot dat einde, onder de bedreiging van als verstoorders der rust, zwaar en naar vereisch van zaken te zullen worden gestraft."

Blommesteyn werd hier door in het geheel niet afgeschrikt; maar verklaarde, dat juist dit verbod bij hem een aandrang te meer was, om lid van dat Genootschap te worden, daar hij dat verbod voor een uitvloeisel hield van de bangheid van de tegenwoordige regering. „Het zal haar," voegde hij 'er bij, „niet veel baten, daar, als ik wel onderrigt ben, zelfs de Thesaurier Generaal van zijne Hoogheid, den Prins van *Oranje*, de Grootmeester van de Loge in

den

den *Haag* is. Daar zit zeker vrij wat meer achter."

„Minder dan gij u verbeeldt," antwoordde DIXON, „onze Broederſchap ſtaat met het Staatkundige geheel in geen onmiddellijk verband, en dus zijn wij die vervolging getroost, wat zich kwalijk onderrigte Staatkundigen ten onzen aanzien veroorloven, misſchien onderſteund door Kerkelijken, die even dwaas meenen, dat de regtzinnigheid hunner leere daar bij lijden zal. Het is echter, van de andere zijde beſchouwd, zeer belagchelijk, dat lieden, boven het gemeen, door hunne opvoeding en gelegenheid om kundigheden van allerleijen aard op te doen, verheven, ten minſte niet zooveel menſchenkennis hebben gekregen, dat zij weten, dat 'er geen beter middel is, om de begeerte tot eenig ding te doen toenemen, dan dat men hetzelve ſtreng verbiedt... doch daar gij nu vastelijk beſloten hebt, Mijnheer BLOMMESTEYN! om een lid dier Broederſchap te worden, en zelfs mijn ontraden, dat ik u gedaan heb, u niet van gedachte doet veranderen, wensch ik u met dat voornemen geluk, en dat gij een waardig lid zult uitmaken van een Genootſchap, dat gij ondervinden zult, na uwe plegtige aanneming, dat geene andere ſtrekking heeft, dan tot het aankweeken van menschlievendheid, en die deugden, welke op het wezenlijk geluk des menschdoms eenen dadelijken invloed hebben."

„Ik

„Ik moet," voegde hier BLOMMESTEYN bij, „ſchoon ik mij nu bij u heb aangegeven, u nog eene vraag doen, die, als 'er over de Vrije Metſelaars geſproken werd, mij tegengeworpen is, en ik nooit goed heb hooren oploſſen. Hoe of het toch bijkomt, dat, als de Vrije Metſelarij zoo goed is, als ik graag geloof, het toch niet te ontkennen is, of 'er zijn onder derzelver Broederſchap ook heele ſlechte menſchen?"

„Niets," hervatte DIXON, „is gemakkelijker op te losſen. Ik zal niet zeggen, dat deze Broederſchap, daarin met alle andere Inſtellingen, zelfs de heiligſte niet uitgezonderd, gelijk ſtaat, dat 'er namelijk goede en kwade in gevonden worden.... maar het is allernatuurlijkst, dat lieden van ſlechte zeden, die geene bedenkingen van Godsdienst terug houden, om deel te nemen in een Gezelſchap, dat met zekeren geheimen ſluijer ontwikkeld is, de minſte zwarigheid maken, om leden van zoodanig eene Inſtelling te worden, waarin zij zich voorſtellen, voedſel voor hunne baatzucht, of andere onedele neigingen te zullen vinden; daar de bedachtzamen en naauwgezetten juist afgeſchrikt worden, hoe veel goeds zij, uit hoofde van de lieden, die zij kennen, als Leden van die Broederſchap, daarvan vooronderſtellen, door het kleed van geheimzinnigheid, waarin dit Genootſchap gewikkeld is. 't Is dus geheel niet vreemd, dat zoo-

zoogenaamde vrijdenkers van allerlei ſlag, dat loshoofden, ja zoekers naar de kunst om goud te maken, zich haasten, om leden te worden van ons genootſchap, door zijnen ouderdom zoo eerwaardig; maar gij zult zien, mijn vriend! hoe ſpoedig vele hunner, die door zulke onedele neigingen gedreven worden, door hun flaauw opkomen bewijzen, hoezeer zij hebben misgetast in hunne bedoelingen."

Blommesteyn was niet weinig verheugd over dezen ſtap, waaruit hij zich beloofde, dat nu een licht voor hem uit het Oosten zou opgaan, hetwelk hem door zijne ſtralen zoodanig verlichten zou, dat hij weldra met den Heer dixon gelijk zou ſtaan in die aardigheid en wellevendheid, welke hem tot een' even aangenaam man van gezelſchap zouden maken, naar welken allen met ingeſpannen aandacht en bewondering, zouden luisteren.

Blommesteyn noodigde daarop den Heer dixon, om hem naar zijn Buiten *Rozenburg* te vergezellen, die zulks aannam, en zij reden 'er te paard naar toe. Tusſchen beide was blommesteyn vol van overleggingen, die betrekking hadden tot het Genootſchap, waarin hij eerlang als Lid hoopte te worden aangenomen. Eens viel hem in: dat hij wel wenschte te weten, wat 'er zijn vriend Dr. bergveld of Juffrouw westendaal, van zeggen zouden, als zij het wisten, ook wat of 'er Ds. A*** van denken

zou,

zou, als hij het hoorde, want deze drie perſonen waren eigenlijk de eenige, aan welker goed of kwaad gevoelen hij zich bij uitſtekendheid bekreunde: maar de teerling was geworpen, en het moest 'er nu maar door; ook in allen gevalle, was het eene zaak, waarmede niemand dan hij alleen te ſtellen had. —— Aan het Buiten gekomen, vonden BLOMMESTEYN en DIXON juist den maaltijd aangerigt, en zetten zich daaraan beide in eene veel gunstiger luim, dan de overige dischgenooten verwacht hadden, en dan waarin dezelve zich bevonden, neder. Het laatſte was zoo in het oog loopende, dat BLOMMESTEYN aan zijne zuster MARGOOTJE de reden terſtond afvroeg van de ſomberheid, die hij op alle de gezigten zag verſpreid. Eerst wilde het 'er niet uit, maar op naderen aandrang, zeide HENDRIK: „Hebt gij 'er dan niets van gehoord, wat 'er overmorgen gebeuren moet op den 24ſten Junij, als de Sacramentsdag en de St. Jansdag op één dag invallen? Hebt gij niets van die ijsſelijke voorſpellingen gehoord, dat op dien dag al de Protestanten zullen worden omgebragt, dat 'er geheele ſteden zullen worden ten onderſte boven gekeerd; dat 'er reeds ſtroppen gevonden zijn in de geſtoelten, van Heeren Burgemeesteren...."

Nu barstte BLOMMESTEYN ſchaterende in lagchen uit, en zeide vervolgens: „Zij komen met de naſchepen, Mijnheer DIXON, ik heb die zot-

zotheid al voor twee of drie weken gehoord; maar niemand, niemand van mijne kennisfen ftoort 'er zich een zier aan. En van wie toch hebt gij dat nu eerst gehoord?"

Hendrik antwoordde: dat toen zij in de hofftede rondwandelden, hij zijne verwondering betuigd had, dat 'er den laatften tijd zoo weinig aan gedaan fcheen, en wel zoo, dat, toen zij aan het huis van den tuinman kwamen, zij bij zijne vrouw vernamen, wat of 'et aan haperde. Toen hadden zij van die vrouw vernomen, dat haar man federt vijf dagen te bed lag, niet zoo zeer uit ziekte, maar uit moedeloosheid, daar hij al zijn werk geftaakt had, omdat het toch de moeite niet meer waardig was, om iets te doen, dewijl toch op den 24ften Junij al de Protestanten zouden vermoord worden. Hij had het gehoord van zijn' broêr, die Koster is in de Oude Lutherfche Kerk, en — 'er was geen Christenmensch die 'er aan twijfelde.

„Wel mijn lieve vrienden," zeide nu dixon, „en die praatjes zijn dan in ftaat, om u een oogenblik uit eene vrolijke luim te helpen. Als ik u dan eens verhaalde, wat men in *Engeland* vertelt, dat 'er op dien dag gebeuren moet, dan zoudt gij nog wel wat benaauwder zijn. Daar loopt nog wel een vreesfelijker gerucht, namelijk, dat op dien dag de wereld zal vergaan.... en dat is gebouwd op eene Profetie, in vier lamme Franfche rijmende regels begre-

pen. Dat is nog wat anders dan 't gezegde van een' Lutherfchen Koster. Ik weet niet, of ik ze nog van buiten ken. Ja! ja!

Quand George Dieu crucifiera
Quand Marc le refuscitera,
Et quand Jean le promenera
La fin du Monde arrivera.

dat moet beteekenen, zoo ik het wel begrijp, dat het einde der wereld op dien tijd plaats zal hebben, als de Kruifiging van JEZUS op St. Joris, diens verrijzenis op St. Marcus, en de Sacramentsdag op St. Jan, zullen gevierd worden. Mij dunkt, nu is 'er geen redelijk Christenmensch, en vooral geen Protestant, die 'er een oogenblik aan twijfelen kan, of het zal zeker gebeuren."

Juffrouw MARGOOTJE verklaarde, dat zij toch niet gaarne met zulke zaken hoorde fpotten, en Juffrouw FEMKE, dat zij liever te *Staveren* gebleven was, terwijl 'er HENDRIK bijvoegde: dat hij ook toch wel lijden mogt, dat die dag al voorbij was.

„ Lieve Juffrouwen," ging nu DIXON voort. „ Gij moet mij wel begrijpen: ik fpot niet, en hoe zou dit iemand van gezond verftand en van eenig nadenken kunnen doen, met eene zoo ontzettende gebeurtenis, als buiten twijfel de moord van de Protestanten, om nu niet eens van het

het vergaan der wereld te fpreken, zijn zou; maar ik fpot met de dwaze zamenvoeging, dat de toevallige zamenloop van eenige heilige dagen, door de Roomfche Kerk willekeurig ingefteld, tot de aanduiding van den ondergang der Protestanten zou dienen. Ik houd mij verzekerd, dat de meeste Katholijken met groot leedwezen zulk een uitftrooifel vernomen hebben, en de *Hollandfche Spectator*, eergisteren uitgekomen, heeft geheel opzettelijk een vertoog gefchikt, om de denkbeelden van brave en verftandige Katholijken deswegens aan den dag te leggen. 'Er zou toch, om nu ernstig, en ernstiger over de zaak te fpreken, dan zij anders verdient, 'er zou evenwel eene mogelijkheid zijn, dat door deze of gene bijgeloovigen, dat gerucht tot eene leus genomen werd, om kleine beroeringen aan te rigten, waarvan toch de eerfte aanleggers, zeker de flagtoffers zijn zouden; en, daarom ben ik zeer blijde, dat, zoowel te *Amfterdam* als in alle volkrijke fteden, en bijzonder op de grenzen naar de Brabandfche zijde, door de Regering zoodanige maatregels van voorzorg genomen zijn, dat 'er bij de eerfte beweging lieden bij de hand zijn, om dezelve in hare geboorte te fmoren."

„Dat is te hopen," zeide BLOMMESTEYN, „en ik wil het gaarne van onze Regering vertrouwen, maar het verwondert mij nog al, dat ik, als Kapitein van de Schutterij, daarvan geene

kennis draag. Mijne compagnie alleen zou in ſtaat zijn, om alle oproermakers in bedwang te houden. Het ſpijt mij maar, dat die zotte tuinman, door zijn bijgeloof, het onkruid op mijn buiten heeft laten groeijen. Ik zal hem ſtraks een bezoek gaan geven, om hem die narrepotſen uit het hoofd te praten." — „Ja," hernam DIXON, „het bijgeloof is zelf een allerverderfelijkst onkruid, en dat evenwel zoo welig bijna in alle, vooral jeugdige, harten opſlaat, doch dat niet anders verdient, dan met tak en wortel uitgeroeid, en in het vuur geworpen te worden, daar het opwasſende, alle voortbrengſels van het gezond verſtand, en zelfs van een goed hart verſtikt." Dit zeide DIXON op eene zeer ernstige en veel beteekenende wijze, en verhaalde hierop eenige anekdoten wegens de ſchrikkelijkſte gevolgen des bijgeloofs, waardoor hij de ontruste gemoederen weder tot bedaren bragt —— en nam, toen hij tegen den avond naar ſtad reed, afſcheid met te zeggen: „Nu, ik hoop dat ik u op den 25ſten allen onvermoord weder zal vinden, en dat de tuinman dan zal beſloten hebben, om zijn ſchoffel en hark weder met lust in de hand te nemen." —

't Was zoo als het gezond verſtand voorzien had; de gevreesde Sacramentsdag liep zoo gerust en vreedzaam ten einde, als het grootst getal van andere dagen; en 'er viel niets op voor,

voor, dan dat vele dwaze bijgeloovigen tot zwijgen gebragt werden, maar niet tot ſchaamte of tot verzaking van hunnen dwazen waan; daar zij even gereed bleven, om, bij de eerstvolgende gelegenheid, weder het oor te leenen aan den eerſten den besten, dien het in de dwaze herſens opkwam, om uit de beuzelachtigſte verſchijnſels de grootſte rampen, ja de flooping van deze wereld en 't heelal te voorſpellen.

VEERTIENDE HOOFDSTUK.

BLOMMESTEYN flaagde niet ongelukkig, in zijnen hartstogt te overwinnen, omtrent Juffrouw FEMKE, waartoe hem de afwending van zijnen geest op het ftuk der Vrijmetfelarij niet ondienstig geweest was; terwijl ook de zoo wel gemeende en befliste afwijzing van Juffrouw FEMKE hem op eens deed afzien van de dwaasheid, om de medeminnaar van zijnen broeder te zijn, en fchoon deze, van tijd tot tijd, wel het een en ander als een fchimpfchoot moest hooren, hij getroostte zich daar omtrent, dewijl hij zich fchadeloos gefteld vond door de vriendelijkheid van Juffrouw FEMKE, die bij alle gelegenheden merkbaar was. Toen nu de veertien dagen bijna om waren, welke FEMKE vrijheid had, om te *Amfterdam* te logeren, verwierf zelfs zijn broeder HENDRIK, op voorfpraak van zijne zuster MARGOOTJE, de vrijheid, om met deze op de reis naar *Staveren* Juffrouw FEMKE te verzellen, waarin BLOMMESTEYN te gereeder toeftem-

ſtemde, dewijl hij juist, ſtaande dien tijd, als broeder bij de Vrijmetſelaars zou worden aangenomen, en hij, ter betere bedekking van dien ſtap, welken hij volſtrektelijk, ook voor zijne broeder en zuster, wilde geheim houden, hen liefst van huis had, om aan derzelver nieuwsgierigheid zelfs niet het geringst voedſel te geven, waardoor zij aangeprikkeld zouden kunnen worden, om zijne gangen na te ſporen.

BLOMMESTEYN werd dan, naar nu een der Loges verſtoord was, echter als broeder, in eene zeer geheime bijeenkomst aangenomen, waarbij ook de Heer DIXON tegenwoordig was. — Hier vernam nu BLOMMESTEYN, het inhulſel der plegtigheden daargelaten, dat 'er edeler roerſels zijn, dan die, waardoor de gewone hoop der ſtervelingen gedreven wordt, dan louter zinnelijk genot, grove eigenbaat, en dwaze hoogmoed, terwijl de gulhartige en ongedwongene broederlijke verkeering hem denkbeelden van goedwilligheid en zachte maatſchappelijke deugden inboezemde, voor welke hij vuriger dan ooit voorheen vatbaar wenschte te worden. Hij dankte dus den Heer DIXON, toen zij huiswaarts keerden, hartelijk voor de goedheid, die hij gehad had, met hem gelegenheid te geven, om lid te worden van eene Broederſchap, waarin hij een waardig lid hoopte te worden, ſchoon hij vreesde, dat hij lang op den laagſten trap zou moeten vertoeven.

Hij was ook verrukt geweest over eene Redevoering, door Broeder *** gehouden, over den invloed van eenen gezuiverden smaak op het verheven schoon der Bouwkunde; en daaruit had hij opgemaakt, dat het hem aan den waren smaak zeer ontbroken had, bij den aanleg van zijne kostbare woning.

De Heer DIXON meende, in die bijeenkomst en vervolgens, in BLOMMESTEYN eenen aanleg te bespeuren, die, indien zij zooveel gekweekt als onderdrukt was geworden, hem niet alleen tot een' ondernemend koopman, zoo als hij was en bleef, maar tot een' zeer geschikten beoefenaar der Natuurkunde en Natuurlijke Historie zou gevormd hebbn terwijl zijne toevallige kennis aan den Schilder TROOST hem op een vak van liefhebberij had doen vallen, waartoe hij natuurlijk minder geschiktheid had, terwijl hij daardoor tevens, als hem TROOST niet tot gids verstrekte, blootgesteld was aan de bedriegerijen van Kunstkoopers, welke hem nog onlangs niet alleen groote schade, maar tevens bespotting hadden op den hals gehaald. De *Hollandsche Spectator* namelijk had in een zijner Vertoogen, waarin hij de Kunstkoopers van zijnen tijd als bedriegers ten toon stelt, wel met eenige omkleeding, zoo als een' goeden Spectatorialen schrijver past, een voorval omtrent eene kopij van WOUWERMAN, die door BLOMMESTEYN voor een echte, gekocht was, verhaald, die ten allerduidelijkste

op

op BLOMMESTEYN doelde; een voorval, BLOMMESTEYN overgekomen, dat de duizende lezers van dat geestig Tijdschrift, dus ten koste van BLOMMESTEYN, had doen lagchen.

Het geval had zich námelijk dus toegedragen: Eene vrouw van een' Kunstkooper, uit eene naburige stad, kwam te *Amsterdam*, en bood eene schilderij van WOUWERMAN, uit een' ouden boël gekomen, BLOMMESTEYN ten koop aan, en, daar hij vergeefs om zijnen vriend TROOST zond, welke uit de stad was, wilde hij echter dien vogel niet laten vliegen, en kocht, op zijn eigen oog afgaande, die schilderij, tot een' vrij aanzienlijken prijs. Zoodra hij dezelve, nadat de vrouw lang vertrokken was, aan TROOST, na deszelfs te huiskomst, zien laat, verklaart deze niet alleen dat schilderstuk voor eene kopij van WOUWERMAN, maar door hem het oorspronkelijke te laten zien, overtuigt hij hem, hoe hij was opgeligt. Oogenblikkelijk besloot BLOMMESTEYN, om dat wijf, welks naam hem bekend was, te laten overkomen, van voornemen om haar eene actie als een bedriegeres aan te doen. Zij aarzelde niet lang om te komen, en zoo als zij het huis van BLOMMESTEYN was ingetreden, spreekt hij haar met eene forsche stem aan, en zegt: „Wijf! ik denk u als een bedriegster eene actie te laten aandoen." „Waar over?" vraagt zij, met al de onnoozelheid, die zij van haren man geleerd had. „Waar over?" herneemt BLOMMESTEYN, „waar

over, dat gij mij een kopij voor een origineel verkocht hebt." „Dat kan niet wezen, Mijnheer!" was haar antwoord, „want, fchoon ik den naam van den meester nu niet meer weet, ik weet dan heel wel, dat hij toch geen Kopij heet." Blommesteyn, hoe verftoord, barstte hier door in lagchen uit, en begreep wijsfelijk, dat 'er geen verhaal op zou zitten, om de feeks maar zoo fpoedig mogelijk af te fchepen. Hij vond echter de uitvlugt van het wijf zoo aardig, dat hij dezelve dezen en genen verhaalde, waardoor het eindelijk ter oore van den Schrijver des Spectators gekomen, door denzelven met zekere vermomming gebruikt werd, echter zoo doorzigtig, dat blommesteyn niet alleen zich zelven, maar ook velen hem daarin herkenden. Dit maakte hem zeer afkeerig van de verdere uitbreiding van zijn Kabinet van Schilderijen; ja na het lezen van dat vertoog, verliep 'er wel eene maand, dat hij zijne voeten niet in zijn kunstvertrek zette.

Dixon, welke gewoon was, van allen, met welke hij in kennis geraakte, niet voor zich zelven, maar voor de Burgerlijke Maatfchappij als nuttige leden, zooveel mogelijk partij te trekken, achtte het zaak te zijn, om blommesteyns aandacht te vestigen op de beoefening der Natuurkunde. In zijne Akademifche loopbaan had dixon de lesfen van 's gravesande en musschenbroek, die toen de eerfte lichten der

Na-

Natuurkunde waren, bijgewoond, en zou, indien zijne omſtandigheden en geldmiddelen zulks hadden toegelaten, zich in die wetenſchappen, door beoefening, verder volmaakt hebben. Hij nam nu deze gelegenheid waar, om BLOMMESTEYN, die hoogst te onvreden was over het bedrog der Kunstkooperen, waaraan hij zoo deerlijk ten doel geſtaan had, over te halen, om zich liever met de borst op de Natuurkunde toe te leggen, waarin hij, buiten twijfel, gelukkig ſlagen zou, daar hij zeer bedreven in de Rekenkunde was, en het hem dus luttel moeite kosten zou, om nog ſnelle vorderingen in de Meetkunst en Algebra te maken, beide zoo noodzakelijk bij eene rigtige beoefening der Natuurkunde, die toch in vele vakken, zonder derzelver hulp in niet veel meer beſtaat, dan in zekere kunstjes, welke op hun best geſchikt zijn, om lieden, met hun' tijd verlegen, een' avond door den winter te helpen.

Nadat DIXON BLOMMESTEYN in een vrij breed onderhoud had aangetoond, hoe de Natuurkunde ſtrekken zou, om hem het leven te veraangenamen, beſloot deze alle de uren, welke hem overſchoten, zich toe te leggen op de Wiskunst en Algebra. De Heer DIXON ſtrekte hem hierin tot een' getrouwen gids, en BLOMMESTEYN had het genoegen hierin zeer gelukkig te ſlagen, daar hij zich ook weêr ſpoedig alles te binnen bragt, wat hij van den Kommandeur, op zijne, in zijne jeugd gedane, Groenlandſche reize geleerd had,

be-

bewust hoe hij het al tamelijk verre in de Stuurmanskunst gebragt had.

Nu ook bragt zich BLOMMESTEYN al ſpoedig te binnen, wat hij van de Sterrekunde, ſchoon vrij oppervlakkig, in dien tijd, geleerd had, en daar hij thans, door DIXON onderwezen, hechte grondſlagen van die voortreffelijke wetenſchap legde, maakte hij daarin zoo ſnelle voortgangen, dat DIXON zich meer en meer verzekerd hield, dat hij zijnen vriend, die in alle andere vakken zeker een brekebeen gebleven zou zijn, nu op het ſpoor gebragt had, tot de beoefening eener uitſpanning, welke, hem afleidende van vele op zich zelf niets beteekenende gezelſchappen, uit haren aard ſtrekte, om het ledig vak met iets wezenlijks aan te vullen, en hem een' afkeer in te boezemen tegen den eindeloos eenzelvigen maalſtroom van ſlemp- en drinkpartijen, zoo geſchikt, om de laatſte overblijffels van redelijkheid en zedelijkheid bij eenen man van BLOMMESTEYNS opvoeding en geaardheid te verzwelgen.

Twee, ſlechts korten tijd van elkander, hier te lande, aan het uitſpanſel zigtbare verſchijnſels, waren uit hunnen aard zeer geſchikt, om de aandacht van BLOMMESTEYN nog meer tot die ſtudie te bepalen; de eerſte was de ontdekking eener Staartſtar, welke door de Starrekundigen niet verwacht werd, die zeer zijne opmerking trok, ſchoon dezelve zeer flaauw van licht was,

uit

uit hoofde van haren verren afftand, waarin zij de planeet *Saturnus* overtrof. Hij nam met zijnen vriend DIXON en zijnen leermeester MARTENS, die toen een beroemd Leeraar in de Wis-, Starre- en Zeevaartkunde was, dezelve waar, en bevond dat dezelve omtrent zes graden en veertig minuten van *Venus* afftond. Hij befchouwde haar met vlijt alle die nachten, welke zij zich aan den Hemel vertoonde, en het was zeer tot zijne fpijt, dat derzelver verfchijning zoo kort van duur was. Later deed hij met denzelfden Leermeester, en ook in het bijzijn van zijnen vriend DIXON, de belangrijke waarneming op de zoo zeldzaam plaats hebbende overgang van de planeet *Mercurius*, voorbij de Zon, waartoe zij zich op den toren van het ftadhuis begeven hadden.

Alles, wat nu met de natuurkunde en natuurlijke historie in betrekking ftond, was BLOMMESTEYN wellekom. Dit was hem zelfs de anders in zoovele opzigten zeer onwelkome, en in 's lands gefchiedenisfen zoo bij uitftekendheid bekende koude winter, van den jare 1740. Deze gaf hem gelegenheid tot het doen van weêrkundige waarnemingen, zoodat hij zich niet ontzag, om meermalen zich aan de felle koude bloot te ftellen, om de zonderlinge toedragt van den dampkring waar te nemen. Hij was dus reeds de twee felfte dagen vroeg bij de hand en op ftraat; maar vond tot zijne ontzetting twee menfchen, die in den afgeloopen nacht,

nacht, door de koude waren dood gevroren, en aan den ijkant zag hij vogels, die dood op het ijs waren nedergevallen; ja hij merkte met ontzetting op, hoe bij het openhakken van eene bijt, aan den Buitenkant, het ijs van eenen nacht drie duimen dik was.

Diep ontroerd kwam hij te huis, toen zijne zuster en broeder 'pas uit hun bedde waren opgeſtaan. Eerst verhaalde hij, wat hij gezien had, en beval toen, dat 'er, dezen dag, geen arme, wie hij wezen mogt, zonder liefdegift van zijne deur mogt gaan; ja, dat men alle rijkelijk van brandſtoffe en geld, tot het aankoopen van eenig verwarmend en verkwikkelijk voedſel, moest voorzien. „Wij zitten hier," zeide hij; „wel en gemakkelijk bij ons vuur, en als het hout en de turf vermindert, ſchellen wij maar onze dienstboden, maar het is wat anders, als men, zoo als ik daar op ſtraat ontmoette, eene jonge vrouw met twee half naakte kinderen, langs den weg ziet loopen, en bijna van gebrek en koude omkomen. Ik had vrij wat geld in mijn' zak, toen ik de deur uitging, maar ben zonder een penning te huis gekomen." Op de tegenwerping, die hem zijn broeder en zuster bijna eenſtemmig maakten, dat ook de arme lieden zeer zeker partij zouden weten te trekken, van deze ongemeene vorst, en dat men gevaar liep, van deerlijk bedrogen te worden, zeide hij: „Ik geloof het, gij hebt ge-

lijk; 'er zal veel misbruik van worden gemaakt, maar ik heb liever, dat ik, bij zoo groote ellenden, als 'er in deze koude zullen geleden worden, een hand vol drie guldens verkeerd befteed, dan dat het aan mij zou kunnen geweten worden, dat 'er een enkel mensch door honger of kommer omkwam. En wat zijn wij toch, als wij het wel befchouwen, beter dan die arme menfchen, die naauwelijks een ftuk brood om te eten, of een fprankeltje vuur hebben om zich bij te warmen?"

In deze zoo tijdig aan den dag gelegde gevoelens, en achtervolgd door ruime liefdegaven, betoonde BLOMMESTEYN dat 'er nog van het echt oud Hollandsch bloed door zijn hart ftroomde — en de denkbeelden, die hij bij deze gelegenheid ontwikkelde, was hij verfchuldigd zoo wel aan het Godsdienstig onderrigt, dat hij van Ds. A*** ontvangen had, nadat deze hem uit de klaauwen des ongeloofs gered had, als aan zijnen omgang met den Heer DIXON, en aan het bijwonen van het Genootfchap der Vrijmetfelaars, waarin hij van tijd tot tijd de edelfte gevoelens der menschlievendheid hoorde ontwikkelen, ja ook misfchien daaraan, dat door eene meer bepaalde beoefening van zijne geestvermogens op eene edeler wetenfchap, dan op het louter vermeerderen van zijne geldmiddelen, zijn hart vatbaarder geworden was voor grootmoedige bedrijven.

De-

Deze zelfde winter echter gaf hem gelegenheid, om met zijn' broeder en zuster een reisje te doen, dat door hare zeldzaamheid merkwaardig was, en ook daarom bijzonder in zijnen smaak viel. De aan FEMKE toevallig gemaakte kennis, bij haar veertiendaagsch verblijf te *Amsterdam*, had ten gevolge gehad, dat HENDRIK BLOMMESTEYN zich vervolgens dadelijk had verklaard, als haar minnaar, en haar ten huwelijk verzocht; maar de gehechtheid van FEMKE aan haar Vaderland, en nog meer aan haren grootvader, was te groot, hoe genegen zij anders ook HENDRIK BLOMMESTEYN ware, en bleef een onoverwinnelijke hinderpaal voor zijne vrijerij. In het midden nu van den zoo fellen winter, ontving HENDRIK de tijding uit *Staveren*, dat de oude JELLE MURKS, zijne oogen gesloten had, daar de zoo buitengewoone koude, gelijk gewoonlijk het geval is in dit land, op dezen zoo hoogbejaarden grijsaard het gevolg gehad had, dat het reeds flaauwe levensvlammetje was uitgedoofd.

Toen HENDRIK zijnen broeder deze tijding berigtte, zeide BLOMMESTEYN, daar 'er nu geene schaduw van jaloezij meer in zijn' geest was achter gebleven, „daar moet gij oogenblikkelijk naar toe, zoodra als de oude Heer begraven is. Oogenblikkelijk zeg ik... o de brief is al vier dagen oud, eer gij nu in *Vriesland* zijt, is de man lang ter aarde besteld, en nu ver-

verzeker ik u, zal het met FEMKE wel gaan." Zijn broeder gaf hem te verstaan, dat de winter immers zou beletten, die reis anders te doen dan over land, en dat dit eene langwijlige en kostbare reis was.... „Wat praat gij van eene reis te land," zeide BLOMMESTEYN, „gij moet die reis ter zee doen. De *Zuiderzee* is immers tot stok en steen gevrozen, en gij moet u met een narreslee, de *Zuiderzee* maar dwars over, naar *Staveren* laten rijden. Als uwe zuster MARGOOTJE liefhebberij heeft, dan zullen wij met ons drieën, in twee narren 'er op afgaan, en gij moet FEMKE bewegen, dat zij met ons naar *Amsterdam* terugkeert; dan zal zij bij ons den rouw over grootvader wat verzetten, en dat zal u het schrijven van menigen minnebrief uitwinnen, broêr HENDRIK! althans voor eene lange poos; indien gij haar weet over te halen, dat wel gaan zal, om bij ons den zomer af te wachten. Hebt gij mij begrepen?"

Schoon HENDRIK nog al eenige zwarigheden in de reis maakte, en zijne zuster MARGOOTJE niet minder, drong BLOMMESTEYN van dag tot dag, zoo sterk op dezelve aan, en zij kregen zoovele verzekeringen van de verbazende dikte van het ijs, ja de volkomene veiligheid van den overtogt, dat zij 'er zich eindelijk toe lieten overhalen.... maar BLOMMESTEYN had zijnen broeder volstrekt verboden, om aan FEMKE 'er een enkel woord van te schrijven.

Het was reeds een eind heen in Sprokkelmaand, en het weder eenigermate ontlatende, toen BLOMMESTEYN met zijn' broeder en zuster, in twee narren, de reis van *Amsterdam* over *Pampus* naar de Vriesche kust ondernam. PENNY, die jaren lang met GUISNY op zich zelven woonde, was, wanneer BLOMMESTEYN of BEELAARTS, eenige bijzondere reis voor had, altijd hun gezelschap, en dus stond die achter op de slede van BLOMMESTEYN, of op die van deszelfs broeder, daar MARGOOTJE nu eens met HENDRIK, dan weder met BLOMMESTEYN reed. Schoon BLOMMESTEYN het voor MARGOOTJE verborg, was het hem toch zeer vreemd, toen zij zoo, de laag met al de vastgevrozen schepen, voorbij, den mond van het *IJ*, begonnen te naderen, en, schoon langs een gebakend pad rijdende, *Nieuwendam* en *Durgerdam* op zijde latende liggen, op *Pampus* kwamen, en nu regt uit de bevroren *Zuiderzee* opreden. Te meer vreemd was hem dit gevoel, daar, hoe meer zij zich van de Hollandsche kust verwijderden, het gezelschap verminderde, en, toen zij eindelijk op den grooten plas gekomen waren, niets op het groote ijsveld, dan alleen de twee narren bespeurde, en somtijds, meestal op onberoepbaar verre afstanden, enkele schaatsrijders, maar die nog zoo dun gezaaid, dat 'er wel een half uur voorbijging, zonder dat zij een zoodanig voorwerp bespeurden. In de verte zag men, ja, *Marken*, maar zoo twijfelach-

achtig, dat het althans aan MARGOOTJE tot geene groote opbeuring verſtrekte. BLOMMESTEYN verhaalde haar tot troost, hoe hij zich nu duidelijk de groote ijsvelden in *Groenland* herinnerde, en hoe hem daar zulk eene narreſleê wel te pas zou gekomen zijn; terwijl zij tusſchen beide door eenigen geestrijken drank en eenig gebak, dat zij medegenomen hadden, als zij, om der paarden wil wat langzaam reden, zich tegen de koude verſterkten. — Zij kwamen, op een kompas, dat hij medegenomen had, en eene goede kaart, gelukkig op *Schokland* aan. Hoe verwonderden zij zich over de bijzondere bouworde der huizen op dat eiland, en nog meer over de eenvoudigheid der huishoudingen, terwijl de zoo algemeen roodachtige kleur van het haar der vrouwen, hetwelk ſommige voor het echt Bataaſſche blond willen gehouden hebben, alsmede hare vreemde kleedingswijze, bijna geheel geene overeenkomst met die der overige inwoneren onzes lands hebben. Nadat de paarden eene goede poos hadden uitgeblazen en ter deeg gevoederd waren, terwijl de Schoklandſche kinderen de beide narren, waaraan het verguldſel en beeldhouwwerk niet geſpaard waren, al den tijd hadden ſtaan aan te gapen, reden zij nu, de Overijsſelſche kust ſteeds in het oog houdende, op de Vrieſche af; en kwamen, zonder eenigen wezenlijken tegenſpoed, weldra op de hoogte van *Staveren*. Van tijd tot tijd ech-

ter waren zij niet weinig belemmerd door groote fpleten, die zich nu en dan in de oppervlakte van het ijs vertoonden, en hen noodzaakten om vrij wijde omwegen te nemen; terwijl de paarden de ooren opftaken, en zij die in de narrefleden zaten, van fchrik gefchokt werden, wanneer zij flagen zoo geweldig als van een losbarstende bombe hoorden, veroorzaakt door het geweldig fplijten en barsten van het ijs. Blijde waren zij dus, dat zij den toren van *Staveren* in het oog kregen, en het duurde niet lang, of zij zagen ook voor de ftad het ijs van menfchen wemelen, hetwelk voor hun, die verfcheiden uren op den breeden bevrozen plas, zonder bijna menfchelijke wezens te aanfchouwen, hadden doorgebragt, een uitftekend welkom gezigt was, en hen zelfs bijna vergeten deed, dat zij zich nog op de *Zuiderzee* bevonden.

Het duurde ook maar korten tijd, of zij kwamen vele der voortrijdende fchaatfenrijders tegen — en toen zij bijna gereed waren, om de haven in te rennen, zag HENDRIK onder de rijdende vrouwen en meisjes, eene diep in den rouw, op zijne narreflede aanhouden, en niemand anders was zij dan FEMKE, die, niettegenftaande den kortgeleden dood van haren grootvader, echter deze gelegenheid niet verzuimde, om in het zoo nationaal vermaak eenigzins te deelen. Gelukkig ftond PENNY achter op de flede, toen HENDRIK BLOMMESTEYN zijn FEMKE gewaar werd, want oogenblikkelijk gaf hij aan

den-

denzelven de leizels over, ſprong ter ſlede uit, en vloog zijn FEMKE met groote ſnelheid te gemoet: die niet weinig verrukt ſtond over dit onverwacht bezoek van de vrienden BLOMMESTEYN, en, nadat zij en bij zich had uitgenoodigd, haren minnaar verzocht, om weder in zijne' ſlede te gaan, daar zij op hare ſchaatſen, nog wel een weinigje voor hem te *Staveren* zijn zou. Dit was ook het geval, want, ſchoon hij, zoowel als zijn broeder, hunne paarden aanzette, om ſpoedig te *Staveren* te zijn, zoo veel won het hun FEMKE op hare ſchaatſen af, dat zij reeds in hare huisdeur ſtond, en eenige orders geſteld had, op de ontvangst der vrienden, toen BLOMMESTEYN en zijn broeder, nadat zij de paarden aan PENNY overgegeven hadden, eerst met hunne zuster MARGOOTJE het huis van wijlen JELLE MURKS binnentraden.

VIJFTIENDE HOOFDSTUK.

Ongemeen groot was het genoegen van FEMKE over de komst van HENDRIK en de overige familie van BLOMMESTEYN, ja de rouw over den dood van grootvader JELLE werd niet weinig hierdoor getemperd, schoon die nog maar zeer weinig tijd geleden was, en het duurde niet lang, of het was voor onzen BLOMMESTEYN en zijne zuster zeer duidelijk, dat, na den dood van grootvader, ook FEMKES voorkeuze van *Vriesland* boven *Holland* slijten zou. BLOMMESTEYN had meer dan één oogmerk met zijne reis naar *Staveren;* vooreerst had hij gehoord, dat 'er zich te *Franeker* een nieuwe uitmuntende maker van teleskopen bevond, en daar hij nu een zoo vlijtig beoefenaar der sterrekunde geworden was, had hij vastelijk besloten, denzelven een bezoek te geven, met geen andere bedoeling, dan, om indien zij eenigzins voldeden aan zijn oogmerk, daarvan een of twee stuks te laten maken, ten einde daarmede zijne waar-

nemingen voort te zetten. Zijn ander oogmerk was, om tevens de ijsvermakelijkheden in *Vriesland*, waarvan hij zooveel gehoord had, bij gelegenheid van dezen buitengewoon harden winter, bij te wonen, met welk een en ander toch weldra eenige dagen zouden verloopen. Daar zich HENDRIK en MARGOOTJE in *Staveren* bleven ophouden, verkoos BLOMMESTEYN, om verder *Vriesland* op schaatsen in te rijden, en wel eerst naar *Franeker*. Het kon niet missen, of daar BLOMMESTEYN een tamelijk goed rijder was, trok hij bij zijnen aftogt de aandacht der Vriesche schaatsrijders, die zich onderweg mede op het ijs bevonden. Zij zagen ook met genoegen, of althans met zekere verwondering, hem het beentje over rijden, maar zij namen tevens aan hem waar, hetwelk zij trouwens altijd bij Hollandsche schaatsrijders gezien hadden, dat hij veel trager vorderingen, dan de Vriesche maakte, en dat hij, hetgeen hij in zwier en schoonheid van hun mogt winnen, zulks rijkelijk in de snelte verloor. BLOMMESTEYN bespeurde ook, dat, welke pogingen hij deed, om het van de Vriesche rijders te winnen, hij het echter zelfs bij zeer middelmatige Vriesche rijders verre verliezen moest. Toen hij te *Franeker* kwam, aan de eerste herberg bij de stad, waar verscheiden rijders, die hem voorbijgereden waren, rustende hem zaten af te wachten, kon het niet missen, of, toen BLOMMESTEYN binnen getreden was, zijne schaatsen had afgebonden,

den, en wat hartſterking gebruikt had, begonden de Vrieſche rijders niet weinig af te geven op het rijden der Hollanders. Blommesteyn deed wel alles, wat hij kon, om aan te toonen, dat ook het Hollandſche ſchaatsrijden, ſchoon dan al zoo ſnel niet, ook wel degelijk zijne voordeelen had; en behalve dat het rijden op zich zelve veel zwieriger ging, was ook de houding oneindig beter. Maar de Vriezen beweerden, dat de houding minder kon ſchelen, daar zij niet alleen ſneller voortgang maakten dan de Hollanders, maar, en door houding, en door het maakſel van hunne ſchaatſen, oneindig vaster ſtonden, en, bij eene altijd toch gevaarlijke liefhebberij, veel minder gevaar van te vallen liepen. Men moest altijd aan het nuttige boven het fraaije, en het minst gevaarlijke boven het gewaagde den voorrang geven.

Blommesteyn beweerde toch ſtijf en ſterk, zoo het hard rijden dan al bij de boeren en mansperſonen, in het algemeen, de voorkeur mogt gegeven worden; dit echter geheel niet op de vrouwen toepasſelijk was, althans niet op de meisjes der ſteden: daar hij onder weg gezien had, dat die, althans met dat harde en voorover gebukt rijden, eene zeer onaangename geſtalte aannamen, die door geenen onbevooroordeelden fraai zou gekeurd worden. Maar nu kregen de Hollandſche ſteêmeisjes en zelfs boerinnen 'er lustig van, en werden voorgeſteld

ſteld als ijdele pronkſtertjes, die het rijden alleen deden, om den nutteloozen tijd te dooden, daar het de Vriezinnen, zoo wel de ſteêmeisjes als dorpelingen, veel meer te doen was, om door het hard rijden ſpoedig van de eene plaats naar de andere te komen, of om eens hare verafgelegene vrienden en vriendinnen te bezoeken, en, even als de mannen, noodzakelijke bezigheden te verrigten.

BLOMMESTEYN hield echter met zijne gewone ſtijfzinnigheid, die hier in zijn' kampſtrijd met de Vrieſche hardnekkigheid niet kwalijk te pas kwam, ſtaande, dat, wat zij 'er ook van mogten zeggen, en beweren, men het hem niet ligt in het hoofd zou brengen, dat het ook niet voor een groot gedeelte bij de Vrieſche jongelingen en meisjes, om genoegen en uitſpanning te doen was, en dat dus de zwier van kunstig rijden, ook daar, een aangenaam toevoegſel zou zijn. Toen gingen, zoowel de Hollandſche BLOMMESTEYN als de Vriezen, aan het zwetſen op het ſnel rijden van ſommige groote bazen, waaronder toch wel als de aanzienlijkſte van alle gerekend werd een Vries, die 's morgens uit *Leeuwarden* naar den *Haag* gereden was, met een' brief van de oude Prinſes, bij gelegenheid, dat haar zoon, de Erfſtadhouder van *Vriesland*, zich in den *Haag* bevindende, van haar met onverwijlden ſpoed een brief moest ontvangen; hebbende hij dien brief, bij daglicht aan den Vorst overgegeven, ja nog

op den Vijver voor het Statenhof, vóór zonnen ondergang heen en weder gereden.

Nadat BLOMMESTEYN wat had uitgerust, en eenigzins zich moede geschreeuwd aan de verdediging van het Hollandsche schaatsenrijden, besloot hij, om zijn voorgenomen bezoek bij VAN DER BILDT af te leggen. Hij vroeg, binnen *Franeker* gekomen, terstond: „Waar of JAN VAN DER BILDT woonde?" maar hij liep vruchteloos de stad op en neêr, tot dat hij eindelijk eenen man tegenkwam, die hem vroeg: „Wat of dan die JAN VAN DER BILDT," welke BLOMMESTEYN verwacht had, dat bijna bij de kinderen op straat zou bekend geweest zijn, „voor den kost uitvoerde?" BLOMMESTEYN beduidde hem toen, dat hij een persoon was, die Verrekijkers van eene nieuwe makelij, in den Engelschen smaak, vervaardigde. „o Nu weet ik het, nu weet ik het," barstte de man uit, „wien gij meent. Gij meent JAN KONST, den Timmerman, die in de Anna Parochie gewoond heeft."

„Ik weet niet," gaf BLOMMESTEYN te verstaan, „of hij dien bijnaam draagt; maar, daar ik weet, dat een Anna Parochie op *de Bildt* gelegen is, en hij dus misschien twee namen heeft, zou het zeer wel mogelijk zijn, dat hét dezelfde man was." Dit bleek aan BLOMMESTEYN zoo te zijn, toen hem het huis van dien vlijtigen man gewezen was, en hij, als een Amster-

ſterdamsch liefhebber van de kunst, bij denzelven zeer gereeden en gullen toegang kreeg. — Van der bildt zei: „Dat het hem geheel onverſchillig was, of men hem jan konst of van der bildt noemde; dat hij maar wel te vreden was, dat men een Hollandſchen liefhebber bij hem te regt gewezen had, en hij ten uiterſte genegen was, om hem zijne teleskopen te laten zien, ja dat hij voorts hem dus verzocht, het overſchot van dien dag niet alleen, maar ook dien nacht bij hem door te brengen; dewijl de laatſte vooral gelegenheid geven zou tot Starrekundige waarnemingen, waartoe nu ook zijne teleskopen waren ingerigt.”

Blommesteyn nam dit zeer gereedelijk aan, en had, gelijk men weet vóór, om, ingévalle die Inſtrumenten hem maar eenigzins mogten bevallen, dan een van de allerbeste voor zijne verzameling aan te ſchaffen, want hij wilde altijd zulke dingen hebben, die een ander niet bezat. Nadat hem van der bildt verhaald had, hoe hij, zonder eenige handleiding, zonder eenig onderwijs, uit zich zelven die zaak had opgevat, en hij zelf nooit gedacht had, het zoo verre in die kunst te zullen brengen, begaven zij zich op het dak van zijne woning, waar hij eene kleine ſtellaadje vervaardigd had; en daar de zon nog uitmuntend ſcheen, en het een der zachtſte dagen was van dezen anders zoo geſtrengen winter, ja het weêr zelfs eenigzins ontlatende bleef, had

BLOMMESTEYN het genoegen, van dit plat, door den besten teleskoop van VAN DER BILDT, behalve de fteden *Harlingen*, *Leeuwarden*, *Bolsward* en *Dokkum*, nog eene ontelbare menigte van dorpen ten voorfchijn te zien treden, welker fpoor andere vrij goede kijkers niet vermoeden deden, en dat op een veld, hetwelk de beste kijkers in uitgeftrektheid verre achter zich liet. BLOMMESTEYN was in zeer groote verrukking, maar hoe wies dezelve nog aan, toen zij 's avonds de maan en den fterrenhemel befchouwden. Schoon de eerfte, als nog maar weinige dagen nieuw, zich flechts eene korte poos liet befchouwen, BLOMMESTEYN zag echter in dien ftand niet alleen duidelijk den getanden binnenrand der maan, maar zelfs het onbefchenen en flaauw verlichte gedeelte der maanfchijf. Zij wachtten naar het ondergaan derzelve, en nu befpeurde BLOMMESTEYN reeds met het bloote oog de fchoonfte en onbewolkfte lucht met ftarren bezaaid, die hij ooit gezien had; en ging VAN DER BILDT over, om de fchitterende heerlijkheden van het firmament, al nader onder de oogen van BLOMMESTEYN te fchuiven. Daar de gelukkige ftand der hemelfche ligchamen het toeliet, vertoonde hij hem eerst de planeet *Jupiter*, benevens eenige van deszelfs wachters, en op het ligchaam der planeet de banden, waarmede dezelve omgord fchijnt. — Hoe onverzadigbaar BLOMMESTEYN was in het befchouwen van dat heerlijk blinkend ligchaam,

en

en hoe langer hij 'er op bleef ſtaren, hoe meer hij beluſt werd, om daarin te volharden. Eindelijk echter verdraaide VAN DER BILDT den teleſkoop, en was gelukkig genoeg, om de planeet *Saturnus* ſpoedig in de buis op te vatten. Nu wies nog de verbaasdheid van BLOMMESTEYN, daar hij die zooveel verder verwijderde planeet en eenige van derzelver ſatelliten aanſchouwde, en ook het gelukkig oogenblik trof, dat de ring, die deze planeet inſluit, zich in eene geopende geſtalte vertoonde, hetwelk BLOMMESTEYN niet alleen een gevoelig genoegen veroorzaakte, doch waardoor hij zoo verrukt ſtond, dat hij in het eerst geen enkel woord kon voortbrengen van ontzetting. BLOMMESTEYN kon zich bijna niet verbeelden zoo diep in de gewesten des Hemels met het gewapend oog door te kunnen dringen, dat hij niet alleen eene zoo verre afſtaande dwaalſtar als *Saturnus*, omringd door hare manen, kon aanſchouwen, ja niet alleen deszelfs manen, maar ook een licht, dat die planeet als een krans omringt, en welks dienst, naar het gevoelen veler Starrekundigen, zich mede uitſtrekt tot het verlichten van eene wereld, zooverre van het licht der zonne verwijderd. BLOMMESTEYN was niet af te ſcheuren van de beſchouwing van het goddelijk ſchouwſpel, en voelde zijn' geest, als het ware, door hetzelve uittebreiden verre buiten de palen, die hij zich had kunnen voorſtellen, immer te zullen bereiken; ja, dat anderen, die

hem

hem van nabij kenden, hem immer hadden durven toekennen. Zoo is eene wezenlijke wetenſchap in ſtaat, om den mensch, ſchoon oorſpronkelijk van geen' zeer grooten aanleg, op te beuren, en als het ware boven zich zelven te verheffen. Eindelijk riep hij, nadat hij van zijne ontroering wat bekomen was. „Nu, nu, wenschte ik wel, om tien gouden rijders, dat mijn Leermeester MARTENS hier was, om eens te kunnen zien, hoe hij op dat gezigt zou voor het hoofd geſlagen ſtaan! Wij hebben wel fraaije afbeeldingen van de planeten gezien, ook enkele malen door zeer goede verrekijkers eenige ſchemerachtige blijken van deze dwaalſtarren en wachters, maar niets, dat hier op ſtukken na bij haalde."

Nog ſprak hij, toen de vrouw van VAN DER BILDT aan de trapdeur riep: „VAN DER BILDT! daar is de Grietman WILLEM VAN HAREN beneden, hij vraagt, of hij boven mag komen." „Zeker ja! zeker ja!" riep haar VAN DER BILDT toe. En nu verſcheen die Grietman, dat uitmuntend vernuft van *Vriesland*, wiens voortbrengſels, toen te weinig gewaardeerd, als eerſte pronkſieraden onzer Taal- en Dichtkunst zullen geſchat worden, zoo lang 'er ware ſmaak voor kunst bij de Nederlanders plaats grijpt: ja veilig zou men de toe- of afneming in ſmaak voor de uitvloeiſels van zijn ſchitterend Dichtvermogen, voor eenen juisten maatſtaf mogen houden van den voor- of achteruitgang van

de

den Nederlander in dat vak der ſchoone kunsten.

Nu bovengekomen zijnde bij VAN DER BILDT, zeide hij. „Gij zult zeer gaarne mijne vrijmoedigheid verſchoonen, VAN DER BILDT, als ik u zeg, dat ik uitgelokt ben geworden door de groote helderheid van het uitſpanſel, zoo ſchoon en zuiver, als het zich maar zeldzaam vertoont, althans in deze landen bij zulk gematigd weder. Ik wenschte, door den teleskoop, dien gij nu onlangs eerst voltooid hebt, de planeet *Jupiter* en vooral *Saturnus* te beſchouwen.” VAN DER BILDT was, ſchoon eigenaardig anders houding en taal de merkteekens droegen van zijne boerſche afkomst en opvoeding, zeer natuurlijk beleefd tegen dien Grietman, welke zoo veel met hem op had, en wederkeerig bij hem in groote hoogachting ſtond. Hij verklaarde dus aan VAN HAREN, dat hem waarlijk te veel eer werd aangedaan voor een' eenvoudigen werkman, die alles, wat hij was, wel door zich zelven was, maar die toch beter misſchien, dan anderen zelfs gevoelde, hoeveel aan hem nog haperde, en dat hij dit meer en meer gewaar werd, hoe grooter zijne vorderingen waren. Deze Heer (op BLOMMESTEYN wijzende) was alleen met het oogmerk naar *Franeker* komen reizen, om zijne teleskopen te beſchouwen, en nu kwam de Grietman VAN HAREN, van zijne hofſtede op een' winter-

ternacht, die wel juist zoo heel ſtreng niet was, als de winter reeds had opgeleverd, evenwel, alleen om door zijne nog geringe kunstwerken te zien. Terwijl VAN DER BILDT dus praatte, nam VAN HAREN de twee dwaalſtarren door den teleskoop waar, en gevoelde bijna te veel verrukking, dan dat hij op de woorden van VAN DER BILDT bijzondere acht kon geven; althans, hij liet zich geen oogenblik daardoor in zijne beſchouwingen en verrukkingen ſtoren. Toen hij echter zijn' onderzoeklust eenigermate bevredigd had; bleek het dat niet alles, wat VAN DER BILDT gezegd had, aan de aandacht van VAN HAREN ontglipt was. Althans met eenen nadruk, ontzettender dan BLOMMESTEYN immer gehoord had, echter met eene gemeenzaamheid, die hem uit den mond van eenen Vrieſchen Edelman, aan wien hij de laatdunkende trotschheid van de Hollandſche Patriciërs natuurlijk toeſchreef, bijna ongepast toeſcheen, zeide hij: „ Man, man! wat komt bij zulk een ſchouwtooneel, als wij daar (met zijne hand naar den Hemel wijzende) als wij daar aan Gods Hemel zien, de gedachte aan de grooten der aar te p is. Wat zijn zij meer dan onbemerkbare ſtofvezeltjes, die wij in eenen zonneſtraal, welke door een ſcheur in een duister vertrek valt, aanſchouwen of eigenlijk nog minder. Wat is de magtigſte heerſcher der wereld? . Niet dan een onzigtbaar wriemelend ra-

der-

derdiertje, hetwelk alleen door het microskoop ontdekt wordt.... Wat zijn rangen, wat zijn namen, wat zijn gemeenebesten en koningrijken, wat deze geheele aardbol met al zijne heerlijkheid en grootheid, vergeleken bij die honderde, ja ik mag wel zeggen, duizende zonnen, die daar boven ons hoofd ſtaan te pronken en te ſchitteren; rondom ieder, van welke hoogstwaarſchijnlijk weder verſcheiden werelden met millioenen, met myriaden van ſchepſelen wentelen, waarvan, God weet, hoevelen ons zoo oneindig in verhevenheid van geest, in ſcherpheid van vernuft overtreffen, dat wij, indien wij een hunner ſpreken moesten, voor denzelven als eene Godheid, op onze knieën zouden nederſtorten. En gij durft nog van Heeren en Grietmannen reppen, VAN DER BILDT, en dat op nieuw in de tegenwoordigheid van iemand, die, gelijk u van mij bekend is, in al die praal der grootheid niets ſtel, ja als beuzelachtig kinderſpel van een nog onbeſchaafd menschdom veracht, maar die alleen achting en eerbied heb voor de uitſtekende geniën, die door God op aarde ſchijnen gezonden, om levendige blijken te zijn, met welke vermogens de Almagt ſchepſelen uit kan rusten, en hoe hen verheffen tot eenen nog aanzienlijker ſtand van wezens, ſchoon hun nog eenige zedelijke en alle natuurlijke gebrekkelijkheden der aarde, zoo wij die althans noemen, aankleven. En

zoo ik nu de dwaasheid wilde hebben, VAN DER BILDT, om u, op mijne beurt, te vleijen, dan zou het mij geenszins aan woorden ontbreken, om u zonder eenige vergrooting, in den rang van die zeldzame menfchen te plaatfen...."

„Daar zou ik," viel VAN DER BILDT hem zeer driftig in de rede, „dat weet Mijnheer wel, daar zou ik dan in het geheel niet op gefteld wezen."

„Nu maakt gij het niet beter," antwoordde VAN HAREN, „fchoon ik wel weet, dat gij het zoo kwalijk niet meent: want nu zou het voor dien Amfterdamfchen Heer bijna fchijnen, als of ik voor mij 'er eenigzins op gefteld was, en ik verklaar u, dat ik niet graag dien fchijn zelfs hebben zou... maar misfchien zou ik door 'er langer over te praten, denzelven eenigermate krijgen, wat zegt gij 'er van, Mijnheer?" zich tot BLOMMESTEYN wendende.

BLOMMESTEYN was eenigzins verlegen, wat hij een' zoo aanzienlijk Heer als den Grietman VAN HAREN, zou antwoorden, die hij daarenboven gemerkt had, dat geheel andere taal fprak, dan hij gewoon was, en van wiens redenen hij wel de kracht en deugdelijkheid gevoelde, maar van welks gevoelens zijne ziel nog maar zeer weinig doordrongen was. „Ja, Mijnheer de Grietman," antwoordde BLOMMESTEYN, „wat zal ik 'er veel van zeggen? Ik ben

ben geen geleerd man, zoo als beide de Heeren; ik ben maar een Amſterdamsch koopman, dien het tamelijk wel is meêgeloopen, welke nu eerst eenige liefhebberij in de ſtarrekunde gekregen heb; en die, nadat ik een phyſiesch kabinet had beginnen aan te leggen, mij op nieuw in de wiskunde en de verdere gronden, die tot de ſtarrekunde noodig zijn, door mijnen leermeester MARTENS, heb laten onderrigten, en nu zoo wat op ſlag gekomen ben. Ik was toevallig in *Vriesland* om familiezaken, en daar ik zooveel van den Heer VAN DER BILDT had hooren ſpreken, ben ik op ſchaatſen hier heen gekomen; en ik moet zeggen, dat ik mijne moeite rijkelijk betaald zie, en wel wenschte te weten, of deze teleskoop, waardoor wij gekeken hebben, tot eenen redelijken prijs te krijgen is."

„Zeer zeker," antwoordde VAN DER BILDT, „zeer zeker, maar laten wij, als wij daarover ſpreken willen, naar beneden gaan, daar ik toch begin te gevoelen, dat ik hier alles behalve warm geworden ben; en wij hetgeen wij over de negotie te handelen hebben, ruim zoo goed bij een' helder brandenden takkebos, als op dit koude plat zullen kunnen afdoen." BLOMMESTEYN kon echter niet nalaten, eer zij dat plat verlieten, of hij beſchouwde eerst nog eens de planeten *Jupiter* en *Saturnus* door den teleskoop, en nu wel uit een dubbel oogpunt, als een voorwerp

van liefhebberij, en als eene foort van koopwaar, over welke hij binnen weinige oogenblikken in onderhandeling ftond te treden.

Toen zij beneden gekomen waren, duurde het maar korten tijd, of BLOMMESTEYN was het met VAN DER BILDT, in het bijzijn van den Grietman VAN HAREN, ten aanzien van den koopprijs van den teleskoop volkomen eens; en VAN HAREN kon niet nalaten dien allezins ruimen koopprijs goed te keuren, door geene bedenkingen van eenen eigenbatigen aard beknibbeld, daar BLOMMESTEYN dit voortreffelijk werktuig van VAN DER BILDT kocht, zonder iets, dan eenen onbefchadigden overtogt, te bedingen. VAN HAREN verklaarde in deze handelwijze met ftreelend genoegen te ontdekken, hoe de Hollandfche koopman, die fomtijds als met eenen ftortregen van fchatten, door de fortuin overftroomd wordt, op zijne beurt genegen is, om den kunstenaar rijkelijk te beloonen, voor de in hunnen aard onbetaalbare voortbrengfels van genie, kunst en vlijt. Hij deed hierop de vraag aan VAN DER BILDT, „of het hem, hoe goed een' prijs hij ook gemaakt had voor den teleskoop, niet aan het hart ging, om zulk een dierbaar pand, als dien teleskoop te misfen." „In het geheel niet," zeide VAN DER BILDT. „Ik neem 'er aanftonds weêr een' anderen grooten onder handen, en dat in de aangename hoop, dat die nog veel beter dan deze zijn zal, en dan vergeet ik

ik hem geheel...." „Ik begrijp u," zeide VAN HAREN, „ik begrijp u VAN DER BILDT! Hoeveel de voorwerpen ook verschillen, een natuurkundig werktuig en een gedicht, als zaken, waarop het menschelijk genie werkzaam is, zijn dezelfde; en de zucht ter volmaking is, zoowel de prikkel van den maker der natuurkundige werktuigen, namelijk bij zoodanig een', die uit is op nieuwe en groote uitvindingen, als bij den dichter, die uit het rijk van verbeelding en gevoel nieuwe werelden oproept, en voor de oogen zijner tijdgenooten en het nageslacht optoovert." „Eilieve, Heer Grietman," zeide nu VAN DER BILDT, „daar wij nu zoo bij het vuur zitten, en ik zoo gaarne tot mijne uitspanning iets aangenaams en goeds hoor, heb nu eens de goedheid, om ons op een Dichtstuk van u te onthalen." „Ik zou," zeide VAN HAREN, „bijna niet durven, in de tegenwoordigheid van eenen Hollander. Bij dien Heer is men thans en al reeds eenigen tijd geleden, zoo uitstekend keurig op taal en dichtkunst, dat niet alleen eene syllabe, maar een enkel lettertje eenen grammatikalen en poëtischen oorlog veroorzaakt, zoodat onder de letters veelal de zaken dood blijven."

„Van mijnen wege," zeide BLOMMESTEYN, „hebt gij daaromtrent Mijnheer! niets te vreezen, daar ik geheel niet tot die soort van lieden behoor, en in het minst niet naauwnemend ben. Ik

hoop dus dat zich de Heer VAN HAREN, mijnen wege niet zal bekrimpen; ja, ſchoon ik anders geen groot liefhebber van de poëzij ben, zoo als die bij ons valt, ben ik nieuwsgierig, om eens een gedicht van een man te hooren, die mij ſtraks door zijn ſpreken, toen wij daar op het plat waren, reeds zooveel genoegen gaf." —— Nu haalde VAN HAREN een papier uit zijn' zak, en las daaruit het volgende Dichtſtuk, dat met de voortreffelijkſte voortbrengſels zoo der oude als der hedendaagſche Dichteren kan wedijveren, getiteld:

HET MENSCHLYK LEEVEN.

Helaas, helaas! hoe vlieden onze dagen,
Hoe ſpoed zich ieder uur met onzen luister heen!
Hoe flaauwe vreugd, hoe bittre plagen,
Hoe min vermaak, hoe veel geween!

O dierbaar perk van drie tot zeven Jaaren,
Als ieder voorwerp 't oog bekoort, het harte ſtreelt,
Och of ze zonder einde waren,
Als alles lacht, als alles ſpeelt!

Beminlijk Kint, ſpeel, nuttig u deez dagen,
Want 's Waerelds Grootheid ſchaft aan ons 't genoegen niet,
Dat u, door uwen houten wagen,
En door uw kaartenhuis geſchied.

Haast

Haast zal men u door ſtrenge Meesters leeren,
Wat taal Demosthenes verkondde in Pallas Stad,
En Cicero voor 's Waerelds Heeren,
Toen Rome nog de Kroon op had.

O moeilyk werk, benaauwde en pynlyke uuren!
Ze is maar een ſchets, deez Roê waar meê men u kaſtyd,
Der ſlagen, die ge eens zult verduuren
Van 't ſtuurſche Lot in later tyd.

Wat open veld verſchynt daar voor onze oogen?
O Jongeling hoe werkt uw geest, hoe kookt uw bloed!
De Driften, in het hart gevlogen,
Ontſteeken een' ondoofbren gloed.

Jaa, goot gy dan de onafgepeilde ſtromen
Des Oceaans daar op, gy bluschte 't vuur niet uit:
Hoe zal de Reden het betomen,
Zy, die haare oogen pas ontſluit!

Gelyk Aurore in 't Oosten doorgeblonken,
Jaa, nog veel ſchoonder ſtaat de Wellust in haar praal.
Haar adem is de pest. Haar lonken
Verdelgen als de Blixemſtraal.

In zulk een ſtryd ziet gy de dagen klimmen,
Gelyk een fris gebloemt zich opheft in een Tuin,
En word een Man. Maar ach, wat ſchimmen
Omcingelen op nieuws uw kruin?

Nu vlugt de slaap reeds in den vroegen morgen,
Jaa, zomtyds heeft de nagt geheel voor u geen rust.
Vermoeden, vrees, wantrouwen, zorgen,
Verdoven kennis, yver, lust.

Nu ziet ge eerst klaar de broosheid aller dingen;
Hoe min het wuft geluk naar breidel hoort en toom:
En hoe de staat der Stervelingen
Gelyk is aan een vlugge Droom.

Terwyl de Vreugde u bloemen schynt te geven,
Ach zieldoorgrievend nieuws! ontrukt u 't Lot een Vrind,
Een Vrouw beminder dan het leven,
Of 't waardste pand, het liefste Kint.

Vlugt dan, reys vry naar afgelegen Staten.
Zeil door de Middel-lyn naar 't verre Zuider Land,
Hun denkbeeld zal u nooit verlaten,
Het staat, het wagt u reeds op 't strand.

De Droefheid is gelyk aan wreede Dieren;
Verwoeder dan een Leeuw in netten styf verwart;
Doorknagende als een Worm de nieren,
Verscheurende als een Gier het hart.

Wie koomt daaraan, vermoeid en neergebogen?
Zyn Wenkbraauw is gelyk aan 't ingaan van den nagt;
De glans der Maan is in zyne oogen;
Zyn kruin is 't zwerk met sneeuw bevragt.

't Is

'T Is de Ouderdom. Waar mag hy toch op wyzen?
Wat teekent hy daar gints met zynen vinger af?
Wat-hoop van Aarde doet hy ryzen?
'T Is 't Eind van alles; 't is het graf.

Hoe veelen is nog min geluk befchoren,
Die de yzere Armoê fel met fcherpe tanden byt;
Die nagt en dag het kermen hooren
Van 't teeder kint, dat honger lyd.

Heeft de Aarde dan geen voedzel voor ons allen?
O Hemel!... Andren prangt een ligchaams-kwaal, en doet
Hen 't leven onverduurbaar vallen!
In 't midden van den overvloed.

Zomwylen rukt, voor 't eind van uwe dagen,
Fortuin uw ftaat ter neer, gelyk men in het woud
Een hoogen Eyk om verr' geflagen
Na 't woeden van den wind aanfchouwt.

Dan word een Dwaas op uwen ftoel verheven.
'T Geweld verwoest uw Erf. De Laster verft uw kleed.
Geen Vriend durft zich naar 't huis begeven,
Daar 't bleek Gebrek de vloer betreed.

Wat is de Mensch, hoe magtig, hoe vermetel?
Genaakt het uur, al ftaat een Heir rondom het Hof,
De Koning valt van zynen Zetel.
En word een handvol asch en ftof. ...

Gy, gy alleen, oneindig Opperwezen!
Gy, Vader en Monarch van al wat was, en word,
Hebt geen verandering te vreezen,
Nog dat uw Scepter zy verkort.

D' oude Eeuwen, die voor 't Menschdom gansch verdwynen,
En zy, die zullen zyn in laater tijds gewrigt,
O God! die roept ge, en zy verschynen
Te zamen voor uw aangezigt.

Gy ziet hen voor uw' Zetel henen dryven
Als kielen, langs de Zee genoopt door wind en vloed;
De eene is bekroond met Vrede-Olyven,
En de andere bevlekt met bloed.

Gy hebt den Tyd van de Eeuwigheid gescheiden,
Gy hebt zyn Vleugelen met uwe hand gewrogt,
Op dat hy niet te lang verbeiden
En niet te snel vervliegen mogt.

Het Noodlot zit geknield voor uwe voeten,
En leest in 't heylig boek uw onweerstaanbren wil:
Maar als uwe ogen het ontmoeten
Verandert alles, of staat stil.

Daar 't eeuwig Licht een Zee verspreid alle uuren
Van heil en van geluk uit 's Allerhoogsten schoot,
Daar kan geen rouw, geen droefheid duuren,
Daar vlugt de smart, daar sterft de Dood.

N2.

Nadat VAN HAREN had geeindigd, bedankte hem VAN DER BILDT en vervolgens BLOMMESTEYN, met groote hartelijkheid, terwijl het aan beider oogen, die vochtig geworden waren onder het lezen, bleek, dat de betuigingen van hunnen mond, met de gevoelens van hun hart overeenftemden.

ZES-

ZESTIENDE HOOFDSTUK.

Den volgenden dag keerde BLOMMESTEYN op schaatsen naar *Staveren* terug, nadat hij zijnen vriendelijken gastheer VAN DER BILDT en deszelfs huisvrouw, ten wier huize hij dezen nacht geslapen had, minzaam had bedankt. Hij bond de schaatsen zoo vroeg onder, dat hij met den dag afreed; dit deed hij, omdat hij nog dezen dag bij tijds te *Staveren* wenschte te wezen, en echter tusschenbeide zijnen broeder FREDERICUS CHRISTOPHORUS wilde bezoeken, welke nog te *Ruige Lollum*, zonder tot eene andere standplaats, veel min een' Hoogleeraarspost, bevorderd te zijn, daar zijne kleine kudde, schoon eenigermate tegen zijnen dank, weiden bleef.

Niet weinig vreemd stond FREDERICUS CHRISTOPHORUS op te kijken, toen hij in zijne eenzame en berookte studeercel, zijn' broeder JOHANNES zag naderen. Was deszelfs standplaats aan onzen BLOMMESTEYN, bij zijn vorig bezoek, in het aangenaamste des jaars, verre van behagelijk

of

of aantrekkelijk voorgekomen, nu in het hartje van den felsten winter, bijna immer in deze gewesten ondervonden, vergeleek hij dit verblijf bij de eenmaal door hem bezochte streken van *IJsland*, ja, daar nu de ziel van BLOMMESTEYN, den avond te voren, zulk eene ontspanning gekregen had en gestemd was voor het edele en groote, gevoelde hij meer dan ooit deernis met den toestand van zijnen broeder, tegen wien hij, misschien te onberaden, zich ontvallen liet: „Wel mijn lieve FREÊRIK! op welk een ellendig *Patmos* zijt gij gebannen!"

Maar het duurde slechts kort, of BLOMMESTEYN had zeer veel berouw, dat hij zich die ongelukkige uitdrukking had laten ontvallen, toen Ds. FREDERICUS CHRISTOPHORUS BLOMMESTEYN, in eene zee van woorden uitbarstte, zeggende: „Mijn lieve broeder JOHANNES! Ik wil u niet ontkennen, dat het mij eene blijde tijding wezen zou, indien ik van dezen Lollumschen schaapstal naar een' anderen geroepen werd, en ik zoude die roepstem geheel niet ongehoorzaam zijn, maar het grieft mij tot in mijn binnenste, dat gij dit *Ruige Lollum* vergelijkt bij *Patmos*, waarop eenmaal de Discipel JOANNES, in zijne hooge jaren, met ketenen beladen, verbannen was. Waarlijk, mijn broeder, ik bedroef mij, dat de oudste van mijne familie niet beter in de heilige aardrijkskunde onderwezen is, of hij maakt tusschen eene binnenlandsche plaats, die

zoo

zoo als *Lollum* in het hartje van het vaste land van *Vriesland* gelegen is, eene vergelijking met het eiland *Patmos*, dat in de *Middelland-ſche Zee*, onder de *Egeeſche* of *Icariſche* eilanden gevonden wordt. En hoeveel verſchilt ook mijne getrouwe Christelijke Gemeente, van de Heidenſche inwoners van *Patmos*, die den grijzen JOANNES lastig vielen.... maar ik merk het, ik merk het, dat ik nooit grover faalgreep bedreven heb, dan toen ik u den last opdroeg, om mijnen letterkundigen arbeid aan eenen Hollandſchen Boekhandelaar ter uitgave op te dragen. Doch dit heeft mij niet afgeſchrikt. Ik heb nacht en dag doorgearbeid, en ben nu gevorderd tot het begin van de zeventiende eeuw...." „Ei! ei!" merkte BLOMMESTEYN, om toch iets te zeggen, aan, „ei! ei! dan zijt gij nabij onzen tijd, dan moet gij vooral voorzigtig zijn, zoo in dezelfde Eeuw als wij leven. „Idioot," zeide nu broeder FREDERICUS met eene ſtemverheffing, „*Proh! idiotisſime omnium! Lepidum caput!* Tel eens op uwe vingers na, wij zijn immers thans in de achttiende Eeuw. Maar dat daargelaten. Dit *inter nos*, *ut fratres*. Helaas! die zeventiende Eeuw, zoo omtrent 1618 en 1619, maakt mij zeer veel ſporreling, en ik zou wel wenſchen, dat ik door die omſtandigheden reeds met mijne historiſche pen doorgeworsteld was: want hier in *Vriesland* is al heel zoo wat ge-

gebeurd, dat toch ook niet was, zoo als het behoorde, en als ik alles, zoo fchreef, als het mij voorkomt, dan ben ik beducht, dat dit gedeelte mijner *Historia Ecclefiastica* eer zou ftrekken, om de bevordering tot een Profesforaat voor een' geruimen tijd, achter uit te zetten, dan mij tot den eigenlijken *fcopus* of doel mijner wenfchen te brengen..." „Och," zeide BLOMMESTEYN, want hij kon het nu niet langer uitftaan, dat zijn broeder zich met eene zoo ijdele verwachting vleidde; „och, broeder FREDERIK! hoe kunt gij u toch zoo met eene doode mees verheugen! Gij zult, dat verzeker ik u, als 'er geen mirakelen gebeuren, in eeuwigheid geen Profesfor worden. Ik mag zoo net niet, als gij, de ligging van het eiland *Patmos* kennen, of de zeventiende van de achttiende Eeuw weten te onderfcheiden, zooveel weet ik toch van de kaart van het land wel, dat wij (en dat zal toch hoogst waarfchijnlijk noch uw, noch mijn geval zijn) eer de negentiende Eeuw, of het jaar 1801 met elkander zullen beleven, dan dat gij aan de eene of andere Akademie, door middel van die historie, die geen mensch drukken of uitgeven wil, als Profesfor geplaatst zult worden; en als gij u nu met die ellendige verdeeldheden van de kerk gaat bemoeijen, dan weet de goede Hemel, wat 'er nog in het einde van u worden zal! Broederlijk raad ik u, na dezen dag nooit weêr een

let-

letter daarover op het papier te ſtellen; en, daar gij reeds zwakker van borst en longen geworden zijt, *Emeritus* zoekt te worden, zoo als 'er toch vele uwer Collega's doen, die, als zij een rijk weeuwtje getrouwd hebben, te zwaar hijgen, om met een ton gouds de trappen van den preêkſtoel langer te beklimmen. Kom dan in vrede bij ons in uwe geboorteſtad wonen, in een goed huis, en laat het gepreek het gepreek, en het geſchrijf het geſchrijf. Als gij dan te *Amſterdam* woont, en gij hebt nog zulk een' lust tot preken overgehouden, dan kunt gij, als eens de een of andere Amſterdamſche Leeraar, door eene ligte ongeſteldheid wordt overvallen, den dienst voor hem vervullen, terwijl gij als *Emeritus*-Predikant van *Ruige Lollum*, op het Dominésbriefje ſtaat..."

Nu greep broeder FREDERICUS met eenen ſatyrieken glimlach in het langwerpig gootje van zijnen driekanten hoed, en denzelven even opwippende, zeide hij: „Dat zal mis geraden zijn, broeder JOHANNES! dat zal het. Ik weet wel, waar u de ſchoen wringt. Gij zijt jaloersch, dat ik FREDERICUS CHRISTOPHORUS, de man zijn zal, die de BLOMMESTEYNSCHE familie door mijne geleerdheid beroemd zal maken. Ik zal blijven volhouden. *Perfer et obdura*, ſtaat voor eene van de Menniste kerken te *Amſterdam*, en ik zou die ſpreuk tot de mijne aannemen, als die daar niet ſtond. — Laast ben ik nog

te

te *Franeker* in de Akademie geweest, en daar wees mij een der Profesforen bij de fraai gefchilderde portraiten, die daar hangen, de Hoogleeraren verbeeldende, de plaats, waar waarfchijnlijk eerlang, *Deo favente*, ook het portrait van uw' broeder FREDERICUS CHRISTOPHORUS, onder die fchaar van geleerden zal blinken."

BLOMMESTEYN bemerkende, dat 'er niets aan zijnen broeder te doen was, om hem van zijn dwaas ontwerp af te brengen, wenschte hem daarop allen mogelijken voorfpoed. Na een weinig tot zijne hartverfterking gebruikt te hebben, bond hij weder zijne fchaatfen aan, en, met eenen broederlijken handdruk van hem affcheid genomen hebbende, kwam hij zelfs nog tijdig genoeg te *Staveren* aan, om daar een' wedftrijd bij te wonen, die 'er tusfchen eenige meisjes, ingevolge van eenen, met toeftemming der Regering, uitgeloofden eerprijs, gehouden werd; beftaande de eerfte prijs in een gouden oorfieraad, en de tweede in eenen bloedkoralen ketting. Van heinde en veer waren de meisjes en vrouwen, zelfs van *Leeuwarden* af, reeds BLOMMESTEYN, toen hij vroegtijdig van *Franeker* gereden was, achter op komen zetten, die voornemens waren hare bekwaamheden op dit nationaal volksfeest te vertoonen. — BLOMMESTEYN kon nu, van eene vreemde mengeling van verwondering over de groote vaardigheid van deze vrouwen in de kunst van fchaatsrijden, en van zekere afkeu-

ring over het tegenſtrijdige, dat hij tusſchen het betamelijke van dezen wedſtrijd en de kunne, die daarin begrepen was, doordrongen, niet nalaten, aan de zijde van FEMKE, die, met alle de inwoners van *Staveren*, getuige was van dien kamp, te vragen: of zij, ingevalle, dat haar grootvader niet zoo onlangs overleden was, en dus de welvoegelijkheid haar zulks niet verbood, geen deelgenoot zou zijn van dezen wedſtrijd? Hierop gaf zij met veel nadruks te verſtaan, en tevens in dat antwoord een blijk van den goeden ſmaak, die haar bezielde: „Mijnheer BLOMMESTEYN. Ik zou achten, dat ik mijne natie geene eer aandeed, met mij, door de zucht tot het behalen van eenen eerprijs, welke dan ook, bloot te ſtellen aan ongemakken, die ziekte, ja den dood kunnen ten gevolge hebben, en tevens, zoo het mij voorkomt, mij openlijk te vertoonen op zulk eene wijze, als met de ordenlijkheid en betamelijkheid van een meisje of vrouw niet beſtaanbaar is. 't Is, moet gij weten, Mijnheer! heel iets anders daarvan ooggetuige te zijn, dan het zelve mede te doen — en mijn lieve grootvader zaliger, die een man was, van meer dan een' winter, en die als Kapitein in zoovele landen en bij zoovele volken geweest was, heeft mij altijd ingeprent, dat hij het voor eene groote gekheid hield, dat men zoo verliefd was op zijne eigen meisjes en vrouwen, of op zijne eigene natie, dat men de gebreken daarvan voor

vol-

volmaaktheden aanzag....” „Ja! ja!” zeide BLOMMESTEYN, dien het bijna begon te ſpijten, dat hij dit geſprek met zijne toekomende ſchoonzuster had aangevangen, „ja! ja! uw grootvader was niet alleen een knap ſchipper, maar hij was in allen deele een verſtandig man, en het is dus niet vreemd, Juffrouw FEMKE! dat hij u zulke fijne denkbeelden heeft ingeprent.” Juffrouw FEMKE bedankte met een grimlachje, waaromtrent het twijfelachtig was, of zij over den lof haren grootvader gegeven, al of niet te vreden was, ſchoon het haar blijkbaar ſtreelde, dat HENDRIK BLOMMESTEYN haar, met veel zigtbare goedkeuring, zijne vreugde over haar antwoord betuigde, als waarin hij, en niet ten onregte, de verlichte denkwijze van zijn zoo hartelijk beminde FEMKE meende te beſpeuren; en tevens zich daaruit te mogen voorſpellen, dat zij zich zeer gaarne naar de Hollandſche zeden en manieren, waar die de goedkeuring boven de Vrieſche, in ſommige opzigten, zouden mogen verdienen, ſchikken zou.

Het was zeker ook aan deze buigzaamheid van karakter, waarin zij eenigermate van hare landgenooten verſchilde, maar misſchien meer nog aan de genegenheid, die zij voor HENDRIK BLOMMESTEYN voedde, toe te ſchrijven, dat zij zich twee dagen later zoo gereedelijk bewegen liet, om mede den terugtogt naar *Amſter-*

dam te doen, fchoon langs eenen korteren weg; namelijk om met hun dien, over een pad van *Staveren* naar *Enkhuizen*, dwars de *Zuiderzee* over, te nemen, langs het welk zij zich, binnen weinige uren, uit *Vriesland* in *Noordholland* bevonden, en ftaande welke reize, noch BLOMMESTEYN, noch zijne broeder, noch zijne zuster denzelfden angst gevoelden, welken zij op hunnen heentogt, de een meer de ander minder ondervonden hadden; maar FEMKE begon, fchoon zij dezen winter reeds tweemalen, zich een klein eind weegs op fchaatfen van de kust verwijderd had, echter, toen zij zich op het midden van dien plas tusfchen de Vriefche en Hollandfche kust bevonden, die huivering en hetzelfde verlangen te befpeuren, om den verlaten wal weder te bereiken. Schoon vervolgens *Amfterdam* nu voor haar eene geheel andere vertooning maakte, dan toen zij hetzelve voor de eerfte maal, bij het begin van den zomer, naderde, was zij 'er echter niet weinig over verwonderd, toen zij, op de hoogte van het Tolhuis gekomen, zij daar het oog over de nu met ijs bedekte haven van het magtig *Amfterdam* liet weiden, en de honderde fchepen, in de Laag vastgeklemd liggende, door hunne befneeuwde masten en raën, natuurlijk een befneeuwd bosch voorftelden, waarboven ook de hooge Amfterdamfche woningen, en gebouwen tot kerkelijk of wereldlijk gebruik

bruik de toppen en torens uitstaken. En, hoewel de woeling van het volk op het *IJ* veel overeenkomst had met die, welke zij op de Vriesche Meren gezien had, was echter het groot getal van menschen en paarden, die zich tusschen de stad en het tolhuis bevonden, zeer ontzettend, waarbij de koetsen, die mede in grooten getale zich op de bevrozen oppervlakte vertoonden, benevens de ijsschuitjes en ontelbare narrensleden allen bespannen met paarden blinkende van zilveren bellen en weidschen optooi, deze schilderij eene bekoorlijke levendigheid bijzette.

Door het midden van dit gewoel henen gereden, kwamen zij nog voor het vallen van den avond aan het huis van BLOMMESTEYN aan, en deze deed terstond, na zijne aankomst, zijnen zoon en dochter van hunne komst met Juffrouw FEMKE onderrigten, en gaf last, dat 'er dien avond een goede maaltijd moest worden klaar gemaakt, waartoe hij zijnen zoon WILLEM BEELAARTS met diens vrouw en VALKENBURG noodigen liet; toevallig bevond zich Ds. A*** bij de laatste, en verstaan hebbende, dat BLOMMESTEYN te huis was gekomen, draalde hij geen oogenblik, om hem te gaan opzoeken, en liet zich, terwijl dezelve nog zat uit te blazen van zijne reis, bij hem aandienen, als hebbende hem nog heden iets van aanbelang te zeggen. „ Laat Ds. A*** maar

binnenkomen," zeide BLOMMESTEYN „hij zal mij zoo veel bijzonders niet te zeggen hebben, dat het de moeite waardig is, dat wij in een koud vertrek gaan."

Ds. A*** voldeed aan het verlangen van BLOMMESTEYN, en, nadat hij alle de vrienden gegroet had, en vervolgens hunne pijpen gestopt waren, terwijl BLOMMESTEYN, die toch van de reis door en door koud geworden was, rijkelijk hout en turf voor zich en zijne reisgenooten opgooide, zeide Ds. A***: „Gij zult misschien wat vreemd opzien, mijn Heer BLOMMESTEYN, dat ik u, daar gij zoo pas van de reis gekomen zijt, met een op het lijf kom vallen."

„Gij weet," hernam BLOMMESTEYN, „Domine! dat gij mij altijd welkom zijt.... al is het ook, dat dikwerf uwe bezoeken eindelijk neêrkomen op het ligter maken van mijne goudbeurs. Gij zijt mij dan nu ook weêr welkom."

„Gij zult niet weder raden, hernam nu Ds. A***, wat de reden is van mijne komst.... maar het is nu geene gewone aanvraag, die ik kom doen voor een' enkel persoon; neen, mijn vriend! terwijl gij naar *Vriesland* geweest zijt, is 'er bij de Regering dezer stad besloten, om tegen morgen eene plegtstatige inzameling van penningen te laten doen, om aan de behoeftigen van alle gemeenten, die 'er aandeel aan verkiezen te hebben, geene uitgezonderd, in dezen zoo bij uitstekendheid fellen winter buitengewone liefdega-

ven

ven te doen. Op morgen zal 'er in alle wijken eenen deftigen rondgang daartoe aan alle de huizen der burgeren gefchieden, en ik dacht, dat ik, daar gij waarfchijnlijk dezen avond niet uit zoudt gaan, niet kwalijk zou doen, met u daaromtrent vooraf te waarfchuwen, om dat gij misfchien deswegens nog eenige fchikkingen zoudt willen maken."

BLOMMESTEYN gaf hierop met eene ongemeene vaardigheid ten antwoord, in lagchen uitbarftende: „Ik ben u wel verpligt, Domine! voor uwe goede zorg voor de armen; maar ik moet lagchen, dat gij van gevoelen zijt, dat 'er tot zoo iets bij mij zoovele fchikkingen vooraf noodig zijn. Och, mijn lieve Domine! een kasfiers-briefje laat zich in drie minuten fchrijven. Al ftonden de Heeren met den zak voor de deur: ik zou hen niet ongetroost laten heen gaan, daar kunt gij op aan. Gij hebt mij, herhaalde keeren reeds gezegd, dat wij veel trekken van de echte oude Hollanders verloren hadden, en gaaft mij met onbewimpeldheid te kennen, dat ik daar mijn deel degelijk aan had; maar als 'er nood is, en wat te geven valt, neen! neen! dan zijn wij nog de oude Hollanders, dat verzeker ik u, en dat zal morgen, bij die Collecte en ook wel op den volgenden Biddag blijken. Ik denk het althans niet onder mij te laten en om u daarvan te overtuigen, [met een kreeg hij zijne brievetasch

uit den zak, greep met drift eene pen van den inktkoker en fchreef onder het praten], om u daarvan te overtuigen, daar hebt gij een briefje op mijn' kasfier V.... Duw dat morgen maar voor mij in den zak. Het zal 'er niet hard in klinken, maar de Heeren zullen het 'er wel uitvisfchen, en ik zal het hier met eene hand vol zestehalven klaren; want die Collectanten hooren het graag zoo wat rammelen. Is het genoeg Domine! is het genoeg?"

Ds. A*** (zijne handen zamenflaande van verwondering). Maar mijn Heer BLOMMESTEYN, maar....gij weet wel wat gij gefchreven hebt?

BLOMMESTEYN. Ik hoop het, Domine! want dit is van avond het tweede glas wijn, dat ik drink, waarmeê ik u welkom heet, en verzoek u dezen avond hier bij ons te blijven onder twee voorwaarden.

Ds. A***. En die zijn?

BLOMMESTEYN. Dat gij dit briefje nu fecuur wegbergt en daarover geen enkel woord meer fpreekt.

Ds. A***. Schoon het mij moeijelijk vallen zal, om het laatfte na te komen, echter als gij zoo wilt... laat ik nu alleen mogen zeggen, dat ik hoop, dat God het u rijkelijk vergelden zal!

BLOMMESTEYN. Amen, Domine! en nu 'er geen woord meer over. Zaagt gij niet, hoe die

die drie perfonen, mijn broêr, zuster en Juffrouw FEMKE reeds toeluisterden.

Ds. A***. Zij mogen het wel hooren, mijn Heer BLOMMESTEYN! en zoo ik mij niet bedrieg, dan heeft het de Vriefche Juffrouw ook zeer wel verftaan. Althans....

„Ja, ja, mijn Heer! zeide FEMKE met veel drift, „ik heb alles zeer wel verftaan, en ik verklaar u, dat ik mij over de bereidwilligheid en ruimfchotigheid van de Hollanders verwonderd heb niet alleen, maar zeer diep getroffen ben over de wijze, waarop...

„Nu, nu" begon BLOMMESTEYN met eene vrij grove ftem te roepen, „wil ik 'er geen enkel woord meer over hooren. Want misfchien, behalve dat ik een geboren Hollander ben, moet dit alles dank geweten worden aan de lesfen van dezen braven man. (Ds. A*** op den fchouder flaande), en aan de edele gevoelens, die mijn vriend DIXON mij finds onze kennismaking over zoo vele zaken gegeven heeft.."

Hij zou verder gefproken hebben, maar nu kwam BEELAARTS met zijne vrouw binnen, en weinige minuten later Juffrouw HENRIETTE met haren man, en de avond werd in lustige vrolijkheid doorgebragt; terwijl, fchoon de tegenwoordigheid van Ds. A*** BLOMMESTEYN eenigzins beteugelde, 'er echter van tijd tot tijd gemompeld werd, bij het drinken der gezondheden, van de zwangerheid van de huis-

vrouw van BEELAARTS, welke reeds eenige maanden gevorderd was, hebbende BLOMMESTEYN eenen kaneelstok beloofd van eene anmerkelijke grootte, mits zij dien dan degelijk ter eer van den jonggeborenen bij BEELAARTS zouden roeren. Hoe echter BLOMMESTEYN 'er ook op dringen mogt, dat Ds. A*** hem zijn woord gaf, dat hij een deelgenoot dier partij zou wezen, bleef deze het bestendig weigeren. „Nu! nu! Domine!" zeide BLOMMESTEYN, als gij dan niet wilt, volstrekt niet wilt, ontsla ik u; maar als gij het zoontje of dochtertje gedoopt hebt, dan hoop ik, dat gij niet weigerachtig vallen zult, om een ankertje *est est* aan te nemen, als het met de wijnsleê voor uw deur komt; dan kunt gij dat met uwe Collega's eens proeven, als wij den kaneelstok lustig bij BEELAARTS roeren.... „Mijn Heer BLOMMESTEYN," antwoordde A*** met alle vriendelijkheid en zedigheid, „zoo ik niet wist, zoo ik niet bij overtuiging wist, dat gij hiermede niets kwaads bedoelde, dan zou ik u dit zeggen kwalijk nemen kunnen..." „Doe dit niet," Domine! zei de Heer VALKENBURG, „'t is hier: *Hony soit qui mal y pense*... „Zoo is het juist VALKENBURG," riep BLOMMESTEYN uit, en laten wij daarop een glaasje drinken: het is de zinspreuk van de orde van den Kouseband, en dan verder een glas op het Huis van *Oranje*, en alle die het 'er wel meê meenen in *Holland*. „Goed! goed!" zei FEMKE, maar ook de Vriezen vooral.

„De

„ De Vriezen ook," zeide BLOMMESTEYN, „ mits dat gij ons dan allen voorgaat met een *Wilhelmusje van Nasſauwen.*" Oogenblikkelijk was FEMKE daartoe genegen en zong:

Wilhelmus van Nasſouwe
  Ben ick van Duytſchen bloet,
Het Vaderlant getrouwe,
  Blyf ick tot 's Lands behoedt.
Een Prince van Oranje
  Ben ick vry onverveert,
Den Coninck van Hispanjen
  Ick altyt hebt geeert.

Na dezen aanhef volgden de meeste gasten op eene lustige wijze, en na nog twee of drie kopletten gezongen te hebben, werd de koets van den Heer BEELAARTS aangediend — en dit had ten gevolge, dat het gezelſchap ſcheidde, hetwelk alleen BLOMMESTEYN, ſchoon hij 's morgens vroeg van *Staveren* gekomen was, nog maar weinig beviel.

ZE-

ZEVENTIENDE HOOFDSTUK.

Nog had de geweldig felle vorst deze ſtreken niet verlaten, en deed tusſchen beide zich nog met gevoelige nepen, vooral bij de behoeftigen, gevoelen, welke middelen van verzachting der ellende door de Regering werden aangewend, daarin onderſteund door de ruime goedwillige bijdragen van het Nederlandſche Volk, dat, hoeveel ook deszelfs karakter mogt geleden hebben, door liefdegaven betoonde, dat het die deugd der vaderen nog in volle kracht behouden had. Het was ook omtrent dezen tijd, dat naar jaarlijkſche gewoonte, een Algemeene Dank-, Vast- en Bededag, werd uitgeſchreven door de Algemeene Staten: in de Uitſchrijving werd onder andere melding gemaakt van de buitengewone koude luchtgeſteltenis, en de daaruit te duchtene gevolgen voor vee en landbouw.

Zoowel de dadelijk gevoeld wordende rampen, als de treurige uitzigten van de vaderen des Va-

Vaderlands, ftemden natuurlijk den volksgeest tegen de nadering van dien dag, tot buitengewonen ernst en treurigheid. BLOMMESTEYN was 'er ook zeer voor, dat dezelve door hem en zijne huisgenooten, met eene voorbeeldige ingetogenheid zou gevierd worden, en gaf daarom daags voor dien vierdag last, dat 'er op denzelven geene zoodanige fpijze zoude gereed gemaakt worden, die eenigzins tot belemmering zou kunnen ftrekken, dat dien dag iemand zijner dienstboden zich genoodzaakt zou zien, om zich van de openbare gezamenlijke Godsdienstoefening te onthouden.

Hij gaf ook last, dat, daar zijne zuster MARGOOTJE met Juffrouw FEMKE, gewoon waren, om, bij de winterkoude, zich met zijne koets naar de kerk te laten brengen, zij zich den volgenden dag niet van dezelve te dien einde zouden bedienen, want dat, dien dag, dit onderfcheid van rang en ftand geene gelegenheid, geene zijdelingfche aanleiding moest geven, dat, iemand een voorwendfel had, om niet in de openlijke bedehuizen op te komen.

VALKENBURG was toevallig aan huis bij BLOMMESTEYN, toen deze die fchikkingen maakte, en een man zijnde van een gezond oordeel en verftand, dat door de vlijtige lektuur van oude en latere fchrijvers, en het zien van verfcheiden volkeren en landen, nog meer was opgeklaard, kon hij niet nalaten aan te merken, dat hem dat vie-

vieren van zoodanig een' Dank-, Vast- en Bededag eene groote overeenkomst scheen te hebben met den Grooten Verzoendag der Joden; en hoe daaruit misschien zeer schadelijke gevolgen zouden kunnen worden afgeleid; dat immers ook het Opperwezen niet gediend kon zijn, met het vasten op en de boete van eenen enkelen dag, daar hij eenen duurzamen eerdienst vorderde... enz. „Hoor VALKENBURG," zeide BLOMMESTEYN. „Ik weet zeer wel, dat gij een zoo schrandere knaap zijt, dat gij door uw redeneren mij van mijn besluit zoudt kunnen aftrekken; maar ik verkies in dit geval, liever met den grooten hoop mede te doen, dan, op uw kompas af, mogelijk mis te zeilen. 'Er is toch, ik weet niet, hoe ik het beter noemen zal, 'er is toch eene zekere Godsdienstigheid bij de Nederlanders, en die moeten zij al van oude dagen af bezeten hebben. De Staten doen dus naar mijne gedachten heel wel, dat zij die Godsdienstigheid eer ondersteunen, dan dat zij haar te keer gaan. Onderstel nu eens, dat ik dwaal, met morgen al mijne dienstboden gelegenheid te geven, om telkens te kerk te gaan, zal daaruit nu zoo veel kwaad voortkomen, als dat ik, tegen den wil van de Staten aan, hun de handen zoo vol werk gaf, dat zij in kerk noch kluis komen konden, en daaruit op de gedachten kwamen, dat althans hun Heer en Meester niets met den Godsdient op had. Zeg,

VAL-

VALKENBURG, zoudt gij niet wel gelooven, dat de menfchen ook al te wijs kunnen zijn?"

„Maar fta mij toe, Papa! dat ik u vraag," hernam VALKENBURG, „of gij dan morgen voornemens zijt, om, zoo als 'er velen op dien dag doen, drie-, zoo niet viermaal naar de kerk te gaan, en dén tijd tusfchen beide nog te beftеden aan het lezen in den Bijbel, zoodat, als het avond is, hun de herfens in het hoofd koken, en zij met de fchrikkelijkfte hoofdpijn naar bed moeten."

„In het geheel niet, VALKENBURG!" hernam BLOMMESTEYN, „ik denk morgen ochtend te kerk te gaan in de Westerkerk, waar Ds. A***, onze vriend, prediken moet, en van wien ik verzekerd ben, dat hij wat ftichtelijks zal voordragen, en dan zal ik na den middag bij Ds. KLAAS DE VRIES in de Kerk het *Lam* gaan, dewijl ik DIXON met zooveel lof van dien man heb hooren fpreken: en dat hij vooral in gebeden, waarop het morgen toch bijzonder aan zal komen, zoo heel gemoedelijk en ernstig is. En daarbij denk ik het te laten; terwijl ik het toch aan al mijne huisgenooten vrijlaat, om morgen geheel hunne eigen verkiezing te volgen. Spreek ik 'er onredelijk over?"

„Neen!" zeide VALKENBURG, „en ik zal zelfs morgen, op uwe aanbeveling dien Mennoniten Leeraar, die mij, buiten dat, zeer aange-

geprezen is, eens gaan hooren. Mijne vrouw heeft 'er ook al van gesproken, maar ik had dat aangemerkt, als iets dat tot den *bon ton* behoorde, want Papa! 'er is in het naloopen van de Dominés zoowel eene mode, als in het dragen van hoeden en paruiken, en alles wat van den smaak afhangt."

De Dank-, Vast- en Bededag verscheen; en het bleek, dat BLOMMESTEYN's gevoelen dat was van het grootst getal zijner stad- en landgenooten. Om ons tot *Amsterdam*, die zoo drokke, woelige en volkrijke stad te bepalen, daar heerschte rondom eene eerbiedwekkende stilte. Geen straatgeschreeuw, geen hamerslag werd 'er gehoord; alleen verkondigde de klank der klokken der onderscheiden kerkgebouwen, door een helder geluid, zelfs niet afgebroken door een gedruisch van rollende raderen der rijtuigen, of het getrappel der paarden, de onderscheiden tijden, tot de kerkgangen geschikt. — De Burgemeesters en Raden dier aanzienlijke stad, welke een' zoo zwaarwigtigen invloed hadden op het belang des Gemeenebests, en op de toenmalige lotgevallen van geheel *Europa*, gingen nu te voet, even als hunne dienstboden, even als de geringste ambachtslieden, ja de schamele armen, naar de kerken tot den openbaren eerdienst geopend, die, hoe ruim, vroegtijdig reeds vol gestroomd waren. Daar ook (waarlijk een ontzettende gedachte van de zijde van den mensch beschouwd, hoe

hoe gering ook millioenen menſchen zijn in vergelijking van den grooten Bouwheer des Heelals!) daar ook vernederden zich op dezelfde oogenblikken duizenden en tienduizenden voor den God van het Heelal, gelijktijdig met tienmaal tienduizend landgenooten, grijsaards, mannen en jongelingen, vrouwen en maagden, om Hem te bekennen, dat zij, als nietige wezens, die uit zijne hand het beſtaan ontvingen, op niets eenige aanſpraak hadden, maar zich vereenigden, om Hem voor zijne onverdiende weldaden te danken, en Volk en Vaderland aan zijne verdere hoede en beſcherming aan te bevelen. De erkentenis van de afhankelijkheid aan de eene, en het gevoel van de onbeſefbare groote magt aan de andere zijde — die magt van den Oneindigen, bij wien de zonneſtelſels minder zijn, dan de drijvende zeepbellen der kinderen.... 't kan zijn, dat 'er harten gevonden worden, die bij het denkbeeld aan den voor den grootſten geest in zijn begrip onmetelijken afſtand koud blijven, dat 'er vernuften zijn, zoo hoog in vlugt, dat zij de ootmoedige vernedering van het nietig ſchepſel voor zijnen Almagtigen Formeerder, als iets gerings en onwaardigs, beſchouwen — die dit alles niets meer, dan het gevolg van eene welgelukte ſtreek der ſtaatkunde houden; 't is toch zeker, dat op zulk een dag duizenden zich naar de heiligdommen en bedehuizen begeven, met het godvruchtig oogmerk, om zich

te verootmoedigen voor den Alwetenden, en uit dezelve terugkomen met heilige voornemens, tot eenen ingetogener en beter wandel, en dat 'er zaden van deugd en Godsdienst worden uitgeſtrooid, waarvan 'er, ja vele verloren gaan, maar waarvan die, welke behouden blijven en opſchieten, vruchten voor het wezenlijkst menſchenheil dragen kunnen.

Maar teruggekeerd van deze uitweiding, en het oog gevestigd op BLOMMESTEYN op dezen vierdag! Hij volbragt geheel het ontwerp, dat hij gevormd had, en begaf zich voor den middag in de Westerkerk, waar zijn vriend Ds. A*** bij de Hervormden het woord voerde, en op eene zeer ernstige wijze, zonder dat hij zich bemoeide met zaken, die meer op het Raadhuis, dan in eene godsdienstige vergaderplaats voegen, de volksgebreken van het toenmalig geſlacht der Nederlanders afſchilderde; en tot eene aanleiding van dat donker tafereel nam hij de dichterlijke woorden uit MOZES afſcheid aan ISRAEL: „JACOB is het ſnoer „zijner erve. Hij vond hem in het land der „woestijne, en in eene woeste huilen„de wildernisſe: hij voerde hem rondomme, „hij onderwees hem, hij bewaarde hem als „zijn oogappel. Gelijk een arend zijn nest op„wekt, over zijne jongen zweeft, zijne vleugelen „uitbreidt, neemtze en draagtze op zijne vler„ken. Zoo leidde hem de Heere alleen: en

„daar

„ daar was geen vreemd God met hem. Hij „ deed hem rijden op de hoogten der aarde, „ dat hij ate de inkomſten des velds; en hij „ deed hem honig zuigen uit de ſteenrotſe en „ olie uit de keije der rotſe. Boter van koeijen, „ en melk van klein veë met het vette der lam„ meren, en rammen, die in *Baſan* weiden; en „ der bokken met het vette der nieren van „ tarwe: en het druivenbloed, reinen wijn, „ hebt gij gedronken. Als nu JESCHURUN vet „ werd, ſloeg hij achter uit, (gij zijt vet, gij „ zijt dik, ja met vet overdekt geworden), en „ hij liet God varen, die hem gemaakt heeft, „ en verſmaadde de rotsſteen zijnes heils (*Deut.* 32 v. 9—17).". Het kostte Ds. A*** luttel moeite, om, zonder in vele vergrootingen te vervallen, het Nederlandsch Volk bij dat van ISRAËL vergelijkende, de afwijkingen uit de weelde geboren wordende en daarmede gepaard gaande mindere Godsdienstigheid op eene ſtichtelijke wijze voor te dragen, en dit door heilrijke aanmaningen en opwekkingen te laten volgen, terwijl hij in zijne gebeden met den hartelijkſten ernst Volk, Vaderland en Kerk, naar het voorſchrift der Staten, aan den algemeenen Vader van het menschdom aanbeval.

BLOMMESTEYN kwam althans met veel gevoel van ſtichting uit de kerk terug, hopende, dat alle kerkgangers even als hij, meer dan gewoonlijk, mogten doordrongen zijn van

voornemens tot het goede: — Na een' korten maaltijd, veel soberder dan anders, begaf hij zich vervolgens naar de kerk der Doopsgezinden, waar de jeugdige KLAAS DE VRIES, om zijne natuurlijke welsprekendheid zoo beroemd, ten kansel klom. Onaangezien zijne jeugd, trad hij ten predikstoel met eene ongemaakte deftigheid, alleen ontstaande uit het diep gevoel, 't welk zijne ziel doorstroomde wegens het plegtig werk, dat hem stond te verrigten, en hoe hij, als het ware ten tolk zou strekken van eene zoo groote schare in het statelijkst bedrijf, door menschen te ondernemen, in de aanbidding van den Oneindigen. Het gezang verving hij met een gebed in de meest gepaste bewoordingen, zoo geheel de taal des harte, dat van tijd tot tijd een traan uit zijne ten hemel geheven oogen biggelde, en de trilling zijner mannelijke stemme aanduidde, hoe hij geheel was doordrongen van het heilig werk, dat hij verrigtte; hetwelk natuurlijk ten gevolge had, dat de gansche gemeente in die aandoening deelde. Ja, BLOMMESTEYN, wiens aandacht door den spreker geheel weggevoerd was, ontdekte, toen het eerbiedig uitgesproken Amen hem als tot zich zelven terugbragt, dat 'er tranen langs zijne wangen liepen; hetwelk hem niet heugde. hem ooit onder eenig gebed in de kerk gebeurd te zijn. Nu las de Leeraar uit den brief van JACOBUS (H. 4 v. 12), op eene zeer eenvoudige wijze zijnen tekst: *Wie zyt gij, die een ander oordeelt?* Na

eene

eene korte verklaring van deze woorden, ging hij over, om aan de fchare voor te houden, hoe een dag, als de tegenwoordige, gelegenheid gaf, om veel te denken en te hooren over de zonde van een volk in het algemeen, en dus tot harde en geftrenge oordeelvellingen over zijne naasten; doch hij ftelde tevens in het helderst licht, hoe weinig dit alles ter wezenlijke verbetering afdeed; daarbij tevens aanwijzende, hoe eigenlijk de volks- of nationale boosheid beftond uit de verzamelde zonden van de enkele perfonen; en het dus ieders zake was, om in plaats van zich intelaten met de beoordeeling van anderen, zich zelven te beoordeelen; hoeveel namelijk zijne eigen afwijkingen toebragten tot de misdaden des volks, en, na eene juiste en onbevooroordeelde beoordeeling daarvan, de hand aan het werk te flaan, en niet met de verbetering van anderen, maar die van zich zelven aan te vangen. De hier uit voortvloeijende heilzame gevolgen, niet alleen voor ieder op zich zelven, maar over het geheel voor het volk, fchilderde hij met de levendigfte verwen, en eindigde met de aanwijzing der beste middelen, om in plaats van anderen, zich zelven, ten aanzien van den ftaat zijns harte juister te beoordeelen.

Toen BLOMMESTEYN te huis gekomen was, en hem door zijne zuster gevraagd werd naar zijn oordeel, over de gehoorde preek van den Mennisten Leeraar, zeide

zeide hij: „Ik durf bezwaarlijk, nadat ik dien man gehoord heb, iets meer beoordeelen, zoo heeft hij mij de onbekwaamheid der menschen, in het juist beoordeelen van anderen aangewezen. Evenwel dit durf ik zeggen, dat hij naar mijne gedachten, overal den spijker op den kop geslagen heeft; en hij heeft het mij onbeschrijfbaar duidelijk gemaakt, dat, als ieder maar het onkruid uit zijn' eigen tuin wiedde, en zich niet met dien van zijn' naasten bemoeide, zoolang het onkruid nog in zijn' eigen opsloeg, dat dan het onkruid over 't algemeen zeer spoedig zou verminderen. Hij spreekt dan zoo verstaanbaar en tegelijk zoo krachtig, dat ik gedurig dacht, dat hij tegen mij alleen sprak, en meteen mijne ziel door en door keek." —

BLOMMESTEYN had den dag, welke op dien Biddag volgde, ten zijnen huize, eene kleine familiepartij aangelegd, zoo ter gelegenheid, dat Juffrouw FEMKE nog ten zijnen huize gelogeerd was, als van zijnen eigenen verjaardag, dien hij gewoonlijk met eenige plegtigheid vierde. Hij was dan dikwerf gewoon, om deze of gene geschenken aan zijne broeders of zusters of aangehuwde kinderen uit te deelen; en was 'er nu op bedacht geweest, om eens als een regtschapen Hollander, eene nieuw geslagen medaille aan de leden zijner familie present te doen; bestaande in de groote zilveren medaille, door den bekwamen

MAR-

MARTINUS HOLTZHEY vervaardigd, ter gelegenheid van het derde jubeljaar der Boekdrukkunst, waarop aan de eene zijde de ſtad *Haarlem*, door eene deſtige vrouw verbeeld, met de bundelbijlen in de linkerhand, en de daaraan drie afhangende ſlangen, de drie verloopen eeuwen voorſtellende, naast een altaar gezeten was, waarop zij met hare regterhand offerde, met alle de noodige zinſpelingen ter aanduiding van de ſtad, en de wapenen der in dat jaar regerende Burgemeesteren; terwijl de tegenzijde eene verſchijning van *Minerva* aan LAURENS KOSTER, in het Haarlemmerhout, voorſtelde, met eene drukpers op den voorgrond. Terwijl alle gasten hem voor dit heerlijk aandenken van dezen zijnen geboortedag, door dit vaderlandsch geſchenk, dankzegden, haalde BLOMMESTEYN eene kleiner medaille voor den dag, en reikte dezelve aan zijne nu hoog zwangere behuwddochter over, zeggende: „En deze kleine medaille is voor uw aanſtaande kind de eerſte gift, daar juist deszelfs geboorte drie eeuwen na de uitvinding van de Drukkunst in zal vallen, ja ik hoop, dat ik, als het opgroeit, en den penning bekijkt, het de acht regels, die 'er op ſtaan, zal hooren lezen."

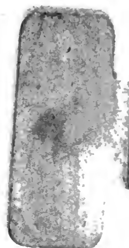
De Drukkunst nu drie eeuwen oud,
Door Koster voortgeteeld,
Uit beukenſchors, in 't Haarlemshout,
Aanſchouwt haar vaders beeld

Op

Op dit metaal, en roept verblijd:
Dit mannelijk gelaat,
Zij aan de onsterflijkheid gewijd,
Zoolang de wereld staat.

Zijne dochter BEELAARTS was zoo verrukt over dezen helderen inval van haar' schoonvader, dat zij van tafel oprees, en BLOMMESTEYN met een' kus van dankbaarheid om den hals viel, terwijl de vriendelijkheid van hare moeder, zoodanig uit hare oogen schitterde, dat BLOMMESTEYN niet kon nalaten te zeggen: „Ik dacht daar, ALIDA! dat uwe moeder mij een' kus gaf, want al is zij nu reeds verscheiden jaren Juffrouw WESTENDAAL, ik zal nooit vergeten, dat zij eens ANTJE WYNSTOK was."

Einde van het Derde Deel.

Zijn
over d
vader ,
MESTE
den ha
moede:
BLOMN
„Ik d
een'
fcheid
nooit
was."

